

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
CENTRUL DE CERCETĂRI FONETICE ȘI DIALECTALE

G L O S A R D I A L E C T A L O L T E N I A

întocmit sub conducerea
lui

B O R I S C A Z A C U

Membru corespondent al Academiei
Profesor la Universitatea din București

de

GALINA GHICULETE, PAUL LĂZĂRESCU,
NICOLAE SARAMANDU și MAGDALENA VULPE

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

B U C U R E Ș T I

1 9 6 7

67.750

PREFAȚĂ

PRECIZĂRI PRELIMINARE. Culegerea materialului lingvistic în vederea unei descrieri mai amănunțite a graiurilor oltenești, în stadiul lor actual de dezvoltare, s-a realizat pe două căi: pe de o parte, prin anchete efectuate pe baza *Chestionarului Noului atlas lingvistic român* și, pe de altă parte, prin înregistrarea de texte pe bandă de magnetofon.

Materialul adunat cu ajutorul chestionarului este valorificat prin *Noul atlas lingvistic român. Oltenia (NALR. Olt.)*, iar textele, înregistrate în aceleași localități pentru *Arhiva fonogramică a limbii române (AFLR)*, prin culegerea selectivă *Texte dialectale. Oltenia (TD-Olt.)*.

Aceste texte oferă numeroase fapte interesante pentru studierea particularităților graiurilor oltenești. Ele cuprind, între altele, un bogat material lexical, alcătuit în cea mai mare parte, așa cum era de așteptat, din termeni aparținând vieții rurale. Până la elaborarea unui *Dicționar al graiurilor oltenești* — operă de sinteză care ar reuni termenii regionali specifici vorbirii populare din Oltenia — prezentăm, în lucrarea de față, elementele lexicale caracteristice graiului regiunii cercetate, așa cum apar ele în textele culese pentru AFLR. Am inclus, în acest glosar, și cuvintele notate ocazional, în afara întrebărilor din chestionar, ~~de anchetatorii NALR. Olt.~~

PRINCIPIILE DE SELECȚIONARE A MATERIALULUI. Glosarul cuprinde:

1°. Elemente lexicale și frazeologice regionale:

a. neînregistrate în alte lucrări lexicografice (dicționare, glosare apărute în volume separate), de ex.:

săpătoare s. f. 929 VI, 952 VIII «cazma».

picătură s. f. în expr. **a stat în ~** 906 V [despre caș] «a continuat să picure după ce s-a oprit din scurs».

Am considerat totuși util să fie incluși în glosar — pentru a fi puși la îndemina cercetătorului — termenii pe care i-am găsit atestați numai în publicații periodice ; în acest caz, s-a făcut trimiterea necesară (vezi *Lista lucrărilor de referință*).

b. semnalate în dicționare pentru alte regiuni, dar care nu au fost atestate, pînă în prezent, pentru Oltenia, de ex. :

bábă s. f. 915 I, 965 I « bunică », v. DA, CADE s. v. (Trans.),

bálie s. f. 962 V « albie », v. DA, TDRG, CADE, SCRIBAN, D. s. v. (Mold., Bucov.), DM s. v. (reg.).

sineálă s. f. 963 VII « albăstreală de rufe », v. TDRG, CADE, s. v. (Mold.), DM s. v. (reg.).

Atunci cînd lucrările lexicografice nu precizează răspîndirea geografică a unui termen (el fiind atestat numai cu indicația regională) sau menționează că termenul este învechit ori rar, acesta a fost inclus în glosar, de ex. :

stol s. 993 VI, 997 VIII « smoc, mănunchi », v. DM s. v. (reg.).

soția s. f. art. 998 VII « soțul, bărbatul », v. TDRG, CADE, s. v. (înv.).

îglă s. f. 994 III, 995 V, 996 IV « andrea », v. DA s. v. (rar).

2°. Ținînd seamă de precizările referitoare la elementele lexicale și frazeologice regionale (pct. 1° a și b), s-au inclus în glosar și termeni cu o circulație mai generală, dar care au, în graiurile oltenești, anumite sensuri speciale, de ex. :

smoală s. f. 917 A, VI « smîntînă ».

sócra s. m. pl. 926 III « invitați ai miresei, la nuntă ». *Am avú nuntă frumúsdă, am avút . . . sócra de la mine, óbzeč d'ne sócra.*

șir s. m. 990 V « ardei iute ».

3°. De asemenea, am inclus, în lucrarea de față, variantele fonetice ale unor cuvinte atestate în dicționare sau glosare, atunci cînd ele nu reprezintă rezultatul unor schimbări fonetice specifice graiurilor oltenești, de ex. :

aculegém vb. ind. prez. 1 pl. 976 V « culegem »

sófru s. 987 A « șoproan ».

zgribulit adj. m. 951 II « zgribulit ».

Conform acestui principiu n-au fost, așadar, incluși în glosar termeni prezentînd tratamente fonetice specifice oltenești, ca : **oik** s. m. « ochi », **pădújke** s. m. « păduche », **skérbe** vb. ind. prez. 3 sg. « fierbe », **ćinăr** adj. m. « tînăr » (în graiurile oltenești de nord-vest) etc., sau fonetisme specifice vorbirii populare în general, de ex. : **șicoală** s. f. « școală », **hăripă** s. f. « aripă », **coperiș** s. n. « acoperiș ».

4° Variante morfologice ale unor cuvinte atestate în dicționare sau glosare. S-au avut în vedere, în special, schimbările de gen la substantive (de ex. **spoitoare** s. f. 901 III, 903 V « bidinea », cf. DM s. v.

spoitor) și schimbările de conjugare la verbe (de ex. **a mirosát** 911 II, vb. ind. pf. c. 3 sg. «a mirosit») ¹.

5°. Anumiți termeni noi care oferă date semnificative (din punct de vedere fonetic, gramatical sau semantic) pentru tratamentul neologismelor în graiurile populare, de ex.:

salacilát s. n. 924 V «salicilat».

probit, am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 936 A, 948 A «am probat, am încercat».

stúdiu s. n. 933 III «studio» ².

STRUCTURA ARTICOLELOR DIN GLOSAR. În principiu, fiecare articol este compus din patru alineate, cuprinzând:

A — cuvântul titlu, indicațiile gramaticale, siglele localităților și ale informatorilor, glosarea sensului, citatele ilustrative, sinonimele;

B — alte forme gramaticale înregistrate;

C — variantele fonetice și morfologice;

D — trimiterile la lucrări lexicografice de referință și la studii despre graiurile oltenești (vezi *Lista lucrărilor de referință*).

A. 1°. a. Cuvântul titlu apare literarizat, cu indicarea accentului, în una dintre formele gramaticale înregistrate pe teren (s-a evitat reconstituirea formelor de nominativ singular la substantive sau de infinitiv la verbe). În operația de literarizare a termenului regional, s-a ținut seamă de corespondențele dintre particularitățile specifice graiurilor oltenești și limba literară, de ex.:

t'ulcúșă a fost literarizat: **tiulcúșe** s. pl. 964 VIII «tocuri pentru gresie».

tosáji a fost literarizat: **toceái** vb. ind. impf. 2 sg. 946 VIII «prioceai».

preținem apare în glosar: **preținem** vb. ind. prez. 1 pl. 947 V «ținem».

O excepție de la acest principiu este menținerea notației fonetice cu *ń*, în sufixele *-óní*, *-oáńe* (de ex. **bációń** s. m. 935 VI «baci», **țigăńón** s. m. pl. 961 VII «meșteri țigani, veniți în sat din alte părți»), deoarece respectarea principiului de mai sus ar fi putut duce la reconstituirea unor forme inexistente în limba literară.

A. 1°. b. Se indică, între paranteze rotunde, numărul de silabe, atunci când accentul nu este suficient pentru a distinge hiatul de diftong, de ex.:

¹ Nu au fost luate în considerație particularități morfologice ca: **areám** vb. ind. impf. 1 sg. «eram», **fusáserá** vb. ind. m. m. c. pf. 3 pl. «fuseseră», deoarece ele nu interesează lexicologia.

² Nu au intrat în glosar termenii referitori la onomastică (toponimice și antroponimice).

sînvăcșiăt (4 sil.) s. n. 948 III «obicei potrivit căruia, în noaptea de Anul nou (Sf. Vasile), fetele își ghicesc ursitul».

A. 1°. c. Dacă cuvîntul titlu apare într-o locuțiune, atunci aceasta este dată imediat după titlu (termenul titlu fiind indicat prin tildă), de ex.:

tutubeăca, de-a ~ loc. adv. 975 I «de-a berbeleacul».

Locuțiunile apar în glosar atît la locul alfabetic al primului cuvînt (de ex.: **de-a tutubeăca** v. **tutubeăca**), cît și la cuvîntul unde sînt tratate.

A. 1°. d. Dacă cuvîntul titlu este atestat numai într-o anumită sintagmă, atunci aceasta este dată imediat după indicația gramaticală (cuvîntul titlu fiind repetat prin tildă), de ex.:

moăcre adj. f. pl. **ciréșe** ~ 939 VI «cireșe pietroase».

optăș adj. m. **porúmb** ~ 956 A «soi de porumb cu opt șiruri de boabe pe știulete».

picătúrá s. f. în expr. **a stat în** ~ 906 V [despre caș] «a continuat să picure, după ce s-a oprit din scurs».

În asemenea cazuri, glosarea se referă la întreaga sintagmă.

A. 2°. *Indicațiile gramaticale* (vezi *Lista de abrevieri*) se referă la forma care apare în titlu. Cînd indicațiile gramaticale nu pot fi date cu certitudine, ele sînt omise (de ex., la substantive, genul): **țápár** s. 909 A, 910 VI «furcă lungă de lemn, cu două coarne».

Precizăm că:

— la substantive și adjective nu se dă indicația sg. (= singular);

— la verbe, indicațiile *trans.* (= tranzitiv) și *intrans.* (= intransitiv) sînt consemnate numai cînd marchează o abatere de la uzul limbii literare.

A. 3°. *Siglele* indică răspîndirea geografică a cuvîntului și informatorii de la care acesta a fost cules (vezi *Lista localităților anchetate și a informatorilor*). Sigla A desemnează subiectul anchetat pentru NALR, asteriscul (*) un subiect ocazional, iar cifrele romane de la I la VIII informatorii pentru textele *Arhivei fonogramice a limbii române*³.

A. 4°. a. *Glosarea sensului*, cuprinsă între ghilimele, s-a făcut, pe cît posibil, în forma gramaticală corespunzătoare cuvîntului titlu, de ex.:

pătiége (4 sil.) s. n. pl. 916 VI, 922 VI «stoguri de fîn sau de coceni de porumb, așezate pe un prepeleac sau pe un suport de lemn».

pătureaucă, să se ~ vb. refl. conj. prez. 3 sg. 939 VI [despre fîn]
«să se așeze în straturi compacte, să se taseze».

A. 4°. b. Termenii care nu au echivalent în limba literară sînt explicați prin definiții descriptive, de ex.:

³ În general, informatorii AFLR au fost aleși după anumite criterii de vîrstă și de sex: I = fetiță între 9—12 ani; II = băiat între 9—12 ani; III = tînără între 18—22 de ani; IV = tînăr între 18—22 de ani (fără stagiul militar); V = femeie între 35—45 de ani; VI = bărbat între 35—45 de ani; VII = femeie peste 60 de ani; VIII = bărbat peste 60 de ani. Prin literele a și b, adăugate cifrei romane, se disting doi informatori de aceeași categorie, anchetați în aceeași localitate.

rachiu s. n. 977 V, VII, 987 VI «petrecere care se face luni, după nuntă, la părinții miresei». *Tam pe lun' să isprăveğ [nunta], că să dučă și la sócri acoló, făčă rakiu, așó să zică, că făčă rakiu la sócri acólo* 977 VII.

Atunci când limba literară cunoaște un echivalent univoc al termenului regional, s-a recurs la glosarea prin sinonim, de ex.:

tómite adv. 971 I, 986 IV «tocmai».

răciturí s. f. pl. 948 V, 959 VII «piftii».

De cele mai multe ori, s-au folosit însă ambele procedee, de ex.:

burtói s. n. 987 V «mezal preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă».

A. 4°. c. După definiții incomplete sau glosări care trezesc îndoială se folosește semnul întrebării în paranteză dreaptă [?], de ex.:

bărăian s. n. 986 V «petrecere (la Sfântul Ion) [?]».

A. 4°. d. Înainte de a glosa termenul s-a indicat, uneori, între paranteze drepte:

— subiectul acțiunii, de ex.:

zămirséște, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 923 VI [despre unt] «se acrește».

— obiectul acțiunii, de ex.:

sprijoáne vb. ind. prez. 3 sg. . . . 2° 915 V [despre lichide] «reține, captează (într-un vas)».

— noțiunea la care se referă cuvântul, de ex.:

țeápăn adj. m. 961 VIII [despre pământ] «gras, roditor». *Dăcă-ț t'erénu maj . . . țápăn, pămíntu, vez, maj țápán, maj bun, maj gras.*

scăpătoárea s. f. art. 937 I [la jocul 'de-a prinselea'] «locul unde se refugiază copiii, ca să nu fie prinși».

A. 4°. e. Sensurile unui cuvânt se separă între ele prin cifre arabe. Pentru sensurile 2°, 3° etc., indicațiile gramaticale se dau după numărul de ordine al sensului, numai dacă diferă de cele menționate la primul sens.

A. 5°. a. Citatele ilustrative sînt date în transcriere fonetică. Rostul citatelor fiind de a completa definiția și de a pune în lumină nuanțele semantice și particularitățile sintactice ale cuvîntului, un singur sens poate fi ilustrat prin mai multe citate; dimpotrivă, atunci când citatul pe care l-am avut la dispoziție nu contribuia la precizarea sensului cuvîntului, s-a renunțat la el.

A. 5°. b. Toate citatele; chiar dacă cuprind variante fonetice sau morfologice ale cuvîntului titlu, au fost grupate în primul alineat, de ex.:

sprijoáne vb. ind. prez. 3 sg. 1° 945 V, 955 V, 967 III [despre o persoană sau un obiect] «prinde, apucă, susține». [Mireasa se urcă pe o masă, apoi soacra] *o sprijáni di pe măsă-m brățá* 945 V. [Pietricelele] *le aruțám din nou pe pálmă și [. . .] le prigonim pe toate* 978 I.

A. 5°. c. Pentru a evita redarea unui context prea amplu, s-a recurs la completări și precizări cuprinse între paranteze drepte, de ex.:

sălcér s. 967 VI « par cu mai multe crengi scurtate, înfipt în pământ și folosit drept cuier; prepeleac». [Cașul] *il lȳom de strecătoare, de urék, ș-l-atîrnăm într-un sălcéri, într-un par*⁴.

A. 6°. *Sinonimele* se dau în ordine alfabetică, cu caractere spațiate.

A. 6°. a. După cf., urmează toate sinonimele înregistrate în glosar, cu forma gramaticală cu care apar în titlu, de ex.:

zgură s. f. 937 A «fărîmătură de pîine»; cf. f a r á m ă , z g u - r ú m i.

zăhăne vb. ind. prez. 3 pl. 911 VIII «latră»; cf. a l ă i n d.

A. 6°. b. După punct și virgulă, urmează sinonime regionale înregistrate în cursul anchetei, dar care nu au fost incluse în glosarul de față, ele fiind atestate în glosarele marcate de noi, în *Lista lucrărilor de referință* (vezi și p. V, pct. 1° a.), printr-un asterisc. Aceste sinonime apar în forma în care figurează, ca titlu, în glosarele respective⁵, de ex.:

zălăr s. n. 945 VII, 947 A «ianț»; a l ă t.

zdroșește vb. ind. prez. 3 sg. 987 VIII [despre struguri] «zdrobește»; cf. se o m o ă r ă ; z d r u c ă ș t i ; s t o c ș i , s t o r ș i , s t r o ș i.

B. Toate *formele gramaticale* ale cuvîntului titlu, înregistrate în cursul anchetei, sînt reproduse în alineatul al doilea. Ele sînt grupate, atunci cînd e cazul, în ordinea sensurilor cuvîntului titlu, cu indicarea, după fiecare formă, a siglei localității și a informatorului, de ex.:

sclipós adj. m. 981 VI «lucios»

f. sg. *sclipoasă* 924 VI.

sloboade vb. ind. prez. 3 sg. 1° 906 VII, 952 VII «sfințește, face sfeșanie». 2° ~ápa 984 VII «îndeplinește un ritual, la șase săptămîni după înmormîntare».

1° ind. prez. 3 pl. *slobozesc* 941 VI, refl. ind. prez. 3 pl. *se slobód* 924 I, pf. c. 3. sg. *s-a slobozit* 924 VII.

C. a. *Variantele fonetice și morfologice* sînt grupate, în ordinea sensurilor, în alineatul al treilea. Aceste variante apar literarizate și sînt urmate de indicațiile gramaticale și de siglele localităților și ale informatorilor, de ex.:

burticán s. n. 1° 985 V «stomacul porcului». 2° 974 III, 979 V, 983 VIII; 985 V, 993 VII «mezel preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă». 3° 972 VII, 977 VII, 991 V «mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică»

var. 1° **burticănă** s. f. 931 V. 2° **burticán** s. n. 908 VII. 3° **burticán** s. n. 908 V, 974 V.

⁴ Vezi și citatele de la A. 5°. b.

⁵ Sinonimele literare, precum și cele regionale atestate în principalele dicționare ale limbii române, nu au fost luate în considerație.

C. b. Variantele sînt incluse în lista de cuvinte (la locul lor alfabetic), cu trimitere la cuvîntul titlu, unde sînt tratate, de ex.:

burticănă v. **burticán**

burtucán v. **burticán**.

D. *Trimiterile* la lucrările de referință și la studiile despre graiurile oltenști sînt grupate în ultimul alineat, după următoarea tehnică:

a. Indicația v. [*op. cit.*] s. v. trimite la un cuvînt care are aceeași formă fonetică și același sens ca și cuvîntul titlu, de ex.:

călcătoárea s. f. art. 974 VI «lemnul așezat de-a curmezișul grinzilor pentru a le fixa».

v. DA s. v. (Muscel), LR, X, 1961, p. 317 s. v.

b. Indicația cf. [*op. cit.*] s. v. trimite la sensuri apropiate ale aceleiași cuvînt, la variante fonetice sau morfologice atestate sau la cuvinte din aceeași familie, de ex.:

cepăș s. n. 913 A «potecă de munte».

pl. **cepășuri** 913 A.

cf. DA, CADE, CIAUȘANU, V. s. v.

coiécăie vb. ind. prez. 3 sg. 971 III «guiță».

cf. DA, CIAUȘANU, V. s. v. **coicăi**.

cocătoáre s. f. 904 VIII «cuptor la mașina de gătit».

cf. DA **cocător** s. v. **coace**.

crănțuiésc, se ~, vb. refl. ind. prez. 3 pl. 972 VI «se bat leațuri la pereții casei».

cf. DA s. v. **cranț**.

c. *Trimiterile* se fac astfel: dicționare, în ordinea: DA (DLR), TDRG, CADE, SCRIBAN, D., DM; glosare și studii (vezi *Lista lucrărilor de referință*).

★

Glosarul a fost redactat de un colectiv format din:

Galina GHICULETE, Paul LĂZĂRESCU, Nicolae SARAMANDU și Magdalena VULPE, pe baza materialului extras de autorii volumului de *Texte dialectale. Oltenia* — Cornelia COHUȚ, Galina GHICULETE, Maria MĂRDĂRESCU, Valeriu ȘUTEU și Magdalena VULPE — sau cules de autorii *Noului atlas lingvistic român. Oltenia* — Teofil TEAHA, Ion IONICĂ și Valeriu RUSU.

Aurora PAVELESCU, desenatoare tehnică, s-a străduit să asigure o reproducere grafică fidelă a manuscrisului glosarului. Îi aducem, și pe această cale, mulțumirile noastre.

ianuarie, 1967

B. CAZACU

LISTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE ȘI A INFORMATORILOR

901. Cîineni, sat Cîinenii-Mici

(rn. Rîmnicu-Vîlcea, reg. Argeș)

II. I.N., 10 ani, 4 cl.

III. N.N., 22 ani, 7 cl.

V. D.G., 41 ani, 7 cl.

VI. C.C., 41 ani, 7 cl.

VII. C.I., 74 ani, n-a urmat la școală

VIII. P.C., 64 ani, 3 cl.

902. Voineasa

(rn. Rîmnicu-Vîlcea, reg. Argeș)

III. M.A., 18 ani, 4 cl.

V. M.A., 36 ani, 7 cl.

VI. M.G., 36 ani, 5 cl.

VII. M.S., 65 ani, n-a urmat la școală

VIII. O.A., 72 ani, 3 cl.

903. Malaia

(rn. Rîmnicu-Vîlcea, reg. Argeș)

IV. C.N., 18 ani, 4 cl.

- V. C.A., 40 ani, 7 cl.
- VI. B.G., 45 ani, 4 cl.
- VII a. B.M., 63 ani, 5 cl.
- VII b. P.M., 68 ani, n-a urmat la școală
- VIII a. M.I., 80 ani, 1 cl.
- VIII b. B.N., 81 ani, n-a urmat la școală
- 1 A. B.G., 52 ani, 3 cl.

904. Brezoi

(rn. Râmnicu-Vâlcea, reg. Argeș)

- I. D.M., 10 ani, 4 cl.
- II. G.D., 10 ani, 4 cl.
- III. D.E., 19 ani, 4 cl.
- V. P.E., 44 ani, 5 cl.
- VI. T.P., 47 ani, 7 cl.
- VII. O.I., 71 ani, 5 cl.
- VIII. C.A., 69 ani, 5 cl.
- 2 A. P.I., 53 ani, 5 cl.

905. Bumbești-Jiu, sat Bumbești

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- IV. T.I., 18 ani, 4 cl.
- V. P.E., 36 ani, 5 cl.
- VI. P.D., 39 ani, 7 cl.
- VII. B.R., 66 ani, 1 cl.
- VIII. B.P., 65 ani, 5 cl.

906. Novaci, sat Novaci-Străini

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

- III. C.M., 17 ani, 4 cl.
- V. C.E., 39 ani, 7 cl.
- VI. C.I., 42 ani, 7 cl.
- VII. P.I., 64 ani, 4 cl.
- VIII. C.I., 72 ani, 5 cl.
- A. Ș.I., 60 ani, 4 cl.

907. Vaideeni

(rn. Horezu, reg. Argeș)

- II. S.L., 11 ani, 5 cl.
- III. B.A., 19 ani, 4 cl.
- V. J.M., 43 ani, 7 cl.
- VI. B.I., 34 ani, 6 cl.
- VII. J.M., 62 ani, 4 cl.
- VIII. Ș.I., 64 ani, 4 cl.
- A. = VIII

908. Costești, sat Ferigi

(rn. Horezu, reg. Argeș)

- V. H.M., 38 ani, 7 cl.
- VI. C.C., 36 ani, 2 cl.
- VII. S.I., 58 ani, 2 cl.
- VIII. S.A., 69 ani, 4 cl.

909. Muierasca, sat Muierasca-de-Sus

(rn. Râmnicu-Vâlcea, reg. Argeș)

- I. G.E., 10 ani, 4 cl.
- III. G.L., 18 ani, 7 cl.
- V. M.I., 45 ani, 4 cl.
- VI. S.S., 38 ani, 7 cl.
- VII a. C.I., 61 ani, 5 cl.
- VIII. M.G., 62 ani, 5 cl.
- A. M.C., 56 ani, 5 cl.

910. Zmeurătu, sat Piscu-Mare

(rn. Râmnicu-Vâlcea, reg. Argeș)

- III. T.M., 18 ani, 4 cl.
- V. C.I., 37 ani, 4 cl.
- VI. C.I., 36 ani, 7 cl.

- VII. G.M., 62 ani, 5 cl.
VIII. S.L., 65 ani, 4 cl.
A. I.A., 57 ani, 5 cl.

911. Bujoreni

(rn. Râmnicu-Vâlcea, reg. Argeș)

- II. E.V., 10 ani, 4 cl.
III. E.E., 18 ani, 4 cl.
V. E.G., 45 ani, 4 cl.
VII. M.F., 57 ani, n-a urmat la școală
VIII. D.V., 56 ani, 5 cl.
A. L.Ș., 56 ani, 4 cl.

912. Săcelu, sat Magherești

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

- II. G.I., 11 ani, 4 cl.
III. N.A., 20 ani, 5 cl.
V. N.E., 37 ani, 7 cl.
VII. I.S., 65 ani, n-a urmat la școală
VIII. D.I., 67 ani, 5 cl.
A. C.G., 62 ani, 5 cl.

913. Bumbăști-Pițic, sat Poenari

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

- II. L.D., 12 ani, 5 cl.
III. C.M., 21 ani, 4 cl.
V. B.I., 38 ani, 7 cl.
VI. C.P., 43 ani, 5 cl.
VII. F.A., 70 ani, n-a urmat la școală
VIII. B.P., 64 ani, 5 cl.
A. C.M., 57 ani, 5 cl.

914. Oteșani

(rn. Horezu, reg. Argeș)

- VI. P.N., 39 ani, 7 cl.
- VII. B.E., 72 ani, n-a urmat la școală
- VIII. M.G., 71 ani, 5 cl.
- A. Ș.N., 68 ani, 5 cl.

915. Scoața

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

- I. C.I., 9 ani, 2 cl.
- III. P.S., 20 ani, 7 cl.
- V. D.E., 38 ani, 3 cl.
- VI. C.G., 43 ani, 5 cl.
- VII. D.M., 72 ani, 2 cl.
- VIII. G.C., 65 ani, 5 cl.
- A. T.N., 48 ani, 5 cl.

916. Alunu

(rn. Horezu, reg. Argeș)

- I. Z.M., 10 ani, 4 cl.
- IV. C.I., 18 ani, 7 cl.
- V. L.A., 37 ani, 4 cl.
- VI. V.I., 42 ani, 5 cl.
- VII. M.D., 75 ani, 5 cl.
- VIII. N.P., 64 ani, 5 cl.
- A. M.V., 59 ani, 5 cl.

917. Băbeni-Bistrița, sat Ungureni

(rn. Râmnicu-Vâlcea, reg. Argeș)

- III. S.M., 24 ani, 4 cl.

- V. I.E., 43 ani, 7 cl.
- VI. N.A., 38 ani, 3 cl.
- VII. M.G., 75 ani, 1 cl.
- VIII. P.N., 74 ani, 3 cl.
- A. M.N., 58 ani, 3 cl.

918. Pojaru

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

- I. O.A., 11 ani, 4 cl.
- V. O.M., 37 ani, 7 cl.
- VI. D.A., 36 ani, 7 cl.
- VII. P.A., 61 ani, n-a urmat la școală
- VIII. G.N., 66 ani, 5 cl.

919. Lăpușata

(rn. Horezu, reg. Argeș)

- I. C.S., 10 ani, 5 cl.
- III. P.I., 20 ani, 5 cl.
- V. C.M., 43 ani, 4 cl.
- VI. M.A., 35 ani, 6 cl.
- VII. M.I., 61 ani, n-a urmat la școală
- VIII. C.C., 61 ani, 2 cl.
- A. = VIII

920. Peșteana-Jiu

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- III. R.M., 22 ani, 7 cl.
- V. T.E., 38 ani, 7 cl.
- VI. I.D., 46 ani, 5 cl.
- VII. T.E., 65 ani, n-a urmat la școală
- VIII. T.I., 76 ani, n-a urmat la școală
- A. B.D., 48 ani, 7 cl.

921. Vladimiru

(*rn. Gilort, reg. Oltenia*)

- V. Ș.N., 42 ani, 7 cl.
- VI. V.G., 45 ani, 4 cl.
- VII. B.S., 60 ani, n-a urmat la școală
- VIII. L.D., 74 ani, n-a urmat la școală
- A. B.M., 60 ani, 5 cl.

922. Grădiștea, sat Băiești

(*rn. Olteț, reg. Oltenia*)

- I. F.V., 11 ani, 4 cl.
- V. D.M., 34 ani, 6 cl.
- VI. F.V., 32 ani, 6 cl.
- VII. Ș.M., 73 ani, n-a urmat la școală
- VIII. M.C., 65 ani, 4 cl.

923. Turburea

(*rn. Filiași, reg. Oltenia*)

- V. Ș.I., 43 ani, 3 cl.
- VI. M.I., 42 ani, 7 cl.
- VII. Ș.I., 61 ani, n-a urmat la școală

924. Slăvuța

(*rn. Filiași, reg. Oltenia*)

- I a. Z.M., 10 ani, 4 cl.
- IV. N.D., 19 ani, 7 cl.
- V. B.N., 38 ani, 3 cl.
- VI. O.I., 46 ani, 5 cl.
- VII. G.E., 61 ani, n-a urmat la școală
- VIII. N.T., 70 ani, 5 cl.
- A. Z.C., 50 ani, 4 cl.

925. Ghioroiu

(*rn. Olteț, reg. Oltenia*)

- II. P.I., 10 ani, 3 cl.
- III. S.M., 18 ani, 7 cl.
- V. S.E., 36 ani, 4 cl.
- VI. C.T., 32 ani, 7 cl.
- VIII. T.D., 72 ani, 5 cl.
- A. R.C., 61 ani, 4 cl.

926. Oveselu, sat Măciuceni

(*rn. Olteț, reg. Oltenia*)

- II. E.C., 12 ani, 5 cl.
- III. C.M., 20 ani, 4 cl.
- V. R.E., 41 ani, *n-a urmat la școală*
- VI a. E.I., 40 ani, 5 cl.
- VI b. B.P., 45 ani, 5 cl.
- VII. T.A., 61 ani, 3 cl.
- VIII. A.C., 84 ani, 4 cl.
- A. E.N., 56 ani, 5 cl.

927. Prundeni

(*rn. Drăgășani, reg. Argeș*)

- V. O.M., 38 ani, *n-a urmat la școală*
- VI. B.V., 40 ani, 7 cl.
- VII. S.I., 65 ani, *n-a urmat la școală*
- VIII. P.C., 65 ani, 1 cl.
- A. M.A., 53 ani, 1 cl.

928. Ușurei

(*rn. Drăgășani, reg. Argeș*)

- I. M.L., 11 ani, 5 cl.
- III. R.A., 19 ani, 4 cl.

- V. Ș.M., 43 ani, 1 cl.
VI. L.I., 39 ani, 5 cl.
VII. M.I., 70 ani, n-a urmat la școală
VIII. F.M., 68 ani, n-a urmat la școală

929. Fratoșița

(rn. Filiași, reg. Oltenia)

- II. D.D., 11 ani, 4 cl.
III. B.M., 22 ani, 4 cl.
V. P.E., 45 ani, n-a urmat la școală
VI. Z.F., 39 ani, 4 cl.
VII. U.E., 67 ani, n-a urmat la școală
VIII. U.N., 77 ani, n-a urmat la școală

930. Bulzești

(rn. Olteț, reg. Oltenia)

- V. C.F., 36 ani, 7 cl.
VI. C.G., 42 ani, 4 cl.
VII. D.M., 64 ani, n-a urmat la școală
VIII. C.D., 62 ani, 1 cl.
A. D.D., 51 ani, 4 cl.

931. Iancu-Jianu

(rn. Balș, reg. Oltenia)

- V. M.E., 30 ani, 7 cl.
VI. M.G., 35 ani, 6 cl.
VII. C.M., 64 ani, n-a urmat la școală
VIII. P.D., 68 ani, 5 cl.

932. Pleșoiu

(rn. Slatina, reg. Argeș)

- I. M.I., 10 ani, 4 cl.

- VI. A.I., 34 ani, 4 cl.
- VII. I.E., 75 ani, n-a urmat la școală
- VIII. O.I., 84 ani, n-a urmat la școală
- A. G.M., 50 ani, 7 cl.

933. Izvoru

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

- I. B.I., 11 ani, 5 cl.
- II. V.I., 10 ani, 4 cl.
- III. F.M., 17 ani, 7 cl.
- IV. B.T., 18 ani, 4 cl.
- V. O.I., 30 ani, 5 cl.
- VI. I.D., 34 ani, 7 cl.
- VII. A.I., 78 ani, n-a urmat la școală
- VIII. M.I., 59 ani, 4 cl.
- A. T.I., 60 ani, 3 cl.

934. Balș

(rn. Balș, reg. Oltenia)

- V a. T.E., 36 ani, 7 cl.
- VII. F.E., 62 ani, n-a urmat la școală
- A. P.A., 60 ani, 4 cl.

935. Dobrița

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- II. S.D., 11 ani, 4 cl.
- III. P.S., 18 ani, 4 cl.
- IV. B.I., 19 ani, 4 cl.
- V. B.P., 41 ani, 7 cl.
- VI. P.V., 43 ani, 7 cl.
- VII. S.F., 60 ani, 2 cl.
- VIII. T.I., 58 ani, 5 cl.
- A. R.I., 58 ani, 3 cl.

936. Obîrșia-Cloșani

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

II. B.G., 10 ani, 3 cl.

IV. O.N., 18 ani, 4 cl.

V. A.P., 38 ani, n-a urmat la școală

VI. L.I., 41 ani, 3 cl.

VII. G.M., 80 ani, n-a urmat la școală

VIII. U.N., 67 ani, n-a urmat la școală

A. T.I., 58 ani, 5 cl.

937. Călugăreni, sat Cloșani

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

I. F.L., 11 ani, 4 cl.

II. C.N., 11 ani, 4 cl.

IV. H.N., 20 ani, 4 cl.

V. D.M., 35 ani, 7 cl.

VI. P.A., 33 ani, 5 cl.

VII. L.E., 59 ani, 3 cl.

VIII. B.M., 61 ani, 5 cl.

A. B.I., 49 ani, 3 cl.

938. Peștișani, sat Frîncești

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

I. F.S., 11 ani, 4 cl.

II. P.I., 11 ani, 4 cl.

III. S.M., 18 ani, 4 cl.

V. F.E., 40 ani, 7 cl.

VI. B.G., 47 ani, 7 cl.

VII. S.M., 62 ani, 3 cl.

VIII. D.M., 60 ani, 4 cl.

A. C.A., 65 ani, 5 cl.

939. Turcinești

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

III. Ș.M., 22 ani, 7 cl.

- V. R.E., 32 ani, 6 cl.
- VI. S.V., 42 ani, 7 cl.
- VII. Ș.I., 63 ani, n-a urmat la școală
- VIII. S.G., 73 ani, 3 cl.

940. Izverna, sat Silișteea

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- I. D.S., 10 ani, 3 cl.
- II. M.I., 10 ani, 4 cl.
- III. V.R., 18 ani, 4 cl.
- IV. P.P., 20 ani, 4 cl.
- V. P.E., 39 ani, 4 cl.
- VI. S.I., 37 ani, 4 cl.
- VII. T.L., 69 ani, n-a urmat la școală
- VIII. Z.P., 60 ani, 5 cl.
- A. C.V., 46 ani, 7 cl.

941. Baia-de-Aramă, sat Mărășești

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- II. P.C., 11 ani, 4 cl.
- III. D.N., 18 ani, 4 cl.
- IV. C.S., 18 ani, 4 cl.
- V. H.J., 39 ani, 2 cl.
- VI. D.I., 43 ani, 2 cl.
- VII. C.L., 72 ani, n-a urmat la școală
- VIII. P.N., 79 ani, 3 cl.
- A. A.T., 44 ani, 5 cl.

942. Godinești

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- II. Ș.E., 11 ani, 4 cl.
- III. P.M., 17 ani, 7 cl.
- IV. V.C., 17 ani, 7 cl.
- V. I.V., 36 ani, 7 cl.

- VI. M.I., 36 ani, 5 cl.
- VII. B.E., 60 ani, n-a urmat la școală
- VIII. T.D., 73 ani, 5 cl.
- A. C.V., 43 ani, 4 cl.

943. Cornești, sat Stolojani

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- I. S.M., 11 ani, 4 cl.
- III. F.M., 18 ani, 7 cl.
- V. P.L., 40 ani, 7 cl.
- VI. L.N., 35 ani, 7 cl.
- VII. G.M., 69 ani, n-a urmat la școală
- VIII. G.I., 74 ani, 5 cl.
- A. H.V., 56 ani, 1 cl.

944. Prejna, sat Costești

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- I. N.V., 11 ani, 4 cl.
- II. M.V., 10 ani, 4 cl.
- IV. D.I., 19 ani, 4 cl.
- V. M.S., 34 ani, 3 cl.
- VI. S.C., 39 ani, 6 cl.
- VII. L.L., 61 ani, n-a urmat la școală
- VIII. D.I., 65 ani, 5 cl.
- A. F.L., 52 ani, 7 cl.

945. Cireșu

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- I. R.J., 12 ani, 5 cl.
- IV. B.I., 21 ani, 5 cl.
- V. P.M., 33 ani, 7 cl.
- VI. P.D., 39 ani, 7 cl.
- VII. B.L., 62 ani, n-a urmat la școală
- VIII. R.S., 59 ani, 5 cl.
- A. S.G., 46 ani, 7 cl.

946. Șovarna

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- I. P.F., 11 ani, 4 cl.
- II. P.D., 11 ani, 4 cl.
- III. C.S., 21 ani, 7 cl.
- V. P.P., 46 ani, 5 cl.
- VI. P.I., 33 ani, 5 cl.
- VII. Ș.M., 70 ani, n-a urmat la școală
- VIII. P.I., 64 ani, 4 cl.
- A. S.N., 51 ani, 5 cl.

947. Cîlnic, sat Pieptani

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

- V. C.C., 33 ani, 3 cl.
- VI. P.G., 40 ani, 7 cl.
- VII. P.M., 58 ani, n-a urmat la școală
- VIII. P.P., 72 ani, 2 cl.
- A. D.C., 57 ani, 5 cl.

948. Vîrciorova, sat Ilovița

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- II. T.M., 12 ani, 5 cl.
- III. P.I., 20 ani, 4 cl.
- V. U.M., 36 ani, 4 cl.
- VII. D.P., 63 ani, 5 cl.
- VIII. P.I., 70 ani, 2 cl.
- A. C.A., 59 ani, 2 cl.

949. Crăguiești

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- I. B.M., 12 ani, 5 cl.
- III. F.A., 20 ani, 4 cl.

- V. A.C., 44 ani, 4 cl.
VI. F.G., 44 ani, 5 cl.
VII. B.M., 61 ani, n-a urmat la școală
VIII. B.I., 61 ani, 5 cl.
A. B.I., 60 ani, 5 cl.

950. Corcova, sat Imoasa

(rn. Strehaia, reg. Oltenia)

- III. G.M., 21 ani, 4 cl.
V. B.E., 35 ani, 2 cl.
VI. R.V., 44 ani, 7 cl.
VII. R.I., 63 ani, 4 cl.
VIII. Ș.V., 74 ani, 4 cl.
A. R.G., 45 ani, 5 cl.

951. Slivilești

(rn. Strehaia, reg. Oltenia)

- II B.G., 11 ani, 4 cl.
III. B.I., 19 ani, 7 cl.
VI. C.D., 44 ani, 7 cl.
VII. U.D., 67 ani, 2 cl.
VIII. B.T., 62 ani, 5 cl.
A. B.V., 43 ani, 7 cl.

952. Gîrbovu

(rn. Filiași, reg. Oltenia)

- III. P.E., 18 ani, 4 cl.
V. O.C., 36 ani, 7 cl.
VI. R.C., 43 ani, 5 cl.
VII. R.E., 66 ani, n-a urmat la școală
VIII. Ș.C., 65 ani, 2 cl.
A. T.C., 49 ani, 5 cl.

953. Cerneți

(*rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia*)

IV. F.C., 20 ani, 5 cl.

V. B.C., 35 ani, 4 cl.

VI. I.I., 44 ani, 5 cl.

VII. C.E., 60 ani, n-a urmat la școală

VIII. C.V., 70 ani, n-a urmat la școală

A. C.P., 56 ani, 5 cl.

954. Cervenița

(*rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia*)

II. B.G., 12 ani, 5 cl.

III. I.G., 20 ani, 4 cl.

V. P.A., 32 ani, 5 cl.

VI a. B.C., 43 ani, 5 cl.

VI b. B.L., 38 ani, 6 cl.

VII. B.A., 59 ani, n-a urmat la școală

VIII. T.D., 64 ani, 4 cl.

A. I.C., 54 ani, 4 cl.

955. Strehaia

(*rn. Strehaia, reg. Oltenia*)

I. D.E., 10 ani, 3 cl.

V. C.F., 37 ani, 7 cl.

VI. G.N., 38 ani, 7 cl.

VII. V.S., 63 ani, 4 cl.

VIII. D.T., 69 ani, 4 cl.

A. U.M., 54 ani, 3 cl.

956. Butoiești

(*rn. Filiași, reg. Oltenia*)

I. D.M., 12 ani, 4 cl.

- II. C.V., 12 ani, 5 cl.
- III. B.V., 21 ani, 7 cl.
- IV. B.I., 19 ani, 7 cl.
- V. Z.D., 35 ani, 4 cl.
- VI. B.D., 40 ani, 5 cl.
- VII. B.M., 65 ani, n-a urmat la școală.
- A. M.-R.I., 59 ani, 5 cl.

957. Hinova

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- II. L.G., 12 ani, 5 cl.
- V. F.N., 33 ani, 7 cl.
- VI. F.C., 40 ani, 4 cl.
- VII. I.E., 64 ani, n-a urmat la școală
- VIII. C.I., 71 ani, 3 cl.
- A. F.I., 62 ani, n-a urmat la școală

958. Izvorălu

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

- V. M.A., 44 ani, 2 cl.
- VI. P.D., 45 ani, 5 cl.
- VII. C.M., 67 ani, n-a urmat la școală
- VIII. D.C., 65 ani, 4 cl.
- A. I.I., 50 ani, 5 cl.

959. Bicleșu, sat Săliștuța

(rn. Strehăia, reg. Oltenia)

- III. G.M., 18 ani, 7 cl.
- V. C.E., 42 ani, 3 cl.
- VI. C.M., 43 ani, 7 cl.
- VII. P.M., 69 ani, n-a urmat la școală
- VIII. M.V., 69 ani, 5 cl.

960. Secu

(rn. Strehăia, reg. Oltenia)

IV. C.Ș., 20 ani, 7 cl.

V. C.J., 41 ani, 4 cl.

VI. C.Ș., 42 ani, 7 cl.

VII. D.L., 74 ani, n-a urmat la școală

VIII. D.L., 75 ani, 5 cl.

A. V.G., 55 ani, 4 cl.

961. Crivina

(rn. Vinju-Mare, reg. Oltenia)

II. I.A., 11 ani, 4 cl.

III. C.G., 17 ani, 7 cl.

V. P.A., 37 ani, 7 cl.

VI. C.I., 38 ani, 7 cl.

VII. C.M., 63 ani, 5 cl.

VIII. C.Ș., 58 ani, 5 cl.

962. Ostrovu-Mare, sat Ostrov

(rn. Vinju-Mare, reg. Oltenia)

II. M.I., 12 ani, 4 cl.

III. S.J., 19 ani, 4 cl.

V. V.E., 42 ani, 6 cl.

VI. P.E., 40 ani, 5 cl.

VII. D.L., 67 ani, n-a urmat la școală

VIII. M.G., 68 ani, 5 cl.

A. P.G., 51 ani, 1 cl.

963. Jiana

(rn. Vinju-Mare, reg. Oltenia)

II. G.D., 11 ani, 4 cl.

V. N.E., 36 ani, 3 cl.

- VI. G.I., 39 ani, 7 cl.
VII. B.M., 78 ani, n-a urmat la școală
VIII b. N.Ș., 67 ani, n-a urmat la școală
A. G.F., 44 ani, 4 cl.

964. Padina-Mare, sat Iablanița

(rn. Vînju-Mare, reg. Oltenia)

- II. C.V., 10 ani, 3 cl.
V. M.I., 44 ani, n-a urmat la școală
VI. R.N., 38 ani, 7 cl.
VII. U.I., 62 ani, n-a urmat la școală
VIII. L.A., 64 ani, 3 cl.
A. R.I., 54 ani, 5 cl.

965. Gruia

(rn. Vînju-Mare, reg. Oltenia)

- I. L.C., 11 ani, 4 cl.
III. Z.N., 20 ani, 5 cl.
V. B.A., 37 ani, 5 cl.
VI. T.D., 42 ani, 7 cl.
VII. C.S., 71 ani, n-a urmat la școală
VIII. N.S., 73 ani, 5 cl.
A. C.A., 58 ani, 2 cl.

966. Vlădaia

(rn. Vînju-Mare, reg. Oltenia)

- I. P.E., 11 ani, 4 cl.
III. T.A., 19 ani, 4 cl.
V. T.A., 39 ani, 4 cl.
VI. B.D., 46 ani, 7 cl.
VII. B.E., 63 ani, 2 cl.
VIII. B.I., 61 ani, 4 cl.
A. = VIII

967. Salcia

(*rn. Calafat, reg. Oltenia*)

III. M.C., 19 ani, 7 cl.

V. I.F., 36 ani, n-a urmat la școală

VI. S.M., 37 ani, 4 cl.

VII. I.L., 66 ani, n-a urmat la școală

VIII. S.I., 62 ani, 3 cl.

A. T.P., 68 ani, 4 cl.

968. Verbița

(*rn. Calafat, reg. Oltenia*)

IV. B.G., 20 ani, 4 cl.

V. B.E., 38 ani, 7 cl.

VI. B.I., 41 ani, 4 cl.

VII. T.L., 62 ani, n-a urmat la școală

VIII. G.F., 59 ani, 3 cl.

A. = VIII

969. Seaca-de-Pădure, sat Seaca

(*rn. Craiova, reg. Oltenia*)

I. C.G., 11 ani, 5 cl.

III. B.F., 22 ani, 4 cl.

V. B.S., 40 ani, 3 cl.

VI. B.C., 39 ani, 7 cl.

VII. P.E., 67 ani, n-a urmat la școală

VIII. U.T., 77 ani, 5 cl.

A. P.D., 49 ani, 7 cl.

970. Beloțu

(*rn. Craiova, reg. Oltenia*)

V. C.E., 45 ani, 5 cl.

VI. B.Ș., 42 ani, 7 cl.

- VII. D.D., 63 ani, 4 cl.
- VIII. D.I., 65 ani, 2 cl.
- A. Ț.D., 55 ani, 5 cl.

971. Sărbătoarea

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

- I. B.A., 11 ani, 4 cl.
- II. G.G., 11 ani, 4 cl.
- III. R.I., 18 ani, 4 cl.
- IV. G.I., 18 ani, 4 cl.
- V. C.F., 39 ani, 4 cl.
- VI. S.F., 35 ani, 4 cl.
- VII. C.N., 66 ani, n-a urmat la școală
- VIII. C.M., 66 ani, 2 cl.

972. Mărăcinele

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

- I. D.C., 11 ani, 4 cl.
- V. D.M., 37 ani, 7 cl.
- VI. P.M., 39 ani, 5 cl.
- VII. P.R., 73 ani, n-a urmat la școală
- VIII a. C.P., 67 ani, 2 cl.
- A. P.C., 66 ani, 4 cl.

973. Unirea

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

- I. R.A., 9 ani, 3 cl.
- III. I.M., 19 ani, 4 cl.
- IV. B.G., 22 ani, 4 cl.
- V. C.M., 36 ani, 4 cl.
- VI. N.M., 39 ani, 4 cl.
- VII. M.F., 70 ani, n-a urmat la școală
- VIII a. I.M., 80 ani, n-a urmat la școală
- VIII b. I.N., 78 ani, 5 cl.

974. Galicea-Mare

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

III. P.A., 20 ani, 4 cl.

V. N.A., 40 ani, 7 cl.

VI. N.V., 38 ani, 5 cl.

VII. P.F., 65 ani, n-a urmat la școală

VIII. G.Ș., 67 ani, 3 cl.

975. Maglavit

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

I. P.G., 12 ani, 5 cl.

V. B.M., 42 ani, 1 cl.

VI. C.V., 39 ani, 4 cl.

VII. B.I., 59 ani, n-a urmat la școală

VIII. L.M., 71 ani, 5 cl.

976. Ciupercentii-Vechi

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

II. C.I., 12 ani, 4 cl.

III. G.G., 19 ani, 4 cl.

IV. P.M., 18 ani, 4 cl.

V. M.E., 42 ani, 4 cl.

VI. Ț.N., 38 ani, 3 cl.

A. G.I., 44 ani, 4 cl.

977. Desa

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

II. G.Ș., 9 ani, 3 cl.

III. S.M., 19 ani, 4 cl.

V a. R.E., 43 ani, 7 cl.

V b. G.I., 42 ani, 7 cl.

VI. P.I., 40 ani, 7 cl.

- VII. D.C.I., 75 ani, n-a urmat la școală
VIII. F.G., 68 ani, 4 cl.
A. C.I., 54 ani, 5 cl.

978. Rastu

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

- I. R.C., 12 ani, 5 cl.
II. S.I., 11 ani, 4 cl.
III. N.G., 18 ani, 7 cl.
V. Ș.M., 38 ani, n-a urmat la școală
VI. B.I., 45 ani, 4 cl.
VII. I.I., 55 ani, 4 cl.
VIII. B.Ș., 78 ani, 1 cl.

979. Urzicuța

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

- III. I.I., 22 ani, 6 cl.
V. M.C., 36 ani, 7 cl.
VI. C.F., 38 ani, 7 cl.
VII. N.I., 66 ani, 5 cl.
VIII. P.G., 65 ani, 5 cl.
A. B.G., 61 ani, 3 cl.

980. Bistrețu

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

- III. P.G., 18 ani, 7 cl.
VI. F.N., 43 ani, 4 cl.
VIII. F.I., 58 ani, 3 cl.
A. S.C., 52 ani, 4 cl.

981. Măceșu-de-Jos

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

- III. Ș.M., 15 ani, 3 cl.

- V. C.E., 38 ani, 4 cl.
- VI. Ș.F., 45 ani, 4 cl.
- VIII. T.G., 58 ani, 6 cl.
- A. N.F., 69 ani, 5 cl.

982. Segarcea

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

- III. S.N., 18 ani, 7 cl.
- V. I.M., 39 ani, 7 cl.
- VI. C.N., 33 ani, 6 cl.
- VII. I.P., 69 ani, n-a urmat la școală
- VIII. A.G., 66 ani, 4 cl.
- A. Ș.M., 68 ani, 7 cl.

983. Malu-Mare

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

- I. C.L., 9 ani, 2 cl.
- III. A.S., 16 ani, 7 cl.
- V. S.I., 34 ani, 5 cl.
- VI. S.N., 40 ani, 6 cl.
- VII. I.G., 58 ani, 4 cl.
- A. I.V., 60 ani, 5 cl.

984. Drăgotești

(rn. Balș, reg. Oltenia)

- III. N.V., 18 ani, 4 cl.
- IV. L.V., 18 ani, 7 cl.
- V. S.V., 33 ani, 7 cl.
- VI. C.S., 35 ani, 4 cl.
- VII. D.M., 68 ani, 2 cl.
- VIII. C.I., 62 ani, 5 cl.
- A. = VIII

985. Piatra-Sat

(*rn. Slatina, reg. Argeș*)

- V. C.T., 32 ani, 4 cl.
- VI. T.C., 33 ani, 7 cl.
- VII. N.E., 59 ani, 4 cl.
- VIII. C.N., 64 ani, 4 cl.
- A. N.G., 58 ani, 4 cl.

986. Osica-de-Jos

(*rn. Balș, reg. Oltenia*)

- III. I.G., 21 ani, 4 cl.
- IV. D.Ș., 19 ani, 4 cl.
- V. M.G., 40 ani, 2 cl.
- VI. C.Ș., 40 ani, 5 cl.
- VII. M.G., 59 ani, 5 cl.
- A. = VI

987. Castranova

(*rn. Caracal, reg. Oltenia*)

- III. S.L., 17 ani, 5 cl.
- IV. M.P., 21 ani, 4 cl.
- V. C.I., 40 ani, 7 cl.
- VI. M.Ș., 35 ani, 7 cl.
- VII. D.C., 66 ani, *n-a urmat la școală*
- VIII. C.F., 63 ani, 5 cl.
- A. = VIII

988. Radomiru

(*rn. Caracal, reg. Oltenia*)

- IV. C.A., 17 ani, 7 cl.
- V. T.V., 34 ani, 7 cl.
- VI. M.I., 39 ani, 6 cl.

VII. M.E., 55 ani, n-a urmat la școală
VIII. B.C., 60 ani, 5 cl.

989. Mirșani

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

I. B.L., 10 ani, 3 cl.
II. D.O., 10 ani, 3 cl.
III. C.O., 21 ani, 4 cl.
IV. C.I., 19 ani, 6 cl.
V. Ș.O., 46 ani, n-a urmat la școală
VI. D.S., 42 ani, 4 cl.
VII. B.I., 74 ani, n-a urmat la școală
VIII. B.T., 80 ani, 5 cl.

990. Sadova

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

III. P.F., 19 ani, 7 cl.
V. P.S., 37 ani, 7 cl.
VI. G.G., 42 ani, 3 cl.
VII. A.L., 76 ani, n-a urmat la școală
VIII. I.M., 61 ani, 4 cl.
A. C.Ș., 57 ani, 4 cl.

991. Amărăștii-de-Jos

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

II. D.M., 11 ani, 4 cl.
IV. P.C., 18 ani, 4 cl.
V. M.E., 41 ani, 5 cl.
VI. O.M., 41 ani, 5 cl.
VII. C.P., 69 ani, 4 cl.
VIII. C.T., 70 ani, 4 cl.
A. B.M., 52 ani, 4 cl.

992. Băbiciu

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

- I. F.E., 10 ani, 4 cl.
- II. P.V., 11 ani, 4 cl.
- IV. R.D., 18 ani, 5 cl.
- V. M.F., 37 ani, 7 cl.
- VI. D.N., 36 ani, 7 cl.
- VII. P.D., 70 ani, 5 cl.
- VIII. P.I., 70 ani, 3 cl.
- A. M.M., 60 ani, 3 cl.

993. Studina

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

- III. A.V., 17 ani, 7 cl.
- V. P.A., 31 ani, 7 cl.
- VI. M.A., 32 ani, 7 cl.
- VII. D.G., 68 ani, 5 cl.

994. Bechet

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

- II. F.I., 11 ani, 4 cl.
- III. C.L., 17 ani, 4 cl.
- IV. C.C., 18 ani, 4 cl.
- Vb. D.P., 48 ani, 4 cl.
- VI. C.I., 32 ani, 3 cl.
- A. S.C., 55 ani, 4 cl.

995. Ianca

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

- I. D.G., 10 ani, 4 cl.
- II. B.I., 11 ani, 4 cl.
- III. G.A., 16 ani, 4 cl.

- IV. I.O., 18 ani, 4 cl.
V. Ș.M., 42 ani, 2 cl.
VI. M.M., 35 ani, 4 cl.
VII. V.M., 69 ani, n-a urmat la școală
VIII a. D.Ș., 72 ani, 4 cl.
A. G.I., 65 ani, 5 cl.

996. Orlea

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

- III. C.Ș., 23 ani, 4 cl.
IV. P.P., 18 ani, 5 cl.
V. C.A., 35 ani, 7 cl.
VI. N.D., 32 ani, 6 cl.
VII. E.D., 57 ani, 1 cl.
VIII. M.E., 65 ani, 5 cl.
A. = VIII

997. Izbiceni

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

- II. P.G., 11 ani, 5 cl.
III. M.S., 18 ani, 4 cl.
V. P.M., 37 ani, 7 cl.
VI. M.I., 42 ani, 4 cl.
VII. P.L., 60 ani, n-a urmat la școală
VIII. P.A., 60 ani, 4 cl.
A. = VIII

998. Izlaz

(rn. Turnu-Măgurele, reg. București)

- I. B.L., 12 ani, 6 cl.
III. G.I., 18 ani, 4 cl.
V. P.M., 35 ani, 4 cl.
VI. P.P., 37 ani, 4 cl.
VII. G.C., 68 ani, n-a urmat la școală

LISTA LUCRĂRILOR DE REFERINȚĂ ¹

- AO = *Arhivele Olteniei*, Craiova, Anul I, 1922 ș.u.
- *BOCEANU, GL. = Ion Boceanu, *Glosar de cuvinte din județul Mehedinți*, București, 1913 (*Analele Acad. Rom.*, Tom. XXXV, Memoriile Secț. literare).
- CADE = I. Aurel Candrea — Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, București, Editura «Cartea Românească», [1926—1931]. —
- *CIAUȘANU, V. = G. F. Ciaușanu, G. Fira și C. M. Popescu, *Culegere de folclor din jud. Vâlcea și împrejurimi, cu un glosar*, București, Cultura națională, 1928 (*Academia Română. Din viața poporului român*, XXXV).
- *CIAUȘANU GL. = G. F. Ciaușanu, *Glosar de cuvinte din jud. Vâlcea*, București, Imprim. națională, 1931 (*Academia Română, Memoriile Secț. literare, Seria III, Tom. V, Mem. 6*).
- CIAUȘANU-SFÎRLEA = G. F. Ciaușanu și L. Sfîrlea, *Glosar de cuvinte regionale din Vâlcea, în Materiale și cercetări dialectale*, I, Edit. Acad., 1960, p. 221—238 (Filiala Cluj a Acad., Institutul de lingvistică).
- *COMAN, GL. = Petre Coman, *Glosar dialectal*, București, —
Monitorul Oficial și Imprimeria națională, 1939 (*Academia Română, Memoriile Secț. literare, Seria III, Tom. IX, Mem. 5*).

¹ Termenii atestați pentru Oltenia în glosarele marcate cu un asterisc nu au fost incluși în glosar.

- CV = *Cum vorbim*, Revistă pentru studiul și explicarea limbii, București, Anul I, 1949 ș.u.
- DA = *Dicționarul limbii române*, Tomul I, partea I: A—B, București, Librăria Socec, 1913; Tomul I, partea II: C, București, Tipografia ziarului «Universul», 1940; Tomul II, partea I: F—I, București, Imprimeria națională, 1934; Tomul II, partea II, fascicula 1—3: J—lacustru, ladă — lepăda, lepăda — lojniță, București, «Universul», 1937, 1940, 1948.
- DLR = *Dicționarul limbii române*, Serie nouă, Tomul VI, Fascicula 1: M — mandră¹, Edit. Acad., București, 1965; Fascicula a 2-a: Mandră² — mascat¹, Edit. Acad., București, 1965; Fascicula a 3-a: Mascat² — mămăiță, Edit. Acad., București, 1966; Fascicula a 4-a: Mămălatiță — mătăringă, Edit. Acad., București, 1966; Fascicula a 5-a: Mătăsar — mergător, Edit. Acad., București, 1966; Fascicula a 6-a: Mergătoriu-microbiologie, Edit. Acad., București, 1966 (Academia Republicii Socialiste România).
- DM = *Dicționarul limbii române moderne*, București, Edit. Acad., 1958 (Academia Republicii Populare Române, Institutul de lingvistică din București).
- DOINA = *Doina*, Jorăști—Covurlui, Anul I—II, 1929—1930 și Anul II, 1935, Braniștea—Covurlui.
- GAMILLSCHEG, O. M. = E. Gamillscheg, *Oltensische Mundarten*, Viena, 1919.
- GÎLCESCU, G. = T. Gîlcescu, *Cercetări asupra graiului din Gorj*, în «Grai și suflet», V, 1931, 1, p. 64—124.
- GÎLCESCU, F. = T. Gîlcescu, *Folklor din Gorj*, în «Grai și suflet», VII, 1937, p. 249—270.
- GREGORIAN, AO, XV = M. Gregorian, *Studii asupra etnografiei Olteniei: Images d'ethnographie roumaine (vol. III)*, de Tache Papahagi, în «Arhivele Olteniei», XV, 1936, p. 90—100.

- GREGORIAN, G. = M. Gregorian, *Graiul și folclorul din Oltenia nord-vestică și Bănanatul răsăritean*, Craiova, 1938; cf. și AO, XVII, 1938, p. 229—275; XVIII, 1939, p. 97—122.
- IONESCU, GL. = I. D. Ionescu, *Glosar din județul Gorj*, în «Buletinul institutului de filologie română Alexandru Philippide», VI, 1939, p. 205—245.
- *LEXIC REG. = *Lexic regional*, București, Edit. Acad., 1960 (Societatea de științe istorice și filologice).
- LR = *Limba română*, [București], Academia Republicii Populare Române (Institutul de lingvistică), Anul I, 1952 ș.u.
- *PAJURĂ, LEX. = C. Pajură, *Lexicon oltenesc*. Cu o prefață, Turnu-Severin, 1925.
- *PAȘCA, GL. = Ștefan Pașca, *Glosar dialectal*, alcătuit după material lexical cules de corespondenți din diferite regiuni, București, Cultura națională, 1928. (Academia Română, Memoriile Secț. literare, Seria III, Tom. IV, Mem. 3).
- PLOPȘOR, V. O. = C. Nicolaescu-Plopșor, *Vorbe oltenești*, București, 1922 (extras din «Convorbiri literare», 1922).
- PREDA, D. = Luca Preda, *Cercetări dialectale în Dolj*, în «Grai și suflet», VII, 1937, p. 231—248.
- SCRIBAN, D. = August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme), Edițiunea întâia, Iași, Institutul de arte grafice «Presa bună», 1939.
- SO = *Suflet oltenesc*, Culegeri și cercetări folclorice, Anul I, 1927.
- TDRG = Dr. H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch* [Band I—III], Bukarest, Staatsdruckerei, I: 1903; II: 1911; III: 1924.
- TP = *Tudor Pamfile*, Dorohoi, Anul I, 1923.
- VÎRCOL, M. = V. Vîrcol, *Din graiul popular al județului Mehedinți*, în «Noua revistă română», București, vol. VIII, 1910, nr. 3.

- VÎRCOL, N. = V. Vîrcol, *Neologismele în limba poporului. Cercetare făcută în județul Mehedinți*, în «*Buletinul societății filologice*», II, 1906, p. 19—29.
- *VÎRCOL, V. = V. Vîrcol, *Graiul din Vâlcea*, București, Atelierele grafice Socec, 1910 (Publicațiunile Societății filologice, I).
- WEIGAND, D. = G. Weigand, *Die rumänischen Dialekte der kleinen Walachei, Serbiens und Bulgariens*, în *W. Jb.*, VII, 1900, p. 1—92.

ABREVIERI

adj.	= adjectiv	loc. prep.	= locuțiune prepozițională
adv.	= adverb	loc. subst.	= locuțiune substantivală
ar.	= aromân	loc. vb.	= locuțiune verbală
art.	= articol, articulat	m.	= masculin
Ban.	= Banat	Mac.	= Macedonia
Bucov.	= Bucovina	Maram.	= Maramureș
cf.	= confer	m. m. c. pf.	= mai mult ca perfect
cond.	= condițional	Mold.	= Moldova
conj.	= conjunctiv	Munt.	= Muntenia
dat.	= dativ	n.	= neutru
dim.	= diminutiv	nehot.	= nehotărît
expr.	= expresie	Olt.	= Oltenia
f.	= feminin	part.	= participiu
gen.	= genitiv	pf. c.	= perfect compus
ger.	= gerunziu	pf. s.	= perfect simplu
imper.	= imperativ	pl.	= plural
impf.	= imperfect	pop.	= popular
impers.	= impersonal	prez.	= prezent
ind.	= indicativ	prezumt.	= prezumptiv
inf.	= infinitiv	pron.	= pronume
interj.	= interjecție	pron. dem.	= pronume demonstrativ
intrans.	= intransitiv	pron. nehot.	= pronume nehotărît
invar.	= invariabil	refl.	= reflexiv
înv.	= învechit	reg.	= regional
loc. adj.	= locuțiune adjectivală	s.	= substantiv
loc. adv.	= locuțiune adverbială		

sg. = singular
sil. = silabă
tr. = trecut
Trans. = Transilvania
trans. = tranzitiv
Ț. Hațeg. = Țara Hațegului

v. = vezi
var. = variantă
vb. = verb
viit. = viitor
voc. = vocativ

**GLOSAR DIALECTAL
OLTENIA**

a adv. 955 VII „cam, aproape”. [Mămă-
ga] *o lășăm a o jumătă de lăoră* [să fiar-
oă] și - o mestecăm.

abagér s. m. 987 VI „croitor”.

v. DA, TORG (Mold), DM (reg) s. v., cf.

SCRIBAN, D. (Mold.) s. v.

aburát¹ s. 965 III „moară de foc [?]”.
*Făiina... la aburát lo făcem, așé să zice
la noi.*

aburát² adv. *dormii* ~ 962 A
„dormii buștean”

acării s. m. pl. art. 968 VI „fierării”.

*Pieptenu ăla [este] făcú dî șină de... fie-
rări ăja căre - / fac, de acării ăja.*

acopăim vb. ind. prez. I pl. 949 VII
„acoperim (semănătura cu sapa)” *Primă -
vára sâpă ogóru, îl sâmănă cu sâmînță
și I-a [κ] îl acópăie* 954 III

ind. prez. 3 pl. *acópăie* 954 III

acréște, *se* ~ vb. refl. ind. prez.
3 sg. 961 VII [despre aluat] „daspeste” [Pii-

nea] *o frămîntăm... și - o lășăm să să a-
crească* 944 I; cf. *se înăcrește*.

conj. prez. 3 sg. *să se acrească*
944 I

aculegém vb. ind. prez. I pl.

976 V „culegem”.

adápă vb. ind. prez. 3 sg. și pl.
938 V, 965 III, V, 966 V, 974 V „duc(e) mirea-
sa la fîntînă, pentru a îndeplini un anumit ri-
tual”. *Tineri pleacă pușat să să - mplim-
be, să du cu brădu, cu palomeăcu cu - á-
pă pe cobilită la fîntînă, să dúcă s-adápe
mireása, adápă mireása* 974 V.

ind. impf. 3 sg. și pl. *adápă* 965 VII;
conj. prez. 3 sg. *să adápe* 954 V, 974 V

adápát s. n. 965 III „obicei la
nuntă : mireasa merge, însoțită de băieți și
fete, la fîntînă, unde varsă trei pahare de a-
pă”. *Plecăm la apă, juacă fétile inajînțe o
hóră, y-adápă și... púne - ntr - um pa-
hár, ja apă din cútură acoló... lam cíte*

*trei pahăre de apă și vârsă mireasa jos
... și aia Țsâmnă adăpât de mireasă.*

adresează vb. ind. prez. 3 sg.
990 VI „dresează (animale)”. *Așă pos-
s-adresezi un cîine.*

conj. prez. 2 sg. *să adresezi*
990 VI.

aduce, *se ~* vb. refl. ind. prez.
3 sg. 924 VII, 955 VII, 960 V [despre aluat, mă-
măligă, săpun etc.] „se strînge, se adună”.
[Mămăliga] *o jaj cu mestecătu únă-ntr-ú-
na până ja s-aduce* 955 VII. [Săpunul] *fiér-
be pînă-ncepe să... să s-aducă* 960 V
ind. prez. 1 pl. *aducem* 955 VII; refl.
conj. prez. 3 sg. *să se aducă* 960 V.

adui vb. ind. prez. 2 sg. 1° 935 VI,
964 VIII, 967 VIII „aduni”. *Te duz ja culés*
[la vie], *adui struguri, dupe ce-adui*
struguri, te pui și merz cu-ei acás 964
VIII. 2° 955 VI [despre mămăligă] „inde-
sești, îngroși mestecînd”. [Mămăliga pripită]
*n-o mai laș să fiarbă. Aia cum a fier-
păsătu, o adui cu făina.*

1° v. DA s. v. *aduna* (Someș).

afionată (5 sil.) adj. f. 939 VII
„anesteziată”. [Am fost] *dé trii țori afioná-
tă, cu mîna ásta* [scrîntită].

cf. DA, TORG, CADE, SCRIBAN, D., DM
s. v. *afion*.

agerie (4 sil.) s. f. 961 VI, 964 VIII,
966 VI „varietate de viță de vie nealtoită”.
Să obijnúeste pe la noi mai mult víje
hibríz, adică ageríje, jakét, [e] țîrțorá,
*cum îi mai spúne, sâiuri din áștea pro-
ducătuáre direct* 966 VI

cf. LEXIC REG. s. v. *agerie*

aietám vb. ind. impf. 1 pl. 906 VII
„aranjam, potriveam”. *Îl aieptám [țestul]*
frumós cîp-să mai întăreá fel um-pic;
n e e í.

v. DA s. v. *aiępta* (Trans.), SCRIBAN,
D. s. v. *aiępt* (Trans.), LR, VIII, 1959, 5, p.
74 s. v. *aiępta*.

aláind vb. ger. 973 VII „lătrînd”.
Auzi cîni aláind; cf. z. á h á n e.

alergáta s. f. art. 904 II „nume-
le jocului de copii ‘de-a prinslea’”, *M-ă*
jucát alergáta și- ar- căzút im- brînc;
cf. de-a îngonáta, de-a țiligónu.

alésul s. n. art. 919 VIII „copilitul
viței de vie”; cf. copilițát, fluturít, pli-
véll, plivít.

alizguít vb. part. m. 905 IV „nete-
zit bine, dat la rindea”. [Linul] *áre un-*
fel de, cum îi spúnem noi, blánă, un- fel
de postamént al lui jos, alizguít bine,

altúni (3 sil.) adv. 945 V „altunde-
va”.

alvát s.n. 904 III, 910 III „mălai a-
mestecat cu apă, care se dă de mâncare puilor
de găină”; cf. *dimicúș*, *mieu néci*, *păsát*
1°, *zimitíc*.

amenită vb. ind. prez. 3 sg. 979 VII
„șchiopătează”. *Amenită de picór*.

cf. CIAUȘANU, V. s.v. *amenintă*.

americână s.f. 928 VIII „varie-
tate de viță de vie”.

aminte, *ne-am dat* ~ loc. vb.,
ind. pf. c. 1 pl. 917 III „ne-am dat seama.”

Vedeán sára, dá noi nu ne-an dat aminte

amintrinea adv. 908 VII „altmin-
teri”

amúrte vb. ind. prez. 3 sg. 950 A,
951 A, 956 A „amortește, înțepenește”. *Amúr-
te muálele piódrului*; *amúrt yásăle* 950 A.

ind. prez. 3 pl. *amúrt* 950 A.

v. DA (inv. și pop.), TDRG (Ban.), s.v.
amorți; CIAUȘANU - SFÎRLEA s.v. *amurți*;
cf. CIAUȘANU, V. s.v. *amurți*.

amușească, *să se* ~ vb. refl.
conj. prez. 3sg. 992 V [despre piele, cînepă
etc.] „să se moaie”. [Cînepa] *o púnem ca
să să amușască să pútem s-o bátem* 992
V. *Burdúfu vine to^d de piéle de yáie. Bur-
dúfu, piéle de yáie, il bag în [r] în apă,
puțin căldúță, și-l ți vo dóto zile pînă să
hămușește, să ia páru ála* 908 VI.

var. *hămușește*, *se* ~ ind. pr. 3 sg.
908 VI.

cf. DA *amuși*, *hămuși* (Ban.) s.v. *a-
muș*, *hămuș*, SCRIBAN, D. (Ban.) s.v. *amu-
șesc*, OM s.v. *amuși*, IONESCU, GL. s.v. *hă-
mușit*.

an, *hăl* ~ loc. adv. 947 A „acum doi
ani”.

anacsíd s.n. 936 A „analcid”...
Stilirițăle... le-am storit cu anacsíd.

ananás s.m. 924 VI, 964 VIII „va-
rietate de viță de vie nealtoită”.

ápe s.f. pl. 982 A „planuri înclina-
te ale acoperișului”. *Cásă cu dóuș, pátru
ápe*.

apreteală s.f. 959 III „apret,
scrobeală”

aprosimătím vb. ind. prez. 1pl. 979
VI „aproximăm, apreciem”. *Pă órmă púnem
sárē, o cantitate așa cît pū [κ] aprosi-
mătím noi cu mína noastră*.

arăcēște vb. ind. prez. 3 sg. 924
VI „bate nuiete pe peretele casei de lemn,
înainte de a o tencui”. *Dacă ăeste de lemn,
yo arăcēște, cuț să spúne la noi, cu nu-
ieie, care le púne și cruciș și curmezis,
pe dóo rînduri, dup-ăcēja să-ncarcă*;
cf. *paientează* 2°, *nuietează*,
am vergelit; *cércuie*.

ardéi s. m. 1° ~ *borcănăt* 974 V, ~ *de raci* 998 VI, ~ *românesc* 990 V „ardei gras”. *La ăla care spuserăţ de umplut, îi zicem ardéi gras or borcănăt* 974 V. 2° ~ *coárnă* 990 V, 997 V, VII, 998 V, ~ *córnul berbeăcului* 928 VII, ~ *córnul căprei* 964 A, ~ *ţúcăr* 972 VIII „ardei lung, folosit de obicei la murături”. *Culégem din grădină pletăgele, ardéi d-éla córnul berbeăcului* 928 VII.

1° v. CIAUŞANU, GL. s. v. *borcănăt*.

ardéie s. pl. 959 V, VII, 990 VII „ardei”.

var. *ardie* s. pl. 961 VII.

arioáie s. f. 968 IV „loc neted unde se clădesc şirele de porumb, de pale”. [Porumbul] *să recoltează grămadă şi p-ór-mă să cără cu cărele la ariúáje unde să fáce şiră*.

arján s. *prună de* ~ 904 VIII „soi de prună: gălbuie, cu símburele crăpat”.

arsímea s. f. art. 990 V „resturile arse şi lipite de fundul căldării”. [În căldarea de săpun] *rămine cíţodátă şi du pă căldare, úna, arsímea ága care este de nu ppa [κ] care nu puáte să-l străbătă cu ... vîrtítu*.

arţigána s. f. art. 902 III „haţe-

gana (dans popular)”. *Lăkutárt cíntă şi noi jucám hóre cum sînt alică la noi ... arţigána, hóre din acéstea de la noi*.

aruncătoáre s. f. 935 A „furcă de lemn”.

pl. *aruncători* 935 A.

asáltă vb. ind. prez. 3 sg. 966 III „saltă, ridică”. *Fiţecáre asáltă de cíţe-o bazmá de jos*.

ind. pf. c. I sg. *am asáltăt* 957 II.

ascunsát vb. part. m. sg. 917 III „ascuns”. *lel, şárpele, jeró ascúsát cu... [ε] aşá culcát, fcút cocolóş*.

asfaltuít adj. m. 917 A „asfaltat”. *Îi asfaltuít drúmu*; cf. s. falţu-ítă.

astrécură, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 941 VIII „se strecoară”. [Laptele, il] *scuáte-l púne pe strécătuáre şi s-astrecură*.

atei, mă ~ vb. refl. ind. prez. I sg. „mă îmbrac” 940 A.

v. DA s. v. *ateia* (Ban.); cf. VÎRCOL, M. s. v. *ateia*.

avión s. 992 I „figură la jocul de copii numit “în clase”” *Cáde de dú-úá orí ş-a tréiţea fácem avión*

ázimă s. f. 921 VII, 923 V, 949 VII „aluat dospit, copt ca o turtă şi care

se face mai ales la nunți, botezuri etc.”

pl. *ázimi* 949 VII.

bábă s.f. 1° 915 I, 965 I „bunică”.
Mă duc la bába să-î duc mîncare; cf. m ú i c ă. 2° 940 VI „tăietură făcută în trunchiul copacului, în direcția căderii lui”. *Îi fásēm bábă de jos la lemn, de pártea șejiáltă undě tájém cu firízu, cîn azúr-ge, că s-să slobuádă lémmu îm pártea.. și să lásă greuátătea îm pártea așeja uh-î bába*; cf. c ó p c ă.

1° v. DA, CADE s.v. (Trans.).

badíc s.n. 944 A „clopot ce se atîrnă de gîtul oilor”.

v. CADE s.v. *bădic* (Ban.).

balástru s.n. 908 VI, 917 VI „a-mestec de pietriș și nisip; balast”. *Ĉeș-meáua de cîmént, áia să fáce cu balás-tru* 908 VI.

baláur s.m. 948 II, 953 VIII „șarpe”. *A komari šineva um baláur și l-a pus îm mijlocu drúmului* 948 II. *Cîm pun mîn-ajíc așá, jíče-șă um baláur, ca pe tšjálă... z-băgásă pe crácu pentalónilor* 953 VIII.

bálie (3 sil.) s.f. 962 V „albie”; cf. m ó l n ă.

v. DA, TDRG, CADE, SCRIBAN, D, s.v.

(Mold., Bucov.), DM s.v. (reg.).

balotám vb. ind. prez. 1 pl. 920 VI „facem baloturi”.

banchét s.n. 988 VI „stivă de cărămizi nearse”. [Cărămida] *o púne la banškét și-o árdí.*

v. C V, III, 1951, 9-10, p. 47 s.v.

bántig s. 991 VI „fierăstrău mecanic”. *Să táje lémmu la bántig,*

barabéti s. m, pl. 913 III „vrăbii”. *Aj pus sámința acolo, dup-acéja o pázășt ca să n-o mánínče barabéti*; cf. gră-béti, p ă s ă r é l i.

cf. CV, II, 1950, 1, p. 31 s.v. *bărăbete*.

bárbă, *pun la ~* loc, vb. 952 VIII „pun butașul să prindă rădăcini”. [Vița] *mi-o pun la bárbă de tuámna ca să fáccă mustéte*; cf. mustáțá?

bárcă s.f. 913 VI „vadră de lemn, cu capac, în care curge țuica la cazan”. [Țuica curge] *îm bárcă, îm bárcă de... de lemn*; cf. ciotîr_nă; bótă, butíc, giván, trușie.

barícă s.f. 948 II „pîrîiaș, izvor natural, puțin adîncit de om, dar neîngrădit”. [Omul] *jereá într-ăo baríc-acólo*?

mijlocu - ápi.

var. *bîrîce* s. f. pl. 907 VIII.

cf. DA s. v. *bărcăcie* (T. Hațeg.), LE-XIC REG. s. v. *bîrîce*, CV, I, 1949, 8, p. 35 s. v. *barică*, CV, II, 1950, 1, p. 33 s. v. *barîce*, CV, IV, 1952, 1, p. 35 s. v. *barică*, LR, VIII, 1959, 5, p. 74, s. v. *bîrîce*.

baschiul s. n. art. 947 VI „u-nealta dogarului, în formă de ciocan, prevăzută cu un șanț, cu ajutorul căreia se bat cercurile pe butoi”. *La urmă bățem cu baschiu și cu cocănu cêrcurile cîl trăbuie.*

cf. DA s. v. *bașchie*.

bășca, de - a ~ loc. subst. 963 II „joc de copii”.

băcănuvă s. pl. 903 VI „lemne nu prea groase, folosite la împrejmuiri”. *Un nămăt făcú din băcănuvă, cum îi zîcem noi, de lémne, lémne strînse, noi ícem băcănuvă, și cu pari l-înkîdem.*

băcile s. f. pl. art. 906 V, 907 III, VII „băcițele”. *Jucă còbani cu băcile* 907 III.

băción s. m. 935 VI „baci”
v. DA s. v. *băcîoiu* (Ban.), TDRG s. v. *baci* (Ban.), CADE s. v. *băcîioniu* (Ban.).

băgăreț, ~ de seamă loc. subst. și adj. 916 A „(om) care bagă de seamă”.

bălăuța s. f. art. 972 VIII „numele unui dans popular”.

bălegăr s. n. ~ ros 997 VIII „mranită”. *Bălegăr pútred say mranîță zîs, așă-î socotêște în cârte, noi îi zîcem bălegăr ros.*

bălegărat adj. m. 974 VIII [despre pămînt] „îngrășat cu bălegar”; cf. îmbălegărat.

bărăian s. n. 986 V „petrecere (la sf. Ion) [?]”.

cf. LR, VIII, 1959, 5, p. 74 s. v.

bătúcă s. f. 913 A „mai de lemn, folosit pentru bătutul rufelor la spălat”.
pl. *bătúci* 913 A.

bătúș s. 929 VII „lemn cioplit cu care se bate cînepa în proțap”.

băzădănio s. f. voc. 933 VIII „pocitanio, bizdiganio”. *Jel ta de - n jel cu cômăgu - „Fuğ de - aci, băzădănio, zîce, ce vij tu, ailănt caj frumôș, caj... și tu, vij tu!”*

bére s. f. 952 V, VII „terci. din mălai sau făină cu care se hrănesc porcii”.

bereghetele s. art. 942 VI „beregata”. *Jerá spart beregățele* [berbecului] *pe dăyo locuri*.

bezmetic adj. m. 946 A [despre stupi] „fără matcă”.

v. DA s. v. (Mold.).

bierlântă s. f. 971 V „ghirlandă, cunună la mireasă”. *Mirăsa o-mvăleă, a-veă vual și bierlântă*; cf. g h e r l â n .

bilión (3 sil.) s. n. 919 VIII, 982 VI „sanț”. [Lăstarul de viță de vie] *Ń sco-teám dăo zîle, trej, la răcălă ș-p-ormă-l plantám: fije la biliuáne-așá pένtru alt an, fije dirég la grop!* 982 VIII. *Vărza se púne pe jerúgă, făcém biliuáne cu sápa, p-ormă făcém cúiburí* 968 IV.

pl. **bilioáne** 931 VI, 968 IV, 982 VIII.
var. **bulión** (3 sil.) s. n. 919 VI.

bínele s. art. 992 I „figură la jocul de copii numit „în clase”. *Și la úrmă, după țe-am terminát bínele, făcém la dá-tele péste cap*”.

bírta s. f. art. 989 II „groapa făcută pentru fiecare jucător, la jocul de copii „purceaua”. *Dăcă îl prinz în bírta lui...*
pl. **bírcile** art. 989 II.

bírborím vb. ind. prez. 1 pl. 940 A „împrăștiem, răsfirăm”. *O maj bírborím ótava cã s-õ-síntát.*

bíríce v. **barícă**.

bírlog s. n. 907 VII „groapă făcută în pământ, pentru opăritul rufelor cu leșie”

bírnuiala s. f. art. 909 VI „așezarea bírnelor la casa de lemn”. *Dupe-acé-*

ja începe bírnuiala, introduče stíplí, stíplí cási și fáce bírnuiala.

blanc s. 968 VI, VIII, 971 VIII, 973 VI, 982 VIII „varietate de viță de vie nealtoită”.

blănățúie s. f. 911 A „scînduri-că”; *blăn e á ț á.*

pl. **blănățúí** 911 A.

blăníte s. f. pl. 950 VII, 957 V „tălpigi la războiul de țesut”; cf.

p o n ó j i i , t o b l í ț e l e

cf. DA **blăniță** s. v. **blană**.

blenzi s. pl. 903 VIIb „scînduri”
Făcém colibă de lemne, de blenzi așá; cf. t ó b l e .

blidón s. n. 973 VII „blid mare de lemn”.

blucúc s. 940 IV „gunoi, bălegar”;
cf. n ă m á ș .

cf. DA, CADE s. v. **bucluc** (Ban. Trans.).

blúngăre s. m. 979 A „bulgăre, bolovan”. [Peste cînepă] *maj púně și fo cíteva... fo cíțva blúngări, greúutate, ca să stea lipítă de pămínt* 978 V; cf. g u l - g u ș ó i , l ó z b ă .

pl. **blúngări** 978 V, 979 A;

boácă s. f. 919 III „boț”. *Făcém așá o boácă mică* [de aluat]; cf. b o b o - l ó i , b o n ț , d o r d o l ó ș i , ș t r u ț , z d r o b u l é t e , g o g o l í e .

- bobolói** s. n. 1° 968 VIII „bob de telefon.” *Bobolóju ála de porúmb.* 2° pl. cf. AO, IX, 1930, p. 55 - 60, LR, VIII, 1959, 5, p. 74 s.v. *bojbîcâi*.
- 966 VII** „cocoloș”. *Căpețalu-1 făcēm așá: făcēm așá 40 crúce, aicî nîște boboluáte*
- 966 VII**; cf. *boácă*, *bont*, *dordolóși*, *ștruț*, *zdrobuléte*; *gogolíe*
- pl. *boboloáie* 966 VII.
- cf. PAJURĂ, LEX. s.v. *boboloș*.
- bobonéte** s. m. 908 VII, 917 VII, 919 V „colăcel sau felie de pîine în care se înfige o lumînare și care se dă de pomană la înmormintare”. *Îi dă bobonéte cu lumînare cu um_pahár de băuțurá* 908 VII; cf. *moșorél*, *patruzécile*; *sîmbe cioáre*.
- pl. *bobonéți* 919 V.
- var. *bobonéte* s. pl. 925 V.
- bodăcăria** s. f. art. 953 VI „lemnăria care se pune la pereții casei de lemn”. *Începe prîma dată cu tálpă. Pe úrmă - ncepe bodăcăriia, grîz*; cf. *stocărie*.
- boierii** s. f. pl. 904 III „flori artificiale legate cu beteală, care se prind în piept la nuntași”; cf. *ciúcuri*.
- bojbecăit**, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 956 VI „am căutat, am bijbîit”. *Am bojbecăiit și -og_găsiit și -pe -allánt* [fir
- boldească**, *să* ~ vb. can]. prez. 3 sg. 901 V „să bolborosească (la fiert)”. [Urda se adună] *cînd începe jel* [zerul] *um_pic să boldească, cîn_fiar-be -acólo*; cf. *Flutureáză*
- bolnăvia** s. f. art. 977 V a „îmbolnăvirea”. *Dúpe bolnăvia pátra, noi le-grijm* [goangele] *cu frúză, le rărím.*
- bolocrác** adj. 945 A „neglijent, dezordonat”. *Ai jesít bolocrác dîn cásă.*
- cf. CV, I, 1949, 7, p. 34 s.v. *bolocrac*.
- bondareți** v. *bundărețe*
- bondóci** s. m. pl. 968 VIII „stîlpi puși la temelia casei”. *Bondóci cási, bondóc însámniá dî_ăia căre -i bă-gám îm_pămînt așá, ápoi pe úrmă vin tápele, căre s -așáză peste bondóc.*
- bont** s. n. 937 A „bulz, cocoloș”; cf. *boacă*, *bobolói*, *dordolóș*, *ștruț*, *zdrobuléte*; *gogolíe*.
- pl. *bonturi* 937 A
- borbonác** s. n. 995 I, II [la jocul de copii cu 5 pietre] „una dintre pietre”.
- v. DA, SCRIBAN, D. s. v. (Trans.).
- borboriș** adv. 971 III „zgomotos

și cu bulbuci". *Ápa de mămăliță... o lă-săm și fierbe până să sălță sus, borboris.*

borcănát v. *ardéi*

bordúle s. pl. 919 VIII „bucăți paralelipipedice de ciment (folosite în construcții)”; cf. *brígádă* 2°, *obádă* 2°

borișcăiám vb. ind. impf. I pl. 945 VIII [despre pământ] „scormoneam la suprafață”. *Acú arám mai bine pământu ca năjinte; inajinte dor îl borișcăgám.*

cf. CV, I, 1949, 7, p. 34 s.v. *borișcăi*, LR, X, 1961, p. 317 s.v. *borășcăi*

borșógii s. m. pl. art. 933 III „plăminii”. *Ja máțale, ficăți, borșógii*; cf. *ficâte* alb.

borțói s. n. 927 V „mezal preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntăie, slănină și carne de porc; tobă”; cf. *burtán*, *búrtă*, *burticán*, *burtói*, *burtumál*.

boscotină s. f. 906 VI, 947 VI „tescovină, comină”. *Réstu, boscotina ce rămîne să făce țúică* 947 VI; *clúcul, prăștina*.

boscovină s. f. 979 V „murdărie, rest nefolositor care se depune pe fundul cazanului, după fierberea săpunului;

cf. *ficăți*, *mardáfl*°, *máru-lă*, *moáre* 2°, *sărátúri*, *strat*, *treasc*, *vrécie*; *mardá*, *vátră*.

bostán s. m. 933 II „pepenărie”. *M-an dus și jo pe vále ca să mîncám lúbeniță de la bostán.*

v. DA s.v. (Ban.), SCRIBAN, D. s.v. (vest).

botáși adj. m. pl. 960 VIII „bătăuși”. *Ne-am pomîni cu hăște uámení... mái bhotăș cum să zîce.*

v. DA. s.v. (Bucov.).

bráduri s. n. pl. 990 VII „brazi”. *Înainte nu țereá bráduri de-ástea cum-párate... Aveám ajiča-m_pádúre únu de făcă pepinieră de brádur... și tájá d-a-čí brádur și le făcă.*

brădeńce s. f. pl. 995 VII „fete care împodobesc bradul de nuntă”.

v. PREDA, D. s.v. *brădeancă*.

brățári s. f. pl. 907 III „bete”. [Steagul la nuntă e] *încununát cu brățári și cu flori...; brățári de cumpărát, bete, cum le spúne.*

breteá s. f. 991 A „petrecere care se face sîmbătă seara, înaintea nunții”. *Sîmbătă seára se duc la breteá*; cf. *góvie*.

brígádă s. f. 1° 957 A „chirpic”

[Casa] se făce d'îm pămînt, d'îm brigăz, bă 2°.

dî eşta de pămînt 957 VIII ; cf. d ú b l e.

2° pl. 955 VI, 958 V „bucăți paralelipedice de ciment (folosite în construcții)” [Fintina] să căptușește or cu kei din lemn sau cu brigăz de betón sau cu túburí 955 VI ; cf. b o r d ú l e , o b á d á 2°

pl. **brigăzi** 953 IV, 955 VI, 957 A, VI, VIII, 958 V.

brigaderită s. f. 951 A „brigadieră la CAP”.

brîscă s. f. 912 VIII „unealtă care servește la netezirea tenculelii ; drișcă.”

brîscuiálă s. f. 903 VIIIa, 913 VI, 969 VI „netezire cu drișca ; drișcuiálă”. Se dá întîi... tencuiála - nîi, și la urmă brîscuiála... brîscuiála - / neteziú ála pã úrmă 913 VI ; cf. drișca ; drișcuiálă.

brînzișoáră s. f. 966 VII dim. de la **brînză**, Vára mănîncă și - el ú ouușór, vo brîzișoáră, um pescút.

broájbă s. f. 917 A „lemn care se așază în intervalul dintre grînzi la podul casei”.

pl. **broájbe** 917 A.

brótină s. f. 902 VI, VII „cuptor la sobă”, și - o cuácem pã plat [turta] sau îm brótină, dac - avem 902 VII, cf. c o c á t o á r e , frig á t o á r e , r e n , t ó -

pl. **brótini** 902 VI.

brúturi s. n. pl. 965 V „buturi, coapse de dinapoi ale animalelor tăiate”. La pićuáre - așá, ajića, sus, brúturi íi zic sau pićuáre, brúturi li să spúne, brúturi de porc ; cf. ș o l d é t e.

búbă s. f. 937 VI, 950 VI, 951 VI „țeavă (de lemn) a cazanului de țuică, care se îmbucă cu țeava putinii (refrigerentului)”. Búba ája, așá - / spúnem noi, búba cárę méręe - n țáva pútini 950 VI ; cf. c o c á i e , c ú m p á n á.

v. CV, I, 1949, 7, p. 34 s. v.

bubeáză, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 910 V, 956 V [despre puii de curcă] „(le) ies, pe git, măregele caracteristice păsărilor mature”. Cîm - încep ței să bubezá, ... lápădă fúlgi du pã cap și du pã gît, le jásă niște bubulęne 910 V.

conj. prez. 3 pl. să bubeze 910 V.

bubințós adj. m. 960 V [despre săpun] „zgrunțuros pe deasupra” ; cf. z g á r á m ș á t , z g î r g o m á t.

bubuíene s. f. pl. 910 V „bubulite, bășicuțe”.

bucăturęste vb. ind. prez. 3 sg. 963 VII „taie în bucăți”. [Porcul] íi táje, íi bucăturęste și - / púne la hírdáú și - / să -

riáză; *ci o z m ă ț i*.

cf. LR, VIII, 1959, 6, p. 55 s.v.

bucături.

búciom s. n. 941 VI „țărúș de lemn în care este fixată nicovala pe care se bate coasa”. *Împfizez [e] aviem... spú-ñem búsum, îm búsumu ala jéstă nacová-la bagătă. L - Împfizez îm pamînt, după se l-am înpfipt îm pamînt púñem cuása pe ženúnk aísá, n-așazám jos și bátem cu șocánu.*

budidăi s. pl. 925 VIII „gunoaie, buruienii, impurități”. [Grîul] *il dăm în țî- lîndru, l-alégem de toate... negîná, bu- didăj d-élea* 925 VIII. [Grîul] *il plivím de pâlámídă, buđđáj, ce je pin je!* 925 VIII; cf. lă b ă d ă i.

bufteá vb. ind. impf. 3 sg. 953 VIII „lovea”. *Je!* [șarpele] *mă bufteá cu cá- pu [în burtă].*

bulión v. *bilión*

bundaféte s. m. 918 VII „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bundărău*, *bundăreác*, *bundăréte*, *bundărúí*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtói*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafói*, *fundăréte*,

fundói, *fúndul pópii*, *geácul ăl gros*, *mătușói*, *rínsa*, *săcúí*, *tartabóș*, *tăgîrcioáră*, *tráístă*.

var. *bundavéte* s. m. 924 V; *bundrăféte* s. m. 923 VII.

bundavéte v. *bundaféte*

bundărău s. 1° 961 VII „cecum (la porc)”; cf. *bundăreác*, *bundăréte*, *bundărúí*, *burtaféte*, *cartaféte*, *fundăléț*. 2° 961 VII „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc, tobă mică”; cf. *bundaféte*, *bundărău*, *bundăreác*, *bundăréte*, *bundărúí*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtói*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafói*, *fundăréte*, *fundói*, *fúndul pópii*, *geácul ăl gros*, *mătușói*, *rínsa*, *săcúí*, *tartabóș*, *tăgîrcioáră*, *tráístă*.

bundăreác s. n. 1° 957 V „cecum (la porc)”. *Bundăriácu este lipíd de burtă... bundăriácu este um maț maț mári-cs máțli-ajlálți*; cf. *bundărău*, *bundăréte*, *bundărúí*, *burtaféte*, *cartaféte*, *fundăléț*. 2° 965 V „mezel preparat din cecumul porcului, um-

plut cu măruntaie, slănină și carne tocată de porc; tobă mică". *Bundăreác* îi spunjem, *bundăreác...to la fiel îl facem ca și búrta*; cf. *bundaféte*, *bundărăú*, *bundăréte*, *bundărúi*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtói*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafói*, *fundăréte*, *fundói*, *fúndul pópii*, *geácul ăl gros*, *mătușói*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóș*, *tăgîrcioárá*, *tráistă*.

var. *bundăveác* 924 V.

bundăréte s. m. 1° 950 VII, 968 V „*cecum (la porc)*". *și le umplém búrta și cu bundărétele și cu mățele ále grúási*; 968 V; cf. *bundărăú*, *bundareác*, *bundărúi*, *burtafói*, *cartaféte*, *fundăléț*. 2° 918 VII, 951 VII, 952 V, 955 V, 957 VII, 958 V, 959 V, 960 VII, 962 VI, 964 V, 966 V, 969 V „*mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc*; tobă mică"; cf. *bundaféte*, *bundărăú*, *bundăreác*, *bundărúi*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtói*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafói*, *fundăréte*, *fundói*, *fúndul pópii*, *geácul ăl gros*, *mătușói*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóș*, *tă* -

gîrcioárá, *tráistă*.

var 2° *bondaréti* s. m. pl. 948

VII.

cf. BOCEANU, GL. s. v.

bundărúi s. 1° 950 V „*cecum (la porc)*"; cf. *bundărăú*, *bundăreác*, *bundăréte*, *burtafói*, *cartaféte*, *fundăléț*. 2° 950 V „*mezel preparat din cecumul porcului umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc*; tobă mică"; cf. *bundaféte*, *bundărăú*, *bundăreác*, *bundăréte*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtói*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafói*, *fundăréte*, *fundói*, *fúndul pópii*, *geácul ăl gros*, *mătușói*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóș*, *tăgîrcioárá*, *tráistă*.

bundăveác v. *bundăreác*

bundrăféte v. *bundaféte*

bung s. 941 II „băț”.

bungineáză vb. impers. ind.

prez. 930 A „*burează*". *Nu e semn de plujje, numaț așă bungineáză*; cf. *să m íjgure*.

cf. CADE, GIAUȘANU, V., VÎRCOL, V., AD, IX, 1930, p. 55-60 s. v. *bungineală*, LEXIC REG. s. v. *bungini*.

buráu s.n. 987 VIII „ploaie de scurtă durată, bură”. *Dúpe cum dă cî-tî-um buráu de ploáie.*

cf. CV, III, 1951, 2, p. 34, GAMILLSCHEG,

O. M., PAJURĂ LEX. s.v. *buraucă*.

burdán v. *burtán*

burlăiôr s.m. 952 A „vier tî-năr (pînă în 6 luni)”; vie rotíc.

pl. *burlăióri* 952 A.

cf. CIAUȘANU, GL., s.v.

burtafête s.m. 916 V, 920 V, 925 V, 929 III, 967 VII „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bundafête, bundărău, bundăreác, bundărețe, bundărúi, burticán, burtichél, burtói, cartafête, chirț, cirtafói, fundărețe, fundói, fúndul pópii, geácul ál gros, mătușói, rínsa, săcúi, tartabóș, tăgîrcioárá, tráistă.*

burtafói s. 919 VII „cecum (la porc)”; cf. *bundărău, bundăreác, bundărețe, bundărúi, cartafete, fundálét.*

burtán s.m. 1° 937 VII, 946 III, 949 V, 961 VII, 967 V, VII, 992 VII „stomac

(la porc)”. *Ficáfi să scod din íel [din porc], máțálé, burtánu, ála dînăuîntru* 946 III; cf. *burticán, tóbă 3° 2° 961 VII, 962 VI, 992 VII, 993 VII, 996 III, 997 VII* „mezel preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă” *Toba ácēja, burtán cum îi spúnem noi* 996 III; cf. *borțói, búrtă, burticán, burtói, burtumál.*

var. 2° *burdán* s.m. 998 V, VII.

búrtă s. f. 902 V, 904 V, 913 V, 915 V, 917 VII, 921 VII, 924 V, 926 V, 929 III, V, 958 V, 965 V, 966 V, VII, 991 V, VII „mezel preparat din stomacul porcului umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă”. *Dim búrta porculuj, tot așa, făcem búrtă; ce-am băgát în cirtabáșe...á-ja băgám și-n búrtă, la felí* 904 V; cf. *borțói, burtán, burticán, burtói, burtumál.*

burticálele s. f. pl. art. 926 V „intestinele (porcului)”.
var. *burticánele* s. f. pl. art. 931 V.

cf. CIAUȘANU, V., CIAUȘANU - SFÎR-LEA, s.v. *burticale*.

burticán s.n. 1° 985 V „stomac (la porc)”. [Punem] *riník și șorté mult ș-le făcem așa sucálete și le púnem usturdí la mijloc și băgám în bur-*

tican; cf. *burtán*, *tóbă* 3°, 2° 974 III, 979 V, 983 VII, 985 V, 993 VII „mezel preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; *tobă*”; cf. *borțói*, *burtán*, *búrtă*, *burtói*, *burtumál*. 3° 972 V, 974 VII, 977 VII, 991 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; *tobă mică*”; cf. *bunda féte*, *bundărău*, *bundăreác*, *bundăreíte*, *bundărúi*, *burta féte*, *burtichél*, *burtói*, *carta féte*, *chirt*, *cirtafói*, *fundăreíte*, *fundói*, *fundul pópii*, *geácul ál gros*, *mătuşói*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóş*, *tăgircioáră*, *tráístă*.

var. 1° *burticánă* s. f. 931 V, pl. *burticáne* 931 V; 2° *burtucán* s. n. 908 VII, 986 VII; 3° *burtucán* s. n. 908 V, 974 V.

burticánă v. *burticán* 1°

burticánele v. *burticálele*

burticál v. *burtichél*

burticél v. *burtichél*

burtichél s. 911 VII, 921 VII,

„mezel preparat în cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; *tobă mică*”; cf. *bunda féte*, *bundărău*,

bundăreác, *bundăreíte*; *bundărúi*, *burta féte*, *burticán*, *burtói*, *carta féte*, *chirt*, *cirtafói*, *fundăreíte*, *fundói*, *fundul pópii*, *geácul ál gros*, *mătuşói*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóş*, *tăgircioáră*, *tráístă*, var. *burticál* s. 915 V; *burticél* s. n. 975 V.

burtói s. n, 1° 987 V „mezel preparat din stomacul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; *tobă*”. *În burtói am pus ăşă; ficát ă tă-let, am pus și din carne tocătă*; cf. *borțói*, *burtán*, *búrtă*, *burticán*, *burtumál*. 2° 926 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; *tobă mică*”; cf. *bunda féte*, *bundărău*, *bundăreác*, *bundăreíte*, *bundărúi*, *burta féte*, *burticán*, *burtichél*, *carta féte*, *chirt*, *cirtafói*, *fundăreíte*, *fundói*, *fundul pópii*, *geácul ál gros*, *mătuşól*, *rínsa*, *săcúi*, *tartabóş*, *tăgircioáră*, *tráístă*, pl. *burtoáie* s. n. pl. 990 V, *burtucán* v. *burticán* *burtumál* s. n. 962 VI „mezel preparat din stomacul porcului.

umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă"; cf. *borțoi*, *burtán*, *búrtă*, *burticán*, *burtói*.

var. *burtumán* s.n. 962 VI.

burtumán v. *burtumál*

burungíuc s. n. 977 Va „borangic”. *Înainte să trăgă gogóșile, să făcă burungúic dîjlele*.

v. DA (Bucov.), TDRG (Mold.), SCRI-BAN, D. (nord) s.v. *borangic*.

bușteán s. m. 954 VI a, 957 VIII „butuc de viță de vie”. *Je! vița, te dús și o aléz d'acoló, de úne jésti ia, d'im buștán* 957 VIII.

v. IONESCU, GL, s.v.

butói s.n. 983 III, V, 987 VI „petrecere, luni după nuntă, la părinții miresei”. *Să strîng tos și pleacă pînă sat cu logón, așa să spúne, logón. Butói, or logón, or butói* 983 V; cf. *eúscri*, *floáre*, *logón* 2°, *moríšcă*, *proțăp*, *ra-chiu*, *urciór*.

căișîne (3 sil.) s. f. pl. 965

VIII „caise”. *Si dim puáme să făce [țuică], corcodúșe - așa le zice la noi pe-aijic...și*

dim căișîne, și dim prúne.

cal s. m. 1° 946 VI, 951 VIII, 964 VI „snop care se pune deasupra unei clăi”; cf. *călărăș*; *măgár*. 2° pl. 916 VIII, 924 VI „lemne cioplite la un capăt în forma unui cap de cal, pe care se sprijină acoperișul unui izvor captat în bazin”. *Fintîna, îi púne doo bláni sau trei la fátă, îi púne doj ajić - așa - m_márgîni căre se numesc caj, niște blane - așa care - are um fel de cap de cal, căre să numéște caj* 924 VI; cf. *călúșj*, *cîrlán* 2°.

călea s. f. art. ~ *măre* 906 V, 907 III, 908 V, 910 VII, 913 VII, 918 V, 919 VII, 924 VII „primă vizită a tinerilor căsătorii la părinții miresei și petrecerea care se face cu acest prilej”. *Să duc [la părinții miresei] or duminică, dúpe cum pot je! să să maj pregătească, șiji, pe călea máre să duc... tot cu petrecere, tot cu láyutári, cu neámunle lor* 924 VII; cf. *întorsúri*.

pl. *căile mari* 921 VII.

cf. DA, TDRG *cale albă*, *cale primară* s.v. *cale*, CIAUȘANU, V. s.v. *calea - naltă*, CIAUȘANU - SFÎRLEA *cale înaltă* s.v. *cale*.

caleándră s. f. 962 A „gard de scînduri”

cântă s. f. 906 III, VII, 950 V, VII, 954 VII, 968 V, 971 VII „ vas de metal cu capac, în care se păstrează carnea prăjită, în untură. *Să fierbe* [carnea] *frumos, să rumenește, la băgăm în borcan sau într-o cântă, căldare din apă cu capac, punem untura peste* ” la 906 VII.

pl. **cănti** 943 VII.

căpăt s. n. 911 II, VIII, 918 VI, 961 VIII „ cap”. *Úrsu de Țobicele mărge cu căpătu-n jos* 911 VIII. *Cim-prindeam pește, l-apucăm din la oijk, din la căpăt* 918 VI.

ca pe mînă v. *mînă*²

ca pe om v. *om*

ca pe tînjălă v. *tînjălă*

cărniță v. *gărniță*

carnotie s. f. 915 V „ bucată de carne prăjită, păstrată în untură ”; cf. *măcrituri*.

cf. CIAUȘANU, V. s. v. *cărnottii*.

cartaféte s. m. 1° 983 VII „ cecum (la porc)”; cf. *bundărău, bundă-reác, bundă réte, bundărúi, burta fói, fundă léț*. 2° 912 V, 967 V „ mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bunda féte, bundărău, bundă-reác, bundărúi, burta féte, burticán, burtichél, burtói, chirt*;

cînta fói, fundă réte, fundói, fundul póplii, geácul ál gros, mătușói, rínsa, săcúii, tartabóș, tágircioáră, tráistă.

cf. CIAUȘANU - SFÎRLEA s. v. *cartafoi*.

casáce s. f. pl. 995 A „ cojoace mari ”.
v. GREGORIAN, AO, XV, p. 91; cf. DA s. v. *casac*.

cazangiu s. m. 994 V b „ proprietar al unui cazan de țuică ”.

căier (2 sil.) s. m. 984 A „ îngrijitor de cal în cooperativa agricolă de producție ”.

cf. DA s. v. *căier*.

căierim vb. ind. prez. I pl. 938 VII „ facem caier ”. *O dúcem [lîna] la fábrică ș-o făcém căiere, o căierím ș-o tuárcém*.

căierúte s. n. pl. 933 VII, 962 V dim. de la *caier*. *Fírele le puném la dărác, le dărácím, le făcém căierúță, le torcém* 933 VII.

călăim vb. ind. prez. I pl. 946 I „ încălzim ”. *Caláim níște apă, nis preá cǎldă, da nis preá resé, potrivítă*.

var. *să căliéze* conj. prez. 3 sg, 950 V

cf. LR, VIII, 1959, 5, p. 75 s.v. *călie*, X, 1961, p. 317 s.v. *călie*.

călărăș s.m. 952 VIII „snop care se pune în vârful clăii”; cf. *cal*; *măgărar*.

călcăm vb. ind. împf. 1 sg. 907 VII „frământam”. *Călcăm* [brinza] *așă cu mîinile bine, bine, pe un fundu mare de blănă*.

călcăre vb. ind. prez. 3 sg. 954 VI b „bătucește (cu picioarele)”; cf. *joacă* 1°, *luăm* la driguituri.

călcătorea s.f. art. 974 VI „lemnul așezat de-a curmezișul grinzilor pentru a le fixa”. *Dupe grinz să pun [ε] călcătorea care sprîjină, leagă tuate grinzile*.

v. DA s.v. (Muscel), LR, X, 1961, p. 317 s.v.

căldărúie s.f. 924 VIII dim. de la *căldare*. [Țuica] *cúrgē - n vadră jos... într-o vadră, căldărúie, vadră, c-o fi*.

călimărul s.n. art. 932 I „călimara”.

v. DA, SCRIBAN, D. s.v. *călimară* (Trans.).

călúși s.m. pl. 919 VI, VIII „lemne cioplite la un capăt în forma unui cap

de cal, pe care se sprîjină acoperișul unui izvor captat în bazin”. *Desúpra kéilor să púne niște călúș, sub formă de bod de cal* 919 VIII; cf. *cai*, *cîrlán* 2°.

căneăsă s.f. 973 VII „untură murdară de pe mațe și de pe burtă, din care se face săpun”. [Untura] *a de ieșă pe burtă, pe... mățele cîn fkerbea pe foc, o lum, într-un blidón, în ceva. A murdălă, zisă căneăsă, aia, jumări d-é-lea de rămînea - n fundu polomeăcului; cf. mardáf* 2°.

căpătii s.n. 928 VII „sarcină de lemne care se poartă pe cap”
v. DA, CADE s.v. (Ban.).

căpețesc vb. ind. prez. 1 sg. 961 VIII „tai virfurile vitei de vie de curînd plantate”. [Vița] *o pun în pămînt ș-la urm-o căpețesc, ca să dea din nodu ăla, să dea... crăc [..] lăstării; cf. căpușește - te, făcem cap*.

căpreții s.m. pl. art. 904 I „iezi” [Capra] *a - ntrebă - că... une sînt că... căpre... căpreți éia mici*.

căpușește, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 961 VI „se taie lăstarii vitei de vie”. *Primăvara [vița] să dezgruapă ș-să căpușește, să tăie așă d'la față pămîntului; cf. căpețesc, fă-*

67.750

cem cap.

cărăveie s. n. pl. 958 VIII „rînduri scurte (plantate cu porumb) [?]” *Mai aveam [de prăsit] vo patru cărăveie.*

cf. CADE s. v. *cărăvei*, CIAUȘANU, V. s. v. *caravei*.

cărie s. f. 943 VII „mîncare pentru porci, făcută din dovleac fiert amestecat cu făină și sare” *Fas cărie colă cu... fierb dovleț.*

v. LR, XI, 1962, p. 261 s v

cășiță s. f. 1° 908 VI „îngrăditură de lemn făcută la marginea apei ca să protejeze malul; cf. z a t ó n 2° 945 VI „lemnărie de la acoperișul unei fîntîni” *Lemnăria îi cășiță - așă - și spînim, îi fac cășiță [la fîntînă].*

1° v. DA s. v. (Bucov., Trans.)

către, *în* ~ loc. prep. 933 VI „cătire” *Ș-am plecat în către sfat 933 VI A spus moșu în căte... în căte fîgân 912 II*

var *în căte* loc. prep. 912 II.

cătune s. f. pl. 981 III „mănușieri de cînepă așezate la uscat”

căței s. m. pl. 950 VI, 952 VIII „stilpi verticali, la pereții casei de lemn”

var. *cățeie* s. n. pl. 950 VI.

v. CADE s. v. *cățel* (Ban.).

cățeie v. *căței*

căzâlniță s. f. 1° 937 VIII „încăpere în care este instalat cazanul de țuică; povarnă”; cf. c a z a l n i e 2° 941 IV, 945 A „instalație de răcire (la cazanul de țuică)” *Căzâlniță [este] o puțină șă mârje ș - eștă apă... ș - eștă țava de arămă; cf. r a c i t o a r e.*

căzanie s. f. 981 VI, VIII „încăpere în care este instalat cazanul de țuică, povarnă”; cf. c a z a l n i ț a 1°.

ceclamá s. f. 953 VI „varietate de ceapă [?]” *Prășiră la ceclamá, zis căp - așă cum îi spînem noi, ț limbăju țărănesc al nostru.*

celim vb. ind. prez. 1 pl. 969 V [despre varză] „călim”

v LR X, 1961, p. 317 s v *celi*, cf. DA, CIAUȘANU, V. s. v. *celi*.

cemúr s. n. 948 VIII „cocă, pastă de lipit” *Pun acolă, la gárdin, pe gárdin, pun semúr de griu; cf. m l e a t.*

centă s. f. 974 VIII „băț gradat cu care se măsoară țuica la cazan” *Are un bețișor gradat în kilograme, șa kilă, doo, trei, patru [...] îi zicem [e] centă: cf. ț a n c u ș; ț a u.*

centrulete s. m. 915 A „centru (de oraș)”

cepăș s. n. 913 A „potecă de munte”.

pl. **cepășuri** 913 A.

cf. DA (Ban), CADE (Oit, Ban.), CIA-UȘANU, V., s. v.

cércii s. m. pl. art. 935 IV „coardele de la vița de vie”. *Feméii-o... lăgă cêrci pã éle, pã pari.*

cerculéte s. n. 964 VII „cerculeț”

ceréu s. 968 VIII „lemn de calitate proastă, folosit pentru foc.”

cheguit adj. m. 937 VI [despre lapte] „închegat”. *Lapte kéguít.*

chéie s. f. 924 VI, 948 VIII, 950 VI „loc. în care se îmbină birnele orizontale ale pereților casei de lemn”. *Înaintele vréme să-ŋkéiá [casa de lemn] îŋcápete - așá, dúpă c-o crestá și pã úna și pe - aítáltá, dóo lémné, le-ŋcručíșá únu cu áltu și veneá de cãdeá únu - ntr - áltu, așá îŋ kéie* 924 VI.

pl. **chei** 951 VII.

cherchelúí adj. m. 954 A „amețit, cherchelit”; cf. *círmít.*

chibzuiélnic adj. m. 917 A „chibzuit”. *Uom kibzuiélnic.*

chică s. f. 1° 974 VI, 977 VIII „spic din virful tulpinei de porumb”. *le áia cãre iásá [é] diŋ cocánu - ála sus, sti, cã*

iásá așá, [ii zice] kícá 977 VIII; *chiciu-rá. 2°* pl. 942 IV „pănuși (la porumb)”. *gólurám di fólí - acéleá de ... numíte kíé* 942 IV.

pl. **chici** (1 sil.) 942 IV.

cf. LEXIC. REG. s. v.

chilím s. 996 VII „scul (de borangic)”. *Ș-facă așá scul dá bumbác, îi zic - cá, dá borangíc, kílim dá borangíc sã zice, kílim.*

chimița, *de-a* ~ loc. subst. 944 II „joc de copii”.

chindeáúă s. n. pl. 907 V 1° „prosoape cu alesături, țesute în casă”. 2° „bucăți lungi de pînză cu care se coboară sicriul în groapă”; cf. *má sã* 2°.

1° v. DA, TDRG, CADE, SCRIBAN, D. s. v.

chindeu (Trans.), DM s. v. **chindeu** (reg.)

chipcél s. m. 983 A „căpăcel la plită”.

pl. **chipcéi** 983 A.

chípului, *de-a* ~ loc. adv. 914 VII „chipurile”. *Piŋ - cásá mătúră nóru-meá de - a kípulú.*

chirț s. 910 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bundaféte, bundărăú, bundă - reác, bundăréte, bundărúí,*

burtafete, burticán, burti-
chél, burtói, cartafete, cir-
tafói, fundărete, fundói,
fúndu pópii, geácul ál gros,
mătuşóxi, rínsa, sácúí, tar-
tabóş, tagírcioáră, tráístă.

chişiţă s. f. 941 A „unealtă
de lemn pentru scos focul de pe vatră”
pl. **chişite** 941 A.

v. DA s. v. (Ban.).

chitfals s. n. 985 VIII „rindea
mică”.

chiţáti adj. m. pl. 953 A „îngră-
mădiţi, strinşi într-un loc”. *Nuc încuţate...
din care nu lăsă simburi toţi kitáti.*

cicícul s. art. 966 V „totalita-
tea firelor toarse din lina de cea mai bu-
nă calitate”. *Ōicícú se fáce de oprége,
pénu oprége, să tyárce, suptíre, de pár,
dím pár de - ála.*

cicoáre s. f. 950 VI, 958 VIII
„ţeavă subţire de aramă, de trestie sau de
cucută, cu care se degustă ţuica”. *Cicóá-
reá-í fácută din trestie... de lúngă, iés-
tă, de lúngímeá bóti, să poţ s-o bág ím
bótă şi să beí tşúţă cu ía* 950 VI.

cimpi s. m. pl. 939 VIII „lăstari
tăiaţi ai vitei de vie”. [Via] *íntă ăo tájem,
pă úrmă o légám, care-í lăsám cimpi,*

*care nu, cimpí?... care-s măi sus íj lé-
gám, care nu, rămín aşé; cf. teméie.*

cinstáş adj. m. 954 A „care cins-
teşte pe ceilalţi”. *Jereá om cinstás.*

cf. DA (Mold.), TDRG, CADE, CIAUŞA-
NU-SFÍRLEA s. v. **cinsteş**.

cioácele s. f. pl. art. 984 VI
„cîrligele de lemn pe care se agaţă şi-
rurile de tutun la uscat”. *Cúácele sunt
cîrlígele - álea care s-atírnă [tutunul]
pénu uscat.*

cf. DA, SCRIBAN, D, CIAUŞANU, V.,
LEXIC REG., PAŞCA, GL. s. v.

cioátă s. f. 946 A „jumătate
de dovleac curăţat de miez, în care se
păstrează diferite obiecte (de uz cas-
nic)”; cf. cí o v á t á.

ciobîlcăială s. f. 917 III „stro-
pire, împrăştiere”. *Să stropeá láptele pe
tryácă, ínteléz... aşé cîbîlcăială, dá, dá
să stropeá tryac-aşé.*

cf. SCRIBAN, D. **ciobîlcăi** s. v.
şteobîlcăi.

ciobîlcăit adj. m. 917 III „stro-
pit, împrăştiat”. *Vedeá láptele cîbîlcăit
din trac.*

cf. SCRIBAN, D. **ciobîlcăi** s. v.
şteobîlcăi.

cioburéşte, se ~ vb. refl. ind.

prez. 3 sg. 961 VI, 968 VIII „se înfig bucăți de cărămidă sau cioburi de țiglă în stratul subțire de tencuială de pe perețele exterior al casei”. *Dăm înco-o tencuiălă mai subțire căre s-ă coburește cu cōburi de țiglă sau cărămidă* 968 VIII.

ciochéz vb. ind. prez. 1 sg. 956 A „scurtez joardele vitei de vie”; **ciontă**.

cióclu s. 973 VIII b „prăjină împodobită; steag (la jocul călușarilor)”. *Martî [...]* *îngropă cōclu, că* [= zicea]

că-i cōclu călușarilor. Și-i îngropă ecōlō [e] măjegu ăla; cf. **ciócul** *că-lúșului*, *măiág*.

ciócoți s. m. pl. 912 VII, 939 V „ciucuri”. [Mireasa împarte] *bătistúță cu cōcoț la băjéț* 939 V.

v. DA s. v. **ciocot** (Trans).

ciócul s. n. art. ~ *călușului* 993 VI „steagul împodobit al călușarilor”; cf. **cióclu**; *măiág*

ciorós adj. m. 943 VI [despre un copac] „noduros”.

ciotîrnă s. f. 924 VIII „vas de lemn în care curge țuica (la cazan)”. [Țuica curge] *într-o uálă, căldărúie, uálă, c-o fi, noi îi spúnem cōtîrnă, așé să zîce a-jița*; cf. **bárcă**; **bótă**, **butíc**, **gi-ván**; **troșie**.

ciováță s. f. 945 A, 948 A „jumătate de dovleac curățat de miez; în care să păstrează diferite obiecte (de uz casnic)”; cf. **ciováță**

pl. **ciovéți** 945 A, 948 A.

cirtă s. f. 942 IV „unitate de măsură pentru teren”.

v. DA, SCRIBAN, D. s. v. (Mold.); cf. TRG s. v.

cirulét s. n. 947 V dim. de la *cir*.

ciubárcă s. f. 935 IV, 942 VIII „putină”; cf. *strea z*; *brădoaică*. v. GILCESCU, G., CV, II, 1950, 2, p. 31, LR, XI, 1962, p. 261 s. v.

ciúcuri s. m. pl. 952 V „cocarde (la nuntă)”; cf. *boierii*.

ciuhái s. n. 935 III „cean”. [Mămăliga] *o mestecăm țuháj ș-o turnăm jos*.

cîcléj v. *gîgléj*

cîi (1 sil.) s. n. 985 A „parte de la gura coasei, de lângă călcii”.

cînepát, *de ~* vb. supin 909 I „de dărăcit, de pieptănat”. *Dinț de cînepát cînepă*.

cîntă, *se ~* vb. refl. ind. prez. 3 pl. 938 V, 939 VII „jelesc, bocesc (mortul)”. *Lumeșă s-ă aj-cásej s-ă mai cîntă*

pe jel, să mai... să mai bocăs... pe jel
938 V.

v. DA, TDRG, CADE s.v. *cînta* (Trans.)
SCRIBAN, D., s.v. *cînt* (Trans.), DM s.v.
cînta (reg.), IONESCU, GL. s.v. *cînta*.

cîntărețe s. m. 937 A „cîntă-
reț de biserică”.

cîrlán s. m. 1° 960 A „mlădi-
ță de viță cu trei muguri”. *Lășăy o butú-
ră cu trei cUARde și-un cîrlán la trei
vojik*. 2° pl. 922 VIII „lemne cioplite, pu-
se oblic la acoperișul unei cișmele”. *Îi
fac lăturle* [fintinei, cișmelei] *cu niște
cîrláni așa frumoș lucrăt*, cf. ca 1, cã-
lú și 1

2° pl. *cîrláni* 922 VIII.

cîrmít adj. m. 986 A „cherche-
lit”, cf. *cherchelú*.

cîrpă s. f. 943 VII, ~ *lúngă*
912 VII, 913 VII „maramă” *Uo-mpropozá,
yo învâleá* [pe mireasă] *cu cîrpă lúngă
și umblá p-îngă măsă duminică sára,
cu cîrpă lúngă... dăyo căpătîje până jos,
tîrîș* 913 VII; cf. *cîrpói*.

v. GREGORIAN, AO, XV, p. 91.

cîrpătorăș s. n. 918 VII dim. de
la *cîrpător*; cf. *fundăcé*l.

cîrpeneasă s. f. 968 VII „plan-
tă ierboasă cu flori roșii, purpurii sau gal-

bene”. *Rumeniță, pelín, álte fel de buru-
ieni, avrămeasă, cîrpeneasă, de tuáte*.

cf. DA, TDRG s.v. *carpenă*.

cîrpește vb. ind. prez. 3 sg 954
III „coase, tivește” *Taje din vig [...] căre
cît île trébuje, le cîrlesc și-ápoj île úm-
ple cu páje* [saltelele].

ind. prez. 3 pl. *cîrlesc* 954 III;

ind. prez. 1 pl. *cîrpím* 929 III.

cîrpói s. n. 904 VII „maramă”;
cf. *cîrpă* (lúngă).

cf. LEXIC REG. s.v.

cîrstáși s. m. pl. 919 VIII „gră-
mezi făcute pe cîmp, de obicei din 13
snopi”; cf. *pletíte, scîrtáți,
stává; crestáță, petítă*.

cîrstuit, *de ~* vb. supin 929
VI „de făcut cîrste”

cîrtafói s. n. 917 VII „mezel
preparat din cecumul porcului, umplut cu
măruntaie, slănină și carne de porc; to-
bă mică”; cf. *bundáféte, bun-
dărăú, bundăreác, bundă-
réte, bundărúii, burtafé-
te, burticán, burtichél,
burtói, cartaféte, chirt,
fundăréte, fundói, fúndul
pópíi, geácul ál gros, mă-
tușói, rínsa, sácúii, tartan*

bóş, tăgîncioá ră, tráistă.

var. *chirtafól* s.n. 991 VII.

cf. CIAUŞANU - SFÎRLEA s.v. *cer-tafoi*.

cîta adv. 936 A, 937 A, 940 VIII, 948 A, V „puţinţel”. *Am fost pe la vîje cîta* 948 V; cf. un piculéte, o ţiri-gánă, o ţirişcă, o ţirişúcă, o ţirişíră, o ţirişícă.

v. DA, CADE s.v. (Ban), SCRIBAN, D., s.v. (vest).

cîta adj. nehot pl. 948 II „ciţivă”. *Să-i de şi iej cîta gálbirî.*

cléşte s.m. 952 V „lemne lungi, legate la capete, între care se pune cînepă, cînd e băgată la topit” *La rîu avém un-cléşte [...] de lemn. Şi băgăm... uo púnem cînepa la rîn-la rîn-la rînd, legăm cu nujéle, legăm ajîc la lémne-le-álea aşá să nu se desfăcă.*

clîzmul s.n. art. 926 II „clisma”. *Tupă ce mi-o făcú clîzmu, am durmít.*

cloc s.n. 950 VII, 954 V, 957 A „clocot”. *Fierbí ápa birîe în-cloc pe foc* 950 VII. *Ápa fierbe cu cloc* 957 A.

cloşúg s.n. 933 VII „sieriu”. *A-túnć vîne priuótu, il ja, il púne în-cloşúg, il dúce la biserică, il slujéşte, l-ja şi-l îngryápă; cf. cuştiúć; tron.*

clúcul s.n. art. 926 VIII „tes-covina”. [Mústul] *il trăgám din... cămi-na ája, din clúcu ála; cf. boscotínă, prăştínă.*

coacă s.f. 949 VIII „manivelă” *Acúm a ieşi-stroşítóri de să púne şi-m-vintéşte de-o cyac-acólo şi strúguri să fărímă; cf. haităie.*

cf. DA, CADE, SCRIBAN, D., s.v.

coadă s.f. 945 A „codană, fată mare”.

coárnă v. *ardéi*

cocăi v. *cocăie*

cocăie s.f. 935 VI, 939 VI „ţea-vă care face legătura între cazanul de ţuică şi serpentină”; cf. búbă, cúmpănă,

var. *cocăi* s.n. 935 VI

cocătoáre s.f. 904 VIII „cuptor la maşina de gătit”; cf. brótină, fri-gătoáre, ren, tóbă 2°.

cf. DA *cocător* s.v. *coace*.

cocéan s.m. în expr. *făci de* ~ 959 VIII „faci de mîntuială”. [Trea-ba] *s-o făc de cocéan.*

cocém vb. 1° ind. prez. I pl. 961 VI „fierbem, distilăm”. *Ne dăem s-o co-cém la cazán [ţuică].* 2° refl. ind. pf.c3 sg. 906 VIII [despre caş], s-a fermentat,

s-a dospit". *Căsu-ăla să púne la dospéală* răvași".

Cfn s-a dospit de-ajuns, îi spúnam noi
tă s-a copt, atunci-1 fărîmăm mărún,
mărún... 906 VIII. *Și-1 púnem pe-um*
pat [cașul] *ca să să cuacă* 917 III. *Și-1*
púne [cașul] *lă*... *pă măsă sus, la copt*
 917 VI.

refl. ind prez. 3 sg. *se coáce* 917
 V; refl. conj. prez. 3 sg. *să se coacă*
 917 III; conj. prez. 1 pl. *să coácem* 976
 VI; supin *la copt* 917 VI.

cochiviciuri s. n. pl. 965 A
 „șiretlicuri”. *Scăpă cu cochiviciuri de-ă-
 le lui*.

cocioleánul s. n. art. 956 III
 „coceanul, cotorul (de varză)”. [Varza]
o curățăm ș-o... *îi scățem de-acólo*
cočoleşanu-ăla, úmplem cu sare

cocolím vb. ind. prez. 1 pl. 926 III,
 V [despre sarmale, aluat etc.] „tăvălim
 prin făină (dînd o formă mai mult sau
 mai puțin sferică)”. [La sarmale] *púnem*
um pic de făiin-ășá, le cocolím, cum
se face -ășá 926 III. [Gogoșile] *le coco-*
límășá în făiină 926 V.

coconéte s. m. 996 A „cocă coop-
 tă în spuză”.

cocóș s. m. 980 A „rotiță la stru-
 na zăbalei care se pune în gură cailor nă-

coderie s. f. 955 VIII „coadă la
 coasă”. *Noi-î púnem* [coasei] *coderie* *dă*
lemn.

cf. DA, SCRIBAN, D. s. v. *coderie*,
 BOCEANU-GL. s. v. *codărie*, CIAUȘANU,
 V. s. v. *codărie*.

códru, stă ~, loc. vb. ind.
 prez. 3 sg. 948 A [despre lapte] „este bi-
 ne prins (după ce s-a închegat)”. *Lápte-*
le stă códru.

cofrăgăria s. f. art. 908 VI
 „cofrajul” *Çeșmeșu de cîmént, ája să*
făce cu balăstru... *cofrăgărie-1 bag-a-*
cóló jos, /-ășáză bine.

coiécăie vb. ind. prez. 3 sg. 971
 II „guită”. *Coiecăie porcu și fugé*.

cf. DA, CIAUȘANU, V. s. v. *coicăi*.

coji s. f. pl. 941 VI „felii, bu-
 căți”. *Tăjém cartúofi, cáre-s mai mări* *îi*
tăjém coji, și cáre-s mai miș *îi púnem*
întráz.

cojiáiala s. f. art. 994 A
 „hoinăreala”. *îi pláce cojiáiala*.

cojoc s. n. ~ *înfundát* 915 VIII
 „cojoc încheiat lateral”.

coláci s. m. pl. 987 V „legături
 alcătuite din mai multe fuidare de cî-
 nepă”. [Cînepa] *o bătím, o meștăm, o*

Văţer colăc; cf. piátră.

colárnic s. n. 979 A „scaun de înşpăţat roata carului”.

cf. DA s. v. *colariu* (Ban.),

Colorátu v. *gîndăci*

comón s. m. 947 A „lemn pe care se reazemă vîrfurile căpriorilor (la casă)”.

pl. *comári* 947 A.

combilizón s. n. 917 V „combinezon (făcut din pinză)”.

consoáne s. f. pl. 922 VI „grinzi mici de la colţurile casei, care pornesc de la grinziile de deasupra pereţilor în afară şi pe care se bat căpriorii; console”. *Pe lîngă grinzi mai egzistă şi alte grinzişgăre sau consoáne cum s-ar spune, la colţurile căsii*; cf. cónsulii, c o t ó c 2°.

cónsuli s. pl. 930 VIII, 932 VIII „prelungirea grinzelor în afara zidurilor casei sau bucăţi de lemn peste grinzi, pe care se sprijină căpriorii; console”. *Ş-după ce puneá grinziile, s-apucá şi le puneá şi cónsuli [...]. Puneá blană peste cónsuli, po órmă s-apucá ş-aşizá căpriorii*; cf. c o n s o á n e, c o t ó c 2°.

contrafise s. f. pl. 952 VIII

[la casa de lemn] „lemne oblice care se fixează între furci şi talpă, pentru întărire”.

copăială s. f. 926 VI a, 949 VIII „muşuroit (la porumb)”;

cópcă s. f. 1° 928 VI „primă tăietură făcută cu toporul în copac, înainte de a-l tăia cu joagărul pentru dobîndire”. *Ásta [copăcul] ppa să cădă pă coastă-n dial. Atúnca-i fáce cópcă cu topóru în dial*; cf. bá b á 2°, 2° pl. 985 VIII „bucăţi de tablă bătute în cuie, care fixează tabla pe acoperişul casei”.

pl. *copci* 985 VIII,

copceálă s. f. 926 VI b „reţezare a lăstarilor de la rădăcina viţei de vie”; cf. c o p c í t u l.

copcítul s. n. art. 931 VI „reţezarea lăstarilor de la rădăcina viţei de vie”. *Şi-ncepe ca să fáce copcítu la ea, ca să nu fáce [viţa de vie] mustăţ deasúpra*; cf. c o p c e á l á.

copetéle s. f. pl. 941 VI, 944 VII, 949 VI „căpiţe mici de fin”. *Îl co-sím [finul], îl lasám dduo, trei zile [...], îl fásem copetéle asá miş, pe úrmă îl fásem mai mari, porsór!* 944 VIII; cf. c o p í t ó i, f u r c o á i e, p l o s t o á n e, p o r t o n e á f á, p l á s t o r e.

cf. DA s.v. *copițea*, BŢEANU, GL., PAJURĂ, LEX. s.v. *copiță*,

copi (1 sil.) s. pl. 996 VI „copileți”. [Porumbul] îl îngropăm cu săpele, după ce-l îngropăm cu săpele, a-dică îi rărim bine, aruncă niște copi și pă urmă rupem și copi-ăja tot.

copil s. n. 988 VII „copilit (la porumb)”. După ce răsăr porumbi trec-õe la copil; copileală.

cf. DM s.v. *copili*, CIAUȘANU, V. s.v. *copil*.

copilită s. n. 939 V „copilit (la vie)”. M-am duz la [...] copilită, în vale [la vie]; cf. fluturît, pliveli, plivît.

copilitează, se ~ vb. refl. înd. prez. 3 sg. 939 VI „se copilește”

cf. DA, CADE, DM s.v. *copili*.

copițoi s. n. 942 VIII „căpită de fin”. [Finul] după ce-l întărssem, îl făcăm porșorî, copițoi, cum să zîcî; cf. copețele, furcoáie, ploscoáne, porc one á țã; plásture.

copoácele s. f. pl. art. 963 VIII „copoácele”. Nu puteá copoácele să-î iá [pe lupi].

córfă s. f. 939 VI, VIII „albie

mare de lemn, cu scurgere pentru must, în care se pun strugurii pentru a fi zdrăbiți”. Córfa de lemn... în fórmă de... hálbíe 939 VI; cf. crin ț.

corlátă s. f. 992 A „scîndură care se pune peste ghizd, la fîntînă”; cf. coroánă, zlai.

pl. *corláți* 922 A.

cf. SCRIBAN, D, IONESCU, GL. s.v.

córnul berbeácului v.

ardéi.

córnul căprei v. *ardéi*

coroánă s. f. 915 VI „scînduri așezate deasupra ghizdurilor (la fîntînă)”. [Facem la fîntînă] coroána [...] ca să púje nevêstetele, la noi... să púne cánta sau vâdra pe ea deasupra; cf. corlátă, zlai.

coscodă v. *cuscode*

cosór s. n. 924 VI „unealtă pentru plivit grîul”; cf. cosorîță, țăpigi, țeperigúță, țipirigă; țepeligă.

cosorîță s. f. 959 VI, VIII, 960 VIII, 968 VIII „unealtă pentru plivit grîul”. Griyu să pliveste primăvára... cu... cosorîță, așá să spúne. Îi făcú-tă dintr-o bucătă de táblă, de șiná, așá, încovoáitá puțin așá, și táie cu

ia ámbete pãrť, și-ñ fãtã și-n spãte
966 VI; cf. cosór, țã pí g i, ț e p e r i -
g ú ț ä, ț i p i r i g ä, ț e p e l i g i.

pl. *cosoríte* 968 VIII.

var. *cosoríte* s. f. 954 II, VIIb, 966

VI, pl. *cosoríte* 958 VIII.

costãive adj. f. pl. 953 A [despre
nuci] „costelive, seci”; cf. în n c u i á t ä.

coș s. n. 940 IV „ladã la sanie”.

cf. DA, TORG, DM s. v.

cotcodățeze, sã ~ vb. conj.
prez. 3 sg. 901 II „sã cotcodăescã”;
cf. c u s c u d e ț ä, c u c u r e z é z e.

cf. TORG *cutcudețã* s. v. *cotco-*
dăci.

coteățã s. f. 977 Va „imple-
titurã de papurã sau nuiete, cu ochiuri
mari, folositã ca așternut pentru vier-
mii de mătase”. *Le bag [goangele] într-o*
odãie separãtã [...], le fãcẽm rãfturi, pũ-
nem coteățã, pẽste coteățã pũnim cã-
lele de ... de irtãie.

cotelendós adj. m. 916 VI [des-
pre fîn] „buruienos”; cf. d u d ä i ó s :

cotelęste vb. ind. prez. 3
sg. 958 VII „plivește”; cf. p r i v í m ;
p i g u l í.

cotețe s. pl. 908 VI „posta-
mente la rampa funicularului”. *Rãmpa*

sã lucreãzã p - ù ... [K] din lemn rotund
și pã cotețã, așã le spũnem noi la ... ùne
sã - ñkẽje acólo, ùne pũnem lẽmnele ãleã,
cotețã sã spũne.

cotoãce v *cotóc*

cotóc s. 1° 961 VIII „lemn care

ține unul dintre capetele alovului (pla-
sei de pescuit) în poziție verticalã”. 2°
s. m. pl. 997 VIII [la casa de lemn] „prelun-
gire a grinzilor în afara zidurilor casei sau
bucãți de lemn puse peste grinzi, pe care
se sprijinã cãpriorii”; *console*”. *S-a ter-*
minat zidãriã, sã pũne acoperișu; aco-
perisũ sã pũne -ntiã ãștia dã la streã-
șinã, noi le zicẽm cotóc; cf. c o n s ó a -
n e , c ó n s u l i.

pl. *cotóci* 997 VIII.

2° var. *cotoãce* s. n. pl. 996 A.

1° v. LR, X, 1961, p. 317, s. v.

covrãgi s. pl. 917 VIII „co-
fraje”.

covrigãnitã v. *incovri-*
gãnitã

crãciuleți s. m. pl. 995 VIII
dim. de la *crãci*.

crãițã s. f. 973 VIII a, VIII b
„femeie care face parte din formația de
cãlușari”. *Jenã doisprizețe cãlușeri și cu*
doo fete crãițã 968 VII, cf. v ä t ä ș i ț e.

pl. **crăițe** 968 VII,

crânțuiesc, *se* ~ vb. refl.

ind. prez. 3 pl. 972 VI „se pun leațuri la pereții casei pentru a putea fi încărcati cu pământ”. *Peretei se crânțuiesc cu niște stîngii de lemn sparte, noi, spunem crânțuri, și într-acélea să bage pământ;* cf. *se împăientează 1°*, *paientează 1°*.

ind. pf. c. 1 sg. și pl. **am crânțu-
it** 971 VI.

cf. DA s. v. **crânț**.

cricălă s. f. 907 V „mîncare prăgătită din ouă, ceapă, slănină și făină de porumb”.

v. DA, CADE s. v. (Trans.), SCRIBAN, D. s. v. (Trans., Bucov.).

crinț s. n. 915 VIII „vas de lemn, în formă de giabi, în care se storc strugurii; lin”; cf. *c ó r f ă*.

crovăgului s. n. gen. 933 VI „coceanului (de porumb)”. *Un fel de mușurói strîns la rădăcina crovăgului;* cf. *șt i u l e á g*, *șt i u l é t e*.

cf. DA, TDRG, CADE, SCRIBAN, D,

v. **covrag**.

crovig s. m. 988 VII „covrig”.

crucită s. f. 944 VII „bucșetel”. *Pun la plăscă o bacîstă albă c-o cruci-*

ță de busuioc; și mult ó c.

cruntám vb. ind. impf. 1 pl. 913

VI „tăiam, curmam trunchiul copacului în mai multe bucăți”. *Dúpă ce-l dam jos, îl cruntám cu ferestéyu dúpă dimensiúni.*

cf. CIAUȘANU, V, CIAUȘANU, GL. s. v.

crunta.

cucăială s. f. 960 A „moșăire, dormitare”.

cf. DA *cucăitură* s. v. *cocăi*, CADE, CIAUȘANU, GL. s. v. *cucăi*.

cucurúz s. m. 983 A „guguștiuc, porumbel sălbatic”.

cuidá s. 932 VI [la jocurile de copii] „cel pe care au căzut sorții la numărătoare”.

cumnat s. m. ~ *de găleată* 945 V „cavaler de onoare al miresei”, *Cumnád de găleată, îi spúti, el d'i la mirásê cumnád d'i găleată;* cf. *fráte de mireásă; cumnát de m í n ă*.

cumpaniu s. m. 969 VIII „tovarăș, asociat”. [Pădurea] *a luat-o la andripríză un... un... únu Poméj și cu un... un cumpaniú francéz*

cumpănă s. f. 1° 940 III, VIII „caldare de tablă sau de aramă cu capacitate de peste 20 de litri, în care se fierbe lap-

tele la stînă". *Îl străcurăm în cumpănă turite.*

[laptele], *îl măsurăm și băsu pîne Kag*
Țiel 940 VIII; cf. tóbă 1°.

2° 962 VIII „teavă care leagă caza-
nul de serpentină (la cazanul de țuică)”.
Cazanu ăla aveă o serpentină, o cumpănă,
cum îi spunem noi, care mergă aburu din
ia și să trecă ntr-o puțină cu apă ré-
ce și acolo ieră iar o serpentină, cf.
búbă, cocăie

cumpăritivă s. f. 941 VII,
948 VIII „cooperativă”.

cúnie (3 sil.) s. f. 987 VIII „pri-
ma încăpere a bordeiului, din care se intră
în odaie”

cunúnă s. f. 906 V „salbă” *Um-*
băiat căre-ı cu cunúne ı-adúce ı-o salbă
și ı-o púne de git [miresei], ăia-ı spú-
ne cunúnă.

cuplușit, *am* ~ vb. ind. pf. c.
1 sg. 987 V „am acoperit”. *Dúpă ce s-a*
spălăd bríne [parcul tăiat], l-aș cu-
plușit cu ă sac; cf. se împin z é ș-
te.

cupturite adj. f. pl. 969 VIII
[despre grăpăle pentru conservarea cerea-
lelor] „căptușite cu lut și arse”. *Aveă*
magazíne un fel de [grăpă]... cît e
trúpu ómuluı, la um métru și jos cup-

curătoare s. f. 913 VIII, 915
VIII, 918 VIII, 924 IV, 970 VII, 975 VI, „u-
nealtă din fier cu care se desfac boabe-
le de porumb de pe știuleți”. *Este cu-*
rătórite ăleă căre să cură cu mîna, um-
fel de mașínă. Noi îi zícem curătyárje,
mașínă de curăt porumb 913 VIII; cf.
frecătóri, frecúci, micu-
rătóare.

pl. **curătóri** 913 VIII, 970 VII,
curătoáre 991 VIII.

var. **curătór** s. n. 923 VI, 959
VIII, 971 VI, 974 VI.

curătór v. **curătoáre**

curătea s. f. 920 VII, 955 VIII,
956 A „placentă”. *Cin mănínă [vaca]*
curătea s-piere láptele 920 VII.

cucurezeze, *să* ~ vb. conj.
prez. 3 sg. 943 I „să cotcodăcească”; cf.
cotcodățeze, cuscu de țá
curgetoáre adj. f. 929 VII
[despre apă] „curgătoare”. *Báltă máre,*
curgetáre, de mergá.

curmezișele, *de-a* ~ loc.
adv. 988 VII „de-a curmezișul”.

curmezișul s. n. art. 928 VI
„joagărul, fierăstrăul”. *Rețáză, curmeá-*
ză [lemnele] cu joágáru ăla; cu curme-

zișu, cu ferestéyu.

curupleşniță s f 989 V

„coropișniță”.

cf. DA *coropleșniță* s v. *coropișniță*

cusá vb. inf. 973 IV „a coase”

ind. prez. 1 pl *cusám* 961 VII;

ind. pf. c. 2 sg. *ai cusét* 973 IV.

var. *cusém* vb. ind. prez. 1 pl.

998 I.

cúscri s. m. pl. tantum 915 III,

929 VII, 939 V, 945 VII, 950 VII, 951 VII, 953 V, 978 VII, 979 VII, 982 VII, 991 VII

„petrecere luni după nuntă, la părinții miresei, la care iau parte numai rudele apropiate”.

Luni diminița fac cúscri, decă -s apruá-pe. Să duc, acolo cu șapte, uop, nouo yá-

mení, acolo și pun mása iar din nou

950 VII. În expr.: *de-a ~* 956 V, *în*

~ 940 V, 944 VII, 947 VII. *Așé să spú-*

ne, de-a cúscri [..] luni să dúce mai pu-

țină [lume] și să spúne că... cúscri, luni,

de-a cúscri 956 V. *Iar luní d'imința sa*

scuálă sí șé duc în cúscri la fáta d'in

nou. 940 V, cf. *butóí*, *floáre*, *lo-*

pe_el cuscudețind 929 II *Găina pleacă*

pe drum și găsește uo mărgică, sáre répe-

de gárdu, se dúce la cuibár și scuáte

mărgica, alúnc ía se dá répede jos cos-

codățin 911 II; cf. *cotcodă țéze*,

cucurezeze.

ind. pf. c. 3 sg. *a cuscudețát* 929

II, ger. *cuscudețind* 929 II.

var. *coscodățind* ger. 911 II.

cuștiubáre s n pl. 914 VI

„cuptoare mici, primitive, pentru uscat

prunele pe leasă de nuiete”.

cuștiúc s. n. 929 VII „cosciug”;

cf. *cloșúg*.

cútă s. f. 998 VII „bucată (de

zahăr cubic)”. *Púneá ș -ea vo cútă dá*

zâár [= zahăr].

cutroápă, *să ~* vb conj

prez. 3 sg. 992 VI „să cuprindă cu mun-

ca”. *Dacă vedeá că nu termină pogónu*

[de arat], păi mai durá nițălús, ca pă

fijecáre zi să fácă um_pogón, ca să

puá -să cutruápă poguánele căre le-a

veá: trei sau pátru.

dáfiē (3 sil.) s. f. 911 VII „*daffin*”
[La tobă] *punem iar așa pipér, foi dă*
dáfiē

dáfină s. f. 970 VIII „boacănă,
poznă”. *Nu mai făcúșăm io o dáfină, fă-*
cúșăm cîșásă dáfinē.

pl *dáfine* 970 VIII.

daiúr s. n. 936 VII „hirdău, ciu-
băr”, cf. ș o f é i.

damblagiátă (5 sil.) adj. f.
914 VII „damblagită” [Am] *mîna dam-*
blagiátă.

dădeám, ~ *péste múchie*
loc. vb. ind. impf. I sg. 953 VII „coseam
bucățile de pînză una de alta, pe mar-
gine”. [Coseam], *făcăm ũ săculétj - așa*
lung, dădeám pista múkije. Așă -j zicim
noj; m u c h i á.

dădica s. f. art. 997 II dim.
de la *dadă*. [Am fost] *la o croitoroș-*
să, să -șj dúcă dădica o fústă.

cf. TDRG s. v. *dădiță, dăiță*

dănăcie s. f. 978 VIII „tinerete”.
S-aveá bine cu moráru de cîn - fusásă
rej din dănăciē lor.

cf. CADE, SCRIBAN, D, DM, PAJURĂ,
LEX, DOINA, I, 1929, p. 259 - 260 s. v.
dănac.

dănlăiám, *ne* ~ vb. refl. ind.

impf. I pl. 925 II „ne dădeam în leagăn,
ne legănam”. [recrijătije m -ă - jucă -
dănlăiám; d á i n á í.

cf. CADE s. v. *dăine* (Trans.),
dăinăi (Mold.), SCRIBAN, D, s. v. *dăi-*
nez, DM s. v. *dăina*, BOCEANU, GL,
LR, XI, 1962, 3, p. 262 s. v. *dăinăi.*

dăogár s. m. 930 A „dogar”.
cf. CADE s. v. *dăogi*, CIAUȘANU,
V, s. v. *dăogă, dăogi.*

dăogăria s. f. art. 947 VI
„dogăria” *Să vă spun acúma cu dăyo-*
găriē, cum se lucrează ũo pútină.

cf. CADE s. v. *dăogi*, CIAUȘANU, V
s. v. *dăogă, dăogi.*

de-a bășca v. *bășca*

de-a chimîța v. *chimîța*

de-a chipului v. *chipului*

de-a curmezîșele v.

curmezîșele

de-a cúscri v. *cúscri*

de-a ingonăta v. *ingonăta*

de-álă s. f. 952 VII, 954 A, 955
V, 964 VI „deal” *Mă suj la de-álă* 954 A
M-am duz - la de-álă și - am luat lucr-
nă 955 V

de-a neámurile v. *nea-*
murile

de-a nóua v. *nóua*

de-a-n tuturigu v. tuturigu

de-a pita v. pita

de-a pitulica v. pitulicul

de-a pituliciul v. pitulicul

de-a pitulicul v. pitulicul

de-a pituluşul v. pituluşul

de-a postravala v. postravala

de-a tutubeaca v. tutubeaca

de-a țiligonul v. țiligonul

de-a țincuşul v. țincuşul

dejghiorâm (3 sil.) vb. 1°

ind. prez. 1 pl.: 938 VIII „desfacem (știuleții de porumb) de foi sau de boabe”. *La culés mergem și îl dejgôrâm pe loc* [porumbul]; cf. despoiem, ghéuri, micurâm, zobim. 2° ind. prez. 2 sg. 950 VII, 960 V „desprinzi, desfaci”.

[La porc] *meri-î dejgâturî* [de pe oase] și-î dej de-o parte 957 VII, cf. dezvocă, gheá oșă.

ind. prez. 2 sg. *dejghiauri* 950 VII; ind. impf. 3 sg. *dejghiorá* 951 VI; refl.

ind. pf. c. 3 sg. *s-a dejghiorát* 920 V, part. m. sg. *dejghiorát* 938 VIII.

cf. AO X, 1931, p. 56-57 s.v. *deș* -

ghiaur, CIAUȘANU, GL. ș. v. *deșghiora*, LEXIC. REG. s.v. *dejgheura*.

de loc loc. adv. 948 A, 953 A „imediat”; cf. mândiăt.

V. TORG (Trans., Ban.), CADE (înv.) s.v.

demîncărește vb. ind. prez. 3 sg. 911 A „pregătește și dă demîncare (copilului)”. *Îl dămîncărește* [pe copil].

de mōștină v. *mōștină*

depănúș s.n. 923 V, 951 III „virtelniță”. [Cinepa] *o făcém mōtcă, pi-urmă pi mōtc - o dăpănăm pi.e dăpănúș* 951 III

deprinde vb. ind. prez. 3 sg. 924 VI, 940 VI „depinde” [Calitatea vinului] *deprinde de vîje* 940 VI.

descăilător s.n. 955 A „unealtă cu care se scobește, se curăță. copita calului, înainte de a bate pot-coava nouă în caiete”.

deschilîn adv. 942 A „deosebit”.

V. CADE s.v. (Ban., Trans.); cf. TORG s.v. *deschilini*, SCRIBAN, D. s.v. *deschilinesc*, DM s.v. *deschilini* (înv., reg.).

descîntăm vb. ind. prez. 1 pl. 973 I [la jocurile de copii] „numărăm, rastind anumite formule ritmice, pentru

a alege jucătorul care urmează să caute și să-i prindă pe ceilalți la jocul de-a v-ați ascunselea". *Descântăm, zicem = ajumjumi, éro ita fi [...]; cf. ne p o m n á r í m.*

descopceám vb. ind. impf. I pl. 973 VIII b [la vița de vie] „tăiam rădăcimile crescute la suprafața solului”. [Vița] o lăsám până -j- da ja lăstăriu alita și de -atúnca [...] descopcám... vița áia

descriát, am ~ vb. ind. pf. c. I sg. 930 A „am descris”.

desfáce, se ~ vb. refl. 1° ind. prez. 3 sg. 910 V „se dezvoltă, crește”. [Purcelul] I-intărcám, îi dăm colaréz [...] plná sã dăsfáce iel, sã puátë sã mănínce yorcé. 2° ind. pf. c. I sg. 907 II, V „m-am dezmetecit, mi-am venit în fire”. M-am desfácút jo din zăpăcála áia 907 V. 3° ind. prez. 3 sg. 990 VII [despre vreme] „se îndreaptă, se încălzește”. În mărte, cîn sã dăsfáce tímpu, plec în sat. 4° ind. pf. c. 2 sg. 927 VII „te-ai descurcat”. Cum te-ai desfácú tu acólo, ce, yo feméie síngurë.

refl. ind. pf. s. 3 sg. se desfácú 960 A; refl. ind. pf. c. 3 pl. s-a desfácú 907 III; refl. conj. prez. 3 sg. sã se

desfácă 901 VII.

despoiem vb. ind. prez. I pl. 939 VI „curățim (știuleții de porumb) de foi”; cf. de j g h i o r á m 1°, g h é - u r i.

ind. impf. 3 pl. despoiau 939 VII. cf. DM s. v. despoia.

dezorzím vb. ind. prez. I pl. 942 V, 951 VII „descurcăm, desfăcem (mățele de porc)”. Desfăcem, dezorzím mățele [de porc] 951 VII.

v. LR, X, 1961, 3, p. 237 s. v. de - z o r z i.

dezvócă, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 912 V [despre oase] „se desfăc ușor de pe carnea fiartă bine”; cf. de j g h i o r á m 2°, g h e á o ș á.

didíu s. m. 993 VI „conducător la jocul călușarilor; vâtaf”.

dimicúș s. 946 III „terci de mălai care se dă ca hrană la puii de găină”; cf. a l u á t, m i e u n é c i, p á s á t 1°, z i m i t í c.

díscuie, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 931 VI, 968 VIII „se ară (pământul) cu plugul cu discuri”. Primăvarë sã díscuie [pământul] și sã -nsămínță dá porúmbu 931 VI.

ind. prez. I pl. díscuím 967 VI;

conj. prez. 1 pl. *să discuim* 991 VI,

discuie s. f. 979 VI „arat al
ogorului cu plugul cu discuri”.

distrare s. f. 933 VI „distrac-
ție, petrecere”. [La nuntă] *ieste kev-*
de distrare.

pl. *distrăruri* 903 IV.

dîmulțit, *s-au* ~ vb refl ind.
pf. c. 3 pl. 936 VII „s-au înmulțit”. *Acu*
s-o dîmulțit păduriile.

do, *mai* ~ loc. adv. 936 A, 937 A,
948 A „aproape, cît pe - aci”. *Ieră mai*
do să cad, der n-am căzút 937 A. *Púri*
de mjérlă, pînă mai do să zbyáre, sînt
în pjéle goj 937 A. *Mai do terminásăm*
vínu 948 A. *Iey ís bolnává mai do*
myártă 948 A.

v. WEIGAND, D. s. v. *do*.

doaranjărăți vb. ind. pf. s.
2 pl. 945 A „terminarăți de aranjat”.

doárs, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3
sg. 948 A „a ars de tot”. *N-a doárs tă-*
cuțele.

dobór vb. ind. prez. 1 sg. 948 A
„cobor”. *Dobór la váte*.

ind. prez. 2 sg. *dobórv* 936 VI;
ind. prez. 3 sg. și pl. *doboáră* 945A,
950 VIII; ind. pf. c. 3 sg. *a daborít*
950 VIII.

v. GILCESCU, G. s. v. *dobóri*.

dofácem vb. ind. prez. 1 pl. 940
A „terminăm de făcut”; cf. *se pre-*
fáce.

ind. pf. c. 1 sg. *am dofácút* 945
A; ind. pf. c. 3 sg. *a dofácút* 944 A;
conj. prez. 1 pl. *să dofácem* 940 A.

dofiért, *o fi* ~ vb. prezumt.
pf 3 sg. 940 A „o fi fiert de tot”.

dofóst, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3 sg.
944 A „a fost”. *N-a dofóst kár de*
tot sásétă.

dogăsit, *ai* ~ vb. ind. pf. c. 2
sg. 945 A „ai găsit”.

dogătéște, *se* ~ vb. reflex.
ind. prez. 3 sg. 940 A „se termină de
gătît (mîncarea)”. *Pir- să dogăcéscé*
mîncárea.

dordolóși s. m. pl. 902 V „bucăți,
cocoloașe”. *Zăru căre rămîne de la brî-*
ză, îl fiérbem, îl púnem în căldáre pe foc
[...] *iasă um fel de... dordolós eșá dea-*
súpre; cf. *bo á cá*, *bo bolóji*,
bonț, *ștruț*, *zdrobuléte*,
gogolíe.

dosíște s. f. 957 A „loc ferit,
dosnic”.

dospeálă s. f. 960 V „înmuiere,
omogenizare”. *Joácă tot pămîntu ála* [pen-

tru [est] *pîmă* s-*amestecă țoțli pătîle*
și-1...*țîn, măt țîn așă pe dospială; a-*
șă -i spúne la noi.

dospús, *a* ~ vb. ind. pf. c 3
sg. 948 A „a spus”. *Nu i-a dospús că*
jel je mort.

*. *dostrice*, *să* ~ vb. conj. prez.
3 sg. 940 A „să strice (de tot)”. *Veđ*
să nu-1 dostrisě [ceasul].

dosúrd adj. m. 936 A „surd
(de tot)”. *Nu-s dosúrd pînă acúm.*

doterminăt, *ai* ~ vb. ind. pf.
c. 2 sg. 937 A „ai terminat (de tot)”.
Dě še nu ț-aj dotermenăt clája?

dovedit, *am* ~ vb. ind. pf. c.
1 sg. 938 A „am auzit, am aflat”. *Nic*
n-am dovedit dě vórba ásta.

cf. TORG, CADE, DM s.v. *dovedi*.

dozicem, *să* ~ vb. conj. prez. 1
pl. 948 A „să zicem”. *Să nu dozisem*
kar așă.

driguitúri, *luăm la* ~ loc. vb.
ind. prez. 1 pl. 988 VII [despre pămînt]
„luăm la frămîntat cu picioarele”. [Pă-
mîntul] *il jucăm cu picérile...il luom*
la driguitúri; cf. *căl cãre*, *j o á-*
că 1°.

cf. CADE s.v. *dricui*, SCRIBAN, D.
s.v. *dricuiesc*.

drișca s. f. art. 927 VIII „tencu-
iala”. *P-ormă -ncepe lemnăria sus, aco-*
perită și -ncepe s -uo [E] *îi dă drișca*
ei [a casei]; cf. *brișcuială*; *driș-*
cuiălă.

cf. TORG, CADE s.v. *drișcui*, SCRI-
BAN, D. s.v. *drișculesc*, DM s.v. *driș-*
cui, BOCEANU, GL. s.v. *drișcuiălă*.

droábele s. pl. art. 903 VII b
„glomerulele din stomacul mielului”. *Puj*
sărě _jel [în stomacul mielului] *ș-să-đ-*
kágă druábele.

drog s. n. 922 I, 952 A „zăvor”.
v. IONESCU, GL s.v.

droșcă s. f. 926 II „sanie mică,
joasă, cu tălpile făcute din cite o scindură
rotunjită la un capăt”; cf. *poléi*, *tră-*
g á c i.

cf. LEXIC REG. s.v. *droșc*.

drugán s. m. 932 VIII „lemn
gros și rotund, așezat orizontal la pe-
reții casei de lemn”. *Dúpă ce băgă*
stîlpi [la pereții casei] *s-apucă ș-a-*
șază drugán; cf. *u m pl ut ú r á*.

v. CIAUȘANU - SFÎRLEA, LR, VIII,
1959, I, p. 62 s.v.

drugălăul s. n. 1° art. 903 V
„sucitorul pentru aluat”. *Întîndem* [alu-
atul] *așă cu drugălău*. 2° pl. 988 V

„țevi mari cu fire groase de lână sau de cî-
nepă pe ele” *Făcîm drugălele sau țevi*.

2° pl. *drugălele* 988 V.

drugănea vb. ind. impf. 3 sg.

932 VIII [la construcția casei] „așeza bîr-
nele orizontale”

drugătura s. f. 932 VII „cîne-
pă sau lână toarsă cu drugă, care serveș-
te drept bătătură la războiul de țesut”.

duble s. f. pl. 962 VIII „chirpici”
*Dacă are putere să-ș ia lămne, ia, dacă
nu, face [casa] din duble de astșo, chirpici*;
cf. *brigădă* 1°; *chirpici*.

ducăci adj. m. 943 A [despre
un om] „cara, în cea mai mare parte a
timpului, este plecat de acasă”, *Îs cam
ducăc pe mîntș, la lucru*.

pl. *ducăci* 943 A,

dudăială s. f. 976 A „țunet”
N-am mai auzit dudăială de mult

cf. CADE s. v. *dudui*, BOCEANU,
GL, PAJURĂ, LEX s. v. *dudăi*, AD, X,
1931, p. 56-57, CV, I, 1949, 6, p. 30,
LR, XI, 1962, 3, p. 262 s. v. *dudăi*.

dudăios adj. m. 978 VI „buru-
ienos”; cf. *cotelenos*.

dulă s. f. 948 II „umflătură”.

cf. CADE s. v. *dul*.

dulăpuri s. pl. 973 VIII „bucăți

mari (de slănină, carne etc)”
cf. TORG s. v. *dulap*.

făcem, ~ *cap* loc. vb. ind. prez.

I pl. 968 VIII [la vița de vie] „tăiem lăș-
tarul” *Îi făcem cap [viței de vie] pri-
măvara vijituăre*; cf. *căpețesc*, *că-
pușeste*.

farămă s. f. 962 A „fărimă”,
cf. *zgură*, *zgurumi*.

făcăi vb. ind. prez. 2 sg. 904
VII „freci, făcăluiești”; cf. *sfrimesc*.

făcăleată s. f. 911 VII „făcă-
leț”; cf. *făcău*

făcău s. n. 940 V „făcăleț”.
*Punim apă peste făină și mestecăm cu
ũ... [E] ũ făcău, cum să zîșe aiș*; cf.
făcăleată.

v. CADE s. v. (Ban.).

fălnicos adj. m. 904 III „mîn-
dru, fălos, cochet” [La vrăjitul de la
Anul nou] *dacă-ș oglindă, zîșe că-ș făl-
nicos [ursitul]*.

fărbuim vb. ind. prez. I pl. 948
V, VII „vopsim (cu vopsele procurate din
comert)”.

cf. PAJURĂ, LEX. s.v.

fedelés s.n. 933 VI „sumă de bani pe care flăcăii o pretind nașului pentru mireasă”. *Băieții, ca la țară, pe fedelés, să-î dea fėti fedelés* [nașul] *c-așă je obićeju*.

férie (3 sil.) s.f. 935 VII „măsură de capacitate de mărimea unei vedre”. *Púnem făjină, o férie de făină*.

v. DA, TDRG, CADE s.v. (Trans.), SCRIBAN, D. s.v. (înv.), TP, I, 1923, p. 41 s.v.; cf. PLOȘOR, V.O., AO, IX, 1930, p. 242 - 250 s.v. *feriie*.

ficăte s.m. 1° ~ alb 964 V, 965 V, 967 VII, 969 V, 979 V „plămîn”; cf. *borșógii*. 2° ~ *négru* 964 V, 965 V, 969 V, 979 V „ficat”.

pl 1° *ficăți albi* 940 VII, 950 VII, 966 V, VII, 967 V, 968 V, 975 V, 977 VII, 993 VII, 997 VII. 2° *ficăți negri* 940 VII, 950 VII, 966 V, VII, 967 V, 968 V, 977 VII, 993 VII, 997 VII.

var. 1° *ficătul* s.m. art. ~ alb 991 VII. 2° *ficătul* s.m. art. ~ *négru* 991 VII.

ficătul alb v. *ficăte*

ficătul negru v. *ficăte*

ficăți s.m. pl. 990 VII „resturi nefolositoare care se depun la fun-

dul cazanului, după ce s-a fierț săpunul”. *Dacă nu je untúra bună, moș rămăne niște ficăt așă, niégri, sub strat-acólo*; cf. *boscovínă*, *marďáf* 1°, *mărúľă*, *moáre* 2°, *sărătúri*, *strat*, *treasc*, *vrécie*; *vátră*.

ficătari s.m. pl. 935 VII „cîrnați preparați din ficat de porc”; *ficătéți*.

figurézi vb. ind. prez. 2 sg. 901 VIII „stivuiesti, așezi în metri cubi (lemnle tăiate din pădure)”. [*Copacul il crăpi, il figurézi acoló cît o ieși dintr-un copac mare - acoló*

filostrii s.f. pl. 927 V „pi-rostrii”. *Pun căldăreșă pă filostrii*.

fioroágă (4 sil.) s.f. 954 A „coastă de deal”

pl. *fioroáge* 954 A.

firám vb. ind. prez. 1 pl. 943 V „scărmănăm, trecem lina prin mîni ca să se scarmene bine”. [*Lîna*] *ofirám bine cu mînilé*.

firetecare pron. nehot. învar. 942 V „altcineva”. *Noi tocám* [carnea] *cu topóru. Firetecare vrea cu meșina*.

firtăľim vb. ind. prez. 1 pl. 915 I [despre mămăľigă] „netezim, tăp-

șim". [Mămăliga] *o firțălim cu - o lingură;*
cf. p a p u ș í m.

fînăr s. n. 903 VI, 916 VI, 917 VI,
VIII „șopron, șură în care se ține finul”.
[Finul] *il aduce acasă și-l băgă fînării..*
făcú din cânămidă 917 VI; cf. p a i é r;
ș ó f r u.

pl. **fînăre** 916 VI; **fînări** 924 VI.
fîntină s. f. 910 VI, 919 VI, 920
VIII, 921 VI, 924 VI, 926 VIII, 929 VI, 950 VIII,
954 VIII, 958 V „izvor captat”. *Fîntina în-*
sămna că ieste o... ũ izvor care stă
grămadă jos, nu cūtură. Are de lo-
săbire fîntina - ntre cūtură 926 VIII.

v. DA s.v. (înv.), DM s.v. (reg.)-

fistác v. *fustác*

fistóg v. *fustác*

flămînd s. n. 925 VI, 943 A
„parte adîncită a corpului animalelor, în-

tre pulpa dinapoi și coaste; deșert”.
v. CV II, 1950, 1, p. 33 s.v.; cf. DA,
CADE, SCRIBAN, D, DM s.v. *flămînzare*.

flămînzie s. f. 976 A „foame-

te”.
v. DA, TDRG, CADE, SCRIBAN, D,
s.v. (înv.).

fleci (1 sil.), *am făcút* ~ loc.
vb. înd. pf. c. 1 sg. 953 VIII „am zdrobit”.
!- am făcút capu [șarpelui] uít- așă flec.

cf. DA (Ban., Trans), TDRG s.v. *fleci*.
fleşcănesc, *se* ~ vb. refl. ind.

prez. 3 pl. 911 A „se fleșcăiesc”. *Să fleș-*
cănesc zărzănele cînd is prea cyápte.

flirtează, *se* ~ vb. refl. ind.
prez. 3 sg. 935 IV „se filtrează”.

fliuștúc s. n. 972 VI „mîncare
de dimineață”. *Am mîncat nițelús, ă luat*
fliuștúc de dimineăță.

cf. CADE s.v. *fliuștiuc* (Mold.).

floăre s. f. 973 III, V „petrecere
făcută luni, după nuntă, la părinții miresei”.
[Luni nuntașii] *să- ntorc la floăre iar [...],*
socotid la sócru al mic 973 V; cf. b u -
t ó i, c ú s c r i, l o g ó n 2°, m o -
r í ș c ă, p r o ț á p, r a c h í u, u r -
c i ó r 1°.

florár s. m. 983 V „om care du-
ce țuica de la ginere la mama miresei, luni
dimineața după nuntă”. *Să púne un fel de*
florár, căre duce butoiáșu ăla- nfundát,
al mirésí.

fluturează, vb. ind. prez. 3 sg.
905 VI [despre zer] „se urdește”. *După*
ce zel [zerul] fluturează bine, să retráge
fócu de sub cazán; b o l d í.

part. m. *fluturát* 905 VI.

fluturít s. n. 919 VIII „copilit la
vița de vie”; cf. a l é s u l, c o p i l i -

țát, plivélî, plîvít.

fluturoáice s. f. pl. 966 VII „femele de fluture”. *Sînt anumîte gogoli: c re s m ma asculte sînt flutur s, c re nu, s n fluturp ce.*

foiamfiu s. m. 907 III „brebenoc”; fo ie - n fir.

cf. DA s. v. foianfir.

foroșt ni s. f. pl. 962 V „puzderii”. [La melițat] *c de niște foroșt ni albe - aș *; cf. pl z ne.

franț m vb. ind. impf. I pl. 913 VI „rotunjeam trunchiul de copac la capete, ca să nu se împiedice c nd alunecă la vale”. *Coj m lemnu, br du,  ti, c  ie m z g    franț m la capete.*

franț tul s. n. art. 913 VI „rotunjirea trunchiului de copac la capete ca să alunece bine la vale”. *După ce termin m cu franț tu [...]  yam [buștenii] la b g t  m v le.*

fr te s. m. 1° ~ de ginere 902 V, 903 VII, 904 V „cavaler de onoare al mirelui; vornicel”; cum n t de m n , stolnic r. 2° ~ de mireásă 909 VII a, 910 VII „cavaler de onoare al miresei; vornicel”; cf. cum n t de g le t ; cum n t de m n .

1° cf. DA, SCRIBAN, D., DM *frate de m n * s. v. *frate*; TDRG *frate de mire* s. v. *frate*. 2° v. TDRG s. v. (Trans); cf. DA, SCRIBAN, D., DM *frate de m n * s. v. *frate*.

fr gurii s. f. pl. 920 V „momițe (la porc)”.

frec tori s. pl. 905 IV „unelte de curățat boabele de pe știuletele de porumb”. [Porumbul  l cur ț m] *cu frec tori dintr- ja d  m n  sau  lfi ay   mașină de frec t*; cf. curătoáre, frec ci, micur to re.

frec ci s. n. 911 VII „unealtă de curățat boabele de pe știuletele de porumb”. *Io am un frec c... f c  d  fier aș . f c t creșteze cu pilă.  -l bag p  m n   l frec cu  el [porumbul], cf. curătoáre, frec tori, micur to re.*

frig to re s. f. 903 V „cuptor la mașina de gătit”. [Malaiul] * l p nem  nt-o form-aș -n țevă aș   -l c c m,  l p nem la frig to re*; cf. brot n , cocătoáre, ren, tobă 2° v. DA s. v. (Trans).

frim m vb. ind. prez. I pl. 902 VII

„fărîmițăm”. [Cheagul] *să ȩscă și de-a-cólo frimím cíte puțin acólo-n lépte.*

friștilă s. f. 915 VII „șindrilă mai mare pentru acoperit casele”.

v. PLOȘOR, V. O. s. v.

frîturát, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. 958 VII „a fracturat”. *Și-a frîturát picóru.*

fruntár s. n. 919 VI „lemn așezat deasupra cã l u ș i l o r, pe care se sprijnă acoperișul fîntîinii”. *Deasupra cãlúșlor vine un fruntár. Pe fruntár și pã kéja din spáte se púne ... u ș c o p e r i ș .*

fundăcél s. n. 947 V „fund mic de lemn” [Mămăliga] *yo púnem. pe-Ū fundășél*; cf. cîr p ă t o r á ș .

fundălet s. m. 904 V „cecum (la porc)” *Dăcã vrea [omul] să áibă [toba] máj mic-o fáce-n fundălet*; cf. *bundăreác, bundărete, bundărúi, burtafóii, cartaféte.*

fundărete s. m. 902 V, VII, 903 VII a, 909 I, VIIa „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bundaféte, bundărău, bundareác, bundărete,*

bundărúi, burtaféte, burticán, burtichél, burtóii, cartaféte, chirț, cîrtafóii, funduréte, fundóii, fúndul pópii, geácul ál gros, mătușóii, rínsa, săcúii, tartabóș, tăgircioárá, tráistă.

var. **fundăret** s. m. 902 VII;

funduréte s. m. 914 VII.

fundăret v. **fundărete**

fundóii s. n. 926 VII, 927 V, 928 V, 968 VII, 986 VII, 997 VII, 998 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bundaféte, bundărău, bundareác, bundărete, bundărúi, burtaféte, burticán, burtichél, burtóii, cartaféte, chirț, cîrtafóii, fundărete, fúndul pópii, geágul ál gros, mătușóii, rínsa, săcúii, tartabóș, tăgircioárá, tráistă.*

cf. CADE s. v. *fundeii*, AO, IX, 1930, p. 47-48 s. v. *fundai*.

fúndul, ~ *pópii* loc. subst. 939

V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. *bund a féte*, *bundă ráu*, *bundă reác*, *bundă réte*, *bundă rúí*, *burta féte*, *burticán*, *burtichél*, *burtóí*, *carta féte*, *chirț*, *cîrta-fóí*, *fundă réte*, *fundóí*, *geác ul ál gros*, *mătușóí*, *rínsa*, *săcúí*, *tartabóș*, *tăgír-cioárá*, *tráístă*.

funduréte v. *fundăréte*

furcoáie s. n. pl. 997 VIII „grămezí mari de fîn; porcoáie”. [Fînul] *îl maj lășám o zi say dóyo și- p-órmă-í făcém furcoáie*; cf. *copéțéle*, *copițóí*, *ploscoáne*, *porconéață*; *plásture*.

furcúie s. m. pl. 908 V „crenguțe”. *Se dúce pă cyástă și táie fur... furcúie așá mic și-í púne ím-puártă ca să știie c-acólo jéste nún-tă*.

furculíte s. f. pl. 994 IV dim. de la *furcă* [la casă].

furnígnă s. f. 996 VI „furnică”.

furúnă s. f. 957 A „sobă”.

fustác s. n. 941 A „șir ver-tical de flori la catrință sau la fotă”. pl. *fustáce* 941 A, var. *fistác*, *fistág*, *fustág* s.n. 941 A.

fustág v. *fustác*

gámă s. f. 974 VI, 979 VI, 982 VIII „varietate de viță de vie nealtoită”. [Punem] *bucăți de viță gámă, neágră cum îi spúnem noi* 979 VI.

gararái adv. *se țin* ~ 946 A „se țin scái, aleargă grămadă”. *Copíji să țin gararái după mașínă*.

gard s. n. 967 A „curte”; cf. *obórl*.

cf. DA (Trans., ar.), TDRG (Trans) s. v.

gardilóp s. n. 987 VI „șifonier”. [Mireasa] *ári... plápumă, gardilóp, ce să dá la nún-tă*.

gárdin s. n. 947 VI, VIII „u-nealtă de dogărie cu care se fac gardini la doage; gárdinar”. *Cu gárdinu făcém locáșu fúndului* [la butoi] 947 VI.

cf. DA, TDRG, DM s. v. *gărdinar*.
gărniță s. f. 913 V, 991 VII
 „găleată de tablă”.

var. *cărniță* s. f. 925 VIII.

v. DA s. v. (Bucov., Mold.); cf.
 SCRIBAN, D. s. v.

găucă (2 sil.) s. f. 908 VIII
 1° „scobitură la puiă, în care se pun țesăturile de lână la bătut”. *Băgă-găucă acolă* [la puiă] *cîț... treizăc, pătruzăc de metri* [de dimie]. 2° „cantitate de dimie, cîț intră o dată în scobitura de la puiă”. *Nu știu nicîț o cîț ține-acolă* [dimia], *yo zîș-o nuapte păre că, și scuâte-o găucă de... de hăjne* 908 VIII.

gázde s. f. pl. 917 VII „gospodari”.

v. DA, TDRG, CADE (Trans), DM (reg.) s. v. *gazdă*.

găleata s. f. art. 944 VI
 „tubul strîmt de lemn care se atașează la jghebul morii de apă, pentru a mări presiunea apei”. *Am bătut galăta la muără*.

gămăliile s. f. pl. art. 975 VI
 „turtele de floarea soarelui pe care cresc semintele”. *Cîna-ncepús-să coacă* [floarea soarelui] *trécem și*

îi tăiem gămăliile; cf. túrtă.

gărgărițează vb. ind. prez. 3 sg. 924 A [despre grîu] „face gărgărițe” *Gărgărițează grîuu*.

geácul s. n. art. ~ *ál gros* 979 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”, cf. *bun daféte*, *bun dărăá u*, *bundăre á c*; *bun dă réte*, *bundă rú i*, *burtaféte*, *burticán*, *burtichél*, *burtó i*, *cartaféte*, *chirț*, *cîrtafó i*, *fundă réte*, *fundó i*, *fúndul pópii*, *mătușó i*, *rínsa*, *săcú i*, *tartabóș*, *tăgîrcioárá*, *tráistă*.

gecú i s. n. 956 I, dim. de la *geac*. [Laptele închegat] *îl mesteacă m și pe-úrmă-l stricorám în gecú i*; cf. *gecúț*, *moț*, *săcuiáș*.

gecúț s. n. 918 VII, dim. de la *geac*; cf. *gecú i*, *moț*, *săcuiáș*.

gemănălătă adj. f. 945 A „îngemănată”. *O bucătă de lemn zémănalătă, crăcănă*.

gheáoșă vb. ind. prez. 3 pl.

904 VIII „curăță (prunele) de simburii”
[Prunele] *le gălășă, le desfăce ușăle
și le usucă la suare*; cf. d e j g h i o -
r ă m 2°, d e z v ó c ă.

cf. CADE, VÎRCOL, V, s. v. *gheu-
șă, ghioșă*.

gherănit, a ~ vb. ind. pf. c.
3 sg. 907 III, V, VIII „a rănit, a sfișiat
(cu ghiarele sau cu gura)”. *M-a gēră-
nit* [ursul], *mj-a rupt o pulpă de co-
leă de la picior, pe spinare am avu-
nește gēră băgăte* 907 V.

ind. pf. s. 3 sg. *gherăni* 907 VIII;
conj. prez. 2 sg. *să gherănești* 931
VII.

cf. DA, AO, IX, 1930, p. 49-50,
CIAUȘANU, V, s. v. *gherăni*.

gherlân s. n. 930 VII, 933 VI,
983 V „coroniță purtată de mireasă în
timpul nunții”; *gherlântă*.

var. *gherlânt* s. n. 934 V, 949 V,
965 III.

gherlânt v. *gherlân*

gheroasă adj. f. 968 V „iute
la minie, bătușă”. *Făta jeră maj ge-
rușă*.

gheurători (4 sil.) s. f. pl.
945 VIII „unelte mecanice de curățat
boabele de pe știuleții de porumb”

v. GREGORIAN, G, s. v.

ghéuri vb. ind. prez. 2 sg.
936 VI, 946 VII „desfăci știuleții de
porumb de foi sau de boabe”; cf.
d e j g h i o r ă m 1°, d e s p o -
i é m, m i c u r ă m, z o b í m.

ind. prez. 3 sg. *ghéură* 937
VIII; refl. ind. impf. 3 sg. *se gheură*
938 VI; supin. *la gheurăt* 948
VII;

var. *ghiourăm* (3 sil.) ind.
prez. 1 pl. 942 VI.

v. GREGORIAN, G, s. v. *gheura*,
VÎRCOL, M, s. v. *gheora*.

ghiburoasă adj. f. 969 VII
[despre lână] „noduroasă, de calitate
proastă, cu ghiburi”.

v. SCRIBAN, D, s. v. *ghiburi*.

ghilúș s. n. 974 VII, 975 VII „pe-
trecere mai mică, făcută după sparge-
rea horei”. *Maj ple sáră să făcă gi-
lúș... tot hóră* 975 VIII.

cf. SCRIBAN, D, s. v., AO, VI, 1927,
p. 29-30, 107-108 s. v. *gheluș*, LEXIC
REG., PAȘCA, GL, s. v.†

ghiourăm v. *ghéuri*

ghiul s. n. 987 IV, 989 V „le-
gătură formată din câteva șiruri de tu-
tun”. [Tutunul] *îi înșirăm pe alță și /*

dăm la suare, să usucă. *Dupe ce să usucă, noi făcăm gîlulur!* 984 IV, cf. g l ú g ă :

pl. *ghiúlur!* 984 IV, VI.

cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D.,

DM s.v.,

gimintír s. n. 989 III „cimitir”,

ginerói s. m. 941 III „bărbat care, prin căsătorie, se mută în casa nevastei; cf. z e s t r ó i.

giurgiuvéa s. f. 965 VIII „vergea, dreavă de fier”.

giurgiuvică s. f. 954 V, 958 V, VII „petrecere care se face în familie, a doua zi după nuntă sau după Anul nou”.

v. CV, III, 1951, 2, p. 36 s.v.

gîgléj s. m. 967 III „gitlej”
cf. g î r l e á n.

var. *cîcléj* s. n. 921 V.

gîltău s. n. 972 I „iaz, lac”
[Vulpea] a spus că s-a duz la gîltău și-a băgăt coada-n apă și-a... a prins pește; cf. l ă c ă u.

cf. BOCEANU, GL., IONESCU, GL. s.v. *gîldău*, VÎRCOL, V. s.v. *gîldan*, *gîldău*, *gîltan*, AD, X, 1931, p. 56-57 s.v. *gîldău*

gîndáci s. m. pl. ~ de *Colorátu* 936 VI „gîndaci de Colorado”

gîndeálă, *stau pe ~* loc.

vb. ind. prez. I sg. 913 A „stau pe gînduri”. *Únde nu știu, mai stau pe gîndeálă.*

gîrbină s. f. 953 V „ceafă, greabăn”. *După ce-i scoáti căpățîna-! spală bine-acól-la gîrbină* [pe porc].

cf. DA, TDRG, SCRIBAN, D., DM, CIAUȘANU, V., CIAUȘANU, GL. s.v.

gîrbită.

gîrleán s. n. 986 VI „gitlej”;
cf. g î g l é j.

cf. DA (Trans.), SCRIBAN, D. s.v.

gîrlan.

gîrtejátă adj. f. 914 VII
[despre gogoșa viermilor de mătase]
„subțiată la mijloc”

gîscár s. 953 VII „cui mare care se bagă în lopățica găurită de la războiul de țesut, pentru a strînge și fixa sulul de dinainte”

gîscă s. f. 953 VII „lopățică găurită de la războiul de țesut, în care se bagă un cui mare pentru a strînge și fixa sulul de dinainte.”

gîturár s. 996 A [la cal]
„boală a aparatului respirator localizată

la gît; tignafes"; cf. tîr n a f é s .

glămníc s. n. 938 A „unul din lemnele care se pun sub o puțină sau sub un butoi, pentru ca acestea să nu fie așezate direct pe pămînt”.

pl. **glămníce** 938 A.

cf. CADE, DM s. v. **glamnică**.

glivésc vb. ind. prez. 1 sg. 966 A „dezmierd, răsfăț”.

v. CIAUȘANU, V. s. v. **glivi** (înv.).

gloldéni s. m. pl. 986 A „știu-leți de porumb nedezvoltați, piperniciți, de calitate proastă”; cf. o c i ó g i , r ā i é ț i .

cf. LEXIC REG. s. v. **gloldean**, LR, X, 1961, nr. 4, p. 318 s. v. **gloldan**.

glonțáni s. m. pl. 918 VIII „boabe de gheață care se formează pe haine iarna, cînd e ger mare”. *Avęám pā minę cum sǎ făci glonțáni de gǎ-țǎ jǎrna așǎ.*

cf. CADE, BOCEANU, GL., CIAUȘANU, V., GÎLCESCU, G. s. v. **glonțan**.

glúgǎ s. f. 991 VI „legătură formată din cîteva șiruri de tutun”. *Dú-pǎ cęe tutúnu s-a uscát [...], il legǎm bine, strîngem și-l așezǎm în cúje... într-o glúgǎ sînt trei șire*; cf.

q h i u l .

pl. **glugi** 991 VI.

gluguíám vb. ind. impf. I pl. 979 VIII „făceam glugi (din cocenii de porumb)”. [Cocenii de porumb] *îi tăjám, îi légám, îi glugujám.*

glumerăție s. f. 971 VIII „aglomerație”.

gogolói s. n. 973 VII „sul, val, trîmbă (de pînză)”. [Pînză] *o nǎlbeám și-făcám trîmb, gogolói, trîmb*; cf. p á l e , t r î m b

gogoșării s. m. pl. art. 916 VII „gogoșile viermilor de mătase”. [Viermii de mătase] *se Yurcă și-fă-cǎ gogoșári*; cf. g o g ó ș u l , g ú ș ǎ . p u f i , t ó b ǎ 4°.

gogóșul s. m. art. 954 III „gogoșa viermelui de mătase”. *A rǎmǎs gogóșu curát, frumós*; cf. g o g o - ș á r i i , g ú ș ǎ , p u f i , t ó b ǎ 4°.

gol adj. m. 908 VI, 910 VIII, 936 VII [despre lup] „fără pradă”. *Dǎcǎ... sę nimeręǎ de... se sperǎ mǎi din vręme țoșile*, [lupul] *plecǎ tod-gol, dacǎ nu, lua și plecǎ cu ęǎ* [cu oaia] *și... o mîncǎ* [!] 910 VIII.

pl. **goi** 942 VI.

gologǎșeniile s. f. pl. art.

945 V „orațiile de nuntă”. *Jestă sîniva*
căre strîgă gologașănilé un_fiel de
pojeziție ; cf. p r o r o c i r e a :

gorovêște, se ~ vb. refl.

înd. prez. 3 sg. 966 VI [despre un lichid]
„se tulbură”. *Prin fêrbere trêce iar*
din nou, să... vînu să gorovêște, cum
să zîce [...] și își căpătă și %o acreă-
lă.

cf. BOCEANU, GL., CIAUȘANU, V.,
CIAUȘANU, GL. s. v. *goroveală*.

gost s. m. 944 A „musafir.”
pl. *goști* 944 A.

v. DA, TDRG s. v. (Ban.), CADE s.
v. (Ban., Trans.).

góvie s. f. 948 III, V „petre-
cere care se face la mireasă simbătă
seara, înainte de nuntă”; cf. b r e t e á.

cf. DA, CADE, SCRIBAN, D., CIAUȘA-
NU, V., GÎLCESCU, G., LEXIC REG., CV, I,
1949, 6, p. 30, s. v.

grátie s. f. 939 VII „năsălie.”
[La înmormîntare] *vîne de la biserică*
grátie, cum avém noi la țără; cf. s c á -
u n e ; p a t .

grăbêți s. m. pl. 944 VI „vră-
bii”; cf. b a r a b e ț i , p a s a -
r é l .

grăbitór adj. m. 912 VIII

„urgent”. *Dacă je lucru grăbitór,* [fe-
restrele] *le bágă la loc în perete,*
z-dêș drúmu la lucru.

v. DA s. v. *grăbi* (inv.).

grecêști v. *urzîc*

gresuiêște vb. înd. prez. 3
sg. 952 VI „ascute cu gresia”. *Îi dă cu*
gréseșă [la coasă], áre țjoc... cu grése
ș-o... %o gresuiêște.

grind s. n. 942 IV „loc șes.”
[Arăm] *pe d'êaluri' șau pe grind*; cf.
j á p é i c á.

grînduie, se ~ vb. refl. înd.
prez. 3 sg. 926 A „se așază grinzile
(la casă)”. *Să grînduie căsa cu grîn-*
zile.

gújbă s. f. 963 II „lemn gros,
folosit la jocul de popice”. [La popice]
avém și ũ lemn gros și noi îi spúhem
gújbă áleja.

cf. CADE, SCRIBAN, D. s. v.

guláarii s. m. pl. art. 976 II
[la jocul ‘țurca’] „jucătorii care prind
gula [=țurca] și o pun în gaură”.

gulgușódi s. n. 998 V „bulgă-
re (de pămînt)”. *Făcém un gulgușó*
dă pămînt rotúnd; cf. b l ú n g á r e .

gúșă s. f. 951 VII, 952 III, 997
V, 998 V „gogoasă la viermii de mătase”;

cf. g o g o ș á r í i , g o g ó ș u l ,
p u f i , t ó b ă 4°.

pl. *guși* 920 VII, 945 V, 954 III,
959 III, VII, 960 V, 997 V.

guțurél s. m. 962 VI „purcel.”

haităie s. n. pl. 945 VI „ma-
nivele (de lemn)”. *Sîn_doi* [oameni]
căre -nvîr_la haităii. Învr_la haităie
și scot hîrdăyu [din fîntînă]; cf. c o á -
c ă .

harangél s. m. 938 VII
„clopoțel”. *Adúce ... um_brad frumpș* [la
nuntă], *îi púne harangél im_vîrf*; cf.
p i o n á c e .

cf. DA, TDRG (Ban.), SCRIBAN, D.
(Ban., Dit., Trans.) s.v. *harang*, CV, IV,
1952, nr. 1, p. 35, s.v. *harănge*.

hălăiul s. n. art. 916 VIII
„gălăgia, lătratul ciinilor”. *Cîni_a simțu*
s-a pus cu hălăiu pă_el [pe lup], *lă-*
trátu; cf. z ă h ă n í t u l .

cf. DA, BOCEANU, GL., CIAUȘANU,
V., CIAUȘANU, GL. s.v. *hălăi*.

hăl an v. an

hămúșeste, *se* ~ v. *amu-*

șească.

hăpăne vb. ind. prez. 3 sg.

928 VII „strigă ‘hăp, hăp’”, *Săré -nce -*
peá să săii cum sărgă călușári și hăp-
ne : *hăp -șă*, *hăp -șă*.

ger. *hăpănind* 928 VII.

hideș adj. m. 949 A „neaoș”

Tărán hideș.

hirléte s. m. 922 VIII, 923 VI,
928 VIII, 930 VIII, 952 VIII „cazma, hîr-
leț”; cf. s ă p ă t o á r e .

hîrzoábă s. f. 968 A „curea
cu care se leagă opinca.”

pl. *hîrzoábe* 968 A.

var. *urzoábe* s. pl. 929 VI.

cf. DA, CADE s. v. *hîrzoab*, LE -
XIC REG., s. v. *hîrzoabă*.

hohnít, *am* ~ vb. ind. pf. c.
1 sg. 945 VI „am strigat ‘ho’ (după
lup)”. *Am îșepú -să tíyocés -cu máme*
acoló ho - ho - ho ... ă -hohnít pan-o
trecút [lupul] *jar la pădure*; cf. h u -
h ă í n d ; h o í .

hórhone vb. ind. prez. 3 sg.
925 A [despre cal] „fornăie pe nări”
cf. TDRG s. v. *horcăni*.

horotíli s. f. pl. 94 h VII
„păsări de curte; orătării”. *Să fáșe*
súpa cu horotíli : *cu gălínă*, *cu gîșcă*.

huhăind vb. ger. 939 VII „stigînd ‘ho’ (după lup)”. [Lupii] *au luat-o la fugă [...]* cîm_a *auzî_huhăin_lumea*; cf. a m h o h n i t ; h o í.

hurluiău vb. ind. impf. 3 pl. 956 II [despre lupi] „urlau”. *Într-o noapte, auzînd lupi cum hurluiău pim_pădure, [copiii] s-au [E] sujit într-um_pom [...]* și-au *văzút a lumînă*

hurói s. n. 905 VII, 913 V, 938 V „urluială”. [Porcului] *îi dăm hurói să-l îngrășăm*, 938 V.

var. *urái* s. n. 935 V.

cf. CADE s. v. *huroaie, urui*, VIRCOL, V. s. v. *huroaie*.

iăgăd s. m. 962 VII „cocoduş”. *Iăgădu ie căre să măniacă, d-estîja [...]* noi *zăam cocoduşel-élá, prúne*.

iedécuri s. n. pl. 958 VIII „șanțuri de captură, prin care vine apa la cișmea”.

ierbeáză, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 963 V [despre miei] „se dau la iarbă, încep să pască iarbă”. [Cheag] *făcém*

și dî la mej [...] cîm_sînt *iei dî lápte*. *Dacă se ierbeáz-atúnca nu mej ie bú-nă rîza ája de făcút kag*.

iertăciúne s. f. 996 VIII, 997 VII „vizită care se face de către tineri, după nuntă, la părinții miresei sau la nași”.

íglă s. f. 994 III, 995 V, 996 IV „andrea”.

pl. *ígle* 981 V, 995 III, 997 V.

v. DA s. v. (rar).

igrisește vb. ind. prez. 3 sg. 954 VII [despre o rufă] „mucegă-iește, se încinge”. *Dacă rúfa stă yúdă, atúnca să-năntă, igrisește*; cf. s e t n c í n t ă .

conj. prez. 3 sg. *să igrisească* 954 VII.

impermangalăt. s. n. 955 V „hipermanganat”.

ísică s. f. 991 A „varietate de plop”.

ispionează vb. ind. prez. 3 pl. 974 VIII „spionează”.

cf. DA, CIAUȘANU, V. s. v. *ispion*.

ispré adv. 961 VII „anume, special (pentru)...”. *Aveá bábile d'e mult pé-ríje făcútă năó'ins p'entru, ispré p'entru cî'epă*; cf. n ă d í n s .

italiană s. f. 924 VI „varietate de viță de vie”.

ițeală, *dă* ~ loc. vb. ind. prez. 3 sg. 954 VIII „verifică, cu ajutorul a două ațe puse în cruce, dacă zidurile casei formează unghiuri drepte”; cf. *se ițeală*.

ițcăză, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 954 VIII „verifică, cu ajutorul a două ațe puse în cruce, dacă zidurile casei formează unghiuri drepte”; cf. *dă ițeală*.

iut adj. m. 962 A „iute”.

f. *iută* 951 A, 962 A.

izbitură s. f. 901 VIII „pămînt (amestecat cu var) care se lipește pe pereții casei, peste cercuială”; o r o z á n .

izlăzesc, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 902 V [despre terenuri] „se lasă pentru izlaz”.

izvór s. n. ~ *de apă* 947 VII „obicei după care, 44 de zile după înmormintare, o persoană trebuie să care apă la 3 case, ca pomană pentru mort”

îmbălegărát adj. m. 933 VII, 961 VII, 974 V [despre pămînt] „îngrășat

cu bălegăr”. *Primăvara găsím Ț loc îmbălegărát bine și-nsămîntám cînepa* 974 V; cf. b á l e g á r á t .

var. *îmbălegărít* 930 V, 952 V.

îmbălegărám vb. ind. prez. 1 pl. 965 V [despre pămînt] „îngrășám cu bălegar; gunoim” *Îmbălegărám locu, ca să fiie locu mai gras*; n á m á ș í .
conj. prez. 3 sg. *să îmbălegăréze* 968 VI.

îmbălegărít v. *îmbălegărát*

îmbînzeste vb. ind. prez. 3 sg. 950 A „face să apară blinde”. *Furnice, pe unde trece pe piele, te-imbînzeste, ca un pojar*.

îmbobocesc vb. ind. prez. 3 pl. 978 VII, 985 V „împodobesc cu boboci și cu flori (naturale sau artificiale)”. *și-i înfășii-așá [pe socri, la nuntă] cu briuri rósii și-i îmbobocesc și-i fac așá dá frumósii* 985 V.

part. tr. f. *îmbobocítă* 933 VI.

îmbolnăvește vb. ind. prez. 3 sg. 932 VIII „se îmbolnăvește”. *Úite ó-mu îmbolnăvește, după ce-a îmbolnăvít, să-ntîmplă și mǎre*.

ind. pf. c. 3 sg. *a îmbolnăvít*

932 VIII.

cf. TORG s. v. *bolnăvi* (inv.).

îmbrăcătura s. f. 909
VIII „îmbrăcăminte”. *Am stat vryo [ε] pātru ani de zile fēră leǎfă, cu mîncāre și- mbrăcătura.*

îmbună vb. ind. prez. 3 sg. și pl. 936 VII, 944 VII „este de acord, admite”. [Vorniceii] *să duc la fijecāre [cu plosca și invită la nuntă]; căre- m- bună, să duc, căre nu, ăla nu biē dē pe plōscă* 944 VII.

v. LR, XI, 1962, 3, p. 262 s. v.

îmbuna.

împachetăm vb. ind. prez. 1 pl. 940 VII „punem, așezăm bine (în vederea conservării)”. [Cîrnații] *î- m- pakētām la borcān* 940 VII; cf. p a - c h e t e á z ă.

împaientează, se ~ vb.
1° refl. ind. prez. 3 sg. 961 VI, 968 VIII [la casa de paiantă] „se bat leațurile, pa- ientele, între care urmează să se bage pămînt”. *Să ridică căsa [...], să- m- păjen- țeză, să acópere [...], să bágă pāmînt în pāiente* 961 VI; cf. 'c r ā n ț u i e s c, p a i e n t e á z ă 1°. 2° ind. prez. 2 sg. 901 VIII „armezii (groapa săpată pentru fîntină)”.
1° ind. impf. 3 sg. **împaientă**
932 VIII, 2° ind. prez. 2 sg. **împaientezi** 901 VIII.

împăcăciune s. f. 987 III, 991 VII „vizită pe care o fac părinții și rudele miresei, părinților mirelui, la cîteva zile după nuntă”. *Pi- urmă să duc și- ai de la mireásă pe- mpăcăciune* 987 III.

var. **păcăciune** s. f. 997 VII,

împămîntenire s. f. 909 VIII „improprietărire”. *La yo mîlē uopt sulte șajășpātru spunēá cî- s- a făcú- prima împămîntēnire, m- lōșu mîey.*

cf. DA **pămînteni** s. v. **împămîn- teni**.

împănăt s. n. 916 VIII, 991 VIII „acțiune prin care se pune din nou porumb acolo unde n- a răsărit cel se- mănat prima oară”; cf. p r e p ú s, cf. CIAUȘANU - SFÎRLEA, LR, VIII, 1959, 1, p. 63 s. v. **împăna**.

împănează vb. ind. prez. 3 sg. 988 IV, 995 IV „pune boabe (de porumb) în pămînt, acolo unde n- au răsărit cele semănat prima oară”. *După ce să pūne porumbul, nu răsāre, l- împānează din nou* 988 IV; cf. p r e n o í m; p r e p ú n e.

ind. prez. 1 pl. **împănăm** 919 VIII, 930 VIII; ind. impf. 1 pl. **împănám** 991 VIII.

v. CIAUȘANU - SFÎRLEA, LR, VIII, 1959, p. 63 s.v. *împănă*.

împărțanie s. f. 919 VIII „împărțeală”.

v. DA s.v. (înv.).

împerechéz vb. ind. prez. 1 sg. 960 VIII [despre pielea de porc] „împart și tai fășii corespunzătoare unei perechi de opinci”.

ind. prez. 1 pl. *împerechém* 964 VI.

împetănie s. f. 976 VI „pețit”. *Deodată s-a ajuns la-mpetănie*.

împetători s. m. pl. 951 II, 977 Va „pețitori”. *Mi-a venit împetători, că s-o mărit [pe fată]* 977 Va.

împieială s. f. 912 VII „căputșeală (la haine)”.

împielmătă vb. part. f. 953 VII [despre lume] „împărțită, repartizată (pe domenii de activitate)”. *Lumia tré-buje - mpielmătă : úni să muncăscă, ú-
ni să servească, úni să scrije, așă
cred jeu că-i birji*.

cf. CADE s.v. *împielma*, SCRIBAN, D. s.v. *împielmez*, BOCEANU, GL. s.v. *împielmat*, PAJURĂ, LEX. s.v. *împielma*.

împietrim vb. ind. prez. 1 pl.

932 VIII [despre grîu sau viță de vie] „tratăm cu soluție de piatră vînată”. *Împietrim grîu și-
ne-epucăm și-1 sămănăm*;
cf. m u r á m , p i é t r u i e .

refl. ind. prez. 3 sg. *se împietrés-te* 995 IV; ind. impf. 1 pl. *împietreám* 959 VI, 965 VIII.

împînzéște, *se ~* vb. refl. ind. prez. 3 sg. 907 V „se învelește”. [Porcul pîrlit] *să-mpînzăște cu o tuálă, cu cêva*; cf. a m c u p l u ș í t .

împlămădește vb. ind. prez. 3 sg. 958 V, 965 III „plămădește”.

împologám vb. ind. prez. 1 pl. 922 VII [despre picioarele saniei] „fixăm înclinat”. *Íi făcém [saniei] níște scáy-
ne și picóare - mpologám puțin așă*.

împopistéze, *să se ~* vb. refl. conj. prez. 3 pl. 994 V b „să se împestrițeze”. *Pin septémbré începe să să cyó-că [via], din águst [ε] cam încep jej [stugurii] s - să - mpopistéze*.

împropozím, *ne ~* vb. refl. ind. prez. 1 pl. 917 V „ne îmbrobodim”. *La cap ne - mpropozím cu círpă neágră*.

ind. impf. 3 sg. *împropozá* 913 VII.

împrumút adv. 927 VII *munceám ~* „ne ajutam reciproc (la muncile agricole)”.

Înăcrește, *se* ~ vb. refl. înd.
prez. 3 sg. 913 III, 952 III, VII [despre
aluat], „dospește, fermentează”: cf. *se*
a c r é ș t e.

Încăieră, *se* ~ vb. refl. 3
sg. și pl. 902 VI „se incurcă, se ames-
tecă”. *Telemășya să lățe mai anevôje,*
trêbe să fiî dibăc, că dacă nu, să rûpe,
să-gcăieră-m_pútînă.

Încărcă vb. înd. prez. 3 sg. 927
VIII „pune tencuiala pe pereții casei”.

Încălțăm vb. ind. impf. I pl.
908 VII „acopeream, înveleam cu pămînt
(baza tulpinii unui copac)”. *Încălțăm pu-*
jéfti cu pămînt, ca să să-mbrăcê rādă-
ciñle.

Încăprioriază, *se* ~ vb.
refl. ind. prez. 3 sg. 924 VI, 985 VIII,
987 VIII „se pun căpriorii (la casă)”.

înd. prez. I pl. *încăprioriăm*, 952
VIII; înd. impf. 3 sg. 932 VIII, 973 VI, 983
VIII; conj. prez. 2 sg. *să încăpriorézi*
923 VI,

cf. DA, CADE, SCRIBAN, D., DM
s. v. *căpriori*.

Încăpută vb. ind. prez. 3
sg. 959 VIII „îmbucă, împreunează (obezi-
le unei roți de căruță)”. [Obezile] *lé-g-*
căpută úna-n álta,

Încărcăt s. n. 919 VIII „lipit
cu pămînt; tencuit”.

În către v. *către*

În către v. *către*

Încetúnelul, *cu* ~ loc. adv.

940 V „încetișor”. *Și ja [varza] s-acrjește*
cũ-sétunélu; *î n c e t u n é l*,

cf. CIAUȘANU, V. s. v. *încetunel*.

Încheárba vb. înd. prez. 3 sg.
946 III „împlinește, termină”. *După ce în*
kárbă [cloșca] trei săptămîni de zile
[pe ouă]...avém grija de puî.

refl. ind. prez. 3 sg. *se încheárba*
940 III; conj. prez. 2 sg. *să închérbi*
949 A,

cf. DA s. v. *încherba*, TDRG *în-*
chelba s. v. *încheibăra*, CADE s. v.
încherba, SCRIBAN, D. s. v. *încheli*,
DM s. v. *încherba*.

Încingătúra s. f. 966 VII
„sul subțire de aluat care se pune în
jurul unui colac”. [facem colacul] *și*
p-ormă făcém úo-nčíngătúra, ú-fel
de-nčíns.

Încirlómbát (5 sil.) adj. m.
936 VI „încovrigat, încovoiat”, cf. *c o -*
v r i g ă n í t ă, *î n c o v r i -*
g ă n í t ă.

Încobiléz vb. ind. prez. I sg

932 A „pun cobilele (la plug)”. *Încobilez*
plúgu.

încólo adv. 903 VIII b „înainte
vreme, mai de mult”. *Încólo nu există, în-
coáce s-a făcut pîne.*

încovrigănită adj. f. 979 VIII
„încovrigată”. *Ea [secerea] vîne aşá [r]
aşá-încovrigănită, aşá vîne covrigănită;*
cf. *c o v r i g ă n i t ă*, *î n c i r -*
l i o m b á t.

încuidtă adj. f. 957 A [despre
nucă] „costelivă”; cf. *c o s t ă í v e*,
pl. *încuiate* 953 A.

încurătit, *am* ~ vb. ind. pf. c.1
sg. 956 VI „am curăţat”. *M-am uitat ieşu-
la_éle [la firele de telefon], le-am în-
curătit.*

încurcălite adj. f. pl. 912 II
„încurcate”.

cf. TDRG s. v. *încurcală* (Mold).

în cúscri v. *cúscri*

îndogorească, *să* ~ vb. conj.
prez. 3 sg. 961 III „să dogorească”. [Rufe-
le] *le lăasă [...] la spăre, pînă cîn_începe*
spărele să nu maj_îndogorească_aşá.

îndoplît, *am* ~ vb. ind. pf.
c. 1 sg. 914 VII „am îndoit, am împăturit”.
[Pe rănit] *î-am bandajă_ cu cămăşá, în-
trég_aşá, le-am îndoplît în... î_şapte,*

lopt, *î_zéce.*

îndrăgăluită, *se* ~ vb. refl.
ind. impf. 3 sg. 952 VII „se drăgostea”.
[Băiatul] *vorbiá cu ia [cu fata], să-n-
drăgăluită cu ia şi puniá nunta.*

cf. TDRG s. v. *drăgăluit*.

înduplecăm vb. ind. prez. I pl.
959 V [despre un băţ, o nuia] „îndoim”.
[Nuiiua] *o-nduplecăm rotúnd_aşá.*

v. DA, CADE, TDRG, SCRIBAN, D,
s. v. *îndupleca* (inv.).

înfere, *să* ~ vb. conj. prez.
3 sg. 954 VI b „să desfacă, să răsfire”.
[Este] *o femeie [...] căre táie legătúrit-é-
lea căre-î legát [snopul] ca să- /... /-î-
férie-m_ batóză [...] să nu- / báge znó-
pu-ntreg.*

înfigărit, *s-au* ~ vb. refl.
ind. pf. c. 3 pl. 957 A „au pătruns, s-au in-
trodus”. *Múlté cuvînté noi s-a-înfigărit*
între cuvîntele vejk.

înfîuneá (4 sil.) vb. ind. impf.
3 sg. 929 VII „ţiuia puternic”. *Şi cîn_ plez-
neá_îinima áia [a strigoiiului], de- / ar-
deá, înfîuneá de... de s-avuzá de-
parte [...]. Plezneá_aşá, făcă_aşá =
mfíuuu!*

înfărădescă, *să se* ~ vb.
refl. conj. prez. 3 sg. 940 V „să se a-

mestece, să se omogenizeze " *Punem căl-* g ó n u l .

dărga pe foc, culézem urziú, fierb în
clócut, apói púnem [...] *fajínă și mies-*
tacám cu mítca să fjarbă, să să-nfră-
țască tuate cu faina.

înfundát v. *cojóc*

înfurnigéze, *să ~* vb. conj.

prez. 3 pl. 996 VII „să mișune ca furni-
cile”. [Viermii de mătase când învie] *în-*
cepe să-nfurnigéze ca furnigă.

îngăunós adj. m. 913 VII „gău-
nos”. *Um busteán îngăunós.*

îngenuncheátă adj. f. 958 VIII,
966 VIII, 972 VI, 983 VI [despre coarda de
viță] „îndoită” *Trag brăzdă dreaptă cu*
plúgu! și pui vița îngenunkrát - adică 40
îndaj 966 VIII,

îngenunchém vb. ind. prez. 1
pl. 954 VIII, 988 VIII [despre lăstarul viței
de vie] „îndoim” *Îngenunchem vița [...]*
ca să-ș prindă rădăcina 988 VIII.

refl. ind. prez. 3 sg. *se îngenúnche*
922 VIII.

îngoánă vb. ind. prez. 3 sg 935
II „fuge”. *Dacă-1 prindem* [pe un copil].
înggánă iel după cejlánť.

îngonáta, *de-a ~* loc subst.
935 II „jocul de copii ‘de-a prinselea’”;
cf. *a l e r g á t a*; *d e - a ț i l i -*

îngrășămínțe s. f. 944 VII
„îngrășare”. *Să-1 îngraším* [porcul], *să-1*
púnim pe îngrašmínțe.

îngrijală s. f. 965 VI „îngri-
jire”. *Și guángele au și-jele 40 ráțje,*
trebuie îngrijală

îngropătúra s. f. art. 979
VI „mușuroiul care se face în jurul butu-
cului de vie, când este îngropat”. [Via]
o-ngropám și-1 făcém îngropătúra, niș-
te mușuroaje, îi trágem la buturyágă
pámint ca să nu degere.

v. DA s. v. (inv.)

înlăcrátă adj. f. 919 VIII „așe-
zată în romburi”. *Cercueala* [la zidu-
rile casei] *vine... úna peste álta, alt-a-*
șá, alt-a-șá, alt-a-șá și... înlăcrát-a-șá
cf. CADE s. v. *înlăcrat*, SCRIBAN, D.
s. v. *înlăcrez*, CIAUȘANU, V. s. v. *înlă-*
crat.

înnegurát adv. 993 VII „pe în-
noptate, pe înserate” *Am venit înnegu-*
rát [acasă].

înnegureáză vb. impers. ind.
prez. 934 A, 981 A „înnoptează, se întu-
necă” *M-am jucát, pe urmă a-înegurát*
983 I.

ind. pf. c. *a înnegurát* 934 VIII,

948 II, 969 VIII, 973 IV, 983 I, 989 I, 991 II;
ind. m. m. c. p. *înnegurăse* 986 IV; ger,
înnegurînd 969 VIII.

înnuielátul s. n. art. 951 VI
[la construcția casei] „acțiunea de a ba-
te nuiiele pe pereții casei de lemn”, *Urmeș-
ză înnuielátu peretilor úne să așază, ad-
că úne să-ncărcă cu pămînt*; cf. *în-
vergelátul*, *paientítul*.

în ocól v. *ocól*

în ocólul v. *ocólul*

înrușinare s. f., *face* ~
933 VI „face pe cineva să se simtă rușinat;
rușinează”. *Îi face [mamei] o țiră îruși-
nare figcă n-a avú grijă de ia.*

cf. DA, TDRG s. v. *înrușina*, SCRI-
BAN, D. s. v. *înrușinez*.

întérmină vb. ind. prez. 3 sg.
914 VII „termină”.

în tîrcól v. *tîrcól*²

întîrcolêște vb. ind. prez. 3
sg. 940 III „inconjoară”. *Zuacă, întîrcolês-
țe hóra c-o batístă*; cf. *în vîrte*.

var. *întarcolêște* ind. prez. 3
sg. 948 V.

în tîrcólul v. *tîrcólul*

întîrșái vb. ind. pf. s. I sg.
937 V „bătui tîrșí, țărúși (în pă-
mînt)”. *Întîrșái [...] bătúí tîrșí.*

întîrziátă adj. f. 933 VI
„tîrzie”. *Vîne yóra întîrziátă, la zéce, la
únsprezece, să scuálă de la măsă*

întorcáci s. m. 919 A „om
care întoarce, castrează berbecii”.

întorcolêște v. *întîrcolêște*

întorsúri s. f. pl. tantum 909
VII a, 910 VII, 911 VIII, 952 VIII „petrecere
ce se face la părinții miresei, de obicei în-
tr-una din zilele săptămînii care urmează
după nuntă”; cf. *cále m á r e*.

întransfórmă, *se* ~ vb. refl.
ind. prez. 3 sg. 966 VII „se transformă”,
[Viermele de mătase] *se-ntransfórmă în-
fluturăș*.

între prep. 944 VIII „de față cu”
[Lupul] *a luat úia între mîne*.

v. DA. s. v. (inv. și reg.).

întrintésc, *se* ~ vb. refl. ind.
prez. 3 pl. 977 V a „se trîntesc”.

întropărtát, *a* ~ vb. ind.
pf. c. 3 sg. 904 I „a dat, a oplecat într-o
parte”. [Băiatul] *a-ntropărtá cărucóru
și ío á... și-í tîrá meréu, ș-ío am vint
cu picóru-așé de niște piétri*.

întulpăníte adj. f. pl. 991 V
[despre femei] „imbrobodite cu tulpane,
cu basmale”.

întúndem vb. ind. prez. I pl.

933 IV „tundem”. *O prășim* [vița]. *40-n tundem.*

înțilindrăm v *țilindrează*

învăleală s. f. 977 Va, 994 III,

996 VII „acțiune prin care viermii de mătase se acoperă cu fir, formînd gogoasa”.

Le pûnem [viermilor] *fir 40r1 mătur1 și sùje la-învăleală* 994 III.

învăruicit s n 964 VII „obicei prin care tinerii (fete sau băieți) se prind veri”.

cf BOCEANU, GL s. v. *a se învăruici*.

învecinim, *ne ~* vb. refl. ind.

prez. 1 pl 911 A „ne învecinăm”.

v DA, TDRG s. v. (înv.).

învergelătul s n art. 951 VI

[la construcția casei] „acțiunea de a pune vergele, nuiile cruciș, pe pereții casei”; cf. în *n u i e l ă t u l*.

cf DA s. v. *învergela*.

învîiat adj m. 973 VII „călduț”

[Laptele] *îl încălzăs puținél, învîiat, căldúz dor.*

învîrte vb. ind. prez. 3 sg 939

V „inconjoară, ocolește” *Mireasa -1 dă un peșkiri, la sócru máre, îj sărută mîna și-îvîrte de trei yori mása*; cf. *întîrcolește*.

învoltă vb. ind. împf. 3 sg. 990

VII „înelea, punea voalul (miresei)” *Veneá acésă cu náșu și-îvoltá mireása -1 puneá vóala*; cf. *s o v o n é ș t e*, *s ă z o v e n e á s c ă*.

înzobim vb. ind. prez. 1 pl 925

VIII [despre opinci] „îngurzim, încrețim”; cf. *înzorzéște*, *urzésc*, *urzobim*, *vîrzobéști*.

înzorzéște vb. ind. prez. 3

sg 950 VI, 951 VIII [despre opinci] „îngurzește, încrețește” *Îzorzește* [opinca] *la vîrf cu curăya* 950 VI. *Le-îzgăyurím* [o pincile] *cu potricála, le-îzorzím...să dă curăya așá din găyurá-ŋ-găyurá* 951 VIII, cf. *înzobim*, *urzésc*, *urzobim*, *vîrzobéști*

ind. prez 1 pl. *înzorzím* 950 VI,

951 VIII; ind. împf. 2 sg *înzorzeái* 943 VIII.

var. *zorzím* vb. ind. prez 1 pl. 950

VI

jachét s. 966 VI „varietate de viță de vie.”

var. *jichét* s. 961 VI.

jau (1 síl.) 991 IV „tarla”. *Am*

pinđit pin-ay plecăt ej pe-alt jey [...]
pe-áltă tarlá de vij.

jăpéică s. f. 949 VIII „loc șes,
bun pentru culturi”. *Úne jéstă jepéică, ví-
ja jéstă maj bună, úne-ĵ șes*; cf.
grind.

jegărái s. n. 943 III, 950 VII
„jăratíc”.

cf. DA s.v. *jărăgai*, TDRG, CADE,
SCRIBAN, D. s.v. *jerăgai*, DM s.v. *jă-
răgai*, BOCEANU, GL s.v. *jeregai*, IO-
NESCU, GL s.v. *jerăgai*.

jepeáză vb. ind. prez. 3 sg. 908
V „face jeg”. *Cînd [porcul] jéste mic
jel maj jepéáză [...]. [Am] o purcícă
aşá mică și prinde un fel de murdă-
rije pája*; rîpí.

cf. DA s.v. *jep*.

jichét v. *jachét*

jigánie s. f. 974 VIII, 975 VIII
„plasă deasă, cu care se vintura grîul,
la treieratul cu cai”. *Pájile le dan deo-
părte și veneán c-um primét cu [Ē]
... jigánije, aşá-ĵ zicám noi [...]* arun-
cám *ĩsus cu lopáta [...]* ș-*alilált tră-
gá cu piza áea* 975 VIII. cf. *jigójni-
ță*, primét.

v. CV, IV, 1952, 2, p. 38 s.v.; cf.
DA s.v. *jegajnie*, TDRG s.v. *jigaj-*

nie, CADE, SCRIBAN, D. s.v. *jegajne*,
PAJURĂ, LEX. s.v. *jegajniță*.

jigójniță s. f. 962 A „plasă
deasă cu care se vintura grîul la treiera-
tul cu cai”; cf. *jigánie*, primét.
cf. DA s.v. *jegajnie*, TDRG s.v.

jigajnie, CADE, SCRIBAN, D. s.v. *je-
gajne*, PAJURĂ, LEX. s.v. *jegajniță*,
CV, IV, 1952, 2, p. 38 s.v. *jigajnie*.

jíme, să ~ vb. conj. prez. 3 sg.
948 II [la jocul de copii “de-a v-ați as-
cunselea”] „să mijească”. [Trebuie] *să
jíme, să nu se úte úne pitulám noi*; cf.
piteáză 1°, *am pus ó-
c h i i*.

jipós adj. m. 928 III [despre
un om] „jegos, murdar”; *lut ó s.*

cf. DA s.v. *jep*, CADE s.v. *jip*?,
DM s.v. *jip*?, CIAUȘANU, GL., PAȘCA,
GL., LR, VIII, 1959, 5, p. 73 s.v. *jip*.

jir s. 989 II, 992 I, II „groapă
centrală la jocul de copii “purceaua?”.
*Sin niște gropi și jéste úna-m mij-
lócú lor și-ĵ zice jir* 989 II.

v. CV, III, 1951, 9-10, p. 47 s.v.; cf.
SCRIBAN, D. s.v.

joacă vb. 1° tranz. ind. prez.
3 sg. 954 VI b, 956 VII „calcă; frămîn-
tă cu picioarele” *Ține cu-o mîná... de*

puiește și cu o mână trăge cu săpa pământ și-l jăcă de două ori 954 VI b. *Luăm pământ, îl udăm, pământu, îl jucăm cu pi-
cările ca cind joz la o nuntă beat* 988
VII; cf. c a l c a r e, l u a m l a d r i -
g u i t ú r i. 2° refl. ind. prez. 3 sg.
920 VI [despre pământ] „se bătătoareș-
te”. *De tuámna până primăvara... pã-
mîntu să jucă, și-l bate plojiile,
sã-ntărești.*

refl. ind. prez. 3 sg. *se jăcă*
920 VI; ind. prez. 1 pl. *jucăm* 919 VIII,
920 VIII, 964 V, 970 V, 982 VIII, 988 VII;
ind. impf. 3 sg. *jucă* 908 VIII, 985 VI;
ind. impf. 1 pl. *jucăm* 919 VI.

joănă v. *zoănă*

jobițe s. pl. 969 VII „colăcei
care se dau la colindători”. *Făcă colăcé-
lu și jobiță [...] căa [= zicea] că-ja-
ja-ja colinda.*

jordéne s. f. pl. 953 VI „nuiete
cu care se paientează casa”.
*Aduce niște jordéne-ș Formă de trăs-
tă, le bate pi țele [pe pereții casei],
le-arșișează pe fișecări perête; cf. v e -
ț i c h i i.*

cf. DA, SCRIBAN, D., CIAUȘANU, V.,
CIAUȘANU, GL., LEXIC REG. s. v. *jordea*.
jugăleată s. f. 982 A „scîndurică

prînsă la gîtul cailor, pentru a nu se apropia
unul de altul în timpul treieratului”.

cf. DA s. v. *jugăleț, jugălete*.

jugăne vb. ind. prez. 3 sg. 916
VII [despre pînza de cinepă] „zgîrîie, je-
nează”. *Mă mănîncă pjelea, zîce, mă ju-
găne de nu mai pot, zîce, de blúza de
tort [!]*

jumuleám vb. ind. impf. 1 pl.
922 VI „smulgeam firele de porumb pentru
a-l rări”. *Mergám la fișecare cuib și ju-
muleám [porumbul]; cf. r a r i c i m.*

la modă v. *modă*

lânțe s. n. pl. 928 VI „leațuri
bătute peste căpriori, pe care se aplică
țigla, tabla etc.”. *Dacă o acópere cu țigla,
să lánțuie cu lánț! [casa]; l a n -
t é t e,*

var. *lanți* s. m. pl. 919 VIII,

v. DA (Ban.), SCRIBAN, D. (Munt.)

s. v. *lanț*.

la ocól v. *ocól*

la ocólul v. *ocolul*

la pășită v. *pășită*

látitã s. f. 936 Va, 941 III,

942 III „beteală”. *Punem lăciță... să fi-lă
frumos așă* [bradul la nuntă]; cf. t e l.

la úna v. úna

lăbădăi s. f. pl. 973 VII „bu-
ruieni”; cf. b u d i d ă i

lăcău s. n. 962 II „lac, bal-
tă”. *Să plimbă cu barca p-ale lăcău*; cf.
g i l t ă u.

cf. IONESCU, GL. s.v. *lăcășteu*.

lănțuie vb. ind. prez. 3 sg. 924
VI „bate, peste căpriori, leațuri pe care
urmează să se aplice țigla sau tabla de
la acoperișul casei”. *Dacă o acópere cu
țigla, să lăntuie cu lănti* [casa] 928 VI;
cf. a m l e n t e ț i t.

refl. ind. prez. 3 sg. *se lăntuie*
928 VI; ind. impf. 3 sg. *lăntuie* 932
VIII.

lățăria s. f. art. 908 VI „to-
talitatea leațurilor (de la acoperișul ca-
sei)”. *Dă la pod ți făce lemnăria, țigla,
lățăria* [la casă].

lemn s. n. 1° 968 VII, 968 VIII
„copac”. 2° ~ *de două* 941 VI „lemn
care leagă două furci puse vertical, la
dispozitivul instalat pentru săparea unui
puț”. *O bătút dóžo furs, úna d'-o párte
ș-úna d'-e-lăntă* [a gropii] *și pun ũ
lemn de dóžo acóló și de ála ori puń-o*

ruată sau púne séva și-nvîrt úarmeri
[ca să scoată pămîntul]; cf. l u n g i ș.
1° v. DA, TDRG, CADE s.v. (inv. și
pop.).

lemnării s. m. pl. art. 951 VII
„groparii”. *Vin lemnări, ți fac* [mortului]
gruapă la cîmîtir.

cf. DA, CADE s.v. *lemnar*.

lentețit, *am* ~ vb. ind. pf. c.
1 sg. 912 VII „am pus lănteții, leațurile la
acoperișul casei”; cf. l ă n ț u i e.

leoárță adj. 926 II „learcă”
[Cu bulgări de zăpadă muiați în apă]
ne făcem leoárță. ne și udăj cu ții.

león v. loón

lepădău, *se* ~ vb. 1° refl.
ind. impf. 3 pl. 908 VII „se aplecau, se lăsau
în jos, la pămînt”. *Și cîm_pășteá jărbă* [cer-
bul] *făcă cu căpu așă și cuárnele să lă-
pădá așă*. 2° ind. pf. c. 3 sg. 980 VI [des-
pre vița de vie] „a dat, a făcut (floare
sau struguri)”. *Ja-ncepe* [via] *să lăpede*
strúguni 932 VIII.

ind. pf. c. 3 sg. *a lepădát* 980 VI;
conj. prez. 3 sg. *să lăpede* 932 VIII.

lergătórii 1° s. m. pl. art.
942 VI „oamenii care fac mîncare și ser-
vesc la nuntă”. *Lergătóri care-or lă-
cúd_mîncăria, úámini cîn-o făcúd_mî-*

cări; a l e r g ă t ó r i . 2° s. f. pl.

966 VIII „chenare de lemn pe care se agață tutunul la uscat” *Vin femeile și-1 înșiră* [tutunul] *acăsă pe ață și-1 pun în nește panăuri căre să numesc lergătóri*; cf. r ă z b o á i e .

leturghie s. f. 966 VII „cruce de aluat pe care s-a imprimat pristolnicul și care se pune deasupra unui colăcel (la înmormintare sau la parastas)”. *Leturghie... ieste forma aia de cruce dótă cu pristolnicu [...] deasupra pe căpețái.*

lichid s. n. 924 VII, 938 VI, 962 V „soluție care se cumpără din comerț, pentru închegat laptele”. *Cumpărăm lichid d-é-la de la farmaciie, de la orăș și uo púnem așá picătúr de-álea i zăr* 924 VII.

limbuiți (3 sil.) adj. m. pl. 930 VIII [despre birnele utilizate la construcția casei] „încheiate în forma cozii de rîndunică [?]”. *și p-órmă bágă druieț, nu cum să lucrá atunc, acúma-i bágă limbuiț pănă cîn să rădică suz.*

livezim vb. ind. prez. 1 pl. 911 A [despre pămînt] „lăsăm să se înțelească, lăsăm de livadá”. *Livezim* [pămîntul], *il lăsám s-să livezască.*

refl. conj. prez. 3 sg. *să se livezească* 911A.

v. DA. s. v. *livezi* (Mold.), CV, II,

1951, 5, p. 25 s. v. *livezi*.

logoănă s. f. 915 V, 920 V, 946 V, 951 VII, 952 VII, 953 VI, 954 V, 955 V, 958 VII „logodnă”; cf. *logón* 1°, *mireșít* ul.

var. *logónă* s. f. 902 VII, 982 VII, 995 VII.

logón s. n. 1° 925 III, 973 V „logodnă”; cf. *logóá nă*, *mireșít* ul. 2° 983 III, V „petrecere care se face luni, după nuntă, la părinții miresei”; cf. *butói*, *cú scri*, *floá re*, *moríš cã*, *proță p*, *rachiu*, *urciór* 1°.

logónă v. *logoănă*

lohón v. *loón*.

loón s. 977 VII, VIII „plantă acvatică folosită ca hrană pentru rațe”. *Am locát la ráță loón dim báltă* 977 VII.

var. *león* s. 981 III; *lohón* s. 952 A.

v. PREDA, D. s. v.; cf. LEXIC REG. s. v. *lăon*.

lóbă s. f. ~ *de pămînt* 914 A „bucată de pămînt; bulgăre”; cf. *blú n g ă r e*, *g u l g u ș ó i*. cf. SCRIBAN, D. s. v., DOINA, I,

1928, p. 44 s. v. *lozbe*.

luám la driguitúri v. *dri-*

guituri.

lumină s. f. 1° 905 VIII, 913 VI, 917 VIII, 938 VI, 939 VI „prăjină de care atîrnă găleata, la fîntîna cu cumpănă; lumina re”. *Cumpăna* [la fîntînă] *ăre o crăcănă în pămînt cu... o lumină, de căre se leagă găleata* 938 VI. 2° 919 VIII „perete de scînduri, care închide în partea din faţă un izvor captat; este prevăzut cu o uşită prin care se ia apă”.

1° v. GILCESCU, G. s. v.

lungîme s. f. 1° 903 A „grindă lungă asezată deasupra pereţilor casei; cosoroabă”. *Făce pereţele pîna sus. Sus pîne lemne mai lung căre ŋor strînge, lungîmurle - ălea de sus. Dup - acēja să ŋcăpriuorezá* 924 VI; cf. *lungişuri, prăştie*. 2° pl. 950 VI, 954 VIII „bîrne orizontale care formează temelia la casa de lemn; tălpi”.

Pîne lungîmile jos întîji [la temelia casei] 950 VI.

pl. *lungîmi* 1° 944 VI, 973 VII. 2° 950 VI, 954 VIII; *lungîmuri* 1° 903 A, 911 VIII, 924 VI.

lungiş s. n. 919 VI „lemn care leagă două furci puse vertical, la dispoziţivul instalat pentru săparea unui puţ”.

Să pîne un lungiş [între două furci] *unde*

să ŋfăşură o sîrmă sau un lanţ, de al atîrnă ŋ hîrdău care [...] pîne pămîntu ŋel si - l scoz desupra; cf. *l e m n d e d ó u ă*.

pl. *lungişuri* 951 VI.

lup s. m. 967 A „fir de urzeală rupt la ţesut”.

pl. *lupi* s. m. 967 A,

magalie s. f. 937 VI „parte umflată a butucului roţii de căruţă”.

cf. CIAUŞANU, V. s. v. *măgălie*.

magazie s. f. 930 VIII [la casa] „coroană formată din cele patru cosoroabe, pe care se sprijină consolele”.

magdalînă s. f. 950 A „margarină”.

magilă s. f. 938 A „pauză în timpul lucrului la cîmp”.

pl. *magîie* 938 A.

v. CV, II, 1950, 2, p. 31 s. v. *magălă*.

mahală s. f. 972 A „cătun, parte a satului”.

cf. DLR s. v. (reg.).

mai do v. *do*

mal s. n. 939 VIII „pămînt clisos”.

*Îi mal așe cam ca humă și lúneacă d'êge-
tlele pã jel cîn il uzi*; cf. *tre áptã*.

malamáșcă s. f. 961 VI „scîndură, mai mare decît drișca, cu care se netezește peretele tencuit înainte de a-l drișcui”. *Malamáșca jéste [...] o blánã maj lálã cáre sã-ndrêpte perétile; și vîne drișcã úrmã dẽ netezãște curát.*

mardáľ s. n. 1° 941 A „impunități care rămîn pe fundul cazanului după prepararea săpunului”; cf. *b o s c o v í n ă, fic á ț i, m ă r ú l ă, m o á r e 2°, s ă r ă t ú r i, s t r a t, t r e a s c, v r é c i e; v ă t r ă. 2° 940 V* „grăsimea de porc, de proastă calitate, din care se face săpun”. *Cî zupýáje pórcu, mardáľu cáre- / aležem, se- / maj ráy dẽ la porc, á- / la- / fásem sapón*; cf. *c ă n e á s ă*.
var. 1° *mardát* 941 A.

1° cf. DLR (Olt.), VIRCOL, M., s. v.

mardát v. *mardáľ*

mármoră v. *mármură*

mármură s. f. 917 A, 924 VI „portelan”. [Păpușile] *jerá cam de mármură, cred că se vindeá [...] pe la prãvãľiúá-re* 924 VI.

var. *mármoră* s. f. 901 III.

v. DLR s. v. (reg.).

martór s. m. 902 VIII „pantă a-

menajată cu lemne, pe care alunecă buștenii la vale”. [Buștenii] *j-aduná pã cí-
te-um píriú, pã cíte-um martór, î fě-
cá scoc.*

marțolêște, se ~ vb. refl. înd. prez. 3 sg. 981 VI [la construcția unei bărci] „se astupă cu cilti de cînepă golurile dintre scînduri; se călăfătuiește”. *Dúpă ce sã-mbrácã cu blánã [barca], sã marțolêște cu cînepã.*

másă s. f. 1° 921 VII, 973 VII, 983 VII „față de masă”. *Púnem ýo másã de pínzã peste [K] pe mása de lemn* 921 VII. [Piinea] *o acóper cu másã curátã* 983 VII; *m e s ă l ă. 2° pl. 915 VII* „bucăți lungi de țesătură”. [Mortul] *la grúpã- / slobýádẽ cu mész dẽ pínzã [...] facúte dẽ feméj, dẽ doi métri jumátẽ bucata*; cf. *c h i n d e á u ă 2°. 3° 902 V, VI, 907 VI, VIII, 917 V* „bucată de tifon sau de pînză rară în care se pune cașul la scurs”. *Și- / strîng- așe frumós [cașul] în cúbár, bá-gã mása pã su- / jẽ / și- / ja tot* 902 VI; cf. *s t r ă c ă t ó r, ț í l n i c. 2° pl. mése* 915 VII.

1° v. DLR (înv. și reg.), TDRG (Trans.), CADE (Trans.), SCRIBAN, D. (vest rar) s. v.; 3° v. DLR s. v. (reg.).

mașínátă adj. f. 928 VII [despre

o cantitate de fire] „prelucrată la mașină.”

cf. CIAUȘANU, V. *zahăr mașinat* s. v. *mașinat*.

mătcă s. f. 957 V „unealtă cu care se bate laptele în putinei pentru a se alege untul”. *Avem o mătcă... o blăniță și cu-n băț pe mijloc, căre mes-tecă lăptile - m putinei*; cf. mîtîcă, ștîrcă.

cf. CADE s. v. *mătcă* (Olt., Ban., Trans.), SCRIBAN, D. (vest), DM (reg.) s. v. *mîtcă*.

mățe s. n. pl. 906 VII, 913 V, 915 V, 919 VII, 921 VII, 923 VII, 924 V, 929 III, 947 V, 949 V, 951 VII, 952 V, 954 V, 962 V, VII, 965 V, 966 V, VII, 969 V, 974 VII, 977 VII, 979 VII, 984 V, ~ *fierte* 950 VII, ~ *umplute* 962 VI „caltaboși”; cf. *tarta bós*; *boșométe*.

măcărâu s. 974 VI, 980 A „contragreutate la cumpăna Fintinii”. *Măcărâu ala... iese o greutate care je legată la spate - acolo unde trăge cătura dim fintină* 974 VI.

cf. DLR (reg.), TDRG (Olt.) s. v.

măcioalfă s. f. 913 VII „ramură, crenguță”. *Ajić băgă um busuioc mare, ȳo măciulfă de busuioc mare așă, ȳo creacă de busuioc, și j - o puneă mirésej în cap*.

măcrituri s. f. pl. 973 VII, 974 V „muşchi, carne macră prăjită, păstrată în untură pentru iarnă”. *Cârnea ailântă, după ce trec sîrbătorile, ca să nu se strîice, o frigem ș-o pînem la borcán, spînem că sîm măcrituri, le mișcăm mai tîrziu*; cf. *carnotie*.

măglie s. f. 933 VIII „grămadă, morman, moviliță”. *ȳ - acolo ȳo moșilă... ȳo măglie... și călu, cîn să treacă... ȳ rúptu căpului... n-a putut să treacă*.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *maglă, mîglă*, CIAUȘANU, V. s. v. *mîglă*.

măiag s. 968 VII, 973 VIII a „băț, prăjină sau baston împodobit cu flori, batis-te etc. cu care joacă călușarii”; cf. *cióc lu, cióc ul că lú ș ul u i*.

cf. DLR (reg.), BOCEANU, 6L, CIAUȘANU - SFÎRLEA s. v.

măndiát (2 sil.) adv. 929 VIII „imediat”. *Staj, mă, că viu ș - ȳo acúma măndiát zic*; cf. *de loc*.

mărghele s. f. pl. 981 VI, (soi de) pești mici.

mărgilică s. f. 916 I „mărgică”.

mărginare s. f. 970 A „scîndură lată, tăiată cu fierăstrăul din marginea trunchiului, folosită și ca ulucă”.

pl. *mărginări* 970 A.

cf. DLR s.v. *mărginar* (reg.).

mărim vb. ind. prez. I pl. 958 V „plămădim”. *După ce mărim aluātu sara, dimiñjața ne sculăm de dimiñjață și cêr-nem fãlîna.*

mărintăiam v. *mărintuiem*

mărulă s. f. 964 V „impurități care rămîn pe fundul cazanului în care s-a preparat săpunul”; cf. b o s c o v i n ă, ficăți, m a r d á f 1°, m o á r e 2°, s á r á t ú r i, s t r a t, t r e a s c, v r é c i e; v á t r ă.

mărunțăiază, se ~ v. *mărunțuiem*

mărunțuiem vb. ind. prez. I pl. 908 V [despre pămînt] „mărunțim, fãrîmițăm”. *Arãm pãmîntu, îl mărunțuim bine, bine*; cf. m á r u n ț á m, t o c á m, t r o c á í m.

var. se *mărunțăiază* vb. refl. ind. prez. 3 sg. 902 VI; *mărintăiam* vb. ind. impf. I sg. 908 VII, part. m. *mărintăiat* 908 VII.

mărunțám vb. ind. prez. I pl. 930 V „mărunțim, fãrîmițám”; cf. m á r u n t u i é m, t o c á m, t r o c á í m.

ind. pf. c. 3 sg. a *mărunțát* 937 V,

968 VI; conj. prez. 3 sg. *să mărunțeze* 937 V.

v. DLR *mărunța* (înv. și reg.) s.v. *mărunți*, SCRIBAN, D. s.v. *mărunțesc* (înv. și reg.).

mășeliile s. f. pl. art. 913 VIII

„părțile din tulpină care rămîn în pămînt după tăiatul porumbului”. *Părțea căre rămîne din cocân, zicem mășeliile... de parúmb; ș t i u l e á n.*

mătăúz s. n. 906 V, 907 III, 917 VII „bucet de flori purtat de mireasă la nuntă”. *Jar mireása [...] s-apucă de bukét sau de mătăúz, mai de mult așa-j spuneá, mătăúz* 906 V.

cf. DLR, CIAUȘANU, V., PAȘCA, GL. s.v., SCRIBAN, D. s.v. *mătăhuz*.

măturéște, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 918 VI [despre vița de vie] „crește mare și, nefiind tăiată la timp, se face ca mătura”; cf. se p á d u r é ș t e.

mătușoi s. 923 VII „mezel preparat din cecumul porcului umplut cu carne, grăsimi și măruntaie de porc; tobă mică”; cf. b u n d a f é t e, b u n d ă r á u, b u n d ă r e á c, b u n d ă r é t e, b u n d ă r ú i, b u r t a f é t e, b u r t i c á n, b u r t i c h é l, b u r t ó i, c a r t a f é t e, c h i r ț, c î r

ta fói, fundă réte, fun-
dói, fúndul pópii, geá-
cul ál gros, rínsă, săcúi,
tartabóș, tăgîrcioárá,
tráístă.

măureăță s. f. 992 VI, 997 VI
„specie de mohor”. [Orezul] *îl plivím că
áre măureăță* 997 VI.

v. DLR s. v. (reg.).

melinoáse adj. f. pl. 962 VI „din
rasa merinos”. *Oi melinúse.*

meserii s. m. pl. art. 928 V,
932 IIIa, 983 V, 987 IV, VI, 988 VII „persoane-
le invitate să petreacă la nuntă; mesenii”.
*Îl triméte [pe cumnatul de mîná] cu lăy-
tári pîsat și kámă meséri* 987 VI. *Să
strînge lúmea la măsă, pun măsă, me-
séri întră la măsă mănîncă, bea* 932
III a.

mేశcă s. f. 975 VI, 977 VI, VIII
„unealtă de lemn cu care se zdrobesc
strugurii; mustuitor, ștircă”. *Să zdro-
bésc strúguri... să zdrobésc îhîrdăy,
cu o mేశcă* 977 VIII; cf. stici, strop-
șitoáre, știrc; știc.

micurám vb. ind. prez. I pl.
910 VI „desprindem boabele de porumb
de pe știulete”. *Boábele [de porumb] le
micurám cu mîna*; cf. dejghio-

rám I°, ghéuri, zobím.

refl. ind. prez. 3 sg. *se micoárá.*

micurătoáre s. f. 910 VI
„unealtă cu care se desprind boabele de
porumb de pe știulete”; cf. curătoá
re, frecătóri, frecúci.

micutél adj. m. 941 A, 945 VII
„mititel”; cf. mitiutéi, mitu
țele.

pl. *micutéi* 949 VII; f. *micutícă*
938 A.

v. CADE s. v. (Ban., Trans.).

mieunéci s. 911 VII „terci, pas-
tă subțire făcută din mălai amestecat cu apă”
*făcém așa yo țiră mieunéc, că să iásă
myále la myez* [turta de mălai], cf. a-
luát, dimicúș, păsát I°,
zimitíc.

var. *mionéci* (3 sil.) s. 911 III.

v. AO, IX, 1930, p. 244 s. v.

mieonici, CV, II, 1950, I, p. 33 s. v.
mieunici.

mijgure, *să* ~ vb. impers.
conj. prez. 941 A „să plouă mărunt”; cf.
bungineáză.

v. LR, III, 1962, p. 262 s. v. *mișgura*,
cf. GAMLLSCHEG, O. M. s. v. *mijgură*, LEXIC
REG. s. v. *mijbura*.

mijlóc adj. m. 926 II „mijlociu

ca vîrstă)”. *S-a da^d jjos* [fratele] *cel mijloc*; cf. *mijlocán*.

f. *mijlocă* 926 II.

var. *mijloc* adj. m. 933 VIII.

mijloc v. *mijloc*

miljoaca s. f. art. 911 VII „le-
șia de concentrație medie”. [Cînd făcea să-
pun] *la urmă puneá mijloaca și la urmă,*
ca să-l strîngă, puneá d-ăia țare [=leșie
concentrată] *dă țineá uouu deasupra*.

mijlocán adj. m. 924 I a, 963 VII
„mijlociu”. [Fratele] *ál mijlocán iar s-a*
mutát, și-a făcú și jel iar căsă 963 VII;
cf. *mijloc* c.

mirésele s. f. pl. art. 907 III
„fetele tinere cu care mireasa umblă prin
sat înainte de cununie”. *Am plecát cu mi-
resăle prin sat, am kema tuátă ziua*.

miresói s. m. 907 III „bărbat îm-
brăcat femeiește care este prezentat, în
glumă, mirelui drept mireasă”.

miresítul s. art. 996 VIII „lo-
godna”. *Merge-acasă, făce miresítu a-
cóló, căre vlor să făcă, căre nu, uo ia pe*
fătă cu nuntă; cf. *logoána*, *logón* I°.

mirosát, *a* ~ vb. ind. pf. c. 3
sg. 911 II „a mirosit”. [Lupul] *a măi stat*
iei, a maí mirosát și a găsít și pe al

[K] și pe cel mijlociu.

cond. prez. 2 sg. *ai mirosá* 913 VIII.

mischiáză, *se* ~ (4 sil.) vb.

-refl. ind. prez. 3 sg. 954 A „se strîmbă, i-
mitînd vorbirea cuiva”.

var. *se mischie* (3 sil.) refl. ind.

prez. 3 sg. 954 A.

mistîria s. f. art. 968 VIII
„mistria”.

mititelát, *a* ~ vb. ind. pf. c.
3 sg. 966 A „a micșorat”.

mitutéi adj. m. pl. 973 VII „mici,
mititei”; cf. *micutéi*, *mituțele*.
v. TDR6, CADE s. v. *mitutel* (inv.).

mitralógea s. f. 946 I „jocul
de copii ‘de-a v-ași ascunselea’”; cf.
de-a pítá, *de-a pitulícul*,
de-a pitulúșul.

mituțele adj. f. pl. 915 VII
„mititele”; cf. *micutéi*, *mitlutei*.

mîinără s. f. 996 A „mîner de
clanță la ușă”.

pl. *mîinári* 996 A.

mîinării s. m. pl. art. 954 VIII
„oamenii care mîină caii în arie”. *Să le-
gá up-cal say doí și miná minári pês-
tă iei*.

cf. DM. s. v. *mînaci* (rar).

mînat, *a ~* vb. ind. pf. c. 3 sg. mic. *O mînușic - așă de fin, a pus-o pe șarșăf.*

945 I [despre foile unei cărți] „a întors.”

A mînat foaja mai depărte. cf. DM, AO, IX, 1930, p. 245 s. v.

mîná¹ s. f. 907 VII „toartă”. *Îi făc mînușă.*

[testului] *mîná deasupra.*

mîrveleá vb. ind. impf. 3 sg.

mîná², *ca pe ~* loc. adj. și

969 VII „supura.”

adv 948 VIII, 960 VIII, 979 VI „cît mîna de gros.” *Niște crénz ca pe mîn - așă* 948

mîtică s. f. 902 V „unealtă cu care se bate laptele în putinei pentru a se alege untul”; cf. m á t c á , ș t í r c á .

VIII. *Alegă lemnele..., căre jergă mai ca pe mîn - așă, drepte, le lăsá să crească* 960

cf. CADE s. v. *mătcă* (Olt.; Ban., Trans.); SCRIBAN, D. (vest), DM (reg.) s. v. *mîtcă*.

VIII. *Ca pe mîná de gros* 979 VI; cf. c a p e t î n j á l á .

cf. TDRG *ca pe deget* s. v. *deget*.

mleat s. 912 V, 937 V „terci de

mîndrele s. f. pl. tantum art. 972 VIII a „dans popular”.

făină și apă; cocă, pastă de lipit.” *Le dăm mîncări [la porci] mleat, adică fajină...*

mîneacărele s. f. pl. art. 903 V „iile”. *Minecările [...] cu satine, cusute, le cuasăm așă în cruc sau și cu satine;* cf. m î n e c i 1 ° ; c i u p á g .

912 V; cf. c e m ú r .

v AO, IX, 1930, p. 244 s. v. *mînecar*.

cf. TDRG s. v. *mleșniță*, LEXIC REG s. v. *mlat*, PAJURĂ, LEX. s. v. *mład*.

mîneci s. f. pl. tantum 1° 917 V „cămășă, ie”. *Uo părăke de mîneć, că noi la cămașe - j spúnem mîneć*; cf. m î n e c á r e l e ; c i u p á g . 2° 921 VII „bucată mare de pinză pe care mireasa o dăruiește nașului la nuntă”.

mleciú adj. m. 990 A „bolnăvicios.

moăcre adj. f. pl. *cireșe ~* 939 VI „cireșe pietroase”.

var. 2° *mînece* s. f. pl. 917 VIII.

v. SCRIBAN, D. s. v. *moăcre* (Trans).

mînușică s. f. 928 V „mănușchi

moăre s. f. 1° 929 VIII „soluție de piatră vinată pentru tratarea boabelor de grâu.” 2° 997 VII, 998 V „leșie, impurități care rămîn pe fundul cazanului după prepararea săpunului.” *Rămîne moăreă ája, așă să spúne, moăreă săpúnului, rămîne murdăria ája toată* 998 V; cf. b o s c o v í n á , f i -

cáţî, mardá f 1°, mărú lă, sārătúrá, strat, treasc, vrécie; vátră.

2° v. PREDA, D. s. v. *moare de săpun*.

moaşă s. f. 911 VII, 917 V, 924 VII, 932 III, 933 V, VI, VII, 951 VII, 965 V, VII, 966 V, 967 V, 974 III, 977 III, 982 V, 984 V, VII, 991 V, 998 VII „femeie care asistă pe lehuza la naștere și o îngrijește timp de trei zile, stabilind astfel cu lehuza anumite raporturi de înrudire socială”. *Leu cînd am născút, am alés muşşă pe sóra mea* 974 III. *Ája je áltă ... muşşa cáre vrea jel... tat - ai băiátului cáre [...] pe cáre vrea . sóră, cumnáta, pe cáre vrea să púte muşşé, nu-í ála de náşte cu ía* 966 V. *Íi spúne muşşa la copílu de s-o născút, íi spúne nepót* 917 V.

módă, *la* ~ loc. adv. 966 V „la fel, tot așa”. *Ş-azi íar la módă mă sculáí az dimneáíá*.

modéluri s. n. pl. 961 VI „feluri, sorturi, specii”. *Mă dú şi mî-alég [...] dín álte víi, víí - aşá [...] d'íferíte modéluri, cáre - mí pláce*; mó dă.

modrigálă s. f. 972 V „murdărie, impurităţi”.

cf. CIAUŞANU, V, s. v.

moineáţa s. f. art. 958 V „carnea macră, muşchii”. [În cîrnatí punem] *moineáţa ája de la picóarêle pór-cului*; cf. péctnă, peciúţă, slăbiciúnile.

cf. DOINA, II, 1930, nr. 2-3, p. 17, VÎRCOL, M, s. v. *moineă*.

molívďă s. f. 958 V, 974 III „apă sfinţită în care se scaldă copilul nou-născut”.

cf. TDRG s. v. *moliftă*.

molivdeá, *se* ~ vb. refl. înd. impf. 3 sg. 997 V „se clătea cu apă sfinţită”. [Femeia] *să molivdeá ş-şa dimineáţa, să molivdeá ş-şa cîn_umbíá pă la copíí p-a-cólo*.

mólnă s. f. 922 V „copaie, albie mare”; cf. bá lí e.

cf. TDRG (Trans., Olt.), CADE (Trans., Olt.), SCRIBAN, D. (Trans., Olt., Argeş), DM (reg.), CIAUŞANU, V, s. v. *molďă*.

moríşcă s. f. 948 III, V, 957 VIII „petrecere făcută luni după nuntă la părinţii miresei”. *Şi lup_făcá álta-í zicá moríşcă* 957 VIII; cf. butó i, cú s c r i, floá re, log ó n 2°, rachí u, urció r 1°.

morím vb. înd. prez. 1 pl. 920 V [despre cînepă] „topim”.

mórmăie, se ~ vb. refl. ind. prez, 3 sg. 935 III „se frământă”. *Púnem [apă] îm_postăvă și mestecăm cu făîina și-o... cum să spúne la noj, se mórmăie și dup-acéja o făcē și-o púnem pe cîrpătóri.*

cf. BOCEANU, GL, s.v. *morînci*.

mormîntăre s. f. 938 V „înmormîntare”.

cf. TDRG, DM s. v. *mormînta*, SCRIBAN, D. s. v. *mormîntez*.

mortalul s. n. art. 908 VI, 974 VI „mortarul”. *Dup-ája bágă [ε] mortálu și-l îndeásă, îl presáză ; s t r o p á n.*

mortărie s. f. 1° 981 A „mulțime, morman de cadavre”: 2° *cámara de mortării* 931 VIII „morga”.

pl. *mortării* 931 VIII.

morți s. m. pl. 908 VI „stîlpi îngropați în pămînt de care se ancorează sîrmele funicularului”. *Puj doi morți jos și de-acólo s-angcoreáză sîrmele funicularului căre trebuie să transpórtē buș-téní.*

moș s. m. 1° 923 V, 933 VII, 961 V, 965 VII, 968 VII, 982 V, 984 V „soțul moașe i”. *Ne pregătím píntru plocónu móșului, ne ducém... cu copíiî la moș să-j dea la grîndă* 933 VII. *Țíne copíiî-ășá de co-*

lăcél și-l dá móșu la grîndă, ce : „ la mult ani, la mult ani!” 982 V. 2° pl. art. 923 V, 927 V, 991 V „m o a ș a și m o - ș u i”. *Acólo ne-ucém la moășe, gășím móși acólo* 991 V. 3° art. 953 VII „nașul de botez”.

1° cf. TDRG s. v. *moșori*.

móșii, ~ de piftii loc. subst. 941 V, 946 III „sîmbăta dinainte de lăsata secului de Paști, cînd e obiceiul de a prepara piftii”, *și dîj_capașínă ș-d’îm_pîșgăre făsem piftíi la moș, la móși de piftíi* 941 V.

cf. TDRG, DM s. v. *moși*, CADE *moșii de iarnă* s. v. *moș*.

móșniță s. f. 905 IV „soi de pămînt cu care se acoperă legumele în timpul iernii ca să nu înghețe”, *[Cartofil] îi băgém acólo, púnem pămín_péste ieji, ca iárna să nu-ngéță, pămín_móșniță.*

moșorél s. m. 929 VII „colac care se dá de pomană”; cf. b o b o n é - t e, p a t r u z é c i l e; s î m b e c i o á - r e l e.

pl. *moșorei* 929 VII.

cf. CIAUȘANU, GL s. v. *moșior*.

móștină, de ~ loc. adv. 936 A „de baștină”.

moț s. n. 904 V „sădilă”. *Moț căre*

băgăm căsu-n fel; cf. g e c ú i, g e - c ú ț, s ă c u í á ș.

mucioșează, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 906 A [despre nas] „curge, se umple de mucl”. *Să muclășază năsu.*

mucurím, să ~ vb. conj. prez. 1 pl. 966 VIII „să retezăm (virful tulpinii de porumb) ca să nu mai crească. *Cîn_e crescút [porumbul] mare, nu-î mai făcem nimíca, că pe-aiíca nu să obíjnuéște să-l mai mucurím, să-î lom vírfurle la cócení.*

múgur s. m. 956 A „floare, virf la sfredel”; cf. v í é r m e.

múică s. f. 973 VII „bunică”; cf. b á b ă 1°.

múmă s. f. 937 VI „marcotă”. *Lasí yo bucătă de múmă dîn ví a véké la căpu de jos, așá-î spúne múmă, î-o lej, la căpu de jos.*

murár s. m. 907A, 912A „rug de mure”.
murám vb. ind. prez. 1 pl. 933 IV [despre grîu] „trălam cu piatră vînată”. [Grîul] *îl murám, așá-î zícem noi, îl murám, îî dam um_fel de... piátră așá... vînată* 913 VIII; cf. í m p i e t r í m, p i é - t r u i e.

ind. impf. 1 pl. *murám* 913 VIII; part. m. *murát* 929 VIII.

murătoare s. f. 902 VI, VII, 908

VI „brînză telemea”. *Murătúărășă să fáce mai usór ca órce fel de brînză, că murătúărășă númai să-nkágă și o mésteč* 902 VI; cf. s a r a m ú r ă.

mursucáre s. f. 938 VII „frămîntare”. [Cașul] *îl lua la mursucári cu mí-na... la mursucáre... cu mína și c-o lo-pețá.*

pl. *mursucári* 938 VII.

cf. PAJURĂ, LEX. s. v. *mursăca*,

PLOPȘOR, V. O. s. v. *mursuca*.

mursucám vb. ind. prez. 1 pl. 941 III „frecăm”. [Rufele] *îe scuátém și-î-úsém la rîu și îe mursucám pánă sa dúse șenúșa ája de pe íelé, pan-îésă ápa límpíedé d'î pi íelé.*

ind. prez. 2 sg. *mursúcl* 937 A.

cf. PAJURĂ, LEX. s. v. *mursăca*,

PLOPȘOR, V. O. s. v. *mursuca*.

múscur adj. m. 942 A [despre cal] „roșu foarte închis, aproape negru”. *Cal múscur.*

pl. *múscuri* 942 A.

mustáță¹ s. f. 919 VI „rădăcină care crește din coarda de viță de vie pusă la bilion”. [Vița] *o scotgán de-a-cóló, stínd un an de zîle, și veneá cu mustáță, íerá prînderea mai sígură* 919 VI. [Vița] *mî-o pun la bábă de túámna ca*

să facă mustețe 952 VIII.

pl. *mustăți* 913 VI, 984 VI.

var. *mustețe* s. f. pl. 952 VIII

cf. SCRIBAN, D., s. v.

*mustăță*², se pune la ~
(*mustăți*) loc. vb. refl. ind. prez. 3 sg. 913 VI, 924 VI [despre butașul de viță]
„se pune în pământ amestecat cu bălegar, ca să prindă rădăcini”. A tăjăd butăș [...] din altă vițe [...] ș-o băgă dăas-a șă într-ũ șant, cũ să spune la noi, să pune la mustăță 924 VI; cf. b á r b ä.

cf. SCRIBAN, D., s. v.

mustăcește, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 982 VI [despre butașul de viță]
„prinde rădăcini (stînd la billion)”. Pune rumegătura de ferestey, de să mustăcește ja [vița] acolo, și stă tuată jârna acolo 982 VI. Vița de vițe să pune prima dată la mustăcît 984 VI. [Vița este] fițe mustăcîță fițe bête, cum le-alégem noi 927 VIII.

supin la *mustăcît* 984 VI; part. f. *mustăcîță* 927 VIII, 932 VIII.

v. CIAUȘANU - SFÎRLEA s. v. *mus-tăci*.

mușchează se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 903 VI [despre jgheabul pe care coboară buștenii] „se cătușește cu

mușchi”. Să face tot așa ca scocu și să mușkăză, să bate mușk; p-ormă să bate șîpcă peste mușky - ala ca să nu scuat-ă pa mușky - afară.

mutătura s. f. 921 VI „butaș de viță cu rădăcini”. Dăcă vreți ca să [e] s-prîndă mai repede [vița], puți niște juardă cu rădăcină, dintre care aja să numește mutătura, care aja să prînde imediat.

napról s. 945 VI „păscutul oilor înainte de răsăritul soarelui”. Îșepim a-nkide mněii și făsim napról... un timp așa, o săptămînă, dăyo păn la măsurat. cf. CADE s. v. *năprăor*.

năsturi s. m. pl. 960 V, 966 A, 987 V, 988 V, VII „bulbuci, clocote la apa care fierbe”. [Apa] să fierbe-ășă potrivid de făci năsturi 988 V; cf. η ᾶ s - t u r é i 2°.

năcovănă s. f. 902 VIII „nicovală mică pe care se bate coasa la cîmp”. cf. n e c o v á l n ă, n i c o v ă l i ț ă. cf. TDRG, SCRIBAN, D., s. v. *nicovană*, *nocovană*.

nădîns adv. 961 VII „dinadins, anume”. *Aveá bábile de mult périile nădîns pένtru, ispré pένtru cînepă*; cf. *ispré*.

năgîlboásă adj. f. 919 VIII „grosolană, nefinisată”. [Osia] *am făcút-o din săcúre și-am pus-o așá și mai năgîlboásă, da bárem m-a adús acásí* [...] *Am făcút-o și așá mai... mai ra, mai năgîlboásă nițái, cum spusái*.

nămăș s. 951 VI, VII „gunoi de grajd”. *Să nămășjește locu, să púne nămăș pi țel, dúpă cě...* [E] *gunoi*; cf. *blucúc*.

v. IONESCU, GL. s. v.

nămășește, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 951 VII „se gunoiește”. *Să nămășjește locu, să púne nămăș pi țel*; cf. *îmbălegrím*.

cf. IONESCU, GL. s. v. **nămăș**.

nămăt s. 902 VII, 903 VI, VII b „loc împrejmult (língă casă sau la stínă) în care se adăpostesc oile, vitele; ocol, obor”. [Vitele stau] *în nămăt, un nămăt făcú din bęcănáyá, cum îi zícem noi, de lámne, lámne strínse* [...] *și cu parí l-înkídem de júr împrejúr* [...]. *Și iárna dorm acólo vitele* 903 VI; cf. *tírcól 2°*.

nămoárele s. pl. art. 933 III

„noroaiele” *fă feméle, cě să mai stăm noi aícă în nămuárele estea și aícă pe udu-duájele áștiá, pe-ájić așá? Al să ne mutám și noi la șușá*.

cf. IONESCU, GL. s. v. **nămoáre**.

năsădeám vb. ind. impf. I pl. 986 III, V „răsădeam”. [Tutunul] *cu cúca-l năsădeám... dăcá puteán să făcém gáyura să bágám firu dá tutún* 986 III; cf. *repićám*.

născútă s. f. 910 VII, 921 VIII, 933 VII, 984 V „femeie care a născut de curínd; lehuză”. *Născúta să scuáíă și-ș véde de copíi* 933 VII.

năsturéi s. m. pl. 1° 967 A „pastile”. 2° „bulbuci, clocote la apa care fierbe”. *Adúcem apă de la fíntínă și-o púnem și să-ncálzește, să fierbe pín făcě năsturéi* 986 V; cf. *násturí*.

nășorei s. m. pl. 995 V, VII „rude ale nașului invitate la nuntă”. *Și pleácă cu jě [=cu mireasa] la cununíe, náșu cu náșa cu [r] cu toți aț lor, cu nășorei de-áță, c-așá să zícě* 995 VII.

neámurile, *de-a* ~ loc. adv. 951 III „în calitate de rude”. *Vin așá cíto-dátă d-a námurle pe la țej*.

neáoș adj. m. 913 V „veritabil, curat, de bună calitate”. *Să făcě unt* [...]

de-ăsta rafinăt, kâr bun, númaj [e.] *neđuyos unt, nu maj rămîne ș-alcevă zěr* țiel.

necoválnă s. f. 902 VI, 997 VIII

„nicovălă mică pe care se bate coasa la cîmp.”
Și te duć cu cyăsa, aj toc, grésije-n toc și
ćocán, necoválnă de bătút 902 VI; cf. nă-
 coválnă, nicovălă ță.

cf. DORŢ s.v. *năcoválnă*, SCRI-
 BAN, D. s.v. *nicoválnă, nocoválnă*.

neficîit adj. m. 904 A [despre
 lapte] „închegat și nemestecat”.

neicút s. m. 972 VIII a „ardei iute”
Neicút spúnem noi, neicút, [la ardeiul]ăla
iute; cf. păștăi, puțói, țăpu-
 rel, țîr, țîr éi, țîțe, țîțîrígí.

nemeșică adj. f. 919 VIII „fru-
 moasă, arătoasă, bine lucrată, finisată”.
 [Osia] *acăsă o puț maj nemeșică, maj fru-*
muásă, maj... tráz maj bine.

cf. CIAUȘANU, V. s.v. *nemeș*.

nenorocénie s. f. 951 II „neno-
 rocire” *Últe će mj-a vení pe căpu mjeu,*
o máre nenorocénie.

nicovălîță s. f. 924 VI „nicovălă
 mică pe care se bate coasa la cîmp”; cf.
 năcoválnă, necoválnă.

nimícură s. f. 933 VIII „perso-
 naj din basme care poate lua, în mod mi-
 raculos, diferite înfățișări [?]” *Ínsă táta ei*

băjătului ásta jereá um fel de, cum să
spun, de nimícură, așé să zíc; s-a făcút
în [k] ínt-ű urs.

noua, de-a ~ expr. 953 A „ura-
 re adresată celui care strănută”.

noureală (4 sil.) s. E.901 VIII „timp
 noros” *N-o cosăștí [iarba] săptămína*
ásta [...] că să páre cam nořoréală.

cf. CIAUȘANU, GL. s.v. *noreăță*.

nová s. f. 906 VI, 924 VI, 939 VI
 „soi de viță de vie nealtoită” *La noi méré-*
ge númaj vița producătyăre, uotéla, cum
să spúne; uotéla, nóvá... 939 VI.

nuielădză vb. ind. prez. 3 sg. 958
 VIII „bate nuiel pe pereții casei de lemn, ca
 să prindă tencuiala”; cf. arăcéște,
 păienteáză 2°; am vergelít.

núla adj. f. art. 938 V [despre făi-
 nă] „de calitate cea mai bună” *Maj fá-*
čem și gogós cín n-ávem [făină] de-ăla
núla.

núna s. f. art. 987 III, 988 VII
 „jocul care se joacă la nuntă, după întoar-
 cerea mirilor de la cununie” [Mirii] *să cu-*
nunáu, veneáu acăsă, făcáu núna, jucáu
núna 988 VII; nășeásca.

oájde s. f. 949 VII, 953 VII „urzeală”. *Uo spalám frumós [lina], urzím say bářem la áltá yájde cu iá* 949 VII; cf. tã n-g á l e.

oárzăn adj. m. 965 III „de culoare închisă, aproape neagră”. *Sînt oóo calizăř [de faină]: ři mai ařá, mai yárzănă, cum sã spun, mai nãágră, ři mai álbă* 965 III. fem. *oárzănă* 965 III

cf. SCRIBAN, D (Ban., Olt.), IONESCU

6L, s. v.

oáspăř s. m. 946 I „oaspe musafir”. *Sfînta Vîner! ři-a spus cã áre o cãřá rã ři, decã nu o fi yáspăř bun, va muřcã - yó cîřînile.*

cf. TDRG, DM s. v. *oaspăř*.

obádă s. f. 1° 919 VI „bloc de ciment (sau bucată de lemn) care intră în componența inelelor de ciment (sau de lemn) folosite la zidirea pereților unei fin-tîni”. *O obádă [este] făcútă din pietriș ři cîment, ři acêste obéz sã-nkêle... la ũ_rînd sã fáce din cînc obéz. ářțea cînc obéz dec je ũ_rînd.* 2° pl. 952 VIII „blocuri de ciment care se pun la temelia casei”; cf. b o r d ú l e, b r i - g á d á 2°.

pl. *obézi* 919 VI, VIII, 952 VI, VIII, 966 VI, 977 VIII.

obîrși vb. Ind. pf. s. I sg. 905 VII „terminai”.

v. TDRG, CADE s. v. *obîrși* (inv.), SCRIBAN, D, s. v. *obîrșesc* (inv.).

oblón s. n. 1° 965 III „cîrpător, fund”. *Dupe - áia o țornăm [mămaliğă] pe un [r] un ublón ařá... iéste rotund ařá, rotund c-o cyádă ařá.* 2° pl. 951 VI „scîndurile care închid coșul căruței în față și în spate”

pl. *obloáne* 951 VI.

obód s. n. 955 A „calotă la pălărie”.

pl. *oboáde* 955 A.

obór s. n. 1° 905 VIII, 915 VI, 920 VI, 939 V, 948 II „curte”. *Miřása da cu apă d'ň_gă-leátă ři umblă sã úde gînerle ři yobór* 905 VIII, cf. g a r d 2° ~ *ui de gloábă* 972 VI, 980 VIII „locul unde sînt închise vitele ce au pășunat prin locuri interzise”. [Păduraru] *a vrut sã-ři řa [pe copii] cu ářle la yobóru de gloábă* 972 VI.

obráme s. f. 944 A „sfoară la săcui sau la traistă”.

pl. *obrámir* 944 A.

cf. CV, I, 1949, nr. 8, p. 35 s. v. *obrá-nic*.

obrázele s. n. pl. tantum art.

~ *sîtei* 946 A „veșca, vácălia sîtei”

ochetăște, se ~ vb refl. ind.

prez. 3 sg. 950 A [despre zăpadă] „începe să se topească”.

v. IONESCU, CL. s. v. (se) *oicheți*.

ociógi s. m. pl. 923 VI, 986 A

„știuleți de porumb piperniciți, nedezvoltați”. *Ocóg pένtru...îi folosám la [r] la pēsári mai mult, la poró, pένtru că ierá mai [κ] úni mai stricáf, úni mai mic, însá nu ieréá buní pένtru hrána [ε] a ómuluj 923 VI; cf. g l o j d é n i, r ă- i é ț i.*

ocleán s. m. 994 A „soi de pește, obleț”.

pl. *oclení* 994 A, 995 VI, VIII a.

cf. TDRG, SCRIBAN, D. s. v. *oclei*.

ocól, *în* ~ loc. adv. 962 VIII, *la*

~ loc. adv. 991 V, 997 VII „de jur împrejur”. *Garnitúra ájə [...] se fáce în ocól 962 VIII, [Mămăliga] o tăiém felij și púnem áșá la ocól pá másá 997 VII; cf. i n t í r c ó l.*

ocólu, *în* ~ loc. prep. 962 VIII,

la ~ loc. prep. 997 VII, VIII „de jur împrejurul”. *Čebucărije jéste [ε] în ocólu feréști [...] și-n ocólu cásí 962 VIII. Avém má-sá rotúnda, de ne strîngem toț la ocólu jéj 997 VII; cf. i n t í r c ó l u l, la t í r c ó l u l.*

odór s. n. 1° 998 VIII „cadou, dar

făcut pețitorilor de fata pețită”. *Odór dă la fátă, če ne da, o matásă, áșá să zíce, o velínță d-ástęa. 2° 995 III „zestre”. Day odór, dáceá să-nfélég, day odór, day țó-lurí.*

ógnă s. f. 947 A „coș pe care iese fumul din vatră”.

pl. *ógne* 947 A.

cf. VÎRCOL, M. s. v.

ognésc vb. ind. prez. 3 pl. 946 VI „fac gălăgie, zbiară”. *Ja vez, Mărije, [...] se ognésc uóilile! 936 VI. Zbjerám dú-pă jē! [= după lup]; uógnám 948 II.*

ind. impf. 1 sg. *agneám* 948 II.

ógniță s. f. 920 A „boală la oi”.

ogoiésc vb. ind. prez. 1 sg. 973 I „fac o anumită mișcare la jocul de copii ‘ogoiul’”. *Ne ogoiím acólo píná [ε] lovím úna cu tópcá 973 I.*

refl. ind. prez. 1 pl. *ne agoiím* 973 I.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *agoi*.

oláte s. n. pl. 903 VIII b „adăposturi pentru vite”. *Oláte...grájdurle cum să zíce, acúma să zíce sajvane.*

v. CADE *oláte* s. v. *olat* (Maram.); cf. LEXIC REG., s. v. *olată*.

olítă adj. f. 955 VIII [despre casă] „lipită (cu pămînt)” [Casa] *ieréá olítă cu pămînt péste lemnele_élea.*

om, *ca pe* ~ loc. adv. 916 VIII, 960 VIII „cît omul de gros”. *Erá gágyura máj máre ca pã om sãpãtã* 916 VIII. *Lua* [lemne] *d-éleá máj grãsã ca pe om* 960 VIII.

cf. TDRG *ca pe deget* s. v. *deget*.

omízi s. f. pl. 934 VII, 993 V „un fel de prãjituri”.

omóará, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 946 VI [despre struguri] „se zdrobesc”. *Cin puném strúguri, noi strușím și sa yomúará, sã omúará cu tútu și merg hîndáy*; cf. *striciu-ím*, *zdropșește*, *zdrucéști*; *stocșí*, *storșí*, *stroșí*.

opãrite part. f. pl. 958 V „fier-te”. *Óyã opãrite*.

opréște, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. în expr. ~ *finul* 940 VIII, 942 VIII, ~ *livézite* 902 VI „se interzice pãșunatul în finețe”. *Finu sã opréști primãvãra dã nu mãi úmblã víțele -n iel* 942 VIII. *Sã yoprésc livézite ajiã cam pe la duóoszãc de máj* 902 VI.

optãș adj. m., *porúmb* ~ 956 A „soi de porumb cu opt șiruri de boabe pe știulete”.

orbéște, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 so. 927 VIII [despre vița de vie] „se taie

ochiurile”; cf. *ș t é r g e*.

ord vb. ind. prez. 1 sg. 913 VII, 949 V „urzesc”. *Dúpã ó-o túárčem* [lina], *yo úárdem, cá iéste un urzój máre* 902 V; cf. *urdí m*.

ind. prez. 2 sg. *orzi* 937 V, 951 VII; 1 pl. *oárdem* 902 V; 3 pl. *ord* 950 III.

var. *orz* ind. prez. 1 sg. 962 VII.

v. CADE *ord* (Ban.) s. v. *urzi*.

ordún s. n. 997 A „roatã de moarã”.

osãcélele s. n. pl. art. 949 VII

„oasele, oscioarele”.

oscóș s. 958 VI, 982 VI „palã de fîn; polog, otcóș”.

ostropiór s. n. 988 V, 990 VI „ostropel”.

otél v. *otélã*

otélã s. f. 924 VI, 939 VI „soi de vița de vie nealtoitã”. *Sin máj múlte feluri de víțe ajiã la noi, iéste álta cáre-í spu-ne nóv, itãlijãná, yotélã, ananás, yotélã neágrã, zãjibãr* 924 VI.

var. *otél* s. 961 VI.

otrép s. 908 VII „instrument confecționat din foi de porumb prinse într-un bãț despicat, cu care se curățã cuptorul”. *Fãcém focu, il árdem, jerujím c-un* [r] *un yotrép pip_cuptóri, ca sã nu rãmínã óe-núșe*.

ozîncă adv. 945 A „parcă”.

pachetează vb. ind. prez. 3 sg. și pl. 977 Va „pune, aranjază” *Tescovîna yo paketám la bádáne* 927 VIII; cf. *im pachetám*.

ind. prez. 1 pl. *pachetám* 927 VII, VIII; ind. Impf. 3 sg. *pachetá* 913 V.

paientează vb. ind. prez. 3 sg. 1° 987 VIII [la casa de paientă] „bate leațurile, paientele, între care urmează să se bage pămînt”; cf. *crăntuiesc, se împaientează* 1°, 2° 946 VI [la casa de lemn] „bate leațuri, paiente, pe pereți, înainte de a-i tencui”. *Făse căsa dí [lemn [...], pe-ormă yo... o păientăză [...]. Să fag héște păiente-așá, héște paiente de liemn [...] coplețe;* cf. *arăcéște, nulelează*, *am vergelit*.

var. *să păientească* vb. conj. prez. 3.sg. 949 VI.

paieñitul s. n. art. 949 VI „acțiunea de fixare a leațurilor pe pereții casei, înainte de a aplica încărcătura de pămînt sau tencuiala”; cf. *innuileá-*

tul, invergelátul.

palaimár s. n. 938 A „odgon”.

cf. TDRG s. v. *pălămar* (Munt., Trans.), CADE s. v. *pălămar*¹, SCRIBAN, D. s. v. *palamar*, DM, CIAUȘANU - SFÎRLEA, LEXIC REG., LR, VIII, 1959, 5, p. 73 s. v. *pălimar*, VÎRCOL, M s. v. *pălămar*.

pále s. f. pl. 920 V „valuri (de pînză)”; cf. *gogolói, trîmb,*

paraistás s. n. 904 VII, 912 VII, 923 VII, 925 V, 939 VII, 956 VII, 958 VIII, 966 V, VII „parastas”.

pl. *parastásuri* 966 V, VII.

var. *paristás* s. n. 951 VII, pl. *paristáse* 947 VII, 951 VIII, 952 VII.

paristás v. *paraistás*

pat s. n. 902 V, VI, VIII, 917 III, V „suport de scînduri; raft”. *Și făcám pat, iără, de blăni așa cu... și puneám cășu acólo ca să se dospească* 902 V. *Cartófi-i púnem în páturi, în fin, im pîmniță* 902 III; cf. *podisóro*.

pl. *páturi* 902 III, VI.

patruzécile s. pl. art. 967 VII

„colăceii, piñișoarele care se dau la pomana mortului”. *Dacă áre pomána făcútá, nu-i mai fáce, și-i fáce pátruzécile: pátruzăc de pitișuáre, pátruzăspátru de pi-*

bişuare - *i face*; cf. *bobonéte*,
moşorél; *sîmbecioáre*.

paviţ s. 946 II „viţă de vie”.
*Fáta móşului s-a dus... a umblá_ş-a
dat... d'un pavíţ. Ş-a spus pavíţu că
„cúrăţă-mă ş-pe miné, că cîn_oi ín-
tuársé, oi miŋcá strúguri”.*

păcăciúne v. *împăcăciúne*
pădureşte, *se ~* vb refl.

ind prez 3 sg. 918 VI [despre viţa de vie]
*creşte mare şi stufoasă, dacă nu e tă-
iată la timp*; cf. *se măturéşte*.

păienţească, *să ~* v. *pa-
ienteáză*

păier s. n. 977 VI, 989 VI, 990
VIII, 995 IV „şopron, şură, magazie, adă-
post în care se depozitează nutreţul pentru
vite, paiete, cocenii de porumb”. *Păjele
járâş la fel s-aduc acásă, să pun îm-
păjeri pentru hrána vitelor* 989 VI. *Um-
păjeri... unde fiu nutreţu járna... nutré-
ţu pentru vite... [este] aşá că dóo cămere,
păjeriu, íeste coperít ş-acólo bag no-
treţu tuámna, de pluáje, de ninsuáre*
977 VI *Íi bágă la păjeri cocéni* 995 IV;
cf. *fîn á r.*

păietul s. art. 955 VIII „paiete”.
[La treieratul cu căi] *dam păietu ála a-
fără, l-adunám* [griul].

pălămizit s. n. 990 VIII „plivit”;
cf. *privít*.

păliş adv. 985 A „peltic” *Vor-
beşte păliş*; cf. *şi şcă ní t.*

pănjenită s. f. 949 VI „bete
legate la un capăt, care se aşază peste
fin ca să nu-l ia vîntul” *Íau nişte bétă
să nu-je vîntu, íag_nişte pănjenítă,
aşá le zísém, de púnem pátru í_vîrf*
[pe fin], *să nu-l íea* [vîntul]; cf. *pă -
únjeni, pova sníte*.

pl. *pănjeníte* 949 VI.

cf. CADE, DM (reg.) s. v. *păianjen-
păpuşim* vb. ind. prez. 1 pl.

917 V, VII „tăpşim, netezim”. *Scuátem mes-
tecáyu dí_ia [=mămăliqă] ş-o păpuşim*
917 VII. *Lom [mămăliga] la mestecát... cu
mestecáyu, uo păpuşim cu cuţítu* 917
V; cf. *firtă lí m.*

păpuşoi s. m. 924 VI „păpuşă
reprezentînd o figură masculină”. [La Vicle-
im] *sin_diferíte păpuş: ko păpúşă ş-um-
păpuşoi, sau aveám aşá pátru păpúşi. Íp-
şiráte aşá, um_fel de hóră de păpúşi, ş-o
hóră de păpuşoi căre să juácă*.

păr s. m. 1° 972 V, VII „fuior de
cînepă”. *Dacă vrem_să scuátem păr, dá-
răcím din ía* [din cînepă] 972 V. 2° 949
A „fibră (în lemn)”. *Lémnu áre páru*

lui, unde deși ca să-1 crăpî.

părat s. m. 990 VI „împărat”.

cf. TDRG s. v. *părătuș*.

păs s. n. 902 VI, 936 VII, 941 V, 946 VII „greutate (bolovan, pietroi)”.

[Varza] *yo crapăm faliș, yo púnem faliș,*

púnem pās pe ȧ acoló, púnem petroi

946 VII. *șî-1 lég [burduful] și puș cêvé*
pās așă pă ȧel 902 VI.

v. SCRIBAN, D. s. v. (Hațeg).

păsát s. n. 1° 920 III, VIII, 924

I a, V, 929 III, V, 933 III, V, VII, 938 V, 950 VII,

954 V, 959 III, 961 III, VII, 962 III, 965 III, VII, 966

III, V, 967 VII, 969 I, III, 974 III, V, 977 VII, 979 III,

V, 981 III, 982 III, 990 III, V, VII, 991 V. VII,

992 I, 997 III, V, VII „terci de mălai sau de

făină; cir”. *Mai las de fêrbe [apa] pușîn*

ș-pun [k] făc pāsátu; dúp-âcêeas, dúpă

ce fêrbe pāsátu, pun făînă 962 III. *Fjêrbem*

apă, púnem sare, făcém întîi um_pāsát așă

subțire 966 III. *An dat la clôța a cu puș, am*

făcút pāsát de mălai 977 VII. *Făce pāsátu*

de mălaiș kor de făînă și-1 pune-acoló-m

mălaiș 990 V. 2° 971 I, III, 972 V, 973 V, 978

VII, 983 III, VII, 986 V „făina de porumb cu

care se face p a s a t u l 1° ” *Fjêrbem*

apa, púnem pāsátu, lăsám până fjerbe [..]

púnem și mălaiș 978 VII. *Ápa... fFêrbe*

pîn-făce năsturêj um-pic, aruncăm pî-

sátu 986 V.

1° v. IONESCU, GL. s. v.

păsărel s. m. 994 A „vrabie”.

[Grîul] *să-1 mănînce enumte... côrile [r]*

côrile și păsările și păsărelî 979 VI; cf.

b a r a b é ț i, g r a b é ț i.

pl. art. *păsărelî* 979 VI.

cf. TDRG *păsăroi* (Trans., Ban.)

s. v. *păsăre*, CADE s. v. *păsăre* (Ban.,

Trans.), LR, VIII, 1959, 5, p. 73 s. v. *pă-*

sărică.

păstăi s. f. pl. 998 V „ardei

ușî”; cf. *ne ic ú ț, p u ț ó i, ț a -*

p u r é l, ț i r, ț i r é i, ț i ț e, ț i -

ț i r i g i.

pășită, *la* ~ loc adv. 971 VI „la

distanță de un pas”. *Și mergém la pășită*

așă și púne nevăsta dúpe míne, ȧ mă duc

cu plúgu, ȧ véde de buábele țej.

pătăchie s. f. 939 VIII „împleti-

tură de nuiete, cu care se înalță pereții teas-

cului de struguri”; cf. *p a t a c h i r*.

cf. SCRIBAN, D. s. v. (Munt.).

pătăchir s. n. 905 IV „coș, îm-

pletitură de nuiete, cu care se înalță pereții

teascului de struguri”; cf. *p a t a c h i e*.

pătiege (4 sil.) s. n. pl. 916 VI,

922 VI „stoguri de fîn sau de cocem de po-

rumb așezate pe un prepeleac sau pe un su-

port de lemn, pătuiege"; cf. pătuleág.

pătîngéle s. f. pl. 976 IV „pătla-gele (roșii)"; cf. plătăgeán, prădáísté; pălăgeán.

pătuleág s. n. 941 VI, 945 VIII „stog, clăie de fin sau de coceni așezată pe un suport" *Kíkím noi pătuleágu, cum sî spúni, fásin clăne* 945 VIII *Și de jos dă cu fursérju ș-áltu-l gramădește* [finul] *sus, fásem pătuleág say clăie* 941 VI, cf. pătíég e.

cf. TDRG *pătuiag* (Olt.) s. v. *pătul*, CADE, SCRIBAN, D., DM s. v. *pătuiac*, CIAUȘANU, V. s. v. *pătuiag*.

păturească, *să se ~* vb. refl. conj. prez. 3 sg. 939 VI [despre fîn] „să se așeze în straturi compacte, să se taseze" *Dúpă ce l-aj făcú plásture-l lași ca... cíteva zile să pótă s-să păturască; după ce s-a păturit, il carí cu... căru.*

refl. ind pf. c. 3 sg. *s-a păturit* 939 VI.

păúnjeni s. m. pl. 901 VI „lemne, legate la un capăt, așezate pe căpița de fin ca să nu o sufle vîntul"; cf. pănjenje, pova sníte.

cf. CADE s. v. *păunjen* (Trans., Ban), DM s. v. *păianjen* (reg.).

păzeálă s. f. 970 VIII „pază".

Aveá vo trei súde țoi țiate în păzálă.

pécii s. f. pl. 901 V, VII, 903 VII a „bucăți de carne macră sărată și afumată" v. CV, I, 1949, nr. 6, p. 30 s. v. *pecie*; cf. PAJURĂ, LEX. s. v. *pecie*.

pécină s. f. 940 V „carne macră, pecie" *De trandafirí tocăm carne, si... numai pjésină și slăină*; cf. moineáță *peciuță*, *slăbiciúne* 2°.

v. CADE *pecină* (Trans.) s. v. *pecine*.

pecioásă (4 sil.) adj. f. 929 V, 943 VII [despre carne] „macră".

peciúță (4 sil.) s. f. 947 V „carne macră, pecie" *Alegám așá sorícu d-jele... topeám úmení, peciúță, slănină, le băgám acólo* [în mațe]; cf. moineáță, *pecină*, *slăbiciúne* 2°.

pe de-a rînd(ul) v. *rînd(ul)*

peleáguri s. n. pl. 949 VIII „terenuri despădurite" *Ar fi fost acólo úámení bătríní, căre sta pe peleágurí cu bordéle.*

cf. TDRG s. v. *peleag*, CADE *peleag* s. v. *peleg* (Ban).

pelimétru s. m. 907 VIII „perimetru".

pepeiúgă s. f. 937 A „strat de cetină putrezită".

pére s. f. pl. ~ de brad 913
 II „conuri de brad”. *S-a dus în grădina
 ... ca să ia pére de brad.*

pérnic s. n. 981 VI „instrument
 de pescuit”.

peștișóri s. m. pl. 940 VII
 „fișii subțiri (de carne, varză, ceapă etc).
*Dupa așa cărna o aranjam, o făsem peș-
 tișóri frumos.*

petrecătúra s. f. 936 VI
 „loc de trecere”. *Tata pusăsă vo dúo pãrék
 de fiérã, dí la conác mai tãle într-o pe-
 trecătúr-asá.*

piátrã s. f. 996 VII „legătură
 din mai multe fuzioare de cînepă”. [Cînepa]
*vo dá la mieliță, vo rãsucím așa ș-o-n-
 doim ș-o făcem piátrã dá cînzac, șãizãc
 dá fuipãre; cf. c o l á c i.*

picătúra s. f. în expr. a stat
 în ~ 906 V [despre caș] „a continuat să
 picure, după ce s-a oprit din scurs”. [Cașul]
*cînd je stors de-a stat în picătúra și jel
 s-a stors, il taj bucãt patrãte.*

piculète s. un ~ 950 A „un
 pic, puțin”; cf. c í t a, o ț í r i g á n ă,
 o ț í r í ș c ă, o ț í r i ș í r ă, o ț í -
 r i ș ú c ă, o ț í r í ș í c ă.

piei s. f. pl. 933 VII [la fructe,
 legume] „pielite, coji”. [Bulionul] *il ljom*

*la stricurát, la frecát, la stricurát, să nu
 rămîje sãmîntã sau coj de-âja, kei.*

piept s. n. ~ ul săpei 955 A
 „lama de oțel a sapei”.

pieptúșul s. n. art. 921 V, 923 V,
 VII „pieptul (găinii)”. *Pieptúșu și cotoajele
 le făcem córbã 923 V.*

piétruie vb. ind. prez. 3 sg. 977
 VI „stropește cu soluție de piatră vîná-
 tă”. [Via] *a-ngrijeste, vo prașește, vo
 piétruie, vo leágã; cf. í m p i e t r í m,
 m u r á m.*

piftiile s. f. pl. art. 940 V, VII
 „oasele și carnea picioarelor și a capului, din care
 se face piftia”. *Íšep sã desfãcã íšet yásile...
 le pun iar d-o pãrte, piftiile de altã pãrte
 940 V. Piftiile sînt pișuãrele și capu, yásile
 capului 940 VII.*

píguie vb. ind. prez. 3 sg. 961 VIII
 „cerne”. *Mãcinãm, píguie fãina acãsã, fãce
 pine. [Cu ce piguie fãina?] Cu cùrelu.*

pionáce (3 sil.) s. pl. 998 VII „clo
 poței”. [Cãlușarii] *la opînc, la piçuãre aveã
 nește pionáce dá suná, cum jucá suná;
 cf. h a r a n g é l.*

pipéri s. m. pl. 977 Vb „ardei
 (iuți)”. *An rãrit niște pipéri, adic-ardé.
 cum zice, pipéri îi zicem noi*

v. SCRIBAN, D. (est), DM (reg.) s. v.

pipier.

pisătoare s. f. 907 V „fund de lemn puțin concav pe care se tocă slămina pentru *pisătura*”. *Avém... îj spúnem noi ȳo kîsătuare : o blan-așă scobită pe care făcem noi anume numa pentru... kîsătura*.

pisătura s. f. 1° 906 V, VII, 913 V, 917 V „tocătura de slănină și ceapă (uneori prăjite) care se pune în anumite mîncăruri”. *Toc niște slăninută, bine, cu căpă ș-o toc bine, bine de tot say dăcă vreaș ȳo trec și prin mașină ; și pun pisătura d-ăia după cum am ȳala de mare* 906 V. 2° 907 V „mîncare preparată din slănină și ceapă tocate mărunt”.

piscălău s. n. 907 VI „băț cu care se îndeasă brînză în burduf”.

pisóc s. m. 927 A „pisoi”.

pl. *pisóci* 927 A.

pișlegesc vb. ind., prez. 1 sg. 928 VII „fixez cu pișlege (cuie de lemn) scîndurile care formează fundul butoiului”. *Fúndurile le pișlegesc, bat pișlegi éja de le fag legătura-ntre_éle* [între scînduri].

cf. CADE, CIAUȘANU, V. s. v. *pișleag*.

pîta, *de-a ~* loc. subst. 937 II „de-a v-ați ascunselea”; cf. *de-a pîtulicul*, *de-a pitulúșul*,

mitralógea.

piteáză vb. 1° ind. prez. 3 sg. 937 II [la jocul “de-a v-ați ascunselea”] „aș-teaptă cu ochii închiși (pînă se ascund ceilalți copii)”. *Și al d-é pitáză sa dúse să-ı cáy-țe*. 2° conj. prez. 3 sg. 937 II [la jocul “de-a v-ați ascunselea”] „să atingă cu mîna pe ceilalți copii (arătînd astfel că l-a descoperit)”. *Și al d-é pitáză sa dúse [...] să-ı piteáză și căre-ı pitulát moj biré ș-nu-l găsășțe, sa dúse să-l pitezé iel pe-ál d-é pitáză*.

pitulicul s. art. 938 I, 948 II, *de-a ~* loc. subst. 936 II, 937 I, 940 I, 944 II „de-a v-ați ascunselea”; cf. *de-a pîta*, *de-a pitulúșul*, *mitralógea*.

var. *de-a pitulica* loc. subst. 940 II,

de-a pituliciul loc. subst. 909 I.

cf. TDRC s. v. *pitulicică*.

pitulúșul, *de-a ~* loc. subst. 971 I, 978 II „de-a v-ați ascunselea”; cf. *de-a pîta*, *de-a pitulicul*, *mitralógea*.

cf. SCRIBAN, D. (vest), DM s. v. *pituliș*, GAMILLSCHEG, O. M., LEXIC REG. s. v. *pitulúș*.

piuie (3 sil.), *să se ~* vb. refl. conj. prez. 3 sg. 903 VII b „să se bată în piuă”.
piuîtă (4 sil.) adj. f. 911 A, 918 VII

„care a fost bătută în puiă”. *Pătură puiujită* 911A.

pîci interj. 960 A „strigăt cu care se cheamă iedul”.

pîlnă s. f. 989 V „fire de plante răsărite prea des”; cf. u r c i ó r 2°.

pîntuie, *să se ~* vb. refl. conj. prez. 3 sg. 948 V „să se preseze”. *Să se pîntuie sorîșele și cărîșea - n jel* [în tobă]; cf. *să se strucească*.

pînzăici s. f. pl. 948 V „cearșafuri”.

pîrăita, *de-a ~* loc. subst. 971 II „joc de copii”.

pîrcălăb s. m. 987 III „tînăr care strînge banii la horă sau la o petrecere și tocmește muzicanții”.

pîrci s. m. 970 A „pui de iepure”; cf. ș o t ó i.

pîrîiăză vb. ind. prez. 3 sg. 932 A „izvorăște”.

pîrjăla s. f. art. 940 VII „prăjeala, rîntașul”.

pîrjim vb. ind. prez. 1 pl. 940 VII „prăjim”.

pîrlău s. n. 913 VII, 935 VII, 939 VII, 943 VII „buștean scobit în care se o-păresc rufele sau tortul de cînepă”. *Pîrlău je un lăemn așé... rătăzăt și scobit*

înauntru 939 VII. *Noj avém pîrlău, bă-trînele, ȳo băgăm [cînepa] îm pîrlău, ȳo cȳacem, ȳo făcém albă ca bumbăcu* 913 VII.

pl. *pîrlăie* 918 VII.

v. SCRIBAN, D. (vest), GÎLCESCU, G., GREGORIAN, G., GREGORIAN, AO, XV, 1936, p. 98. s. v.; cf. PLOPȘOR, V. O. s. v.

pîrluim vb. ind. prez. 1 pl. 935 V, VII, 939 VII „opărim cînepa, rufele cu leșie în pîrlău”. *Cîns-adună [rufe] pîrluim la pîrlău* 935 VII.

refl. 3 sg. *se pîrluie* 939 VII.

v. CADE s. v. *pîrlui* (Trans.), SCRIBAN, D. s. v. *pîrluiesc* (Trans.), PLOPȘOR, V. O. s. v. *pîrlui*.

pîrpóru s. art. 967 VII „soluția preparată din sodă caustică dizolvată în apă”. *Pîrpóru [...] pun ap-așá un căun jumătăte de-ápă ș - pun trei kile de sódă*.

cf. GÎLCESCU, G. s. v.

pîrșoacă s. f. 937 VIII „țuică de calitate inferioară”; cf. ț á p o v í n á.

plása s. f. art. ~ *strîngii* 902 VI „spațiul, locul dinaintea strîngii”. *Dúpă ó-a lîșít [oile] din strîngă, așá-j zîțe că-m plása strîngi sint, dinălîntea strîngi*.

plásuri s. n. pl. 991 VI „tăpi la

sanie". *Să tăje lémne la bántig, un lemn adús, din cáre i să féc [saniei] plásurile, dóyă plásuri*; cf. *pl a ş t i*; *t ä l p é t e*.
plaşi s. m. pl. 930 V „tălpi la războiul de ţesut”. *Războiú áre doj pláš mari, dóyă bláne mari, de să pun de prínde războiú.*

plaşti s. m. pl. 926 II „tălpi la sanie”; cf. *pl á s u r i*; *t ä l p é t e*.

plat s. n. 902 VII, 917 A „plită (la sobă)”. [Turta] *yo cyácem pã plat* 902 VII. cf. CADE s. v. (Trans).

plăiváze s. n. pl. 964 VIII „pervazuri”.

plămădeáscă, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. 949 VIII [despre cinepă] „să se pălească, pentru ca săminţa să cadă”. *Yo culezá, yo fásá mănúyke, yo legé, dúpă c-o legé, yo lásá yo fíră să plămădeáscă coperită.*

plăstóáie s. f. pl. 915 VI „clăi mari de fin”.

cf. TDRG s. v. *plastă* (Olt), CADE *plastă* s. v. *plast* (Ban., Olt), DM s. v. *plastă* (reg.).

plătăgeán s. m. 976 V „pătlaşea (roşie)”; cf. *pătín g é l e*, *pră dá i s t e*; *p ä l ä g e á n*.

pl. *plătăgění* 929 V, 967 III, V, 974 III,

V, 977 VII.

cf. CIAUŞANU, V. s. v. *platăgea*.

pleácă vb. ind. prez. 3 sg. 992 VIII, 996 III [despre plante], începe să crească”. [Viţa de vie] *să muncéşti - mprijúr, pánă cînd pleácă lăstáru, din... ó!kú ále pleácă lăstáru* 922 VIII. [Varza] *yo udám în fije-cáre dimineáţă say seára pínă cînd pleácă já* 996 III. [Copileţii] *îi rúpem ca să nu trágă putérea tulpini plecáte a porúmbului* 979 VI.

conj. prez. 3 sg. *să plece* 929 VI, 971 VIII; part. f. gen. *plecáte* 979 VI.

plec s. n. 963 V „tablă (smălţuită) folosită la confecţionarea obiectelor de menaj”. *Óalá d'e plec*; cf. *ple u*, *pl i t*; *t i n d i c h e á*.

v. TDRG (Trans.), SCRIBAN, D. (Ban., Trans.) *plec* s. v. *pleu*, WEIGAND, D. s. v. *blec*

pletiţe s. f. pl. 949 VI „grămezi făcute pe cîmp, de obicei din 13 snopi”; cf. *c ír s t á ş i*, *s c ír t á ŭ ŭ*, *s t á v á*; *c r e s t á ŭ ŭ*, *p e t i ŭ ŭ*.

pleu s. n. 947 A „tablă (smălţuită) folosită la confecţionarea obiectelor de menaj”; cf. *ple c*, *pl i t*; *t i n d i c h e á*.

v. TDRG (Trans.), CADE (Ban., Trans.), SCRIBAN, D. (Ban., Trans.), DM (reg.) s. v.

plézne s. f. pl. 903 V, 924 VII, 929 VII „puzderii”. [Cinepa] o baț cu [r]cu
 ũ-ála de lemn așa într-um protáp, pínă
 să fáce-ja, și-ji, ca mătása, de cūră țyátě
 pléznele-á-ja dĭ-ja 924 VII; cf. f o r o ș-
 t í n i.

v. LR, VIII, 1959, nr. 1, p. 63, s. v.

pleaznă; cf. LEXIC REG. s. v. *pleaznă*.

plit s. n. 950 III „tablă (smăl-
 țuită) folosită la confecționarea obiecte-
 lor de menaj”; cf. p l e c, p l e u ;
 t i n d i c h e á.

plivéli s. f. pl. 919 VIII [la vița
 de vie] „copilituri”. [Viței de vie] trei *pli-
 véli* îi *mérge*; cf. a l é s u l, c o p i-
 l i ț á t, f l u t u r í t, p l i v í t.

plivít s. n. 919 VIII [la vița de
 vie] „copilit”; cf. a l é s u l, c o p i-
 l i ț á t, f l u t u r í t, p l i v é l i.

plínge vb. ind. prez. 3 sg. 922 VIII
 [despre apa unui izvor] „curge susurînd”.
 Să *cunpăște úni-ji* *izvóru* cǎ *jel plínge*.

plóuă v. *plóuă*

ploscoáne s. f. pl. 901 VIII,
 909 VI „căpițe de fîn”; cf. c o p e ț e l e,
 c o p i ț ó i, f u r c o á i e, p o r c o-
 n e á ț á ; p l á s t u r e.

v. CADE s. v. *ploscoană* (Trans.).

plóuásă adj. f. 961 VIII „ploioasă”

Vrêmea ásta plóuásă.

v. TDRG *ploas* (înv.) s. v. *ploios*.

plóuă s. f. 942 III, 961 VIII

„ploaie”. *S-a pus pe plóuă* 942 III. *A ve-
 nít plóuă și n-a oprít* 961 VIII.

var. *plóuă* s. f. 938 III.

plóguie, *se* ~ vb. refl. ind.

prez. 3 sg. 918 VI „se prășește cu plu-
 gul”.

ind. prez. 1 pl. *pluguím* 930 VIII.

plútă s. f. în expr. *a ieșít ~*
 962 VI [despre pești] „a ieșít la supra-
 fața apei, plutînd”

poála s. f. art. 991 VI [la plan-
 te] „totalitatea frunzelor de la baza tul-
 pinií”. *Începe să se culegă* [tutunul], *se*
ja-n-ți *poála mică de jós.*

poártă vb. ind. prez. 3 sg. 960
 VIII „durează, rezistă”. [Pielea de porc] *dac-
 lași fără să puji cěva, să úsúcă de vóji...
 poártă măi mult.*

pocărăș s. m. 997 VI [la stîină]
 „băiat care mină oile la strungă”. *Aj um po-
 cărăș cǎre le mină* [oile] *din tînt-á-ja așa*
afără pǎ strungă [...] *ș-cobánu le múlge.*

poceálă s. f. 973 IV „bătaie,
 scărmăneală”. *Luam cíle 40 poceále.*

pod s. n. 902 V, 942 VI „strat ca-
 re se ridică la suprafața laptelui, a bor-

hotului " *Jesă pod aşă deasupra, deasupra zărului, că de-un deşt sau de două şi vine grădă... acîia şi zăru rămîne didisupt* 902 V. *Um_fel de pod să făce pe deasupra lor* [a prunelor] *dîm_prúnele álea căre sîn_maj_réle* 942 VI.

podişór s. n. 907 VII „raft de scînduri la stîină, pe care se aşază caşul la dospit, troacele cu lapte etc.”; cf. p. t.

cf. TDRG s. v. (Trans.).

pognójiu v. **ponójiu**

pojvíta s. f. art. 991 V „peliţa (maţului), poşghiţa " *Cîn_terminám, le-n-taşárcem* [maţele porcului] *pe pártea căláltă, le ricáim cu cuşítu, páină rămîne pojvíta áia subţíre.*

poléi s. n. 918 I „săniuţă rudimentară făcută de copii " *Făcém um_poléi: făcém două tăipi şi două blăni aşă şi le púnem* [ε] *în lătică* [κ] *îlat*; cf. d r ó ş- c ă , t r ă g á c l .

polejnicít, *am ~* vb. ind. pf. c. I sg. 919 VII [despre un teren] „am nivelat”. *Am tras cu sápa din mal în mal şi l-am făcút neted; am traz_de únde ie mal în_ grăpă, că să nu stea báltă: l-am polejnicít.*

cf. IONESCU, GL s. v. **polejnic**.

polmeată s. f. 920 VII, 925 V

„bucată de pînză (folosită, de obicei, pentru gulere la cămăşi), care se dă de pomană la înmormintare; pomneată”.

pl. **polmėti** 919 V, 920 VII, 925 V.

polzorám v. **porzaleáză**

pomnóji v. **ponójiu**

ponójiu s. f. pl. 925 V „tălpigi la războiul de ţesut”; cf. b l ă n í ŷ e , t o b l í ŷ e .

var. **pognójiu** s. f. pl. 988 V; **pom-**

nóji s. f. pl. 960 VII; **panójiu** s. f. pl. art. 987 V.

cf. DM s. v. **podnogă**, BOCEANU, GL s. v. **pomnóji**, COMAN, GL s. v. **podnóji**.

ponójiu v. **ponójiu**

pom s. m. 950 VII, 966 V „brad împodobit (la nuntă) " *Făc pom acolo şi-1 úrcă sus, într-o prăjină mare... frumós, cu cúcúri, cu bletéle, cu de tyáte pîn_ţel acolo* 950 VII.

popíc s 961 II „bilă de lemn, teşită într-o parte, folosită la jacurile de copii”.

popistráti adj. m. pl. 941 III „împestritaţi, coloraţi pestriţ”; *şi le víru crezîilor* [bradului] *să pun súcúri popistráti*; i m p o p i s t r á t .

f. pl. **popistráte** 983 III.

cf. DM s. v. **popistră**.

popodie s. n. pl. 951 VII „tur-
tițe de piine”. *Trei popuđaje de piń - așă
mică.*

v. IONESCU, GL. s. v. *popoiu*.

porconeăță s. f. 979 VIII „căpi-
ță de fin”. *După ce cosim, le făcăm otcoș,
după ce să pălește, să pălește bine, să
strînge, să făce porconeăță, căpițale,
noj-icem căpițale*; cf. *copețele,
copițóí, furcoáie, plos-
coáne; plásture*.

portógii s. m. pl. art. 973 IV
„paloagele, palele”. *Vine báiboră, vine o
vijulje și ja grílu și să-ncúrcă portógi și
num [κ] pe-órma-ı greu de adunát.*

cf. SCRIBAN, D. *pírlóg* s. v. *polog*.

pornęște vb. ind. prez. 3 sg.
915 V, 940 III, V [despre aluat] „începe să
crească”. *Laș [aluatul] să să pornáscă a-
coló puțín și pi-úrma o fássem pińa* 941
V; cf. *pléacă*.

(refl.) conj. prez. 3 sg. *să (se) por-
neáscă* 940 III, 941 V.

poróbi s. f. pl. 935 A „porumbe.”

porzól s. 954 VI b „substanță
chimică cu care se tratează semintele
de cereale înainte de a fi semădate”.

porzoleáză, *se* ~ vb. refl.
înd. prez. 3 sg. 958 VI „se stropesc semin-

țele de cereale cu porzol”.

var. *polzorám* ind. prez. I pl. 954
VI b.

posicilit adj. 958 A [despre timp]
„neguros, întunecat”.

postravála, de-a ~ loc. adv.
948 A „de-a rostogolul, de-a dura”; cf.
*de-a-n-tuturígu; de-a
păstragála*.

postravalęști, să ~ vb. conj.
prez. 2 sg. 948 A „să rostogolești, să dai
de-a dura”. [Piatra] *s-o postravalęsc, s-o
daj đę-a dura, s-o daj đę-a postravála;
în vîrcolí*.

cf. TORG s. v. *păstrăgáli*.

poteréci s. m. 908 VIII „par de
lemn; pop”. [La treierat] *puneá doj boi say
doj cai și- m mijloc o [κ] ō lemn așă, um
poteréc, cum s-ar zice rominęște*; cf.
stomp, streájer.

v. COMAN, GL. s. v. *poterși*.

potirnáci s. m. pl. 933 VII „păș-
tirnaci”. *Făcém ardęj umplút, gogoșár de-á-
la máre, umplút cu vărzá róșje, potirnáć,
mórcovi*.

potográf s. m. 927 VII „fotograf”.

potografie s. f. 941 A „fotografie”.
pl. *potografii* 941 A.

povasníte s. f. pl. 940 VI, VIII,

948 VIII „crengi cu care se acoperă clăia pentru a o feri de vînt, de ploaie etc.” *Dúpa še fásem cláia, púnim níște povasniță pe ja ca să n-o je vîntu... níște crénze tajátě dim. padúne* 940 VIII; cf. pã ú n j e n i, pã n j e n í ț ă.

v. VIRCOL, M. s. v.

prágurile s. n. pl. art. 922 VI „grinzile așezate la partea superioară a pereților unei case”. *Se púne dúpa acéia prágurile... sus acólo, úne să termină pereții.*

cf. VIRCOL, V. s. v. *prăgar*.

prășilă s. f. ~ *oárbă* 950 VI, 980 III, 982 VI „prașilă făcută printre rîndurile de cultură” *Prășila úarbă să dá númaj între rînduri* 950 VI.

prățformă s. f. 989 V „răsad-niță (de tutun)”.

praviț s. 950 A „fier de care se leagă tînjala la plug”.

cf. CV, I, 1949, nr. 8, p. 35 s. v. *praviță*.

prăbuim vb. ind. prez. I pl. 976 V „potrivim”. *Prăbuim saremóra de sáre cu apă réce, s-o fácem cum trébuje de mîncát, să n-o lásăm așá sarátă yógnă.*

cf. SCRIBAN, D. s. v. *probuiesc*.

prădăiste (3 sil.) s. f. pl. 961

III „pătlașgele roșii”; cf. pã t î n g é l e, plã tã g e á n; pã lã g e á n.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *paradaisă* (Ban., Trans., Olt.), LEXIC REG. s. v. *pră-daisă*.

prăjím vb. ind. prez. I pl. 919 V, 969 V, 990 III [despre mîncare] „adăugăm rîntaș, prăjeală” [În sarmale] *púnem și noi foj de dáfin, púnem și noi... pipéri, ș-le luom la fiert și p-ormă... le prăjím* 969 V. [Fierbem ciorba de cartofi] *și dup-acé-je o prăjím* 990 III.

prășeală s. f. 935 VIII, 974 VI „prașilă”. *Dúpa prașeală, să dúce la a dúya sápă, adică le-ngrupát* 935 VIII.

prăștina s. f. art. 991 VI, 997 VIII „tescovina”. *Prăștina acéia cáre ră-míne, cum ú-ícem, cámina, noi pe romí-nește, ollenéște [...] o așezám la cazán ș-fá-čem fúică óin ja* 991 VI; cf. b o s c o t í n ă, c l ú c u l.

cf. DM (reg.), SCRIBAN, D. (sud) s. v.

prăvădim vb. ind. prez. I pl. 935 V „amestecăm”. [Cheagui uscat] *íl prăvă-dím cu zăr sau cu láptě pánă [κ] ca să puátă s-să-glége léptěli.*

preadunám (4 sil.) vb. ind. impf. I sg. 945 V „adunam din nou”. *Désfasám [fi-rul de borangie] de pe băț și-l preadunám.*

pe *mosuără*.

preafăce (3 sil.), *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 924 VII „se face de tot, se termină de făcut”. *P-ormă cărcă* [săpunul] și *cîn* *se preafăce* și *dă sare și-l ja jos*; cf. d o f á c e m.

prechedmă vb. ind. prez. 3 sg. 944 VII „cheamă (din nou)”. *Ja să strîng jără și plăcă cu muzică ja di la yom la yom asá: care-o-mbunát la nuntási și prekámă jără*.

predúc, *se* ~ vb. refl. ind. prez. 3 pl. 944 VII „se duc (din nou)”. *Luh sára să predúc jără cu mireása înapó, ja [la] tat-al féci* 944 VII. *Am coborît d'acólo* [de la stînă] *sí ne-am predús cu lína s-am predét-o la [r] la bázá* 940 VI.

pf. c. 1 pl. *ne-am predús* 940 VI.
v. VÍRCOL, M. s. v. *produce*.

prefiérbi vb. ind. prez. 2 sg. 936 V „fierbi (din nou)”. [Zara] *o prefiérbi já-ră-η* *căldóre* [...] și *sa fáse úrdă*.

prefiri vb. ind. prez. 2 sg. 965 VIII „înlocuiești, schimbi”. *Acoló* [în puțină] [...] *cît prefiri ápa o* [K] *maj des, cu a-títa rākílu já-să maj bun*.

ind. prez. 3 sg. *prefiră* 965 VIII.

prefrămînți vb. ind. prez. 2 sg. 971 V „frămînți (din nou, bine de tot)”.
 3

Frămîntăm alyátu, dúpe algát maj lāsám um pic, să dospéște, și lyom fáină ja s-o prefrămîntăm 969 III. *Și-î prefrămînt* [cozonacii], *î prefrămînt până cîn să tér-mină cu jeji* 971 V. *Prefrămîntă sára tur-tița cu apă s-cu puțină fâină și pînă di-minîta să fáce o majă búnă pēntru...* *dospît; și dimînîta dgar frămîntăm pîinea cu ja* 978 VII.

refl. ind. prez. 3 sg. *se prefrămîntă* 993 VIII; ind. prez. 1 pl. *prefrămîntăm* 900 III, 978 VII, 991 V; part. m. *prefrămîntát* 960 III, 971 V.

pregăteáta s. f. art. 939 VII „pregătirea”.

preînfundát, *am* ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 944 VIII „am înfundat (din nou)”. *Pi-ormă, am vzt cã nu tíre ápa, l-am preînfundát* [bunarul].

preluám vb. ind. prez. 1 pl. 948 V „luăm (din nou)”. [Carnea] *yo suím im pod, yo prelóm dim pod*.

premătură vb. ind. prez. 3 sg. 941 VI „mătură (din nou)”. *Dúpa se-l údă* [pămîntul], *jără premătură s-o fáse bine árija*.

premîndá vb. ind. impf. 1° 3 sg. 935 VIII „mîna (din nou, într-una)”. *Îl bătě* [calul] *și-l premîndá și-gcá și-gcá și*

băţe [grîul din arie] *cu călu*. 2° 1 pl. 945 V „mutam, schimbam locul”. *Îi luam* [viermii de mătase], *punăm frunză altă, nouă, şi-i luam, îi premînam pe altă măsă şi scotăm gunoju de supt ieji*.

prenoim vb. ind. prez. 1 pl. 902 VIII „semănăm din nou boabe (de porumb) în locurile unde nu a răsărit prima semănătură”. *Dacă* [porumbul] *nu ie bun, îl mai mîncă şi cêvâ, îl mai prenojim, mai pûnem altu*; î m p ă n e á z ă , p r e - p ú n e .

prentórc vb. ind. prez. 3 pl. 941 VI, VIII „întorc (din nou)”. *Jar lè prentórc* [oile] 941 VI.

cf. VÍRCOL, M. s. v. *prentoance*.

prénuie vb. ind. prez. 3 sg. 989 V [despre murături] „pritoceste”.

prepci s. f. pl. 928 V „scînduri care se aşază peste murături pentru a le presa”. *Pă brădoajică pûnem* [...] *nîşte prepc-aşá .. nîşte blăniţ-aşá în curmezş*.

prepúî vb. ind. prez. 2 sg. 948 V „pui din nou, repui”. *Scoz drobi-ája şi-i prepún înapój acolú* 948 V. *Dacă nu, să-n-tîmplă de nu iése bun* [săpunul], *aşá cum trêbuie, îl mai prepûnem a dou-yrăă* [la fiert] 925 V; cf. p r o p ú n .

ind. prez. 1 pl. *prepûnem* 925 V.

cf. CV, IV, 1952, 2, p. 38, PAJURĂ, LEX.

s. v. *prepune*.

prepús s n. 921 VI, 924 IV, 970 VI „acţiunea de a semăna din nou porumb în locurile unde nu a răsărit prima semănătură”. *Să dúce să vádă dácă* [porumbul] *a ieşi tod dácă nu, ↓, prepúne*; *prepús în-seámná că înlocueşte únde n-a crescut* 924 IV; cf. î m p ă n á t .

cf. CV, IV, 1952, 2, p. 38, PAJURĂ, LEX.

s. v. *prepune*.

prepusătúrite s. f. pl. art. 956 VI, 971 IV „boabele de porumb semănanate în locurile unde nu a răsărit prima semănătură”. *Dúpă cê-i prepuneám, lăsám de răsărăá prepusătúri-élea, de creşteá* 956 VI.

cf. CV, IV, 1952, 2, p. 38, PAJURĂ, LEX.

s. v. *prepune*.

prespâl, *să* ~ vb. conj. prez. 1 sg. 948 A „să spâl din nou”. *Să lè prespâl, a zis, că nu lè-am spălât binè*.

prestrîngem vb. ind. prez. 1 pl. 940 VIII „strîngem (din nou)”. *Luom furs şi-l întuyărsem de pe-o parte pe álta, că să să usúse ca lúmea*; *s-atúnş îl prestrîzîm, îl fássem porsóri, capiţá*.

preţinem vb. ind. prez. 1 pl. 947 V „ţinem”. *Púnim úo cîrpă pe fundásél*

și-l stuărțem [cașul] *frumós, preținem*
cu áltă cîr_pă și trecem desúpra, ca să să
făcă frumós.

prevîn vb. ind. prez. 3 pl. 944 VII
 „vin (din nou)”. *Uámîni căre s-adúnă la*
fătă iar prevîn în_cúscri, iar după mi-
reásă.

previndeá vb. ind. impf. 3 sg.
 936 VI „revindea”. *Ála aduná sand'íla și a-*
duná cu dóyo súde [...] cu trei súde de
lej... și o lua d'í la noi; și jel o vindá cu
[...] o miile dóyo súde de lej mița, o pre-
vindá jel.

príe adj. f. 937 A [despre vécă]
 „pătată cu roșu și alb, bălțată”.

prijoáne v. *spríjoáne*

prijuním v. *spríjoáne*

primás s. m. 948 A „instrumen-
 tist care dă tonul și-î dirijează pe ceilalți
 muzicanți din taraf”.

primăvărátic s. 913 A „sumă
 de bani care se plătește pentru îngrijirea
 și păscutul oilor în perioada de primăvară.”

primét s. n. 974 VIII, 975 VIII,
 982 A „plasă deasă, cu care se vintura grî-
 ul, la treiratul cu cai”. *Pájile le dan deo-*
părte și veneán c-um primét cu [e] ji-
gánije, așá-j zicám noi [...] aruncám
ĩ
sus cu lopáta [...] ș-alláit trágá cu pîza

ápa: primét, așá-j zicám noi 975 VIII; cf.
jigánie, jigójniță.

cf. TORG. s. v. *primeti*, SCRIBAN,
 D. s. v. *primetesc*.

prind vb. ind. prez. 1 sg. 998 III
 [la mîncăruri] „dreg, dau consistență (a-
 dăugînd făină, ouă etc.)”. *Și de-aciílea o*
prind [ciorba] cu um_pic de făiínă 998
 III. *Noi yo prindem cu ou, corbița* 921 V.

ind. prez. 1 pl. *prindém* 921 V.

cf. TORG s. v. *prinde*.

pripitór adj. m. 1° 914 VIII [despre
 pămînt] „nisipos, prin care pătrunde apa ușor”;
 cf. zbură tór. 2° 908 V [despre soare]
 „fierbinte, arzător”. *Cîn_jește sųarele pripi-*
tuór le pătrunde [rufe] repede.

1° v. DM s. v. (reg.).

prîšten s. n. 907 VI „bucată plată de
 lemn cu care se peticește burduful de brînză”.

privím vb. ind. prez. 1 pl. 957 VI, 961
 VIII „plivim”; cf. c o t e l e ș t e; p i g u l í.
 ind. impf. 1 pl. *priveám* 970 VIII.

priviștíte adj. f. pl. 912 VIII „îm-
 bucate”. *Priviștíte... [scîndurile] să- mbúcă*
[...] ca să... oricít ar scădeá, să nu să vádă
pîntre jele; cf. s u m e t á t e.

privít s. n. 961 VIII „plivit”.

privítă s. f. 959 V, 960 VII „nuia
 îndoită cu care se lărgesc mațele de porc pen-

tru a putea fi umplute". *Privita... yo jvárda făcută de gutúji, îndolită și puñem și bă-găm pe mătă în juos* 959 V.

v. DM s. v. (reg.); cf. CADE s. v.

prînz s. n. 966 VII, 974 VII „masă care se dă la parastas”. *Pe -ormă începe cu pomení, îi face prînz de șas -săptămîni* 966 VII. *Dupe ce -l îngrúpă, să mai púne ș -a dóo zi, să zîce prînz, o măsă* 974 VII.

probéște vb. ind. prez. 3 sg. 965 VI „probează”.

ind. pf. c. 1 sg. *am probít* 936 A, 948 A.

profácem vb. ind. prez. 1 pl. 944 VIII „facem (din nou)” *Znópi -j profásim iără gramádă*

propún vb. ind. prez. 1 sg. 952 VII „pun (din nou)”. [Aluatul] *il propún îm -pos-távă și pun apă și țor cu aluát, țor cu drójde...*; cf. p r e p ú i.

proreclamát, am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 944 VIII „am reclamat (din nou)”. *Io am proreclamát iără la Bucurés, la mi-nistér.*

prorocírea s. f. art. 985 VII „orația de nuntă”. *Dě mult asá, veneáú doj băjéť cālărí și [...] începeáú proročí-reá [la nuntă]*; cf. g o l o g á ș é n i -i l e.

cf. PAȘCA, GL. s. v. *prorocea*.

prostogóale s. n. pl. 994 VI „unelte de pescuit; prostovoale”.

v. TDRG (Mold), SCRIBAN, D. (nord) s. v. *prostogol*, cf. CADE, DM s. v. *pros-tovol*.

prostovói adj. m. 970 VIII „prost-tănac, prost”.

proțáp s. n. 904 VII, 911 VIII, 955 V, 960 V, VII „petrecere care se face luni, după nuntă”. *Luní [după nuntă] făcă proțápu, cum să făcă udátă, c -așá să ké-má* 960 VII; cf. b u t ó i, f l o á r e, l o -g ó n 2°, m o r í ș c á, r a c h í u, u r -c i ó r 1°.

cf. LEXIC REG. *proțápu* nuntii s. v. *proțap*.

púfă s. f. 911 A „ceață deasă, piclă”. *Pă púfă nu vez dă lóc.*

cf. DM s. v. *pufnă* (reg.).

pufi s. m. pl. 961 V, 962 VII „go-goși ai viermilor de mătase”; cf. g o g o -ș á r i i, g o g ó ș u l, g ú ș á, t ó -b á 4°.

pui s. m. pl. ~ *de castraveți* 963 V „castraveți mici, castraveciori”.
cf. CIAUȘANU, V. *pui de mămăligă*, *pui de ceapă* s. v. *pui*.

puici (1 sil.) s. f. pl. 922 VI „știu-leți de porumb”. *Începe să dea drúgile,*

puić *îi spuneám noi, că dau puićile la porumb*, cf. *ș t u l e á c*; *c o t á l á u*.

puiélniță s. f. 981 VI, VIII „clo-citoare”.

puiérime s. 994 A „mulțime de pui”

pumnărim, *ne* ~ vb. refl. ind.

prez. 1 pl. 940 II [la jocurile de copii] „ne numărăm pe pumni pentru a alege pe cel care urmează să-i caute sau să-i prindă pe ceilalți copii”; cf. *d e s c í n t á m*.

púne, *se* ~ *la mustăță* v. *mus-tăță*

pun la bărbă v. *bărbă*

punte s. f. 919 VIII, 926 VI a „coardă de viță de vie întinsă între araci”.

pupi s. m. 935 III „boboci de floare”.

v. TDRG (Trans., Ban.), CADE (Mold., Trans.), SCRIBAN, D. (Ban., Trans.), DM (reg.) s. v. *pup*.

pupói s. n. 949 III „lipie”.

pus, *am* ~ *ochii* loc. vb. 933 I. [la jocul “de-a v-ați ascunselea”], *am* închis ochii, așteptind ca ceilalți copii să se ascundă; *am* mijit “*lo am pus yóki și fetele s-au dus să să pițule*; cf. *să jí m e*, *p i t e á z á* 1°.

conj. prez. 3 sg. *să púie ochii* 933 I

pusoáre s. f. 909 VI „loc pe

unde trec, în mod obișnuit, animalele săl-batice și unde vînătorii se așază la pîndă”.

Bătăiași a-ncepú să ia bătăia dá unde-o știjáu că ar fi pusúáre de porc.

v. CADE (Trans., Ban.), SCRIBAN, D. (Ban.) s. v.

puțói s. m. 983 V „ardei iute”, cf. *n e i c ú ț*, *p á s t á i*, *ț á p u r é l*, *ț í r*, *ț í r é i*, *ț í t e*, *ț í ț í r í g i*.

v. CV, III, 1951, 9-10, p. 47.

rachier (3 sil) s. m. 990 VI „nu-țaș care însoțește pe naș la nuntă și-i duce ploconul”; cf. *r á ț ó i*.

rachiú s. n. 977 Va, VII, 987 VI „petrecere care se face luni, după nuntă, la părinții miresei.” *Tom-pe luni să isprăveá [nunta], că să ducá și la sócri acolo, făcá ra-kiú, așa să zícá, că făcá rakiú la sócri acolo* 977 VII; cf. *b u t ó i*, *c ú s c r i*, *f l o á r e*, *l o g ó n* 2°, *m o r í ș c á*, *p r o ț á p*, *u r c i ó r* 1°.

cf. TDRG *rachiul miresei* (Munt.) s. v. *rachiú*.

ráză s. f. 1° 963 V „radiografie.” *Cin_ňe-an_dus acolo* [la spital], *ráză nu să*

făcă decî sára. 2° (adverbial) 921 VI „razant, la același nivel”. Gruþape nu s-astúpă, cîm să pîne viþa, rázã cu pãmîntu cêllánt, să lásã aþá puþín cu gildán.

răcitoare s. f. 902 VIII „putină cu apă rece, prin care trece serpentina cazanului de țuică”. *Jávile-s băgáte pîntr-o putină cu apă, cáre se numeþte răcítuá-re; cf. c á z á l n i ț á 2°.*

răieþi s m. pl. 940 V „știuleþi de porumb de calitate proastă”. *Ráieþi cáre raþmín de la porúmbi, aþ maj ráj, porúmbi aþ maj ráj .. ráieþ; cf. g l o j d é n i, o - c i ó g i.*

v VIRCOL, M. s v.

răliþă túnă s. f. 991 VIII „șanþ care rămîne în urma rariþei”.

cf. TDRG s. v. *răliþă* (inv.).

răpeáscă, să se ~ vb. refl. conj. prez. 3 sg. 953 VII [despre pîne, turtă etc.] „să se ardă”. [Pentru mălai facem focul] *potrivít ca şí, la pîne, să nu să ră-piáscă, să jásã rúmen aþá şí frumós.*

răricím vb. ind. prez. I pl. 995 III „rărim”. *Dúpe ce -j rãricím [porumbii], nu maj trágem nié o práşã, cf. j u m u - l e á m.*

răsád s. n. 966 VIII „răsadniþă” *Îl culégem de - acólo de la, de únde jéste*

jel răsádít... Îrásád, răsád îj spúnem; cf. s a d; r á s á l n i ț á.

răsăreálă s. f. 985 VIII [la plante] „acțiunea de a răsări; răsărit”. [Le porumb] *dúpã răsăreálă să tráğ - o prá-şilă.*

răscól s. n. 993 VII „margină, gură la butoi”. *Deþeásã butóju [cu must] péste rãscól.*

răsuceálă s. f. 984 III „fus mare de îndrugat; drugă”. [Cinepa] *o fácem géme, o rãsucím cu rãsucála.*

cf. CADE s. v. *răsucea, rãsucă*, CIAU-ŞANU, v. s. v. *răsucea*.

răsúflă 1° vb. ind. prez. 3 sg. 981 III [despre mămăligă] „clocoteşte la foc mic, după ce a fost mestecată”. *Dúpã c-o meste-cám, o strîngem bine ş-o púnem pe foc să rãsúfle, cum îj spúnem noj, să rãsúfle.*

*Pe -órmă, dúpe cê rãsúflă, uo lom ş-o pú- nem pe măsă. 2° vb. trans. ind. prez. I pl. 915 V, 979 V, 982 V, 986 V [despre mămăligă] „lăsăm să clocotească pe foc mic, după ce a fost mestecată” *Jánş uo mestecám bine, bine şi pi - o párte şi pe álta întóarcem cáldárea [...] şi pe úrmă o lom şi - o púnem şi - o rãsúflăm [...] ş - o púnem pe măsă 979 V. 3° 979 VI, 997 VIII „aerisim”. [Pămîntul de la rădăcina porumbului] *îl rãsúflăm, péntru***

*oă el ăre o [ε] prinde o scărță datorită
plăii ș-a scărelui bățut ș-a vîntului și-
strînge la rădăcină* 979 VI. [Serele de
zarzavat] *cînd ăre căldură peșă mare le.
răsuflăm* 997 VIII.

1° refl. ind. prez. 3 sg. *se răsuflă* 915
V; (refl.) conj. prez. 3 sg. *să(se)răsuflă* 949
I, 981 III, 991 V. 2°, 3° ind. prez. 1 pl. 915
V, 979 V, VI, 982 V, 986 V, 997 VIII *răsuflăm*.

răsuri s. f. pl. tantum 1° 944
VI, 945 VI „zer amestecat cu fărimituri de
isdă”. *Restu se ramîni di la ăurdă îi spu-
tim răsuri, căre sîn mai grăasă* 945 VI
2° 987 III „resturi de aluat care rămîn pe
copaie cînd frămîntă piinea”. *Frămînt căca
pîna ăasă ăa de ... nu ăre răsuri pe ăa* [pe
copaie].

1° cf. CADE s. v. (Ban.). 2° cf. TDRG,
DM s. v.

rătăcăn s. n. 1° 933 A, 956 A
„clăie (de fin sau de coceni), din care s-a
consumat o parte”. 2° 998 V „bănuț la ou”.
[Ouale] *le căuțăm să ăibă rătăcăn-ăle mi-
titel și négru*.

1° pl. *rătăcăne* 956 A.

cf. CIAUȘANU, V. s. v., COMAN, GL.

s. v. *reteacănă*.

rătundim vb. ind. prez. 1 pl. 945
VI „tăiem rotund, rotunjim”. [Vița de vie] ă

rătundim dacă crești peșă năltă.

rățoi s. m. 982 VII „flăcău care, în
timpul nunții, îl însotește pe naș și-i duce
ploconul”. *Maj ierșă únu, îi zică rățoi, căre
purtă nășu cu ploconu, mergă cu ploconu, cu
nășu, îl ducă, l-ăducă ăla, și-ă zică rățoi;*
cf. r a c h i é r.

rățuici s. f. pl. 910 VII „rățuște”.
răurește, se ~ vb. refl. ind.
prez. 3 sg. 988 V „se fierbe bine, se înmoaie
la fier”. [Sarmalele] *fierb pîna cînd să răyu-
rește varșă*.

războăie s. n. pl. 920 VI, 991
VI „rame (pentru uscat tutunul)”. [Tutunul]
se usucă bine pe războăie 991 VI; cf. l e r -
g ă t ó r i 2°.

răzbunéște, se ~ vb. refl. ind.
prez. 3 sg. 912 VII, 949 VII [despre lapte]
„se acrește”. *Pîne lapte acolo im badi,*
să răzbunéște, il bătem cu mălca ăia 949
VII.

răzghine, să se ~ vb. refl.
conj. prez. 3 sg. 975 VI „să se întindă (pi-
nă la rupere)”. [Vița] *o legăm pe părușeni
ca să nu să răzghine de vînturi, să nu să
răzghine coardele*.

răzmuieim vb. ind. prez. 1 pl.
935 VII, 937 VII, 940 V [despre rufe]
„muiem (de tot)”. *Luăm ăpă de pe foc*

sî-ntîjî le... le răzmujiem. Le mujiem, le dăm cu sapôn — asă le zîsîm — le răz-mujiem 940 V.

part. f. pl *răzmuiește* 935 VII.

reci v. *vreci*

recúte s. m. 921 VIII „recrut”

cf. TDRG, CADE s. v. *răcut*, VIRCOL, V. s. v. *răcuta*.

refuzór s. n. 948 VIII „difuzor”

ren s. n. 948 III „cuptor la mașina de gătit” [Plăcinta] *Yo bazî la ren s-să coă-că*; cf. *brótină*, *co cã to á re*.
frîg á to á re, *t ó b ä 2°*.

repicát s. n. 997 VIII „răsădire”
Trécem la repicát [-:], roșîjile le făcem álte tócurî și luăm d-acólo plántele- álea micî și le răsădim la dójșpe, pájșpe centimétrî úna dá álta.

repicám vb. ind. prez. 1 pl. 997 VIII „răsădim”; cf. n. *á s ä d e á m*.

rictúit, *am ~* vb. ind. pf. c. 1 sg. 937 IV [la pădure] „am curățit buștenii de crăci”
Am miêrs sus în cýástă le corhanî de buștenî, am rictúit ș-am dat jos la drúmu áuto.

ristémul v. *rustémul*

rîndéște vb. ind. prez. 3 sg. 962 VI „anunță (cui îi vine rîndul)”
Ácést Áhán nè rîndéște cînd hé vihe rîndu la

brînză, ne rîndéște să luom la brînză 962 VI.
Fusěj de... rînděj lúmea ca să meárgă le treábă la gospodărije, la lucérnă 962 V.

ind. pf. s. 1 sg. *rînděj* 962 V.

cf. TDRG, CADE, DM s. v. *rînduî*.

rînduie, *se ~* vb. refl. ind. prez. 3 sg. 963 VI „se examinează rînd cu rînd”
Porúmbu, dúpă é-a răsărît, să rînduie, să véde lípsurle, úne_éste lípsă să-locuiește cu porúmb.

rînd(ul), *pe de-a ~* loc. adv. 919 V, VII „peste tot, la fiecare în parte”
[Legumele tocate] *le-am întórs așá ca s-a-júngă [sarea] pe de-a rînd ș-ápoj am stro-pít cu saracílát* 919 V. *Lăyutári să duc cu zîherile pin sat [-:] pi le cîne áre, pi le ve-čínî, pi la...pe únde pot s-ș-ă dúcă, mai aprápape, ști; nu úmblă pă de-a rîndu* 919 VII.

cf. TDRG, DM *de-a rîndul* s. v. *rînd*.

rîndureá s. f. 923 VI „scobitură făcută în butucul și în obada roșii, pentru a fixa spița”

var. *rîndunéle* s. f. pl. 923 VI.

rînsă s. f. 947 VII „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu carne, grășime și măruntaie; tobă mică”; cf. *bun dá féte*, *bun dá ráu*, *bun dá-reác*, *bun dá réte*, *bun dá rúí*,

burtaféte, burticán, burti-
chél, burtóí, cartaféte, chirt,
círtafóí, fundárete, fundóí,
fúndul pópii, geácul ál gros,
mătuşóí, sácúí, tartabóş, tă-
gircioáră, tráistă.

cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D., DM. s.
v. rînză.

robăím vb. ind. prez. I pl. 951 VII
„scrobim, minjim (urzeala)”. *După ce ferbe
ápa, púnem fajínă de griu, púnem zálă de
dovlăte, sáminţă de jin şi băgăm urzóiu a-
cálo [...]. În spátă, să nu să scármene. Nú-
maj urzála ½o robăím, aşé să spúne.*

rochicioáre s. f. pl. 974 III
„rochiţe”. *A cumpără costumáşe, rokićpáre.*

românésc v. ardéi

rop s. 920 VII „ropot, aversă”.

S-a pus un rop de plúáje.

ropota s. f. art. 973 IV „numele u-
nui dans popular”.

roşcáv adj. m. 969 A „roşcat”.
[Floarea] *ćacíránului* *je maj [é] mári -
şurárá şi roz aşá, roşcávă* 968 V.

f. sg. *roşcávă* 968 V.

rupí vb. ind. prez. 2 sg. în expr.
~ *cazánul* 921 VI „desfaci capacul cazanu-
lui de ţuică, pentru a opri distilarea” *Cin-
vez că nu maj cúrge bine, nu maj je búnă,*

*nu ma_áre gust de ţuică, rupí căzánul şi
aj tras ţuica la o párte.*

ind. prez. I pl. *rupem cazánul* 915 V.

rupt, *la* ~ loc. adv. 935 VI [despre
plata cuiva pentru o muncă prestată] „cu
totul (în opoziţie cu : cu bucata, cu ziua)”.
*Jej ũ_om la lucru cáre-ji... di meseríi [...].
la rupt saş cu ziua.*

cf. TDRG *cu ruptul* (Trans.) s. v.
rupe, CADE, DM *cu ruptul* (Trans.) s. v.
rupt.

rustéma v **rustémul**¹
rustémul s. art. 972 VIII a
„dans popular”.

var. *ristémul* s. art. 968 IV; *rusté-
ma* s. f. art. 994 IV.

sad s. n. 987 VIII, 994 VI „ră-
sadniţă”; cf. *ră sá d*; *ră sá l ni ţă*
cf. TDRG s. v.

salacilát s. 924 V „salicilat
(folosit drept conservant)”; cf. *s a l i c í d*,
s a r i c i l á t,

var. *salacínát* s. 970 VII; *saracilát*
s. 919 V.

salacínát v. **salacilát**

salicid s. 911 V, VII „salicilat (folosit drept conservant)”; cf. *salacilat*, *saricilat*.

samatóc s. 968 VI, VIII, 974 VIII, 975 VI, VIII, 979 VI „must care se trage de pe tescovină imediat după zdrobirea strugurilor. [Strugurii] după ce-î stroșim în hîrdăie, îi punem într-o puțină mai mare; după aceea ne și apucăm și trăgem samatocu 975 VI. *N-am tras limpede de loc sau samatoc, cum îi mai spunem noi, îl băgăm cu cămină cu tolasă că-î trag mîine* 979 VI.

santime s. pl. 981 VI, 987 VIII „centimetri”.

saracilat v. *salacilat*

saramură s. f. *brînză* ~ 902 VII „brînză telemea”. *Dacă [brinza] se scurge, yo tăjem ș-o punem și-î dăm sare. Și să numește sa [κ] brîză saramură*; cf. *mura toare*.

saricilat s. 910 VII, 942 VIII „salicilat (folosit drept conservant)”; cf. *salacilat*; *salicid*.

săcui s. 962 V, VII „mezel preparat în cecumul porcului, din carne, grăsimi și măruntaie; tobă mică”; cf. *bundafete*, *bundărău*, *bundăreac*, *bundărețe*, *bundărui*, *burtafete*; *burticán*, *burtichél*,

burtói, *cartaféte*, *chirț*, *cfr-tafói*, *fundărețe*, *fundói*, *fúndul pópil*, *geacul ălgros*, *mătușói*, *rínsa*, *tarta bós*, *tăgîrcioară*, *tráistă*.

săcuiăș s. n. 950 VII „săculeț, săcui pentru scurs cașul”; cf. *gecúf*, *gecúț*, *moț*.

cf. CADE, SCRIBAN, D., DM, GREGORIAN, G. s. v. *săcui*.

sădelă s. f. 957 VIII, 966 VIII „unealtă (de fier, cu mîner de lemn) cu ajutorul căreia se fac gropi pentru răsăditul vițel de vie sau al tutunului”; cf. *sădelcă*, *vătrái*.

pl. *sădele* 957 VIII.

var. *sădila* s. f. 989 VI; *sătila* s. f. art. 991 VI.

sădelcă s. f. 965 VIII, 967 VI „unealtă (de fier, cu mîner de lemn) cu ajutorul căreia se fac gropi pentru răsăditul vițel de vie sau al tutunului”. *Sedelca ăeste un fier de săzîj de centimetri; [ε] c-um belcúg [..] la cap, căre să bágă ă lemn de douăzész sau de treizîj de centimetr ș-s-apucă cu mîine de țel ș-să lăsă p-țel în jos ș-să fac găyuri; ș-p-ormă aj băgát vița* 967 VIII; cf. *sădelă*, *vătrái*, var. *sedelca* s. f. art. 967 VIII.

sădîlă v. **sădélă**

sălcér s. 967 VI „par cu mai multe crengi scurtate, înfipt în pămînt și folosit drept cuier; prepeleac”. [Cașul] *il /om de strecătătoare, de urék, ș - / - atîrnăm într-un sălcér, într-un par.*

cf. TDRG s. v. **sărcer(iu)** (Trans.), CADE s. v. **sărc(er)er** (Mold., Trans., Olt.), SCRIBAN, D. **sărcier** (Mold.) s. v. **sărciner**: **sămăluit**, am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 941 III „am băgat de seamă”. *Am văzút cum fac áltele [pîinea], da jo n-ă făcút... aș sămăluit, [..] am băgá de sáma așá cum fac.*

cf. TDRG, s. v. **sămălui** (înv.), SCRIBAN, D. s. v. **sămăluiesc** (înv.).

sămînțám vb. ind. impf. 1 pl. 961 VII „semănam, însămînțám”. *Cîș sămă-nám de puham... sămînțám porúmbi..*

sămînțîii v. **sămînțîiuri**
sămînțîiuri s. f., pl. 928 VII, 983 V „saiuri de semințe”. *Puņă - nt - o cîrpă co-ló sămînțîiuri de țpátă móda; ce să pú-ni - m pămînt* 928 VII.

var. **sămînțîii** s. f., pl. 996 A.

cf. TDRG, CADE s. v. **sămînță**.

săpătoare s. f. 929 VI, 952 VIII „cazma;” cf. h î r l é t e.

sărătúri s. f., pl. 962 V, VII „res-

turi rămase la fundul cazanului după prepararea săpunului”; cf. b o s c o v í n ă, f i c á ț i, m a r d á f 1°, m á r ú l ă, m o á r e 2°, s t r a t, t r e a s c, v r é c i e, v á t r ă.

sătîlă v. **sădélă**

scăldă, se ~ vb. refl. ind. prez. 3 sg. 979 VI [despre grapă] „trece ușor pe deasupra unui teren cultivat”. *Dacă puñem cu cólți, grîșu lăste afără șt - / rúpem, dar cu țeșítura sare, să scăldă grăpa.*

scarlantină s. f. 963 A „scarlatină”.

scărpă s. f. 905 IV „plantație de protecție pe marginea căii ferate”. *lăste um fel de scărpă d' - ásta de salcîmi deasă.*

scarpéte s. m. 917* „papuc de dimie, cu talpă de cauciuc sau de postav”.

pl. **scarpéți** 927 VIII.

var. **șcarpéți** s. m., pl. 904 VII.

cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D., DM s. v. **scarp**

scăune s. n., pl. 915 VII „tărgi pe care se duce mortul la groapă; năsălii”; cf. g r á t i e; p a t.

v. TDRG s. v. **scaun** (Ban.).

scăluși s. m., pl. 905 VII „joc popular, căluș”.

scăpări, prin ~ loc. adv. 965 VI „printre picături, pe apucate”. *Maj săpári*

acólo puțin, că trebuie și la jel săpăt, pîn scăpări, că n-ăvem cum.

scăpătoarea s. f. art. 937 I [la jocul "de-a prinselea"], locul unde se refugiază copiii, ca să nu fie prinși.

scărminuș s. n. 972 VII „darac.” *Gîburi ăja to la gîburî îi dam, iar la scărminuș acolo.*

schiligiú s. m. 962 A „lucrător în port, la schelă.”

scîrbe s. f. pl. 960 VIII „scobituri făcute în grinzi, pentru a le încheia.” *Făcă scîrbe-ășá, tățeturi ca la cîtură și-okejă; injkejă căsă.*

scîrtăți s. f. pl. 984 IV „grămezi făcute pe cîmp, de obicei din 13 snopi”; cf. *cîrstá și, pletíte, stá vá; crestá-ță, petítă.*

sclipós adj. m. 981 VI „lucios.” *Go-rúnu ăre cújă nédedă definitív, nédedă și mai sclipuás-ășá niță!* 924 VI.

f. sg. *sclipoásă* 924 VI.

scobilțit, a ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. 998 VII „s-a aplecat, s-a înclinat.” *A scobilțit căru într-o firimîță dă grăpă și-a călcăt [κ]ș-a trîntit-o jos dîncan* v. DM s. v. *scobilți* (reg.).

scóbul s. n. art. 911 VIII „scobitură.” *Căpetele lemnului să coplește... să*

asculte și să între scóbu acéla căre ăre... căre-î făcút î stîlp.

scobúșul s. art. 908 VII „conca-vitatea țestului.” [Țestul îl facem] *să ră-mițe scobúșu ăla unde băgăm mălăiu.*

scorțar s. n. 906 V „acoperiș deasupra scaunului de la strungă.” *La strungă, ăne să mulg uđiile, ăeste acolo um podișor podit și pe podișoru ăla je acoperit ca să nu plouă... scorțar îi zice.*

scorțeturi s. pl. 981 V, 983 V „scoarțe, covoare.”

v. CIAUȘANU - SFÎRLEA, s. v.

scrobít part. m. 901 III „albăstrit, amestecat cu albăstreală.” *Cumpărăm var și îl făcăm scrobít ășá-n albastru.*

cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D. *scrobeală albastră* s. v. *scrobeală.*

scrociób s. n. 910 A „culcuș de paie al porcului.”

pl. *scrocióabe* 910 A.

cf. CADE s. v. (Trans.).

scundănác adj. m. 925 A „scund.” cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D., DM, CIAUȘANU, GL. s. v. *scundac.*

scúrsă adj. f. 945 VII [despre mîncare] „scăzută.” *Fășă mîncăre lúggă... nu fășă mîncăre scúrsă ca acúma.*

scuturătúra s. f. 979 V „scame

care cad de la dărăcit"; cf. t o h ó c.

secărim vb. înd. prez. 1 pl. 991

VI [despre lanul de grâu] „curăţim de secară. cimbru”.

Dăcă [grăul] are secără, îl lom şi-/ secărim cu-o sēcără şi-/ tăjēm secăra acēja dă pin jăl.

ind. impf. 1 pl. **secăream** 975 VI.

secărit s. n. 975 VII „acţiunea de a curăţi grăul de secara crescută prin el”.

secătoasă adj. f. 994 II „seacă, secată”. *Fintina jeră fuărte secătŭasă de apă.*

sedelca v. *sădelcă*

serpentil s. 913 VI [la cazanul de ţuică] „serpentină”; cf. ş e r p e n t i n, t e r p e n t i n ă.

sfalţuită adj. f. 983 A „asfaltată”. *Şuşă sfalţuită*; cf. a s f a l t u i t.

sfărtăr s. n. 954 VIII „unitate de măsură pentru lungime, egală cu distanţa dintre arătător şi degetul mare”.

sfăşie s. f. 923 VI, 973 VII „fişie”.

pl. *sfăşii* 951 VIII, 952 V, 960 VI, VIII.

v. TDRG *sfîşie* (Trans.) s. v. *făşie*.

sfîndóc v. *sfundóc*

sfrimésc vb. înd. prez. 1 sg. 917

A „zdrobesc, frec”. *Sfrimésc făsólea*; cf. f á c ä i.

sfundóc v. *sfundóc*

sfundúc s. 959 V „varietate de cimbru”.

var. *sfîndóc* s. 920 V; *sfundóc* s. 912 V.

cf. TDRG s. v. *schinduc*, *schindufă*.

SCRIBAN, D., DM-s. v. *schinduf*.

sifilistru s. 937 A „sifilis”.

sifiróg s. m. 967 A „subchirurg, agent sanitar”; s u f i r ú g.

cf. CIAUŞANU, V. s. v. *sufirug*.

silingă s. f. 941 A, 947 VIII „seringă”.

simiáncă (4 sil.) s. f. 924 IV

„dans popular”. [Se joacă] *sîrbă, briu, simiáncă, diferite hore*.

sînece s. pl. 944 V „pînză pentru saltele”.

S-o torcēm sî fásēm fjeş-căre [...] saltéle, sîneşe, [...], úte cum ū saltăua pe pat.

sînvăcsiát (4 sil.) s. n. 948 III

„obicei potrivit căruia, în noaptea de Anul nou (Sf. Vasile), fetele îşi ghicesc ursitul”.

cf. TDRG, SCRIBAN, D. s. v. *Sînvă-sii*, GÎLCESCU, G. s. v. *sînvăsiia*.

sînvăsiáză (5 sil.) se ~ vb

refl. înd. prez. 3 pl. 939 III „ghicesc viitorul în noaptea de Anul nou (Sf. Vasile)”.

De Ánu nou fetele şi băieţii se sînvăsiáză-

cu grîu, cu piatră acră.

v. GILCESCU, G. s. v. *sînvăsiu*; cf.

TRDG, SCRIBAN, D. s. v. *Sînvăsiu*.

sîrbă s. f. 990 VI „obicei la nuntă: luni dimineața, soacrele sînt plimbate prin sat călare pe măgari”. *Așă să zîce, ce... sîrba duple nuntă; făce pe suacra, și pe -a mică și pe -a mare, o -ncălecă pe cîțî - um măgari, pe rotile, și să duce și le -mplimbă to - sātu.*

sîrmuim vb. ind. prez. 1 pl. 974 VI „punem sîrmă”.

slăbiciune s. f. 1° 979 V „apă fără sodă care se adaugă săpunului în timp ce fierbe (în opoziție cu tărim e)”. *Topim cărnea [...], sôda ȳo topim în [e] cum aș aveă zêce kilogrăme de untură, aș pune cînc de apă fără sôdă și cînc cu apă cu sôdă [...]; puț și din tărîme o trucă și din zlabicune, din apă, ști, căre n - are sôdă ȳa. 2° pl. tantum art. 992 VII „cărnuțle slabe, macre (ale porcului)”. *Apôj dak - ij tocăm slăbiciunile, făcăm trandafirî, le zîcem naț cîrnăț; cf. m o i n e a ț a , p é c i n ă , p e c i ú ț ă .**

sloboade vb. ind. prez. 3 sg. 1° 906 VII, 952 VII „sfințește, face sfeștanie”. *Vîne pôpa acăsă și sloboade pomăna 952 VII. A fast o cîtură, s - a slobozît aci ț sat 924 VII. După se o termenat cu bu-*

*năru [...] kamă pe pôpa și - i șelêșt - aco - ló, slobozăsc, mănîncă, bey 941 VI. 2° în expr. ~ apă 984 VII „îndeplinește un ritual, la șase săptămîni după înmormîntare”. *ȳeȳ ȳo țugulît - așô, făc... dôȳo luminări așă... încrucîșate, le - aprînz, le tărîmîț și le daȳ drumu pe apă, ș - așă să sloboade apă.**

1° ind. prez. 3 pl. *slobozesc* 941 VI; refl. ind. prez. 3 pl. *se slobođ* 924 Ia; pf. c. 3 sg. *s - a slobozît* 924 VII.

cf. TRDG s. v. *slobozi*.

smetie s. f. 938 VI „par lung și flexibil, folosit la treieratul manual”. *Puneă daȳ, trei, pătru znoȳi... și - i bățea cu zme - cîȳa*

v. SCRIBAN, D. (Munt. Mold. de S.), LR, X, 1961, p. 237, 318 s. v.

smoală s. f. 917 A, VI „smîntînă”. *ȳa smoala și bâte smoala și scuăte untu 917 VI.*

sócri s. m. pl. 926 III „invitați ai miresei, la nuntă”. *Am avú nunta frumăsă, am avút... sócri, de la mîne, ob - zeč dē sócri.*

sodoasă adj. f. 962 V [despre apă] „leșioasă, moale”. [La săpun] *puném or țapă de Dînăre, că aȳa - i mai... cū să spu - ne mai suduăsă... sau puñe zăpădă.*

sófru s. 987 A „şopron”.
v. AO, VI, 1927, p. 108 s. v.
sómnă s. f. 978 VI „copcă mare
săpată în ghiţă, prin care se scoate nă-
vodul”.

pl. *sómne* 978 VI.

cf. SCRIBAN, D., CIAUŞANU, V., s. v.
somină.

sorbânguri s. n. pl. 974 VI
„cadru de zid de jur împrejurul ferestrei
[?]”.

sorbeală s. f. 968 V, VII, lături
(pentru porci) [Porcilor] *le dăm meréu buá-
be să minínce, buábe şi sorbeálă* 968 V.

cf. DM s. v. (reg.).

sofía s. f. art. 998 VII „soful,
bárbatul” *Rumínu mi s-a prăpădit dá opt
aní dá zile, n-am rumín, sofíja mi s-a pră-
pădit*.

v. TDRG, CADE, DM s. v. (inv.),

PREDA, D. s. v.

sovenéşte v. *sovoneşte*

sovoneşte vb. ind. prez. 3 sg.
990 III, 991 VII „înveşte, pune voalul (mi-
resei)”. *Sovoneá mireáşa cu vol* 991 VII, cf.

1 voltá, să zoveneá scă.

ind. impf. 3 sg. *sovoneé* 991 VII.

var. *sovenéşte* vb. ind. prez. 3 sg.
190 VI.

v. PREDA, GL. s. v. *sovoni*; cf. TDRG
s. v. *zovoni*, CADE, DM s. v. *însovoni*,
SCRIBAN, D. s. v. *însovonesc*.

spálă, *se* ~ vb. refl. ind. prez.
3 sg. 947 VIII „se netezeşte cu rindeava”.

Butóiu să spálă din nou cu sóplitóriu.

spălătoare s. f. 913 A „rin-
dea cu un cuţit lat”.

spărguít, *s-a* ~ vb. refl. ind.

p[] c. 3 sg. 959 V „s-a spart, s-a risipit,
s-a terminat”. *S-a spărguít núnta, a plé-
cát fijeşcáre*.

cf. CIAUŞANU, V. s. v. *spărgăuít*.

spegnúţă s. f. 969 VII „cantitate
de línă sau de cínepă dărácítă, cît ieri într-o
mínă”; s p e g m á.

spinárea s. f. art. 924 VIII [la
deget] „partea exterioară a degetului, dinspre
dosul palmei”. [Glonţul] *mí-a luát spinárea
la dégetu ásta*.

spirtoásă adj. f. 919 V [despre
zeama de varză] „tare, înţepătoare”. *O
pítrocím la săptămínă, la săptămínă, de
...şásă, săpte kórí, dúpă cum vrem noi
să íásă de spirtuásă záma*.

spíturi s. pl. 954 V „dantele lu-
crate cu Iglítă”.

spoitoare s. f. 901 III, 903 V
„bidínea”.

cf. DM s. v. *sposito*.

sprăgăș s. m. 952 A „*tovarăș
la plug [?]*”.

sprijiním v. *sprjoáne*

sprjoáne vb. ind. prez. 3 sg.

1° 945 V, 955 V, 967 III [despre o persoană sau un obiect] „*prinde, apucă, susține*” [Mireasa se urcă pe o masă, apoi soacra] o *sprjójáni di pe mäsă - m brăță și jintră-n casă* 945 V. [Pietricelele] *le aruncăm din nou pe pământ și nu le mai lăsăm [...]* jos și le *sprjójím pe toate* 978 I. [La treierat] *unu dezleagă, altu sprjójáne, coșaru-l băgă - n tobă* 973 IV. 2° 915 V [despre lichide] „*reține, captează (într-un vas)*” *Cînd [mireasa] ia să țearne, iel [mirele] n-o sprjójáne [apa], îi face mincuni așă, cu mîini-le, și-i dă drumu juos* 915 V. [Vinul îl] *trăgëm, sprjójím în nește hîrdăie, [...]* pînem la butoi 959 VI.

1° ind. prez. 2 sg. *sprjójáni* 938 II.

var. 1° *sprjójáne* vb. ind. prez. 3 sg. 973 IV, 1 pl. *sprjójím* 978 I; *sprjójím* vb. ind. prez. 1 pl. 966 I. 2° *sprjójím* vb. ind. prez. 1 pl. 959 VI; *sprjójíním* vb. ind. prez. 1 pl. 901 VI.

1° cf. TDRG s. v. *sprjini*, SCRIBAN, D. s. v. *sprjin(esc)*, DM s. v. *sprjini* (reg.), PREDA, D. s. v. *sprjini*. 2° cf. DM

s. v. *sprjini* (reg.).

sprjjonát, *au ~* vb. ind. pf. c. 3 pl. 906 VIII „*au sprjjonit, au ajutat*” *Ne-a sprjjonát ăia [ai noștri] cu focuri*.

cf. TDRG, CADE, DM s. v. *sprjini*, SCRIBAN, D. s. v. *sprjin(esc)*.

spumulica s. f. art. 989 VII dim. de la *spumă*.

stanrôchie (4 sil.) s. 977 III, 978 III [la nuntă] „*al doilea naș*”. [Se pune o] *măsă pentru naș [...]* și *pentru stărókii - o măsă, iar la fel, pe jumătătea nașului* 978 III.

stat, *a ~ în picătură* v. *picătură*

stávă s. f. 944 VIII „*grămadă făcută pe cîmp, de obicei din 13 snopi*”. *Znópi-i profășim iară grămadă, asă-i glôsem noi: stog sau... sau... asta [ε] stávă, la ale mai miș, stávă*; cf. *cîr stăși, plețițe, scîrtăți; cre stăță, petiță*.

pl. *stáve* 945 VI, 949 VI.

var. *stáve* s. f. pl. 945 VI.

stávári s. m. pl. 981 A „*specie de insecte de noapte*”. *Stávári, ăia de iăsă sára la lumină, cîn înegurează*.

stejerică s. f. 934 A „*pădure tînără de stejar*”. *Stejerică, pădure mică*

pîn-la doi, métrf.

stici s. 992 IV „mustuitor, ștircă.”
Căutam un stic și sticuium struguri frumós; cf. méșcă, stropși toáre, știrc; știc.

cf. TDRG, SCRIBAN, D. s. v.

sticiuim vb. ind. prez. 1 pl. 992 IV [despre struguri] „zdrobim, mustuim”; cf. se omoárá, zdropșéște, zdrucești; stocși, storși, stroși, zdroși.

stîlnițele s. f. pl. art. 936 A „ploșnițele”. *Stîlnițăle le-am storit cu anacsid.*

cf. TDRG, CADE, SCRIBAN, D., DM, s. v. *stelnită*, CV, II, 1950, 4, p. 37 s. v. *stălniță*.

stîmpărat, *am* ~ vb. ind. pf. c. I sg. 945 IV [despre var] „am stins”.

stocărie s. f. 985 VIII „lemnărie (la casă)”; cf. *bodăcăria*.

stogulețe s. n. pl. 924 VI „stoguri mici”.

stol s. 993 VI, 997 VIII „smoc, mănunchi”. *Copilul [porumbului] dăyu-neză și ródu și fáce și stol máre, de nu rodéște cum trébuie* 997 VIII.

v. DM s. v. (reg.).

stólnic s. m. 988 VII, 989 III,

991 VII, 993 VII „colac care se face la nun-tă și este purtat prin sat împreună cu bra-dul”, *Stólnicul íeste níște pîine cu flori pe_ea; să fácă vînerí [...], să fáce la nún-tă* 991 VII

storcătóru s. art. 984 IV „unealta folosită la stors sau la tescuit”. [Boabele de struguri] *le-am pus la stors cu storcătóru*; cf. *storcitoárea, stroșitór, strújniță, zdrobitoáre, zdropșitoáre, zdroșitoáre, zobitoáre; stroșitoáre.*

storcitoárea s. f. art. 924 VI „mașina manuală pentru zdrobit strugurii”. [Acuma] *storcéște [strugurii] cu_ásta, cu storcítuárea, cum îi spúne, um_fel de mașínărije care să-mvîrtéște-ășé de-o ruá-tă, ș-acólo zdrobéște struguri*; cf. *storcătóru, stroșitór, strújniță, zdrobitoáre, zdropșitoáre, zdroșitoáre, zobitoáre; stroșitoáre.*

strájă s. f. 919 VI, 922 VIII „scîndură groasă, fixată în chip de stăvilar pentru a capta apa unul izvor”.

strat s. n. 921 VII, 960 V, 966 VII, 967 V, VII, 968 VII, 970 V, 972 V, 974 VII, 977 VII, 984 III, 990 V, VII „leșie (murdară) care rămîne pe fundul cazanului, după ce s-a fiert

săpunul" [În căldare] rămine strat, aşá-
zice, leşje de-ája aşá, strat 977 VII; cf.
boscovină, ficáţi, mardáf
1°, mărúlá, moáre 2°, sárá-
túri, treasc, vrécie; vá-
tră.

stravéti s. m. pl. 933A, VII
„stinghii, ştacheti”. [Lergătoarea e făcu-
tă] din stravét, stravét de-ášja de brad
933 VII; cf. şteáză, tindéici, ţă-
călíi; tindicheá.

cf. CIAUŞANU, V. s. v. *stravete*.

străcător s. n. 935 VI „pînză
rară în care se pune caşul la scurs”; cf. má-
să 3°, ţílnic.

cf. TDRG, CADE s. v. *străcătoare*,
SCRIBAN, D. s. v. *strecătoare* (Trans.,
Mold.).

străjér v. *streájer*

strájere v. *streájer*

- **strămoşire** s. f. 938 II „moş-
tenire”. *Pútu acésta iéste făcú din buníc
şi străbuníc. Vrem să-l avém de strămo-
şire.*

cf. SCRIBAN, D. s. v. *strămoşie*
(înv.).

streájer s. 967 VIII, 991 VIII
„par înfipt în mijlocul ariei de treierat;
steajer”; cf. poterécí, stom p.

var. **strájér** s. 941 VI, 948 VIII; **stră-
jére** s. m. 944 IV; **streájär** s. 940 VI;
strejăr s. 945 VI.

cf. TDRG s. v. *strejer*; IONESCU, GL.
s. v. *stejer*, VÎRCOL, M. s. v. *streajär*
streaz s. n. 940 V, 944 V, 945

VI „putină”. *Várze o púnim ũ streaz* [la
acrit] 940 V; cf. ciubárcă, bră-
doáicá.

v. AO, VII, 1928, p. 521 s. v.

strefiéri s. pl. 942 VIII „gheaţă ca-
re se formează deasupra semănăturilor”;
gheţoáie.

strejár, **strejăr** v. *streá-
jer*

stréme s. f. 988 VIII „turmă”.
*Încéb dí la maj să făcă stréme de ¼oj, a-
dică o túrlă strínsă de ¼oj la ũ loc.*

stroápe, *se ~* vb. refl. Ind.
prez. impers. 941 A „stropoşte, plouă cu
stropi rari”.

strocşim v. *zdropşéşte*
strocşitoare v. *zdropşitoare*
stropitúrá s. f. 980 VI „pri-
mul rod al viei de doi-trei ani”. [Viei] ũ
*lăsám noi anumíte cordiţă căre s-arúnce
ş-ia stropitúrí să vedém cum [r] cum
iéste, ce fórmă de strúgure făče* 979 VI,
pl. *strepitúri* 979 VI.

stropșitoare s. f. 949 VIII „mustultor, știrică”. [Strugurii] *să stropșă* [hirdău, demult. pe timpuri, c-o stropșitoare cu crasă; cf. m e ș c ă , s t i c i , ș t i r c ; ș t i c .

stroșitor s. n. 952 VIII „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”; cf. storcătorul, storcitoare, strújniță, zdrobitoare, zdropșitoare, zobitoare; stroșitoare.

cf. LEXIC REG. s. v. *stroșitoare*. **strucească**, *să se ~* vb. refl. conj.-prez. 3 sg. 908 VII „să se preseze, să se turtească” [Burtucanul] *il țierbem, îl púnem la striveală să să strucască puțîn, să jésă ap-ája din țel*; cf. *să se pîntuie*.

strujeală s. f. 928 VIII „acțiunea de a da la rindea (doage, scînduri etc.)”. [Fundul butoiului] *l_ eay la strujeală cu rindeaya*.

strújniță s. f. 946 II „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”; cf. storcitoare, stroșitor, zdrobitoare, zdropșitoare, zobitoare; stroșitoare.

strunghită s. f. 940 VIII dimi-
nutiv de la *strungă*. *Si mai făse încă ál-*

tă strunghită mică, undé le bágă [oite] că să le mълzem.

strunguieste vb. ind. prez. 3 sg. 938 VII „dă la strung. strunjește”.

strúruri s. n. pl. 969 VIII „ștrudel”. *Știț ce va-zică strúruri? Cu puáme, mpăturite - mfo.ítę - așá, făcute frumos, cu ppáme.*

stúdiu s. n. 933 III „studio”. *Trébe să-ș ga [fata] móbilă, stúdiu, móbilă de bucătărije.*

var. *studiu* s. n. 933 III.

studiu v. *stúdiu*

sturi s. f. pl. 980 VI „stuf [?]” *La sturí, cím_bágă, aicá la sturí de vîne ápa, la sturí, undé sîn_stúriile aic, la deal, în báltă [...] prinde númaj frúnza caracúdi.*

pl. art. *stúriile* 980 VI.

stúruie vb. ind. prez. 3 sg. 905 VIII [despre iarbă] „foșnește, zuruie”. *Dacă merg pîn țărbă, stúruie.*

sucilói s. n. 966 V „sul subțire de aluat, folosit pentru ornamentarea colacilor, turtelor etc.” *Frămînt dáyo bucáti de piț-ne ș-o bat așá pe... ca ũ_sucilói de piț-ne [...] și p_ormă púne úna deasupra de álta de să făce fórma crúci.*

sucitúra s. f. 917 A „jurubiță mare”.

pl. *sucitúru* 917 A.

sultán s. 962 A „soi de cireșe dulci-amărui, mici și de culoare roșie închisă.”

sumédie s. f. 938 II „mulțime, sumedenie”. *L'-a dat ȳo suméd'ie dé copi'*

sumetáte adj. f. pl. 912 VIII [despre scinduri] „îmbucate una într-alta” [Scîndurile] *vîn sumetátí úna de álta*; *să-mbúcă jícă íéle*; cf. p r i v i ș t í t e.

șántír s. n. 953 VII „șantier”
șchidăr s. 901 II „funicular forestier”

șchiop adj. m. 923 VI [despre butucul de viță de vie] „pipernicit, nedezvoltat”. *Să-ntîmplă de al mare atăcă producția aluítánt [...], únu fáce úmbră preă múltă și únu [ε] ála rămíne șkop.*

șerpantín v. *șerpentín*

șerpáciúne s. f. 994 II „mulțime de șerpi”. *Fojnăjá pădúrea de atí-tea... de atítea șerpáciúne și de atítí baláyuní.*

șerpentín s. n. 935 IV [la cazanul de țuică] „serpentină”; cf. s e r p e n t í ú r. t í l, t e r p e n t í n ă.

var. *șerpantín* s. n. 939 VI.

șeștánie s. f. 917 VII „sfeștanie”.

șíón (2 sil.) adj. m. 954 VI a [despre pământ] „amestecat cu pietriș mărunț”; și u.

șír s. n. 921 V, 926 V, 957 VII, ~ *ul spinării* 922 V, 929 III, 933 III, 954 VIII, 968 V „șira spinării”. [Porcul] *Ń táje fe-șíí, coló la șir, scoáte șíru* 926 V. *Uásíte le púnem la fum, úásíte: șíru spinári, șold-durle, spétele, cyástă* 968 V.

șiroáie s. n. pl. 970 VIII „șiruri, rînduri”. *Făcám șiroáie cu rárița și pe-úr-mă dam cu sápa și puneám* [via].

șíșcánít adv. 930 A „sîsîit, pelitic”. *Vorbésc șíșcánít*; cf. p ă l í ș.

cf. TDRG, CIAUȘANU, V. s. v. *șíșcăví*, SCRIBAN, D., DM s. v. *șíșcav*.

șoból s. m. 956 A „șobolan”.

v. CADE (Ban.), WEIGAND, D. s. v.

șodoásă adj. f. 915 V „glumeață”

v. PLOPȘOR, V. O. s. v. *șodos*; cf.

TDRG (Trans.), CADE (Trans., Ban.), SCRIBAN, D. (Trans., Ban., Olt.), DM (reg.) s. v. *șod*.

șoféi s. 936 VII „ciubăr”; cf. d a -

v. TDRG, CADE s. v. (Trans., Ban.); cf.

SCRIBAN, D. s. v.

șoitână adj. f. 927 VII [despre o fată] „înaltă, voinică”.

șoldéte s. m. 906 VII, 959 V „șold (la porc)” *„Dacă vrem să tocăm și un șoldéte din ala mare care are carne - ala multă..”* 906 VII; cf. b r ú t u r í.

pl. **șoldéți** 906 VII, 908 V, 913 V, 915 V, 919 VII, 920 V, 922 V, 923 VII.

șondromeá s. f. 917 VIII „șandrama”.

șotói s. m. 970 A „pui de iepure”; cf. p í r c i.

șteáză s. f. 940 V „leaț, stînghie”
Ū lem, [e] ʋo stáză dij_gard 940 V,
[Scaunul] ű daltuim cu dáta - l iűkelem cu
nișce șcéză asá mis 944 VIII; cf. s t r a -
v é ț i, t i n d é f c i, ț á c á l i i; t i n -
d i c h e á.

pl. **șteze** 944 VIII.

șterge vb ind prez. 3 sg. 927 VIII
[la vița de vie] „retează mugurii de pe coardă”
Al tréileș an, ű să dá vóje și [e]! [vűei] la o
cșardă, dacă are putere, dacă nu are putere,
iar să șterzē, ca să - și forméză putere
ma! multă 961 VI; cf. s e o r b é ș t e.

refl. ind. prez. 3 sg. **se șterge** 961 VI
șterpelit, s - au ~ vb. refl. ind.
pf. c. 3 pl. 902 VIII „au dispărut, au fost stîr-

piți” *„Că de vo cînc, șásă aní űncuáče [lupii] s - a șterpelit drácu.*

cf. TORG, CADE, DM s. v. **șterpeli**,

SCRIBAN, D. s. v. **șterpelesc**.

știmă s. f. 904 VII „lînă de calitate inferioară, rămasă în darac”; cf. u r -
m á r í l e.

cf. CADE, DM, CIAUȘANU, GL s. v.

știm.

știop s. 964 II „ciot rămas după tăierea unui pom”

știrc s. 982 VI „mustulitor, ștircă”;
cf. m é ș c á, s t i c i, s t r o p ș i t o á -
r e ; ș t i c.

var. **ștércă** s. f. 935 VI.

ștircă s. f. 945 VII „unealtă cu care se bate laptele în putinei; mitcă”;
cf. m á t c á, m i t í c á,

cf. CADE, SCRIBAN, D., CIAUȘANU,

V., IONESCU, GL., LEXIC REG., PAJURĂ,
LEX., PLOPȘOR, V. O. s. v.

știubéi s. n. 1° 910 VI, 914 VIII
„fintină, puț (cu lanț sau cu cumpănă)”
2° 970 VI „cișmea” *„Cezmeá sau știubéi...
tot úna - l.*

v. GREGORIAN, AO, XVII, p. 92; cf.

CADE, SCRIBAN, D., DM s. v.

știuleág s. 916 VI „tulpînă, coccean de porumb” *„Fóile să las - acól - n... ”*

*încocân, Țștiuleágu ála și noi luám nú-
maj porúmbu*; cf. *c r o v á g u l u i*
ș t í u l é t e.

știulete s. m. 905 IV, 915 VIII,
924 VIII „tulpină de porumb; cocean”. [Porum-
bul] *Ń culégem du pă știulete, du pă covrág*
cum s-ar zice la noi 924 VIII; cf. *c r o -*
v á g u l u i, ș t í u l e á g.

știurleác v. *ștuleác*

ștrol s. n. 901 III „sul”. *Pun nú-
cã* [pe aluatul de cozonac] *sau rahát ce am,
și fac ștrol așá; ștrol așá, l-adún*.

ștruț s. 907 VII „ghemotoc” *Més-
teca*... [pe brad] *sã faceę - așá un-ștruț,
sã zice, sã faceę - așá ca o bombonicã*; cf.
*bo á c á, bobolói, bonț, dor-
dolói și, z drobuléte, go-
golie*.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *ștruț* (Mold).

ștuleác s. m. 918 VI „ștulette
(de porumb)”; cf. *pu í c i; c o t á l á u*.

var. *știurleác* s. m. 945 VIII; *ștu-
léc* s. 918 VI.

ștuléc v. *ștuleác*

șuc s. n. 907 III „piic de 20-60
de oi”. *Lúpi maj rup cîți-un șuc de țoi, nu
ja núma úna*.

șugubit, *ai ~ vb. ind. pf. c. 2 sg.*
962 A „ai păcãlit, ai tras pe sfoarã”. *Mu-*

jeře, m-ai șugubit de dóyã rákú.

șuieturã s. f. 965 A „semn făcut
în urechea oii pentru a o recunoaște”.

v. SCRIBAN, D. s. v. (vest).

șumultóc s. n. 987 IV „smoc, bu-
chet (de busuioc)”; cf. *c r u c í ț á*.

șuncã s. f. 906 VII, 908 VII, 933
III, 938 V, 965 V, 968 V „slănină (afumatã)”.
[Grásimea porcului] *șo topím, n-o făcém șunc*
904 V.

pl. *șunci* 904 V.

șuroáie s. pl. 905 VIII „stoguri,
clăi (de coceni)”. [Coceni de porumb] *Ń a-
dúcem... acásã și-ı grãmădím, Ńi făcém șuní*
*sau șurúaje, cã șurúájele sã numesc élea cã-
re sînt ca un fel de cléę; cf. ț ú r l á*.

táinitã s. f. 904 VIII, 907 A „la-
dã mare, rudimentarã, în care se stînge va-
rul sau se amestecã tencuiala”.

tãnã s. f. 944 A, 945 A „ceatã rã-
rã, piclã”. *Un fel de tãnã; sã fíje plúaje, nu
je, sã fíje nour, nu je; un fel de cãțã slábú-
țã de nu vezí bine* 945 A. *Sã púné o tãnã pe
șuáre și nu lușeșcë biné șuárele* 944 A.

pl. *tãni* 944 A.

tartabóș s. m. 1° 945 V, 948 V „caltaboș”; cf. má țe; bo ș o m é t e. 2° 950 V „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, grăsimi și carne tocată; tobă mică”; cf. b u n d a f é t e, b u n d ă r ă u, b u n d ă r e a c, b u n d ă r é t e, b u n d ă r ú r, b u r t a f é t e, b u r t i c ă n, b u r t i c h é l, b u r t ó i, c a r t a f é t e, c h i r ț, c í r t a f ó i, f u n d ă r é t e, f u n d ó i, f ú n d u l p ó p i i, g e á c u l ă l g r o s, m ă t u ș ó i, r í n s a, s ă c ú i, t ă g i r c i o á r ă, t ă r ă i s t ă.

taváne s. pl. 927 VIII „podele, dușumele”. *Leșija o - ntrebuintăm pentru lăuút, pentru spălat pă yoz la taváne.*

tazmále s. f. pl. 973 VIII b „fișii de piele, albe sau vopsite, cu care se împodobesc cojoacele.”

v. TDRG (Mold.), CADE (Mold., Bucov.), DM (reg.) s. v. *tazma*.

tăfălogeám vb. ind. impf. I pl. 932 VIII „sfărîmam bulgării de pămînt cu tăvălugul; tăvălugeam.”

cf. TDRG, CADE, DM s. v. *tăfălog*.

tăgîrcioară s. f. 998 VII „mezel preparat din cecumul porcului, umplut cu măruntaie, slănină și carne de porc; tobă mică”; cf. b u n d a f e t e, b u n d ă r ă u,

b u n d ă r e a c, b u n d ă r é t e, b u n d ă r ú i, b u r t a f é t e, b u r t i c ă n, b u r t i c h é l, b u r t ó i, c a r t a f é t e, c í r t a f ó l, f u n d ă r é t e, f u n d ó i, f ú n d u l p ó p i l, g e á c u l ă l g r o s, m ă t u ș ó i, r í n s a, s ă c ú i, t a r t a b ó ș, t ă r ă i s t ă.

tăietoáre s. f. 949 VI „unealtă cu care se taie fîn din clăie.”

tămíte v *tómite*

tăngále s. f. 953 VII „urzeală”. *Torčém de tăngálě, așă zicám noi la fíru al supțírél; cf. o á j d e.*

tărăgái s. pl. 992 VIII „blăni, lemne care susțin trestia la acoperișul bordeiului”. *Noi le zicám tărăgái [-]. Șí d- aci pēste álea puneá trestie.*

tăríme s. f. 979 V, 997 VII „soluție de sodă caustică, adăugată la săpun în timp ce se fierbe (în opoziție cu s l ă b i c i u n e)”. *Cum aș aveá zéče kilo- gráme de untúră, aș pune cînc de apă fără sódá și cînc cu apă cu sódá; [-]. Puj și din tăríme o trușcă și din zlábi- cúne 979 V.*

tărteáta s. f. art. 910 VII „tîrțița (găiniu)”; cf. ț í v n a.

tătár s. m. 951 II, 972 VIII a „plantă din care se fac mături.”

pl. *tăltări* 982 V.

v. CADE (Ban.), LR, X, 1961, p. 23 s. v.; cf. TRG *mălai tăltăresc* s. v. *tăltăresc*, SCRIBAN, D. *mei tăltăresc* s. v. *mei*.

teci s. f. pl. 910 III, 926 V, 991 V, 997 III „fasole verde”. *Mîncăre de teč* 591 V. [La ciorbă] *taț căpa și tēcile acólo și pun apă, după ce fierbe tēcile îi pun și pălăgén* 997 III; cf. *te c ú ș i*.

tecúși s. f. pl. 909 III „fasole verde”. *Gătím fasóle vérdé, tecúș*; cf. *te c i*.

tei s. 961 III „ață la fasole”. *Fasúju vérdé -l culégem d'in grădínă, o curățím d'i teț dácoă áre*.

tejghed s. f. 902 V, VI, 903 IV, 907 VI, VIII, 910 VIII, 914 VI, 917 VI „vas paralelipedic de lemn, cu un jgheab, în care se pune cașul la scurs”. *Dúpă ce să-ŋkegá láptele il puneám într-o tejjá, ș-acólo-l tájjám cu cutítu și îl strîngám în mása de caș* 902 V. *Tejjáya je patrátă, din bláni de brad, fářă capác* 903 IV.

pl. art. *tejghélele* 902 VI.

tel s. 991 V, VII, 992 V, 997 VII „beteală”. *Sovoneá mireása cu vol, cu tel* 991 VII; cf. *l á t i ț ă*.

v. TRG (Mac.), CADE, SCRIBAN, D

(Dobr.) s. v.

teméie s. n. pl. 939 VI, VIII „coarde de viță de vie, lăsate pe butuc atunci cînd se taie vița”. *Să conteáză vírfu víři și la úrmă să leágă pe harác Să leágă ș-să lásă númai trei căpete, trei teméie, cum să spúni la noț, trei teméie, căre ástea cresc în contínuare nálte* 939 VI; cf. *c i m p i*.

ternéie s. n. pl. 987 VII „basmale care se dau de pomană la mort” /-ă *lua și noț ternéie, i-ă lua și i-am dat* [de pomană].

cf. CIAUȘANU, GL. s. v. *terneu*.

terpentín v. *terpentină*.

terpentină s. f. 961 VIII [la cazanul de țuică] „serpentină”; cf. *serpentíl, șerpentín*.

var. *terpentin* s. n. 961 VIII.

tijlăifăr s. n. 977 Va „șervet brodat”. *Púne o távă, pe távă un... un ștergár sau tijlăifăr, cum îi spúnem noț*.

timp, în ~ loc. adv. 993 VII „între timp”. *În timp a murít o feméie*.

tinci s. 971 VIII „var diluat (folosit la vărui)”.

cf. CV, III, 1951, 5 p. 26 s. v.

tindéici s. f. pl. 950 VI „stinghii”. [Dulapii] *îi prîndem cu tindéic*; cf.

stravéți, șteáză, țăcălii;
tindicheá.

tiócul s. art. 968 IV „dans popular”. *Juácă sírba, briúu, galayónu, tíocu, ristém, frúnza...*

tireác s. 936 VI, 941* A „tufiș des, smidá”. [Lupul] *să bagásă-n niște tíriác în váli* 936 VI.

tiuguliță s. f. 984 VII dim. de la *tiugă*.

tiulcúșe s. pl. 964 VIII „tocuri pentru gresie”. *La noi nu preă sînt túlcúșă d' - élea [...], la noi [gresia] o bá - gă - m buzunár.*

tîlvură s. f. 933 A „cîrd”. *Tîlvură de gîște.*

v. IONESCU, GL. s. v.

tînjălă, *că pe* ~ loc. adj. 953 VIII „cît tînjala de gros”. *Um baláur că pe tînjălă*; cf. *că pe mînă*.

cf. TDRG *că pe deget* s. v. *deget*.

tîrboseálă s. f. 979 VIII „emulsie”. [Drobul de cheag îl] *fărimă* [în zer] *și-l púne și-l písáză, îl písáz - acoló pîn - să fáce* [ε] *tîrboseálă acólo - n ája...* *P - órmă - l ja și - l púne - ntr - o sădilă [...]* *și - l strecoară*.

cf. LR, VIII, 1959, 5, p. 74 s. v.

tîrcól¹ s. n. 1° 940 VI „margi-

ne, circumferință”. [Hîrzoabele sînt] *și cu sírmă și cu curele - asá, da fără lemnu ála asá la tîrcól nu să poátă nis' într - un mod.* 2° 935 VI, 942 VI „împrejmuire, gard”. [La stînă] *să fáce un tîrcól de mărăcîn* 935 VI; cf. *nă m á t.*

tîrcól,² *în* ~ loc. adv. 944 VIII, 945 V, 946 VI, VIII „de jur împrejur”. [Casa] *să pajenteáză túlát - n tîrcól* 946 VI. *Legám cálu de jel* [de stejăr] *și - l învîrtím în tîrcól* 946 VIII; cf. *în o c ó l, la o c ó l.*

tîrcólul, *în* ~ loc. prep. 945 V, VI, *la* ~ loc. prep. 940 V „în jurul, împrejurul”. [Coronița] *o légă - n tîrcólu cá - puluj, al palaríji sau al casúli* 945 V. *Púhim la tîrcólu yobóduluji apă fiártă peste senușă* 940 V; cf. *în o c ó l u l, la o c ó l u l.*

var. *la tîrcólul* loc. prep. 940 V

tîrnafés s. 996 A „tignafes”; cf. *g í t u r á r.*

tîrnă s. f. 997 VII [la nuntă] „petrecere duminică dimineața (înainte de cununie)”. *Dumínecă diminegáta îi zícé tîrnă.*

tîrnúță s. f. 917 VII „coșuleț de nuiele.”

tîrș s. 1° 901 VI, 904 VI „crean-

gă rămuroasă pe care se încarcă finul și se trage la vale (pe pantele abrupte).²

²° 910 VI „grapă de măracini”; cf. tîrșitoáre. ³° 937 V „țăruș”; cf. țăpîrloáie, țărușél.

¹°, ²° cf. BOCEANU, 6L s.v.

tîrșitoáre s. f. 954 VI a, 957 VIII, 973 VI „unealtă agricolă (grapă de măracini) cu care se sparge crusta pămîntului înainte de prașit”. *Bag întîi tîrșitóárea* [în porumb]. *Pî-úrmă-l prășesc* 957 VIII; cf. tîrș ²°.

pl. art. *tîrșitórite* 952 VIII.

v. DM s.v. (reg.); cf. LEXIC REG.s.v.

tîrșitór s. 959 VI „prășitoare (mecanică)”.
cf. LEXIC REG. s.v. *tîrșitoare*.

tîrșitúră s. f. 914 VI [la vița de vie] „a treia prașilă”.

toácă s. f. 967 A, VIII „arie de treierat”. *Treierán-cu căji pe toácă, ducán-grîyú, bătătoreám pămîntu bine și-l stropeám* 967 VIII.

tóbă s. f. ¹° 937 VI „căldare de tablă sau de aramă, cu capacitatea de peste 20 de l”; cf. c ú m p ă n ă ¹°. ²° 968 V „cuptor la mașina de gătit”. *Árdem țes-tu ș-o cyácem* [pîinea], *și-ŋ-cuptyá-re -o făcém, și-n. ., tóba mașíni*; cf.,

*brótină, cocătoáre, fri-gătoáre, ren. ³° 950 VII „stomac (la porc)”. *Zupujím búrta párcului, tóba, c-așá sã zícé, tóbă* [și facem din ea cheag]; cf. burtán, burticán. ⁴° pl. 920 V „gogoși de viermi de mătase, păstrate pentru reproducere”; cf. g o g o ș á r i i, g o g ó ș u l, g ú ș ă, p u f i.*

pl. *tóbe* 920 V.

tóble s. f. pl. 953 VI „scînduri (groase)”. [Casa] *dácá vręa s-ŋ făcã-n păjénti-ŋ făci-m_păjénte, dácá nu, o făcé-n tóble de lemn, în_cățăi, așá-ŋ spúnem noi*; cf. b l e n z i.

v. CADE s.v. (Ban.).

toblíte s. pl. 948 V „tălpigi la războiul de țesut”; cf. b l ă n í ț e, p o n ó j i i.

tocán s. n. 913 III, VII, 917 VII „tocană”. *Făc un tocán di-ja* [din burtă], *baz în tuč și fjerbe cu tótu* 917 VII.

tocám vb. ind. ¹° prez. I pl. 909 V, 911 V, 956 V [despre pămînt] „măruntim”. *Tocám agóru mărún-mărúnt și pe-orm-o lym* [cînepa] *și-o sãmănám* 956 V; cf. m ă r u n t u i é m, m ă r u n ț á m, t r o c ă í m. ²° pf. c. I sg. 948 II [despre lemne] „am spart, am crăpat”. *Am tocát lémne*.

1° ind. prez 3 sg. și pl. *toacă* 910 VI,
'54 III; 2° ind. pf. c. I sg. *am tocat* 948 II.

tocănitoare s. f. 977 A „ciocă-
nitoare, ghionoaie.”

cf. TDRG, s. v. *tocăni*.

tocătura s. f. art. 968 VI „grîul
mărunt, care nu e bun de măcinat.” [Din bato-
ză] *ieșe grîul, pe-o parte al curăt, ș-ălăl-
tu mai mărîn puțin; pe partea călălă ie-
se căre nu je bun dă loc, tocătur-ăja.*

toceai vb. ind. impf. 2 sg. 946 VIII
„pritoareai.” *După zéce zile [...] al toșăi [vinul]
și-l puneăi în butoi.*

tohóc s. n. 903 V „lînă măruntă,
de proastă calitate, care cade la scărmanat.”
Su mașină căde mardău-ăja, îi zéce tohóc;
cf. *scutură tura*.

cf. SCRIBAN, D., CIAUȘANU, V., LEXIC
REG., AO, IX, 1930, p. 249 s. v.

tólbă s. f. 942 IV „vermorel pen-
tru stropit pomii.”

pl. *tólbe* 942 IV.

toldău s. n. 936 VI „cui (mare).”
v. CADE s. v. (Ban).

tóman adv. 928 I, 975 VII „tocmai,
taman.” *Tóman că atúnč trecă și pe-acolă
o vúlpe* 928 I. *Tóman așá discutăm* 975 VII;
cf. *tómite*.

tómite adv. 971 II, 986 IV „tocmai.”

*Am fost la o nuntă tómite - gcoló dăparte la
Plojești!* 986 IV. *Tămiț-atúnča a trecut pe-a-
coló și un vînător* 955 I; cf. *tóman*.

var. *tămite* adv. 955 I, *tómté* adv,
953 A.

tómna s. f. art. 976 VI „plata (toc-
mită).” *A dat 2500 de lej la nuntă, tómnă lă-
șutăriiilor.*

cf. CIAUȘANU, V. s. v.

tómté v. *tómite*

topeală s. f. 967 V „topit.” [Cine-
pa] *o băgăm la topeală în báltă ș-o topim
ș-o scotém ș-o bătém.*

topisálă s. f. 907 V „grăsimé pră-
jită rămasă în tigare și folosită din nou la
gătít.” *Acóló-n tigăje púnem... fije untură,
fije șunt, ê-avém. [...] Púnem și ástáz mai
mult, púnem și míne mai mult, și rămíne
tod meréu, tod meréu. Și êe rămíne din
tigăje, ája să kámă tokisálă.*

torcărie s. f. 914 VI „clacă la tors.”

tortoreț s. 909 VII a „făcăleț a-
vînd la partea inferioară două bețișoare fi-
xate în formă de cruce”; c i ú t u r ă.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *totoreăță*;

tóruł s. art. 996 VII „gunoiul, res-
turile, rămășițele.” [Viermele de mătase] *ș
cúreț, il_ej du pă toru-ăla dă frúnză și-l
daj p-ăltă cyălă dă hirtije.*

cf. CADE (Ban.), SCRIBAN, D. (vest),
DM s.v.

totoréști s. m. pl. 919 VII „lemne
rotunde, nedespicate”. *Totoréști de fag, de
fag, de tufán, nu mai da cu ferestéu - n
dólyo, să mai făcă scindur!*

tráistă s. f. 943 VII, ~ a lui Cră-
ciún 947 V „mezel preparat din cecumul por-
cului, umplut cu măruntaie, slănină și carne
de porc; tobă mică”. *S-a mai mică, [toba]
ája umpleám cu ficátu, plumínu, tot așa ca
cartabóși, ája - i spúne tráista lu Crăcún*
947 V; cf. *bundaféte, bundărăú,*
bundăreác, bundăréte, bun-
dărúí, burtaféte, burticán,
burtichél, burtóí, cartafé-
te, chirț, cîrtafóí, fundăré-
te, fundóí, fúndul pópii, geá-
cul ál gros, mătușóí, rínsa,
săcúí, tartabóș, tágircioa-
ră.

tráștie (3 sil.) s. f. 936 VI
„traistă”.

trăgáce v. *trăgáci*

trăgáci s. n. 1° 924 Ia „săni-
uță”. *Ne púnem în trăgác și trăgácu fúge
cu noi*; cf. *d róșcă, poléi*. 2° 961
VI „tilv”.

var. 1° *trăgáce* s. f. 951 II.

1° v. LR, IX, 1960, 5, p. 36 s.v. *trăgáce*.

trămnít, am ~ vb. ind. pf. c. I sg.
945 A „am rívnit, am poftit”.

trăsúră s. f. 968 V „grămadă de
o sută de gogoși de viermi de mătase”.
*Púnem cîțe - o trăsúră, așa le spúnem noi,
înumărám gogóșile álea, cîțe - o sútă de go-*
góș la trăsúră.

cf. LR, X, 1961, p. 318 s.v.

treácăt s. n. 922 VII „diaree”
[Soțul] *mí - a murít... de triácăt, așa i să
zíce la noi.*

cf. LR, X, 1961, p. 238 s.v. *trăcătură*

treáptă s. f. 922 VIII „pămînt ar-
gilos, clisos”; cf. m a l.

treasc s. n. 962 V „resturi răma-
se în cazan după fierberea săpunului”; cf.
boscovínă, ficáci, mardáfi,
mărúlă, moáre 2°, sārătúri,
strat, vrécie; vátră.

cf. AO, IX, 1930, p. 249 s.v.

treieriștea s. f. art. 956 VI
„cantitatea de cereale pe care și-o oprea
proprietarul batozei”. *Lya proprietáru ba-*
tózi - j_ lya ujúmu, treieriștea lui de ba-
tóză; cf. u i ú m.

v. CIAUȘANU - SFÎRLEA s.v.

treipăzéstele s. art. 972 VIII
„numele unui dans popular”

tremuriște s. f. 979 V „piftie”
*Zăma éja... o púnem în străkíní și-o pú-
nem la [ε] îngéát; îngéátă, să fac tre-
muriște, așa le spúnem noi, piftii, tre-
muriști.*

pl. *tremuriști* 979 V.

cf. TDRG, CADE (Olt, Ban.), SCRIBAN, D., DM (reg.) s. v. *tremurici*.

treptós adj. m. 922 VIII [despre pământ] „argilos”.

triolám vb. ind. prez. I pl. 951 VIII [despre griu] „dám la trior”; cf. s. e ț i - l i n d r e á z á.

cf. DM s. v. *triora*.

tricolul, *la ~* v. *tîrcólul*

trîmb s. n. 973 VII „trîmbă, val (de pînză)”; cf. g o g o l ó i, p á l e.

troácăie, *să ~* v. *trocăim*

troc s. n. 1° 919 VI, 955 A, 982 VIII „ladă (portabilă sau de dimensiunile unei căruțe, dar mai înaltă decît aceasta) în care se transportă (și se zdrobesc) strugurii”. *Am culéz víja, am adús-o acasă cu trócu [...], io m-am sújit în troc să cale, să zdroșés strúguri* 982 VIII. 2° pl. 968 VI „rame pentru răsadnițe”. *Deasúpra, pe băligár, să pun nește trócuri de bláne, în ácéle trócuri de bláne să púne pámînt.*

pl. *trócuri* 919 VI, 955 A, 926 VI b,

927 VII, 968 VI, 982 VI.

trocăim vb. ind. prez. I pl. 935 VII „săpăm mărunt, fărîmițăm”. [Via] *primavára, cum víne, o trocáim* 935 VI. *Trocăiit, adică săpát mărúnt, mărúnt pe úrma plúgului* 938 VI, cf. *mărúntám, tocám* 1°.

conj. prez. I pl. *să trocăim* 938 VI; part m. *trocăit* 938 VI.

var. *să troácăie* conj. prez. 3 pl. 938 VI; *trocărím* ind. prez. I pl. 944 V.

trocăit s. n. 937 V, „acțiunea de a săpa mărunt, de a fărîmița (bulgării de pământ)”. *Dúpă s-o sámeni [cinepa], o lej jar la trocáit cu sápa, jară, să între ím pámînt sígur.*

trocărím v *trocăim*

troșie s. f. 977 VII „murături”. *Le zîce și murători, le zîce și troșie, dá mul le-a zís troșie, n-a zís murători.*
cf. CIAUȘANU, V. s. v. *trușie*.

trugnés vb. ind. prez. 3 pl. 936 VII „tresar, se sperie”. *Și cîn [...] am vadút că fug hóșile, trugnés vâlile, m-ă scu- iát*; cf. z á r á t é ș t e.

cf. SCRIBAN, D. s. v. *trîcnesc*, BOCÉANU, GL. s. v. *trîcni*.

trúnă s. f. 911 A „guturai” *fi cú- rá násu, are trúnă.*

trúșuri s. n. pl. 940 VI „bucăți

lungi de un metru, tăiate dintr-un trunchi de copac”. [Copacul îl] *tăjem frumos așa, făsem mietri di-jel, și-l tăjem frumos [...]* *asă trúsurí.*

tuléu s. *prună de* ~ 904 VIII „varietate de prune : mari, rotunde și turtite la capete”.

túrtă s. f. 1° 966 VI, 983 III [la floarea - soarelui] „partea unde stau semintele”. *Să lăsă pînă tũana cîn să recoltează. Să dúce lúmga, îi táje túrta, o bate cu bătu, să vîntură sãmînța de floarea - soarelui* 966 VI; cf. g a m ä l i i l e. 2° pl. 960 V „grămezi, pale (din fire de boran-gic)”.

pl. *túrte* 960 V.

tutubeáca, de-a ~ loc. adv. 975 I „de-a berbeleacul”. *Ne jucám cu mînga sau ne dam de-a tutubeáca.*

tutuñește adv. 957 VII „subțire, cum se taie tutunul”. [Zaravatul se toacă] *fǎrtí mărúnt, tutuñește.*

tuturígu, de-a-n ~ loc. adv. 952 VII „de-a rostogolul”. [Săpunul] *să fáce de daj cu jel de-a-n tuturígu*; cf. de-a post r a v á l a; de-a p á s t r á g á l a.

cf. LEXIC REG. s. v. *tuturiga*.

túznici adj. m. pl. 909 VII a „a-

normali, zmintiți” [Oamenii care au lucrat în ziua de Rusalii] *s-au îmbolnăví mult, *e, au rămás așa și túzníc, a și muriť.*

táncuri s. n. pl. 997 VI [la măsuratul oilor] „bilete cu care se trage la sorti”. *Fácem niște bilețále, le numím noi táncuri, fáce táncurle - álea și le púne - n - tr - o cǎcúllă côlea, le - amestecă ș - apói își bágă fiiecare mîna ș - ja cíte - un bilét.*

tapi s. m. pl. 981 VI „instrumente de pescuit [?]”

tără s. f. 907 II, VI, 936 VI, 940 VIII „regiune de șes, cîmpie”. *Vením din tárá, diñ - jos, vením acásă [...]* și *plecám la munte - n - sus* 907 VI. *Tũana să fáse* [porumbul], *da nu - i drúgă ca la tárá* 936 VI.

v. TDRG s. v. (Trans.).

tăcǎlîi s. f. pl. 914 VIII „leațuri mici, stîngii”; cf. s t r a v é ț i, ș t e á - z á, t i n d é i c i; t i n d i c h e á.

tăncuím vb. ind. prez. I pl. 919 VIII [despre un lichid] „măsurăm cu țancul”.

tăncúș s. n. 972 VI, 974 VI dim. de la *țanc* *leste un tăncúș, așa - i spu - nem noi, făcú - dintr - o scîndurică, căre*

jește gradát 972 VI; cf. *c é n t ă , ț ă u*.

var. *țincúșă* s. f. 967 VII.

țápár s. 909 A, 910 VI „furcă lungă de lemn, cu două coarne”.

țápígi s. f. pl. 1° 956 A „țândări, așchii”. 2° 925 VIII „mici unelte agricole cu care se taie buruienile din semănături; săpăligi”, cf. *cosór, cosorítă, țeperigúță, țipirígă; țepe-ligă*.

1° cf. TDRG *țăpligă* s. v. *țep(e)-ligă* (Munt., Trans.), CADE (Oit., Ban., Trans.), BOCEANU, GL. s. v. *țăpligă*.

țápírloáie s. n. pl. 935 VIII „țărúși”. *Néscóe țápírloáie mic de... de lemn ca semnălizăre, ca să știe ómu úne să fácă gró-pilă*; cf. *tírș 3°, țărúșél*.

țápovínă s. f. 938 A „țuică slabă”; cf. *pírșoácă*.

țápuréi s. 974 V „ardei iute”; cf. *netcúț, păstái, puțóí, țír, țíréi, țíte, țítírígi*.

țárcuială s. f. 919 VII „nuietele sau leațurile bătute pe pereții casei de lemn, pentru a fixa lutul cu care se lipeș-te casa”.

țárcúș s. n. 917 VIII dim. de la *țarc*.

v. CADE (Trans.), DM (reg.) s. v. •

țárușél s. m. 924 VI dim. de la *țáruș*; cf. *tírș 3° țápirloáie*.

pl. *țárușéi* 924 VI.

țávúică s. f. 903 VIII a dim. de la *țeavă*

țeápán adj. m. 961 VIII [despre pămînt] „gras, roditor”. *Dăcă-ț țerénu măi... măi țápán, pámíntu, vez, măi țápán, măi bun, măi gras, [porumbul] îl puț la um_métru. Dăcă-ț pámíntu măi slab, nu preă prodúce, puț la um_métru și jumătáté*.

țeásă, *să ~* vb. conj. prez. 3 sg. ~ *cuibár* 929 III [despre cloșcă] „să-și pregătească cuibar”. *O cloță, cînd_ia începe să țeásă cuibár...*

țeperigúță s. f. 922 VIII „mică unealtă agricolă cu care se taie buruienile din semănături; săpăllgă”; cf. *cosór, cosorítă, țápígi, țipirígă; țepelígă*.

pl. *țeperigúte* 922 VIII.

țigáre adj. f. 917 VII, 997 V [despre lînă] „țigaie”.

țigánón s. m. pl. 961 VII „meșteri țigani, veniți în sat din alte părți”. [Pieptănușii] *ț-aducă... așlá... cum_ să spun... țigánóni așlá, că nu țereá țigán, țereá țigánón așá*.

țitór adj. m. 923 VI „rezistent”

[Fagul] *je un copac care-î mai slab, însă-î mai ținător la apă... nu prea să lipese de apă de iel.*

ținigóm v. **ținigónul**

ținigónul, de -a ~ loc. subst.

977 II „jocul de copii „de-a prinselea”.

M-am jucat de-a ținigónu cu cordónu;
cf. a l e r g á t a, de -a în g o n á t a.

var **ținigóm** s. 978 II.

cf. CV, III, 1951, 12, p. 37 s. v. **ținigoș**

ținindrează, se ~ vb. refl.

ind. prez. 3 sg. 983 VI [despre cereale] „se aleg cu triorul” [Griul] *îl făcîc curăt, îl ținindrăm, îl dă la ținindru* 928 VIII; cf. t r i o l á m.

1 pl **ținindrăm** 928 VIII, 930 VI.

var **înținindrăm** vb. ind. prez. 1 pl

982 A, *se ținindrează* vb. refl. ind. prez. 3 pl. 924 VI.

cf. TDRG s. v. **ținindru**

ținimentuiesc, să ~ vb. conj. prez.

1 sg. 944 VIII „să cimentez”. *Nu m-am mai apucat să mai îl ținimentuiesc* [bunarul], *l-am zidit*.

ținirigă s. f. 956 A „mică u-nealtă agricolă, cu care se taie buruienile din semănături; săpăligă”; cf. c o s ó r, c o s o r í ț á, ț á p í g i, ț e p e r i g ú-

ț á ; ț e p e l í g á.

cf. LEXIC REG. s. v. **ținiligă**.

ținuiá vb. ind. impf. 3 sg. 939

VII „țipa”.

v. CV, IV, 1952, 2, p. 38, LR, X, 1961,

p. 238 s. v. **țipui**.

ținlic s. 940 V „pînză rară, folosită ca sădilă sau ca cenușar”. *S-o înkegát, o prins um pic kágu, atúnăsa-l străzim cu mîinile sí-l púnim în ținlic* *Sî dúpă sé l-am pus în ținlic, il púnim să se scúre mai mult* 940 V. *Desúpra* [obodului] *púnem ținlic de fujór, mai rar. Sî dásúpra de ținlic púnim senúsă* 940 V, cf. m á s á 3°, s t r á c á t ó r.

țincúșă s. f. 1° v. **țâncúș**. 2° 965 A „semn de recunoaștere făcut în urechea oii”.

țincúșul, de -a ~ loc. subst. 971 I „numele unui joc de copii”.

ținr s. m. 990 V „ardei iute”; cf. n e i c ú ț, p á s t á i, pu ț ó i, ț á pu ré l, ț i r é i, ț i ț e, ț i ț i r í g i.

v. LR, VIII, 1959, 1, p. 64 s. v.

ținrei s. m. pl. 928 V „ardei iuți”; cf. n e i c ú ț, p á s t á i, pu ț ó i, ț á pu ré l, ț i r, ț i ț e, ț i ț i r í g i.

ținrigánă s. f. 0 ~ 976 IV „puțin, un pic”. *Odihním o ținrigánă*; cf.

cîta, un piculéte, o țirîșcă, péptu, áripile, cobșu, țívna obijnuită care
o țirîșîră, o țirîșúcă, o țirîșî-
că. țíne cyáda...; cf. tá r te á ț a.

țirîșcă s. f. o ~ 933 III, 952 VII
„puțin, un pic.” *Pui cîte - o țirîșcă praf țiel*
[în lapte] și *să fáce brîză* 952 VII; cf. cîta,
un piculéte, o țirigánă, o țirîșîră,
o țirîșúcă, o țirîșícă.

țirîșîră s. f. o ~ 919 VIII „puțin,
un pic”; cf. cîta, un piculéte, o țiri-
gánă, o țirîșúcă, o țirîșícă

țirîșúcă s. f. o ~ 967 VII „pu-
țin, un pic.” *Púnem și mai fherbe o țirîșúcă*;
cf. cîta, un piculéte, o țirigánă, o
țirîșcă, o țirîșîră, o țirîșícă.

țirîșícă s. f. o ~ 957 A „puțin,
un pic”; cf. cîta, un piculéte, o țirigá-
nă, o țirîșcă, o țirîșîră, o țirîșúcă.

țirțoră s. f. 966 VI „varietate
de viță de vie.”

țíte s. f. pl. 997 VIII „ardei iuți.”
Arděj din ála mic cáre-ț zîce țíte, iúte; cf.
neicúț, păstăi, puțói, țá purél,
țir, țiréi, țîțirigi.

țîțirigi s. pl. 998 V „ardei iuți”;
cf. neicúț, păstăț, puțói, țá pu-
rél, țir, țiréi, țíte.

țívna s. f. art. 966 VII „țirtita.”
[Pasărea] *șo-mpárt: țaj cotuájele bășca,*

țóglu s. 998 V „virf, țugui.” [Țes-
turile] *le spoim frumos cu pálma, iț fáčem un*
țóglu așá-ș sus...

țúcăr v. *ardéi*

țuléndru v. *țulíndru*

țulindreáză v. *țilindreáză*

țulíndru s. 1° 966 VIII „vas
de formă cilindrică.” 2° 924 VII, 946 VIII, 978
III, 979 VIII „trior pentru grîu.”

var. 2° *țuléndru* s. 945 VI.

2° v. LR, IX, 1960, 5, p. 35 s. v.; cf. TD RG
s. v. *țilíndru*.

țúrlă s. f. 923 VI, 952 VIII „clăie
de coceni.” *Țúrla să numéște - acéga carę - o*
fáčem cū coceni car-ț - adúcem du pe cimp.
Bátem uo pálpătă im pămînt, de vro șásă,
șápte métri și de jur ímprejuru ieț púnem
coceni așá la rînd, ruátă pe língă țúrlă
pân-ájungem la vírfu iț 923 VI; cf. șu roáie.

v. CV, II, 1950, I, p. 33 s. v.

țurói s. n. 907 III „șiroi.” [S-au
dus] *cu mîzele... țurói dúpă ieț.*

udát s. n., la ~ 985 V, 922 V

„obicei la nuntă : mireasa merge prin sat cu o găleată cu apă”. *Kámă fetele și băieții, să kámă la udăt, asá să spúne, ca să meárgă să plímbe mireása pîn sat și la úrmă începe núnta* 985 V.

ugnitúra s. f. art. 936 VI „zgomotul făcut de oile îngrămădite, cînd se agită de spaimă”. *Văd că după ugnitúra úđii-lor, văd că trađ d’in tite pârțile*

uíúm s. n. 956 VI, 974 VI, 998 VI „cantitate de cereale sau de țuică pe care, înainte vreme, și-o reținea proprietarul batozei sau al cazanului (de țuică)”. *Lya propijetáru batózí-j-lyá ujúmu* 956 VI; cf. *treier íștea*.

ujneám vb. ind. impf. I sg. 936 VII „strigam [?]”. [Lupoaița] *Fuzá gé... gé míne că křucám. Křucá și ujnám, asá fášim noi ašís*.

ulúo s. 902 VI „vas paralelipipedic de scîndură în care se ține brînza telemea la saramură”. [Bucățile de brînză] *le jej frumós cu mína și le bag ũ ulúo, la saramură*.

umbreájă s. f. 975 VI „plasă, mreajă de pescuit”.

pl. *umbréji* 975 VI.

úmerele s. n. art. ~ *picíorului* 979 A „partea de deasupra aabei piciorului”

umplutúra s. f. 950 VI „lemn

asezate orizontal, care formează pereții casei de lemn”. *și între cățeje să úmple cu lemn... la lémnele-ăștia umplutúra-j spúne*; cf. *drú-éte*, *drugán*.

úna, 1° *la* ~ loc. adv. 906 VI, 939 III, 943 VII „laolaltă, împreună”. *Femeje mulg și jele la úna cu cóbáni* 906 VI. *Ćimitírú nu-j cu bisárica to la úna* 943 VII. 2° *úna-ntr-úna* loc. adv. 955 VII „mereu, continuu”. [Mămăliga pripită] *o jej cu mestecátu úna-ntr-úna, nu maj o lași ca să feárbă*.

unchéș s. m. 969 A „bunic”.

ungureneáscă s. f. 903 IV „numele unui dans popular”.

cf. CADE s. v. *ungurească*.

urár s. 929 VII „coroniță împletită din fișii de pînză și arnici roșu și negru, care se pune în capul mortului”. *Ńi fáce [mortului] așá ũ urári frumós cu niște arnică a-șá-impleticit pe-ajíc-așá [...] și cu rúșu și cu négru și cu ábú*.

urciór s. n. 1° 961 V, 975 V „petrecere, luni după nuntă, la părinții miresei, cînd nuntașii se duc cu un urciór împodobit cu flori”; cf. *butói*, *cú scri*, *floré*, *logón* 2°, *moríșcă*, *proțáp*, *rachíu*. 2° pl. 989 V „fire (de tutun) răsarite des într-un loc, fiindcă sămînța n-a fost răspîndită bine”. *Amésteș*

sămînta bine, ca să nu dea urcioră... că
dăcă să dă urcioră vine și să face prea
des; cf. pîlnă.

var *1°* **ulciór** s. n. 965 VII.

urdár s. n. 997 VI „băț lat la un
capăt, cu care se fărîmă laptele încheag”. *A-*
să jéste obicéju còbănului, áre-o [K]um-
băț așa făcút ajíca drept, lat, și-l numéste
urdár! bățu-ála, și-l méstecă [laptele în-
cheag] *frumós, fărîmă brînza*

urdím vb. ind. prez. 1 pl. 908 V „ur-
zim”. [Cinepa] *o dăm pá urzóju ála. Uo urdím,*
dup-ácejia uo púnem [răzbój]; cf. ord.

uréchea s. f. art. ~ podului
970 VIII „capătul podului”. *La uréka podului,*
cîm mă uít, hob_jandármí.

urliște s. f. 983 A „dezordine, ha-
rababură”.

urmările s. f. pl. art. 963 VII
„rămășițele”. [Lina] *o dă la dărác și-ále-*
gém noi și pe urmă, urmári-éleá le dú-
ceá la mașínă; cf. ștímă.

úrme s. f. pl. ~ de opinci 920
V „bucăți de piele, din care se croiește cîte
o pereche de opinci”.

cf. TORG, CADE s. v. *urmă*.

urs s. m. 928 VIII „teighea de tím-
plărie”. *Ásta [ursul] e u măsă și pe mas-á-*
ea éste un butúc și cu... áea cu [e]c-ocus-

turíce... și-í spúne custúra a úrsulúj.

urzesc vb. *1°* ind prez. 1 sg. 960
VIII „încrețesc opincile cu nojíte”. [Opin-
cile] *le urzím cu curéle din ásteá; cf. în-*
zobím, în zorzéște, urzobím,
vîr z ob é ș ti. 2° refl ind prez 3
sg. *se urzéște căsa* 954 VIII „se încheie
lemnele din care se clădește casa”.

1° ind prez. 1 pl. *urzím* 929 VI, pf.
c 1 sg *am urzít* 929 VIII.

urzíci s. f. pl. ~ grecești 981
III „urzici moarte”. *Urzíc grecești!... urzíc*
muárte, cum lé zícem noi.

urzoábe v. *hîrzoábă*

urzobím vb. ind. prez. 1 pl. 929
VI „încrețim opincile cu nojíte”. [Opincile]
le urzobím cu urzoábe din ásteá, cu curéle;
cf. înzobím, înzorzéște, ur-
z é s c 1, vîr z ob é ș ti

vailing s. n. 906 V, 946 III
„lighean adînc, emailat, folosit la bucă-
tărie”

var. *váling* s. n. 962 V.

valing v. *váiling*

vapór s. n. 972 VIII a „locomobilă”.

[Înainte se treiera] cu *văpărire*. *Băgă foc în vâpăr și vâpăru presă niște aburi și de drumu la mașină.*

pl. art. *vapoarele* 972 VIII a.

vătră s. f. 941 A „pardoseală de pământ la casă.”

pl. *vêtre* 941 A.

v. CADE s. v. (Ban).

vălăuște s. n. pl. 939 VI dim de la *vălău*.

vălóg 1° s. 967 V „balot (de lână).”
[Lina] *o dau așa la dărâc și însă vâlóg*. 2° s n. pl. 958 VIII „scînduri îmbrăcate cu un amestec de pământ și fin sau paie, din care se face tavanul”; cf. *vălúșe*.

2° pl. *văloșge* 958 VIII

var. 1° *vălúg* s. 981 III.

vălúg v. *vălóg* 1°

vălúșe s. n. pl. 961 VI „scînduri îmbrăcate cu un amestec de pământ și fin sau paie, din care se face tavanul”; cf. *vălóg* 2°.

vătășițe s. f. pl. 929 VII „femei care fac parte din formația de călușari”; cf. *crăiță*.

vătrăi s. n. 966 VIII „unealtă de fier cu miner de lemn, cu ajutorul căreia se fac gropi pentru îngropatul viței de vie”; cf. *să d é l c ă*, *să d é l ă*.

veleánțe s. f. pl. 977 Va „macatură, velințe.”

v. DM. s. v. *veleanță* (reg.).

venéa vb. ind. impf. 3 sg. 972 A „aducea venit, renta” *Aveám pădúreă căre veneă*.

venire s. f. 956 V „timp liber, disponibil” *Lina... o arúncă-m pod acólo și cîrăre venire, atúnc o spală*.

cf. CIAUȘANU, GL. s. v. *pe venire*,

vérde adj. 1° sg. 913 A [despre pământ] „umed.” *Dedesúpt pămîntu îi vérde* 2° pl. 920 V [despre cîrnați] „neuscați, neafumați.” *[Cîrnații] nu sã toplesc [...] pãnã nu sã zvîntã și s-afúm-um pic, cã dácă sã bag-așã verzi cum sint, sã acrésce țin vâlă*.

2° pl. *verzi* 920 V.

1° cf. TDRG s. v.

vergelit, *am* ~ vb. ind. pf. c. I sg. 912 VIII „am bătut pe pereții casei vergele, nuiiele, ca apoi să-i pot lipi cu pământ”; cf. *a r ă c e ș t e*, *n u i e l e á z ă*, *p ă i e n t e á z ă* 2°.

cf. DM s. v. *vergela*.

vérsé, *să* ~ vb. conj. prez. 3 sg. 983 VI [despre vița de vie] „să dea, să facă (lăstare).” *[Vița] o desfăce la căpúșă, ca sã pğátă_ea sã-j_vérsă lăstáru*.

verteliță s. f. 903 VIII b „soră sanitară”.

verzeală s. f. 913 V „zeamă de culoare verzuie” [Foile de varză] *le mai spălăji cu altă apă iar înc-vo dăta, știț, ca să jăsă verzăla aia, să nu mai miryăsă a brus-tăni*; cf. *verziciúne* 1°

verziciúne s. f. 1° 910 VII „zeamă de culoare verde” *Știru [...] il stor-čem bține - așa, să jăsă verziciúneța aia*; cf. *verzeală* 2° pl. tantum 904 II „verdețuri, ierburi” [La rațe se dau] *urzič și verziciúni*.

: 2° pl. *verziciúni* 904 II.

veselări s. m. pl. 976 VI „persoane de la care se împrumută vasele pentru nuntă”.

vetelinăr s. m. 901 VI „veteninar”.

cf. CIAUȘANU, V. s. v. *vetrinar*.

vețichii s. f. pl. 914 VIII „nuiele de salcie sau de alun cu care se paie n-țe a ză pereții casei” [Pereții] *să cêrcuțe cu niște vețikii așa ca dēgitele*; cf. *jordéne*.

viérme s. m. 956 A „floare la sfredel”; cf. *múgur*.

viezuríme s. f. 957A „vizuină” v. CADE s. v. (Ban.); cf. TDRG s. v.

viezurină (Trans.).

vinări s. m. pl. 993 VII, 996

V „nuntași de - ai miresei care se duc, simbătă seara, înainte de nuntă, cu plocon la mire”.

vinele s. f. pl. art. 956 IV „sanțurile care se fac pentru irigare, la grădinile de zarzavaturi” *Ne trimșăsără la... să le fă-čem vinele pentru a... să irigăm [...] să udăm lubeșiță, pépeni, castravéți, vârză*; v a d.

cf. TDRG, CADE s. v. *vină*.

viră s. f. 958 VIII „sul pe care se înfășoară lanțul la fintină”; v a l ó g.

vistiriul s. n. art. 926 II „bifturiul”.

vișinăr s. m. 979 VI, A „vișin, pom care face vișine”.

vișteală s. f. 927 A „spuzea-lă, bube care apar la buzele crăpate de vînt”.

cf. CADE, CIAUȘANU, V. s. v. *viști*.

vijlân adj. m. 907 VIII „voinic” *A sărič băiatu [la urs], um-băiat tot vijlân*.

vînteală s. f. 967 VIII „vîntură-toare” *Cînd jereță vînt, nu ne mai trebuia vînteală, [...] il vîntură la vînt [griul] pl. vîntéli 967 VIII*.

vîrcán s. n. 977 A „vale joasă”

cf. CIAUȘANU, GL. s. v.

vîrfete s. n. 916 IV, 956 A „vîrf”

[Porumbului i] *se cûrăță vîrfetele și cotărul acólo și se lăsă nûmaj; bôabele du pe mijloc* 916 IV.

pl. **vîrfete** 954 VIII.

cf. CIAUȘANU, V. s. v. **vîrfete**, CIAUȘANU, GL. s. v. **vîrfot**.

vîrzobéști, să ~ vb. conj. prez.

2 sg. 967 VIII „să încrețești (opinca)”, cf. înzobím, înzorzéște, urzescí, urzobím.

cf. CADE s. v. **vîrzob**, CIAUȘANU, V. s. v. **înîrzobi**.

vlăjeá, se ~ vb. refl. ind. impf.

3 sg. 938 VI „se făcea elastic (un lemn), bătîndu-l cu muchia toporului și trecîndu-l prin foc.”

conj. prez. 2 sg. **să vlăjești** 938 VI.

cf. LR, X, 1961, 3, p. 238 s. v. **vlăji**.

voálă s. f. 911 V, 965 VII, 971 V, 977

III, 978 III, V, 990 III, VII, 994 Vb „voal (de mireasă)” [Mireasa e] *cu vuálă pe cap, gherántă* 977 III, v o I.

voltám vb. ind. impf. I pl. 903 VIII b

[la pădurărit] „rostogoleam buștenii cu ajutorul țapinelor.” *Minám [buștenii] la ápă [...]* *așă-i, să numeá atúnc cã-i voltám la ápă.*

vránul s. art. 937 VI „vrana”

vréce v. **vrécie**

vreci v. **vrécie**

vrécie (3 sil.) s. f. 954 VII, 964 V

„leșie care rămîne la fundul cazanului, după ce s-a fiert sâpunul”, cf. boscovínă, ficăți, mandáf I°, mărúlă, moáre 2°, sârátúri, strat, treasc; vatră.

var. **reci** s. 924 VII, **vréce** s. f.

950 V, 955 V, 959 V, 966 VII; **vreci** s. 951 VII, 960 V.

v. DM s. v. **vrécie** (reg.).

vulpésc adj. m. 951 VI [despre ni

sîp] „mărunt, fin [?]” *Nisîp vulpésc [...]*

un_fîel de nisîp mărunt.

zádcă s. f. 976 III „lemn cu care

se întoarce sulul de dinapoi al războiului de țesut.”

cf. VÎRCOL, M s. v. **zadcă**.

záibăr s. 924 VI, 968 VI, VIII, 971

VIII, 973 VI, 983 VI „varietate de viță de vie nealtoită” *le viță záibăr, nu jéste víje altuíță* 968 VIII.

zále s. pl. tantum 951 A, VII, 952 A

„materia moale în care sînt prinse semintele (la dovleac, pepene etc.)”. *Zăle de dovlece* 951 VII.

v. IONESCU, GL. s. v.

zamfirói s. m. 952 A „pasăre cu pe-
ne galbene”

cf. DM s. v. *zamfiră*.

zăote (3 sil.) s. f. pl. 965 VII „u-
nealtă de pescuit, formată dintr-un șir de
cîrlige prinse pe o sfoară; pripon”. *O sfuără
așă să kermă zăote, cu cîrle pătruzăc. Cîp-
zăc de áce pe ia... ș-o sútă. O ducám cu
bárca say înót*; cf. z á u c á.

zatón s. 921 A „parapet de nuiele
sau de lemne, cu care se întărește malul u-
nei ape”; cf. c á ș í ț á 1°.

v. SCRIBAN, D. s. v. (sud).

záucă (2 sil.) s. f. 962 II „uneal-
tă de pescuit, formată dintr-un șir de cîrli-
ge prinse pe o sfoară; pripon”. *Záucă jéste
o sfpără dîntr-ája lúngă, c-um băicón la
cap și cu áce pe ia*; cf. z á o t e
pl. art. *záucile* 962 II.

zăhăițe (3 sil.), *să ~* vb. conj.
prez. 3 sg. 914 VIII „să încline, să aplece în-
tr-o parte”. *Leágă stîlpi ága, o prinde [casa]
ca să nu să balăséză, s-o zăhăițe*

zăhăne vb. ind. prez. 3 pl. 911 VIII
„lătră”. *Acđlo únde zăhăne cîni mulți laoláltă;*

cf. a l á i n d

zăhănitul s. n. art. 911 VIII „lătra-
tul”. *Dî zăhănitú cînilor făcă, făcă úo lárme
dă gîndeáj cǎ-j trîmbița...;* cf. h á l á i u l.

zăinăúș (3 sil.) s. n. 960 IV
„scrînciob, leagăn”. *Am făcút acđlo un ză-
năúș... de creáca únuj pom.*

zălăr s. n. 945 VII, 947 A „lanț”.
*Ávém đalári, așă-j zíšim naj, de coș... și pu-
hám țástu și fasám maláji.* 945 VII; a l á t.
v. CV, II, 1950, 2, p. 31 s. v.

zămăltúitǎ adj. f. 1° 949 V, 951
A, 967 V, 990 III „smăltúitǎ”; 2° 941 A „fu-
dulǎ [?]”.

cf. CADE (Ban.), LEXIC REG. s. v.

zămălt.

zămîrséște, *se ~* vb. refl.
ind. prez. 3 sg. 923 VI [despre unt] „se a-
crește”. [Untul] *să zămîrsăște puțîn, căpătǎ
puțînă acreálă.*

zăretéște vb. ind. prez. 3 sg. 955
A „tresare (din somn)”; cf. t r u g n é s c.
cf. CV, IV, 1952, 2, p. 38 s. v. *zǎlet*.

zăvt s. 976 V „smoală”.

zбілțe s. pl. 917 A „fire, mițe de
lînă scoase de piovă la suprafața păturii”.
cf. CIAUȘANU, GL., VÍRCOL, V. s. v.

zбілtos.

zбіrl adj. m. 914 A „cu părul creț”.

Cal zbir!

zburător adj. m. 977 VIII [despre pământ] „nisipos, fărâmițos”. *Unde jéste ló-cu potrivít pentru vije, [...] nic bun, nic prost, așa d-ăi zburător!*; cf. *pripitór* 1°.

zdupăneá v. *zdupăneá*

zdrobitoáre s. f. 913 VI, 927 VI „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”; cf. *storcitoáre*, *stroșitór*, *strúj-niță*, *zdroșitoáre*, *zdroșitoáre*, *zobitoáre*; *stroșitoáre*.

zdrobuléte s. 910 VII „cocoloș”. *Cîn ne trébe kág, lom ũ zdrobuléte d-acoló-si-l púnem într-o sticlúță cu apă*; cf. *boá-că*, *bobolói*, *bonț*, *dardolóși*, *ștruț*; *gogolíe*.

zdroșéște vb. ind. prez. 3 sg. 987 VIII [despre struguri] „zdrobește”; cf. *se o-moáră*, *zdrucéști*; *stocșí*, *stor-și*, *stroși*.

1 pl. *zdroșím* 935 VI, VII, 939 VIII, 988 VIII.

var. *strocșím* vb. ind. prez. 1 pl. 954 VI a; *zdrucșím* vb. ind. prez. 1 pl. 947 VI; *zdrupșím* vb. ind. prez. 1 pl. 942 VIII.

v. CADE s. v. *strocși* (Trans); cf. TDRG s. v. *stropși*, *zdroși*, *zdruși*, CADE s. v. *stropși*, SCRIBAN, D. s. v. *stropșesc*, *zdroșesc*, DM s. v. *zdroși*, *zdruși*.

zdroșitoáre s. f. 938 VIII, 942 VIII „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”; cf. *storcitoáre*, *stroșitór*, *strújniță*, *zdrobitoáre*, *zdroșitoáre*, *zobitoáre*; *stroșitoáre*. var. *strocșitoáre* s. v. 950 VI.

zdrópul s. art. 976 II „numele unui joc de copii”.

zdroșitoáre s. f. 982 VI, VIII „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”; cf. *storcitoáre*, *stroșitór*, *strúj-niță*, *zdrobitoáre*, *zdroșitoáre*, *zobitoáre*; *stroșitoáre*. var. *zdroșitór* s. n. 994 Vb, VI; cf. LEXIC REG. s. v. *stroșitoare*.

zdroșitór v. *zdroșitoáre*
zdrucéști vb. ind. prez. 2 sg. 937 VI [despre struguri] „zdrobești”; cf. *se o-moáră*, *zdroșéște*; *stocșí*, *stor-și*, *stroși*.

v. CADE, s. v. (Ban., Trans); cf. TDRG,

DM s. v. *zdruși*.

zdrucșím v. *zdroșéște*
zdrupșím v. *zdroșéște*
zdupăneá vb. ind. impf. 3 sg. 982 VII „tropăia, zdupăla”.

var. *zdupăneá* vb. ger. 919 I.

zestrói s. m. 943A „bărbat care, prin căsătorie, se mută în casa nevastei”;

cf. ginerói.

v. LR, XI, 1962, p. 263 s.v.

zgăbăuță s. f. 927 A „așchie-
surcea”. *Zgăbăuță de ațîțat focu.*

pl. *zgăbăuțe* 927 A.

zgarămșat adj. m. 970 V „zgrun-
țuros, aspru”. [Iestul] *il spoim așa nițel
pe di di jos [...]* să nu fiie... *zgarămșat*;
cf. *bubintós*, *zgingomát*.

zgăvăs s. 948 VIII „șantuleț.

zgirbulit adj. m. 951 II „zgribu-
lit”. *Eră un om zgirbulit, eră c-ă cojzoc
pe iel.*

zgingomát adj. m. 970 V
„zgrunțuros, aspru”; cf. *bubintós*;
zgarămșat

zgoádă s. f. 944 A „prilej fa-
vorabil”. *Prind yo zguádă cu myára, cînd
ie apă, cînd nu, o nimeáră... decă pluáie
făș fajină*

v. CADE, SCRIBAN, D. s.v. (Ban.); cf.
DINA, U, 1930, p. 17-18 s.v. *zgodí*.

zgrămúșile s. pl. art. 970 V
„bulgărașii, bucățelele”. *Să nu sã lásí pe pí-
ni zgrămúșil-elea acólo de pãmînt* [din
Iest].

zgrimám vb. ind. prez. 1 pl. 917
VI „riciim, surpám”. [Prundul îl] *zgrimám
î jos sí- / lom și púnem îp_cărúță.*

zgurávã adj. f. 920 VIII „sfărîmî-
cioasă”. [Brinza iese] *mai zgurávã, [...]* *áia
de-o fiérbe*; cf. *zгурупгá sã*.

cf. CV, III, 1951, 6, p. 27 s.v. *sgurar*.

zгурã s. f. 937 A „fărimitură de
piine”; cf. *farámã*, *zгурúmi*,
pl. *zгуре* 937 A, 947 A.

v. GAMILSGHEG, D. M. s.v.

zгурúmi s. f. pl. 950 A, 952 A „fã-
rimituri de piine”; cf. *farámã*, *zгурã*.
v. IONESCU, GL., CV, I, 1949, 5, p. 25
s.v. *zгурumã*.

zгурúpã, *se ~* 956 A [despre tă-
ișul unui cuțit], *se zimțuiește, se asprește*.
cf. IONESCU, GL., LEXIC REG., s.v.

zгурupa.

zgurupoásã adj. f. 920 VIII „sfã-
rimicioasă”. [Brinza iese mai] *zгурупгá sã
[...]* *áia de-o fiérbe*; cf. *zгурávã*.

cf. IONESCU, GL., LEXIC REG. s.v.

zгурupa.

zimitic s. n. 945 VII „terci de
mălai nefiert, care se dă puilor de găină”;
cf. *aluát*, *dimicúș*, *mieunéci*, *pã-
sát 1°*.

zimțitã adj. f. 979 VIII „zimțată”.
Sécerã zimțitã.

zlai s. 951 A „cele patru scînduri
fixate pe cheile fîntinii, pe care se pune gã-

leata"; cf. corlátă, coroană.

zlăvoacă s. 960 A „specie de buruiană”.

cf. TDRG s. v. *zglăvoc*.

zmîrtîm vb. ind. prez. 1 pl. 992 VII „învîrtim”. *C-o mînă zmîrtîn de fus și cu una trázim din căier*.

zoană s. f. 920 V, 996 A „porțiu-nea (acoperită cu iarbă) dintre partea carosabilă a șoselei și gardurile caselor”.

var. *joană* s. f. 915 I.

cf. LR, X, 1961, p. 23 s. v.

zobîm vb. ind. prez. 1 pl. 901 VI [despre știuleții de porumb] „curățim de boabe”. *Dăm porúm jos, cîn șáse sac, îi zobîm, îi băgăm în sac. [...] Zobîm o bucătă de porumb ș-ála-l ținem în mînă și dăm cu el pe călaltă*; cf. dejghiorám 1°, ghéuri, micurám.

zobitoáre s. f. 919 VI, 922 VIII „mașină manuală pentru zdrobit strugurii”. *Avém o zobitúare din élea de mînă de zobi strúguri* 922 VIII; cf. storcî-

toáre, stroșitór, strúj-niță, z drobitoáre, z droșitoáre, z droșitoáre; stroșitoáre.

zorzá s. f. 950 VI „gurgui (la opincă)”.

zorzîm v *înzorzéște*

zovenească, să ~ vb. conj. prez. 3 sg. 990 VI „să învelească (mireasa), să pună voalul (miresei)”; cf. învoltá, sovonéște.

cf. TDRG s. v. *zovoni*.

zulumít, m-am ~ vb. ind. pf. c. 1 sg. 945 A „m-am zăpăcit, m-am fisticit” imper. negativ 2 sg. *nu te zulumí!* 944 A.

zviduitúrá s. f. 929 VIII „însănătoșire”.

cf. TDRG (Olt., Ban.), DM (reg.) s. v.

zvidui, CIAUȘANU, V. s. v. zviduială, zviduire.

zvonát, s-a ~ vb. refl. ind. pf. c. 3 sg. 913 A „s-a zvonit”.

Redactor responsabil: DOINA POPESCU
Tehnoredactor: VICTORIA UNGUREANU

*Dat la culas 20.06.1967. Bun de tipar 18.08.1967. Apărut 1967.
Tiraj 1450 ex. legate. Hirtie de scris 1 A de 63 g/m² 610x860/16,
Col. editoriale 8,80. Coli de tipar 11,25. A. 09 098/1967. C.Z. pentru
biblioteci mari și mici 459,0 (498.2)—3.*

Întreprinderea Poligrafică «Arta Grafică», Str. Șerban Vodă nr. 133,
București, Republica Socialistă România, Comanda nr. 250.